JULIAN

BARNES

trois

BABEL

colecție coodonată de Dana Ionescu

BABEL

Julian Barnes s-a născut în Leicester, Anglia, în 1946. A studiat la City of London School între 1957 și 1964, apoi la Magdalen College, Oxford, absolvind (cu onoruri) în 1968 secția de limbi moderne. După încheierea studiilor, a lucrat ca lexicograf pentru *Oxford English Dictionary* timp de trei ani. Din 1977, a devenit redactor literar și a semnat recenzii în *New Statesmen* și *New Review*. Între 1979 și 1986 a realizat cronici de televiziune, mai întâi pentru *New Statesmen* și apoi pentru *Observer*.

Opera lui Julian Barnes numără peste cincisprezece volume de proză, povestiri scurte și eseuri, cariera sa literară fiind încununată de numeroase premii și distincții: Somerset Maugham Award pentru *Metroland* (1981), Geoffrey Faber Memorial Prize (1985), Prix Médicis pentru *Papagalul lui Flaubert* (1986), E.M. Forster Award (decernat de American Academy and Institute of Arts and Letters, 1986), Gutenberg Prize (1987), Grinzane Cavour Prize (1988), Prix Femina pentru Trois (1992). A fost de trei ori finalist la Booker Prize: în 1984 pentru *Papagalul lui Flaubert*, în 1998 pentru Anglia, Anglia și în 2005 pentru *Arthur & George*. Statul francez i-a acordat în 1988 titlul de Chevalier des Arts et des Lettres, în 1995 a fost numit Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres, iar în 2004 a primit titlul de Commandeur de l'Ordre des Arts et des Lettres. De asemenea, în

1993 a primit Shakespeare Prize acordat de fundația FVS, iar în 2004 a primit Premiul Statului Austriac pentru Literatură Europeană. În prezent locuiește la Londra.

În 2011, i-a fost decernat Man Booker Prize pentru romanul *Sentimentul unui sfârșit* (Editura Nemira, 2013).

JULIAN
BARNES
Trois

Traducere din limba engleză
Cornelia Bucur

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARNES, JULIAN
Trois / Julian Barnes ; trad.: Cornelia Bucur. Ediția a 2-a. - București: Nemira Publishing House, 2014
ISBN print: 978-606-579-790-1
ISBN epub: 978-606-758-459-2
ISBN mobi: 978-606-758-460-8

I. Bucur, Cornelia (trad.)

821.111-31=135.1

Julian Barnes
TALKING IT OVER
© Julian Barnes, 1991

© Nemira, 2006, 2014
Coperta: Cristian FLORESCU
Lector: Dana IONESCU
Tehnoredactor: Mihaela SIPOȘ
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Despre autor
1 - Al lui, al lui sau al ei, al lor
2 - Dă-mi o liră de împrumut
3 - În vara aceea am fost sclipitor
4 - Acum
5 - Aici începe totul
6 - Cum să te ferești de Alzheimer
7 - Să vă spun ceva interesant
8 - OK, Boulogne să fie
9 - Nu te iubesc
10 - Nu sunt sigur că pot să cred
11 - Iubire, etc.
12 - Scutiți-mă de Val. Scutiți-vă de Val.
13 - Ce cred eu
14 - Acum e doar o țigară-n scrumieră
15 - Să facem ordine
16 - *De consolatione pecuniae*
17 - *Sont fous, les anglais*
Note

Minte ca un martor ocular.
Proverb rusesc

Lui Pat

1

AL LUI, AL LUI SAU AL EI, AL LOR

Stuart Mă cheamă Stuart și îmi amintesc totul. Stuart e numele meu mic. Numele întreg este Stuart Hughes. Numele meu întreg: ăsta e tot. Nu am un al doilea prenume. Hughes a fost numele părinților mei, căsătoriți douăzeci și cinci de ani. Ei m-au botezat Stuart. La început, nu prea mi-a plăcut – la școală îmi spuneau Stew și Stew-Pot [1] –, dar m-am obișnuit. Nu-mi mai pune capac. Nu-mi mai pune capac capacul.

Scuze, glumele nu sunt punctul meu forte. Mi s-a mai spus. În fine, Stuart Hughes – mie-mi ajunge. Nu vreau să mă cheme St John St John de Vere Knatchbull. Pe părinții mei i-a chemat Hughes. Ei au murit și acum am moștenit eu numele. Și, după ce-o să mor, tot Stuart Hughes are să mă cheme. Lumea asta a noastră mare nu oferă prea multe certitudini, dar asta e una dintre ele.

Pricepeți ce vreau să spun? Scuze, nu aveți niciun motiv. Abia am început. Nici nu mă cunoașteți prea bine. Hai să o luăm de la capăt. Bună ziua. Sunt Stuart Hughes și îmi face plăcere să vă cunosc. Dăm

mâna? Așa, bravo. Nu, ceea ce voiam să spun este că pe-aici toată lumea și-a schimbat numele lor. Ce idee. Chiar puțin sinistră.

Acum, ați observat cum am zis „toată lumea“, urmat de „lor“? Toată lumea și-a schimbat numele lor. Am făcut-o deliberat, probabil doar ca să-l scot din sărite pe Oliver. Am avut un scandal uriaș cu Oliver. Mă rog, o dispută. Sau în orice caz un dezacord. Oliver e un pedant. E prietenul meu cel mai vechi, de aceea am voie să-l fac pedant. Curând după ce l-a cunoscut, Gill – asta e soția mea, Gillian – mi-a spus:

– Știi, prietenul tău vorbește ca un dicționar.

Eram pe plajă, abia sosiți de la Frinton, și, când a auzit remarca lui Gillian, Oliver a făcut una din crizele acelea ale lui. El le spune perioade, dar mie cuvântul nu-mi place. Nici nu pot să reproduc modul în care vorbește – va trebui să-l ascultați singuri –, dar parcă folosește un teleobiectiv. Așa a făcut și atunci.

– Și ce fel de dicționar sunt? Am și indice? Sunt bilingv?

Și așa mai departe. A continuat în felul ăsta o vreme și a încheiat întrebându-mă cine avea să-l cumpere.

– Și dacă nu mă vrea nimeni? Ignorat. Cu praf pe muchia de sus. Vai, nu, o să fiu dat la retururi, parcă văd, o să mă dea la retururi.

Și a început să bată din picioare în nisip și să țipe la pescărușI – ca la televizor, zău așa – până când un cuplu mai în vârstă, care asculta emisiunea de radio în spatele unui paravan, s-a alarmat de-a binelea. Iar Gillian râdea.

În fine, Oliver e un pedant. Nu știu cum vi se pare „toată lumea“, urmat de „lor“. Probabil nu prea grozav și nici nu aveți vreun motiv să vi se pară altfel. Nu-mi mai amintesc cum a început, dar știu că am avut disputa asta. Oliver, Gillian și cu mine. Fiecare era de altă părere. Hai să încerc să vă prezint diversele puncte de vedere. Aș face o minută a discuției, ca la bancă.

OLIVER a spus că termeni precum „toată lumea“, „cineva“ și „nimeni“ sunt la singular și de aceea trebuie urmați de adjective posesive la singular, în speță „lor“.

GILLIAN a spus că nu se poate face o remarcă generală din care să excluzi o jumătate a omenirii, pentru că, în cincizeci la sută din cazuri, „cineva“ se va dovedi a fi femeie. De aceea, din motive de logică și corectitudine, ar trebui spus „numele ei sau al lui“.

OLIVER a spus că discutam despre gramatică, și nu despre politica sexuală.

GILLIAN a întrebat cum pot fi separate cele două, căci de unde vine gramatica, dacă nu de la grămătici și aproape toți grămăticii – probabil toți, până la unul – au fost bărbați, așa că la ce ne puteam aștepta, dar ce ne comunica ea era, oricum, mai mult chestiune de bun-simț.

OLIVER și-a dat ochii peste cap, și-a aprins o țigară și a zis că însăși expresia „bun-simț“ e o contradicție în termeni și că, dacă Omul – punct în care s-a prefăcut jenat și s-a corectat: Omul-sau-Femeia –, dacă Omul-sau-Femeia s-ar fi luat după legile bunului-simț în mileniile trecute, am fi trăit și acum în colibe de pământ și am fi mâncat o mâncare oribilă, ascultând discuri cu Del Shannon.

STUART a venit atunci cu o soluție. Dat fiind că „al lui“ era inadecvat, ofensator sau poate chiar amândouă și că „al lui sau al ei“ era diplomat, dar teribil de complicat, rezolvarea evidentă rămânea să fie folosit „al lor“. Stuart a propus încrezător această soluție de compromis, uimit să o vadă respinsă de restul cvorumului.

OLIVER a spus că, de pildă, expresia „cineva a băgat capul lor“ pe ușă suna ca și cum ar fi fost două trupuri și un singur cap, ca în cine știe ce înfricoșătoare experiență științifică rusească. A făcut referire la ciudățeniile expuse pe la bâlciuri, menționând femeile cu barbă, fetușii ovini diformi și multe altele, asemănătoare, până a fost chemat la ordine de președintele de ședință (= eu).

GILLIAN a intervenit că, după părerea ei, „al lor“ suna cel puțin la fel de complicat și de evident diplomatic ca „al lui sau al ei“, dar de ce se teme adunarea să ia poziție? Deoarece femeile au fost atâtea secole la rând învățate să folosească pronumele posesiv masculin atunci când se refereau la întreaga specie umană, de ce să nu se ia odată o contramăsură de mult necesară, chiar dacă ea avea să rămână în câteva gâtlejuri (masculine)?

STUART a continuat să susțină că „lor“ era soluția optimă, pentru că ea reprezenta linia de mijloc.

ȘEDINȚA s-a suspendat *sine die.*

Ulterior, am meditat destul de mult asupra acestei conversații. Iată-ne, trei oameni relativ inteligenți, dezbătând meritele lui „al lui“, „al lui sau al ei“ și „al lor“. Câteva cuvinte scurte, și totuși nu ne puteam înțelege. Nu uitați, eram prieteni. Și, cu toate astea, nu ne puteam înțelege. Ceva mă îngrijora.

Cum am ajuns aici? A, da, pe-aici toată lumea și-a schimbat numele. E adevărat, și te pune pe gânduri, nu-i așa? Gillian, de exemplu, și-a schimbat numele când s-a măritat cu mine. Numele ei de fată era Wyatt, dar acum o cheamă Hughes. Nu-mi fac iluzii că era nerăbdătoare să ia numele meu. Mai degrabă a vrut să scape de Wyatt. Pentru că, vedeți dumneavoastră, așa îl chema pe tatăl ei, cu care nu se înțelegea prea bine. Acesta o abandonase pe mama, care a rămas mulți ani după aceea cu numele cuiva care o părăsise. Nu a fost prea plăcut pentru dna Wyatt sau Mme Wyatt, cum i se spunea, fiindcă era franțuzoaică de origine. Am bănuit că Gillian se lepăda de Wyatt în încercarea de a se detașa de tatăl ei (care, apropo, nici măcar la nuntă nu a venit) și de a-i arăta mamei sale că ea însăși ar fi trebuit să facă același lucru cu ani în urmă. Nu că Mme Wyatt ar fi priceput aluzia, dacă aluzie fusese.

În mod deloc surprinzător, Oliver a declarat că după căsătorie Gillian ar fi trebuit să-și spună doamna Gillian Wyatt-sau-Hughes. Asta, dacă dorea să fie logică, gramaticală, de bun-simț, diplomată și sofisticată. Ăsta e Oliver.

Oliver. Nu acesta îi era numele când l-am cunoscut. Am fost colegi de școală. La școală i se spunea Nigel sau, uneori, N.O. sau, din când în când, Russ, dar lui Nigel Oliver Russell nu i se spunea niciodată Oliver. Cred că nici nu știam de la ce vine *O*-ul, poate ne-a mințit. În fine, asta e morala. Eu n-am mers la facultate, Nigel a mers. Nigel a plecat și, după primul semestru, s-a întors ca Oliver. Oliver Russell. Renunțase la N. chiar și în foile tipărite ale carnetului de cecuri.

Vedeți, îmi amintesc totul. S-a dus la bancă și a cerut să i se emită carnete de cecuri noi și, în loc de „N.O. Russell“, a început să iscălească „Oliver Russell“. M-am mirat că i-au permis să facă așa

ceva. Am crezut că va trebui să își schimbe numele printr-o decizie judecătorească ori ceva de genul acesta. L-am întrebat cum a făcut, dar n-a vrut să-mi spună. Mi-a zis doar:

– I-am amenințat că îmi mut datoriile în altă parte.

Eu nu sunt la fel de deștept ca Oliver. La școală luam uneori note mai bune, dar asta când el prefera să nu depună efort. Eram mai bun la mate, la științe exacte și activități practice – era suficient să-i arăți un strung din atelierul de prelucrarea metalelor ca să mimeze un leșin –, dar, când voia să mă bată, mă bătea. Și nu doar pe mine, pe toată lumea. Și se descurca oriunde. Când ne jucam de-a soldații în trupele de cadeți, Oliver era mereu scutit. Când vrea, e foarte deștept. Și e prietenul meu cel mai vechi.

Mi-a fost cavaler de onoare. Nu în sens strict, pentru că am făcut cununia la Starea Civilă, iar acolo nu e nevoie de cavaler de onoare. Ca să fiu sincer, și pe chestia asta ne-am ciondănit prostește. Chiar prostește. O să vă spun altă dată.

Era o zi frumoasă. Genul de zi cum ar trebui să aibă toată lumea când se căsătorește. O dimineață blândă de iunie, cu un vânticel plăcut. Eram șase: eu, Gillian, Oliver, Mme Wyatt, sora mea (măritată, și-a schimbat numele – ce v-am spus eu?) și o mătușă bătrână, scoasă de la naftalină de Mme Wyatt în ultima secundă. Nu i-am reținut numele, dar pot să jur că nu era cel originar.

Ofițerul de Stare Civilă era un tip demn, cu un comportament atât cât trebuie de oficial. Verigheta pe care o cumpărasem a fost așezată pe o pernă umflată de catifea bordo, unde a rămas, clipind la noi, până a venit momentul să îi fie pusă pe deget lui Gillian. Mi-am rostit legământul puțin cam tare, stârnind ecou de jur împrejurul

sălii lambrisate cu stejar deschis la culoare; în compensație parcă, Gill și-a șoptit legământul, iar eu și ofițerul de Stare Civilă abia dacă l-am auzit. Eram foarte fericiți. Martorii au semnat în registru. Ofițerul i-a întins lui Gillian certificatul de căsătorie, spunând:

– Acesta este al dumneavoastră, doamnă Hughes, și nu are nimic de-a face cu tânărul de colo.

În fața primăriei era turnul cel mare, cu ceas, la poalele căruia am făcut câteva fotografii. Prima de pe film este marcată cu ora 12.13, când eram căsătoriți de trei minute. Ultima poartă ora 12.18, când eram căsătoriți de opt minute. Unele poze au fost făcute din unghiuri caraghioase, pentru că Oliver se maimuțărea cu aparatul. Pe urmă, am mers toți la restaurant și am mâncat somon. S-a servit șampanie. Și iar șampanie. Oliver a ținut un discurs. A declarat că ar fi dorit să toasteze în cinstea unei domnișoare de onoare, dar, cum nu era niciuna prin apropiere, avea să toasteze în sănătatea lui Gillian. Toată lumea a râs și a bătut din palme, apoi Oliver a înșirat o grămadă de vorbe lungi și, la fiecare pauză, noi toți aclamam. Eram într-un salon retras și, la un moment dat când ne-am manifestat deosebit de puternic, un chelner a băgat capul pe ușă, să vadă dacă doream ceva; apoi a plecat. Oliver și-a încheiat discursul și toți l-am bătut prietenește pe spate. Apoi m-am răsucit către el și am zis:

– Apropo, cineva a băgat capul lor pe ușă.

– Și ce voiau?

– Nu, am repetat, cineva a băgat capul lor pe ușă!

– Te-ai îmbătat? m-a întrebat el.

Cred că uitase. Dar eu, vedeți dumneavoastră, îmi amintesc. Îmi amintesc totul.

Gillian Uitați, eu cred că nu e treaba nimănui. Așa cred. Sunt o persoană ca oricare alta, retrasă. Nu am nimic de spus. În ziua de azi, unde te întorci dai de cineva gata să-și povestească viața. Orice ziar deschizi, din paginile lui strigă „Poftiți, intrați în viața mea!“ Dai drumul la televizor și, la fiecare a doua emisiune, e cineva care vorbește despre problemele lui sau ale ei, despre divorțul lui sau al ei, despre nelegitimitatea lui sau a ei, boala lui sau a ei, alcoolismul, dependența de droguri, abuzurile sexuale, falimentul, cancerul, amputarea, psihoterapia. Vasectomia lui, mastectomia ei, apendectomia lui sau a ei. Pentru ce o fac? Uitați-vă la Mine, Ascultați-Mă. De ce nu pot pur și simplu să își vadă de treburile lor? De ce trebuie să și vorbească despre ele?

Doar pentru că nu sunt o fire confesivă, nu înseamnă că uit. Țin minte verigheta pusă pe o pernă umflată de catifea bordo, îl țin minte pe Oliver căutând numere caraghioase în cartea de telefoane, țin minte cum mă simțeam atunci. Dar toate astea nu sunt bunuri publice. Ce țin minte e treaba mea.

Oliver Salut, sunt Oliver. Oliver Russell. O țigară? Nu, nici nu mă așteptam. Vă deranjează dacă eu fumez? Da, știu că fumatul face rău, dar de aceea îmi și place. Ce naiba, abia ne-am cunoscut și deja sari la mine ca o iepuroaică turbată! Oricum, ce-ți pasă ție? Peste cincizeci de ani, eu o să fiu mort și tu o să fii o șopârlă sprintenă, care o să-și soarbă iaurtul printr-un pai, o să bea apă minerală filtrată și o să poarte sandale ortopedice. În ce mă privește, mai bine așa.

Să vă spun care e teoria mea? O să facem, toți, fie cancer, fie o boală de inimă. Nu există, în fond, decât două feluri de oameni: cei care țin totul pe dinăuntru și cei care dau drumul să iasă totul, cu zgomot. Introvertiți și extrovertiți, dacă preferați. Introvertiții, după cum prea bine se știe, tind să își interiorizeze sentimentele, furia și disprețul de sine, iar interiorizarea aceasta, după cum se știe la fel de bine, duce la cancer. Extrovertiții, pe de altă parte, dau frâu liber bucuriei sau furiei pe lume, deviindu-și disprețul de sine asupra altora, efort excesiv care, printr-un proces logic, provoacă atac de cord. Ori una, ori alta. Acum, se întâmplă că eu sunt extrovertit, de aceea, cu condiția să compensez fumând, o să rămân o ființă omenească perfect echilibrată și sănătoasă. Asta e teoria mea. În plus, sunt dependent de nicotină, ceea ce face ca fumatul să fie mai ușor.

Sunt Oliver și țin minte lucrurile cu adevărat importante. Chestia cu memoria stă așa. Am constatat că majoritatea oamenilor de peste patruzeci de ani scârțâie ca un ferăstrău că memoria nu le mai e așa cum era, sau cum ar vrea ei să fie. Ca să fiu sincer, nu mă mir deloc: uitați-vă ce cantități de lucruri inutile depozitează. Imaginați-vă un tomberon gigantic, plin-ochi cu troace: amintiri din copilărie fără pic de unicitate, cinci miliarde de rezultate sportive, fețe ale unor oameni antipatizați, acțiunea din serialele de televiziune siropoase, sfaturi despre cum se curăță petele de vin roșu de pe covoare, numele reprezentantului în Parlament și câte altele de felul ăsta. Ce vanitate monstruoasă îi face să creadă că memoria se vrea îngălată cu asemenea tâmpenii? Închipuiți-vă că organul amintirii e ca funcționarul de la biroul de bagaje al unei gări aglomerate, care are grijă de bunurile dumneavoastră eterogene, până când urmează să aveți iar nevoie de ele. Acum gândiți-vă ce-i cereți să păzească. Și pe atât de puțini bani! Și pe atât de puțină recunoștință! Nu-i de mirare că la ghișeu, în cea mai mare parte a timpului, nu răspunde nimeni.

Eu îi încredințez memoriei mele numai lucruri cu care să se poată mândri. De pildă, nu țin niciodată minte numere de telefon. Abia dacă mi-l amintesc pe al meu și nu mă simt umilit dacă trebuie să scot agenda, ca să caut în ea la Oliver Russell. Sunt unii – ariviștii încrâncenați ai imperiului minții – care vorbesc despre antrenamentul memoriei, care poate deveni suplă și agilă ca un sportiv. Dar știm cu toții ce pățesc sportivii. Canoiștii cu mușchi hidoși dau ortul popii înainte s-apuce să îmbătrânească și fotbaliștii fac artrită, de la care încep să le scârțâie încheieturile. Rupturile musculare se refac rigid, discurile intervertebrale se sudează între ele. Ia uitați-vă la reuniunile vechilor sportivi și veți vedea o reclamă pentru asistența geriatrică. Dacă nu și-ar fi suprasolicitat atât de tare tendoanele...

De aceea, eu cred în cocoloșirea memoriei, în nevoia de a-i oferi doar dumicații mai rafinați ai experienței. De exemplu, masa de după nuntă. Am băut o șampanie săltăreață, fără pic de personalitate, aleasă de Stuart (marca? habar n-am; *mis en bouteille par Les Vins de l'Oubli)* și am mâncat *saumon sauvage grillé avec son coulis de tomates maison*. Eu n-aș fi optat pentru așa ceva, dar n-am fost consultat. Nu, a fost foarte bine, doar cam lipsit de imaginație... Mme Wyatt, cu care am stat *à côté,* a părut să savureze totul sau cel puțin să se bucure de somon. Dar, după ce a împuns un pic cu furculița cubulețele translucide care înconjurau peștele, s-a întors spre mine și m-a întrebat:

– Ce crezi că sunt astea?

– Roșii, am fost în măsură să o informez. Fără pieliță, fără cotor, fără semințe și tăiate cubulețe.

– Ce lucru curios, Oliver, să identifici ce dă personalitate unei legume și pe urmă să îndepărtezi tot!

Nu vi se pare extraordinar? I-am luat mâna și i-am sărutat-o.

Pe de altă parte, nu v-aș putea spune dacă Stuart purta costumul gri-închis-mediu pentru ceremonie sau pe cel gri-închis-închis.

Acum înțelegeți ce vreau să zis?

Îmi amintesc cerul din ziua aceea: nori învârtejiți, ca niște coperte cartonate. Un vânt cam prea puternic și toată lumea aranjându-și părul în biroul ofițerului Stării Civile. O așteptare de zece minute în jurul unei măsuțe joase, pe care erau trei exemplare din cartea de telefoane a Londrei și trei din *Pagini Aurii*. Ollie încercând să distreze audiența căutând rubrici relevante, precum *Avocați specializați în divorțuri* sau *Furnizori de produse din cauciuc.* Fără a provoca amuzamentul, însă. Apoi, am intrat la ofițerul Stării Civile, absolut oleaginos și crepuscular. Cu o explozie de mătreață pe umeri. Reprezentația a decurs, în măsura posibilităților, bine. Verigheta sclipea pe un *pouffe* vinețiu, ca un dispozitiv intrauterin. Stuart și-a răcnit replicile de parcă ar fi fost dinaintea Curții Marțiale și, dacă nu ar fi pronunțat perfect cuvintele, cu voce tare, l-ar fi așteptat alți câțiva ani de carceră. Biata Gillie abia dacă și-a putut rosti răspunsurile. Cred că plângea, dar mi s-a părut vulgar să trag cu ochiul. După aceea am ieșit în stradă și am făcut poze. Stuart arăta grozav de mândru de el, după părerea mea. E adevărat, e cel mai vechi prieten al meu și ne aflam la cununia lui, dar era atât de încântat de el, că părea drogat, așa că i-am sustras aparatul de fotografiat și am anunțat că, pentru albumul de la nuntă, trebuie câteva fotografii artistice. M-am învârtit în jurul lor, m-am întins pe burtă, am întors obiectivul la patruzeci și cinci de grade și m-am

apropiat până le-am prins și porii în imagine; de fapt, doar gușa lui Stuart am vrut să o imortalizez. Și n-are decât treizeci și doi de ani. Bine, poate „gușă“ e cam mult spus; să-i zicem doar „o cută de mușchiuleț de porc“. Dar un maestru din spatele obiectivului o poate evidenția, umflată și lucioasă.

Stuart... Nu, stați puțin. Ați vorbit cu el, nu-i așa? Ați vorbit cu Stuart. Am simțit ușoara ezitare când am abordat subiectul gușii lui. Adică n-ați observat-o? Mă rog, pe întuneric, cu lumina din spate... Și probabil stătea cu bărbia înainte, ca să compenseze. Părerea mea e că faldul jugular nu i s-ar vedea atât de bine dacă ar avea părul mai lung, dar nu-i acordă niciun pic de *Lebensraum* hălăciugii ăleia aspre și decolorate. Și, cu fața lui rotundă și ochii mici și prietenoși, rotunzi, te privește de după ochelarii câtuși de puțin eleganți. Mă rog, are un aer simpatic, dar uneori mai e de muncă la el, nu vi se pare?

Poftim? Nu purta ochelari? Ba bineînțeles că purta ochelari. Îl cunosc de când îi venea învățătorului până la genunchi și... bine, poate a început, în secret, să poarte lentile de contact și atunci tocmai le testa. Bine. E posibil. Orice e posibil. Poate o încerca să obțină o mină mai percutantă, pentru ca, atunci când ajunge în cotineața lui din City, când își pironește privirea asupra ecranului care clipește nevrotic și se răstește în celular, cerând o tranșă suplimentară de livrări la termen sau mai știu eu ce, să pară un pic mai *macho* decât știm noi că e. Dar opticienii trăiesc de pe urma lui – mai ales cei cu rame demodate rău – încă de când eram colegi la școală.

Ce e cu zâmbetul ăsta superior? Am fost la școală... A! M-am prins. Stuart și-a dat drumul la gură și v-a spus cum mi-am schimbat numele, așa-i? Lucrurile astea îl obsedează. Are numele ăsta banal –

Stuart Hughes, zău așa, e perfect pentru o carieră în comerțul cu furnituri, nu aveți nevoie de nicio pregătire, domnule, doar de numele potrivit și postul e al dumneavoastră – și o să se mulțumească să răspundă la el tot restul vieții. Pe Oliver însă îl chema pe vremuri Nigel. *Mea culpa. Mea maxima culpa*. Sau, mai degrabă, nu. Mai degrabă, mulțumesc, mamă. Oricum, nu se poate să îți petreci o viață întreagă purtând numele de Nigel, nu? Nici măcar o carte întreagă nu poți supraviețui cu numele de Nigel. Sunt nume care după o vreme pur și simplu nu mai corespund. Să zicem că te cheamă Robin, de exemplu. Da, e un nume foarte bun până pe la vârsta de nouă ani, dar curând după aceea trebuie făcut ceva cu el, nu? Schimbat prin ordin judecătoresc în Samson, sau Goliat, sau mai știu eu cum. Cu alte apelative e exact invers. De pildă, Walter. Nu poți fi Walter în cărucior. După părerea mea, nu poți fi Walter până pe la șaptezeci și cinci de ani. De aceea, dacă e să te boteze Walter, e bine să-ți mai pună câteva nume în față, unul pentru perioada petrecută în cărucior, plus unul pentru bucata mai lungă de timp, până să devii Walter. De exemplu, pot să-ți spună Robin Bartholomew Walter. Cam tâmpit, cred, dar garantat să satisfacă pe alocuri.

Da, l-am dat pe Nigel pentru Oliver, care mi-a fost dintotdeauna cel de-al doilea prenume. Nigel Oliver Russell – iată, pot să pronunț fără să roșesc. Am plecat pentru primul semestru la York ca Nigel și m-am întors ca Oliver. Ce e așa de surprinzător? Nu-i cu nimic mai ciudat decât să pleci în armată și să te întorci acasă, în prima permisie, cu mustață. Un simplu semn al înaintării în vârstă. Dar, nu știu de ce, Stuart nu reușește să se împace cu gândul.

Gillian e un nume bun. I se potrivește. O să reziste.

Iar mie mi se potrivește Oliver, nu găsiți? Se asortează cu părul meu negru-negru, cu dinții albi ca fildeșul, de-ți vine să-i săruți, cu talia subțire, cu panașul și costumul meu din pânză de in, cu a lui pată de nește rs de Pinot Noir. Se asortează cu datoriile la bancă și cu lejeritatea mișcărilor prin Prado. Se asortează cu cei câțiva oameni care mi-ar crăpa capul cu bucurie. Ca prăpăditul ăla de director de bancă la care m-am dus după primul semestru la universitate. Genul de individ care are erecție când aude că dobânda băncii a crescut cu a zecea parte dintr-un procent. În fine, prăpăditul ăsta... Walter ăsta m-a primit în biroul lui ca un closet public cu lambriuri, mi-a categorisit cererea de schimbare a numelui din carnetele de cecuri din N.O. Russell în Oliver Russell ca fiind neesențială pentru politica băncii din anii optzeci și mi-a amintit că, dacă nu vor apărea fonduri care să îmi umple datoria cât o gaură neagră, nu aveam să primesc un carnet nou de cecuri nici dacă mă voi numi Moș Crăciun. Auzind una ca asta, m-am prăbușit pe scaun și am dat un desăvârșit spectacol de lingușeală: am pus la bătaie eternul meu șarm câteva minute și, cât ai zice pește, Walt era în genunchi, implorând o *coup de grâce*. Astfel i-am făcut cinstea de a-i îngădui să îmi aprobe schimbarea de nume.

Am impresia că mi-am pierdut pe drum toți prietenii care îmi spuneau pe vremuri Nigel. Cu excepția lui Stuart, desigur. Ar trebui să-l puneți pe Stuart să vă povestească despre zilele de școală, de demult. Eu nu mi-am umilit niciodată memoria cerându-i să stocheze toate banalitățile alea stupide. Doar ca să se audă vorbind, Stuart începea, din când în când:

– Adams, Aitken, Apted, Bell, Bellamy... (Am inventat numele, bineînțeles.)

– Ce-i asta, îl întrebam, noua ta mantra?

Lua o mutră mirată. Poate credea că mantra e o marcă de mașină. Oldsmobile Mantra.

– Nu, îmi răspundea. Nu-ți aduci aminte? Clasa a V-a A. Bătrânul Biff Vokins ne-a fost diriginte.

Dar nu-mi aduc aminte. Nu vreau să-mi aduc aminte. Memoria e un act de voință, la fel ca uitarea. Cred că am șters destul din primii mei optsprezece ani și i-am pasat, făcând din ei hrană inofensivă pentru sugari. Ce poate fi mai rău decât să te împovărezi cu toate chestiile astea? Prima bicicletă, primele lacrimi, ursulețul cu o ureche roasă. Nu e o chestiune doar estetică, ci și practică. Dacă îți amintești prea bine trecutul, începi să învinovățești prezentul pentru el. Ia uitați ce mi-au făcut, de-asta sunt așa cum sunt, nu e vina mea. Dați-mi voie să vă corectez: cel mai probabil este vina dumneavoastră. Și vă rog să mă scutiți cu detaliile.

Se spune că, pe măsură ce îmbătrânim, ne amintim mai bine anii copilăriei. Una dintre numeroasele capcane ce stau în calea răzbunării senilității. Apropo, v-am spus care e Teoria mea asupra Vieții? Viața e ca invadarea Rusiei. Un start fulger, cohorte de chipie militare, cu pene dansând în vânt ca o crescătorie de găini agitate; o perioadă de avansări zvelte, surprinse în depeșe înflăcărate pe măsură ce inamicul se retrage; apoi, începutul unei înaintări greoaie, îndelungate, distrugătoare pentru moral, cu rații din ce în ce mai mici și fulgi de zăpadă pe obraji. Inamicul dă foc Moscovei și cedezi în fața Generalului Ianuarie, cu unghii de țurțuri. O retragere amară. Cazaci nemiloși. Și, în sfârșit, cazi răpus de salva de artilerie a unui imberb, în timp ce traversezi o apă din Polonia, care nici măcar nu e trecută pe harta generalului comandant.

Nu vreau să îmbătrânesc vreodată. Vă rog să mă cruțați. Puteți? Nu, din păcate, nici măcar dumneavoastră nu aveți puterea. Mai bine mai luați o țigară. Haideți. Bine, cum vreți. Fiecare cum dorește.

2

DĂ-MI O LIRĂ DE ÎMPRUMUT

Stuart Într-un fel, e surprinzător că *Edwardianul* a supraviețuit, dar pe mine mă bucură. E surprinzător și că școala a supraviețuit, dar, când școlile generale din țara asta erau închise și transformate în școli speciale, în gimnazii și în colegii de șase ani, când toată lumea era băgată la grămadă, St Edward's nu și-a găsit locul nicăieri și de aceea au lăsat-o în pace. Și astfel școala și-a continuat activitatea și, odată cu ea, vechea revistă pentru băieți. În primii ani după ce am absolvit nu i-am acordat prea multă atenție, dar acum, că am terminat de... stați să văd... de cincisprezece ani, constat că mă interesează destul de mult ce s-a întâmplat. Vezi un nume cunoscut în ea și el îți trezește tot soiul de amintiri. Vechii absolvenți scriu din diferite colțuri ale lumii, povestindu-și aventurile. Doamne ferește, îți spui, n-aș fi crezut că Bailey o să ajungă șef peste toată secția sud-est-asiatică. Îmi amintesc când a fost întrebat care era principala cultură în Thailanda și a răspuns că aparatele de radio cu tranzistori.

Oliver susține că nu-și amintește nimic din anii de școală. Zice – cum se exprimă el? – că, în fântâna aia, poate da drumul unei pietre fără să o audă când cade. Mereu cască și întreabă „Cine?“ pe un ton plictisit când îi transmit noutăți din *Edwardian,* dar eu bănuiesc că îl interesează. Însă nu contribuie niciodată cu amintiri proprii. Poate, față de alții, o susține că a urmat o școală mai bună, Eton sau mai știu eu ce. Îl cred în stare. Eu am considerat întotdeauna că suntem exact ceea ce suntem și că nu trebuie să ne prefacem. Oliver însă m-a corectat întotdeauna, explicându-mi că suntem ceea ce ne prefacem că suntem.

Suntem destul de diferiți, Oliver și cu mine, după cum probabil că ați observat. Uneori cei din jur se miră că suntem prieteni. Nu o spun, dar eu simt. Cred că am noroc cu un prieten ca Oliver. Oliver îi impresionează. Vorbește frumos, a călătorit în țări îndepărtate, vorbește limbi străine, susține conversații pe teme artistice și – chiar mai mult decât atât – poartă haine care nu se potrivesc cu conturul corpului; de aceea, cunoscătorii le declară moderne. Toate astea îmi sunt atât de străine! Eu nu reușesc întotdeauna să exprim ce gândesc, cu excepția serviciului; am fost în Europa și în State, dar niciodată până la Ninive sau în îndepărtatul Ofir; nu am prea mult timp – concret – pentru arte, deși nu am nimic împotriva lor, absolut nimic (uneori mai ascult câte un concert frumos la radio, în mașină; ca mai toată lumea, citesc și eu câte o carte, două, în concediu); iar la haine nu mă gândesc prea mult, cu excepția faptului că trebuie să arăt bine la serviciu și să mă simt confortabil când ajung acasă. Dar cred că Oliver mă simpatizează pentru că sunt așa cum sunt. Și nu ar avea niciun sens să încep să-l imit. A, da, mai există o diferență între noi: eu am ceva bani, iar Oliver nu are aproape deloc. Oricum, nu ceea ce cunoscătorii ar numi bani.

– Dă-mi o liră împrumut.

A fost primul lucru pe care mi l-a spus vreodată. Stăteam în bănci alăturate. Aveam cincisprezece ani. Eram de două trimestre în aceeași clasă, dar nu ne vorbiserăm, pentru că fiecare avea prietenii lui și, oricum, la St Edward's te așezau în funcție de rezultatele la examenele din trimestrul trecut și era puțin probabil să ajungem alături. Dar se vede treaba că, în trimestrul trecut, mă descurcasem binișor sau rămăsese el în urmă cu învățatul sau amândouă, căci ne-am trezit unul lângă altul și Nigel, cum își spunea pe atunci, îmi cerea o liră.

– La ce-ți trebuie?

– Ce impertinență colosală! Ce te interesează pe tine?

– Niciun bancher prudent nu autorizează un împrumut fără să știe care îi e scopul, i-am răspuns.

Mie mi se părea o afirmație perfect rezonabilă, dar nu știu de ce pe Nigel l-a făcut să râdă. Biff Vokins a ridicat ochii de la catedră – eram într-o oră care ar fi trebuit să fie de studiu individual – privindu-ne întrebător. Ba chiar mai mult decât întrebător. Ceea ce l-a făcut pe Nigel să râdă și mai tare și nu a reușit să dea o explicație decât după ceva timp.

– Iertați-mă, domnule, a zis el, în cele din urmă. Îmi cer scuze. Dar Victor Hugo poate fi extrem de amuzant uneori.

Și a continuat să hohotească. Mă simțeam oarecum responsabil.

După oră mi-a spus că voia să își cumpere o cămașă bună pe care o văzuse undeva și l-am întrebat care era potențialul de revânzare al

articolului, gândindu-mă la posibilitatea de recuperare a investiției în caz de faliment, lucru care l-a distrat și mai tare; atunci i-am expus condițiile. Cinci la sută dobândă simplă la suma împrumutată pe săptămână, cu plata integrală în patru săptămâni, după care dobânda crește la zece la sută. M-a făcut cămătar, cuvânt pe care îl auzeam pentru prima dată, mi-a înapoiat o liră și douăzeci după patru săptămâni, și-a vânturat cămașa nouă în toate weekendurile și am rămas definitiv prieteni. Prieteni: așa am hotărât și așa am rămas. La vârsta aia, nu dezbați dacă urmează sau nu să fii prieten cu cineva, ci pur și simplu ești. E un proces ireversibil. Uneori lumea se mira și îmi amintesc că și noi mai turnam gaz pe foc. Nigel se prefăcea că mă ia de sus și eu că nu sunt destul de inteligent ca să-mi dau seama; el devenea și mai fermecător, iar eu și mai plicticos; dar știam foarte bine ce facem și eram prieteni.

Am rămas prieteni chiar dacă el a plecat la facultate și eu nu, chiar dacă el a fost la Ninive și în îndepărtatul Ofir și eu nu, chiar dacă eu am intrat la bancă și mi-am găsit o slujbă constantă, în timp ce el trecea de la un loc de muncă temporar la altul, sfârșind prin a preda engleza ca limbă străină pe o străduță lăturalnică, undeva aproape de Edgware Road. La Școala de Limba Engleză Shakespeare, care are un steag de neon în față, ce clipește tot timpul. Zice că a acceptat slujba asta doar pentru că îl amuză steagul de neon, dar realitatea e că are nevoie de bani.

Pe urmă a apărut Gillian și ne-am făcut trei.

Gill și cu mine am hotărât împreună să nu spunem nimănui cum ne-am cunoscut. Am declarat întotdeauna că un coleg de birou, pe nume Jenkins, mă invitase la barul din apropiere după program, unde m-am întâlnit cu o veche prietenă de-a lui, și Gillian, care o

cunoștea vag pe fata asta, era cu ea. Ne-am înțeles bine din prima și am stabilit să ne întâlnim din nou.

– Jenkins? a zis Oliver când i-am servit povestea destul de șovăielnic, deși bănuiesc că eram emoționat din pricină că vorbeam despre Gillian. E de la Arbitraj?

Lui Oliver îi place să pară că știe ce fac eu la serviciu și azvârle câte un cuvânt din când în când, ca un cunoscător. De cele mai multe ori îl ignor.

– Nu, i-am răspuns. Era nou. Acum e vechi. N-a rezistat mult. N-a făcut față.

Absolut adevărat, îl alesesem pe Jenkins pentru că fusese concediat de curând și nu erau șanse să dea cineva peste el.

– Da, dar măcar ți-a servit o *tranche de bonheur* cât a fost aici.

– O ce-i aia? am întrebat, făcând pe Stu Prostu'.

Iar el a zâmbit, făcând pe Ollie Deșteptu' Școlii.

Realitatea e că nu m-am priceput niciodată să-mi fac prieteni. Sunt oameni pentru care e un lucru simplu, natural, și oameni pentru care nu e. Nu provin din genul acela de familie mare, cu o mulțime de verișori, unde tot timpul „se întâmplă să treacă" cineva. Cât am stat eu acasă, nu a „trecut" nimeni pe la noi, niciodată. Părinții mi-au murit când aveam douăzeci de ani, soră-mea s-a mutat în Lancashire, unde s-a făcut asistentă medicală și s-a măritat și cu asta s-a terminat cu familia.

Acum locuiesc singur într-un mic apartament din Stoke Newington, merg la serviciu, uneori stau peste program și mă simt singur. Nu am ceea ce se numește o fire deschisă. Când întâlnesc oameni care-mi plac, în loc să vorbesc mai mult și să le arăt că îmi plac, eu mă închid în mine, ca și cum m-aș aștepta că nu voi fi agreat, ca și cum nu aș fi destul de interesant pentru ei. Și atunci – pe bună dreptate – ei nu mă găsesc destul de interesant. Și data următoare îmi amintesc și, în loc să mă port mai bine, mă blochez iar. O jumătate a omenirii pare să fie încrezătoare în sine și cealaltă jumătate nu, iar eu nu știu cum se poate face saltul dintr-o jumătate în cealaltă. Ca să capeți încredere, trebuie să ai deja încredere, e un cerc vicios.

Anunțul începea așa: TÂNĂR ANGAJAT? 25–35? MUNCEȘTI PREA MULT CA SĂ MAI AI O VIAȚĂ SOCIALĂ? Era bine alcătuit anunțul. Nu te agăța ca o reclamă de concediu, unde toată lumea se duce la nudiști, și nici nu te făcea să te simți vinovat că nu ai o viață socială. Era unul din lucrurile acelea care li se întâmplă până și celor mai drăguți oameni și era cel mai normal să plătești douăzeci și cinci lire și să te înființezi la un hotel londonez, unde te așteaptă un pahar de sherry și promisiunea că nu te vei simți umilit dacă lucrurile nu vor ieși bine.

Am crezut că o să primim ecusoane cu numele pe ele, ca la conferințe, dar presupun că s-au gândit că, în felul acesta, ar fi dat de înțeles că nu suntem în stare să ne pronunțăm propriile nume. Exista un fel de gazdă, care împărțea sherry și mergea cu fiecare nou-sosit de la un grup la altul; și, pentru că eram mulți și nu ne putea ține minte pe toți, trebuia să ne spunem singuri numele. Sau poate în mod special nu-și amintea cea mai mare parte din ele.

Stăteam de vorbă cu un agent imobiliar bâlbâit când a apărut Gillian, condusă de organizator. Într-un fel sau altul, faptul că tipul se bâlbâia mi-a dat încredere. E o cruzime, dar mi s-a întâmplat și mie de multe ori: tu spui lucruri banale, iar cel de lângă tine devine brusc spiritual. Da, da, mi s-a întâmplat de multe ori. E un fel de lege elementară a supraviețuirii – găsești pe cineva care arată mai rău decât tine și, pe lângă el, ai să înflorești.

Mă rog, poate termenul „înflorești“ e o exagerare, dar imediat i-am zis lui Gillian una sau două din glumele lui Oliver și am vorbit despre cât ne-am temut să venim la întrunire și apoi am aflat că e pe jumătate franțuzoaică și am făcut un comentariu pe tema asta, iar agentul imobiliar a încercat să aducă în discuție Germania, dar noi n-am acceptat și, până să-mi dau seama ce fac, mă întorsesem pe jumătate cu spatele, excluzându-l din discuție, și întrebam:

– Uite ce e. Știu că abia ai venit, dar n-ai vrea să luăm cina undeva? Adică poate în altă seară, dacă acum nu ești liberă.

Și vă mărturisesc că și eu am rămas surprins.

– Crezi că avem voie să plecăm atât de repede?

– De ce nu?

– Nu trebuie să facem mai întâi cunoștință cu toată lumea?

– Nu e obligatoriu.

– Bine, atunci.

Mi-a zâmbit și a lăsat ochii în pământ. Era timidă, lucru care mi-a plăcut. Am cinat într-un restaurant italian. Trei săptămâni mai târziu,

Oliver s-a întors dintr-o călătorie într-un loc exotic și ne-am trezit că suntem trei. Toată vara. Noi trei. Era ca în filmele franțuzești, unde merg toți împreună, cu bicicletele.

Gillian Nu eram timidă. Eram emoționată, dar nu timidă. E o diferență. Dar Stuart era timid. Asta s-a văzut cu ochiul liber de la început. Stând acolo cu paharul de sherry în mână, puțin asudat la tâmple, evident stresat, făcând mari eforturi să nu se cunoască. Desigur, nimeni nu era în largul lui sau al ei. În momentul acela mi-am spus că seamănă puțin cu plecatul la cumpărat de oameni, treabă pentru care nu suntem pregătiți, nu în societatea noastră.

Oricum, Stuart a început prin a spune câteva bancuri, care au cam răsuflat, pentru că era atât de tensionat, încât nici bancurile nu erau cine știe ce, de la bun început. Pe urmă, cineva a pomenit de Franța și el a zis ceva banal, cum că știi întotdeauna că te afli în Franța după miros, chiar dacă ești legat la ochi. Era important că-și dădea interesul, atât pentru el, cât și pentru mine – era chiar impresionant. Cu adevărat impresionant.

Mă-ntreb ce s-o fi ales de tipul bâlbâit care voia să vorbim despre Germania. Sper că și-o fi găsit pe cineva.

Mă-ntreb ce s-o fi ales de Jenkins.

Oliver Nu-mi spuneți. Lăsați-mă să ghicesc. Lăsați-mă să-mi concentrez capacitățile telepatice asupra benignului, mototolitului și

cam steatopigosului meu prieten Stu. Steatopigos? Adică îi iese fundul în afară. *Derrière*-ul hotentot.

Jules et Jim? Am dreptate? Cred că mă pricep. Pe vremuri, el însuși pomenea, de față cu mine, dar numai de față cu mine, niciodată față de Gillian. *Jules et Jim.* Oskar Werner, scunda, blonda și – să îndrăznesc? – poate chiar steatopigoasa Jeanne Moreau, apoi actorul acela înalt, brunet, elegant, chipeș, care avea, fără discuție, dinți buni de sărutat (cum îl chema?). Da, cu distribuția nu sunt probleme, ele apar la acțiune. Pleacă toți împreună pe biciclete și trec peste poduri și își fac de cap, nu? Așa ziceam și eu. Dar cât de tipic pentru dolofanul Stuart să aleagă *Jules et Jim* – plăcut, ce-i drept, dar nu esențial pentru cinematografia postbelică –, desigur, ca termen de referință cultural. Stuart, trebuie să vă avertizez, e genul de persoană pentru care K467 de Mozart e concertul cu Elvira Madigan. Pentru el, muzica clasică ideală o reprezintă o orchestră de coarde care imită sunetul păsărilor, al ceasurilor sau al unui trenuleț tras de o locomotivă cu abur, care suie un deal. Nu-i așa că e de o dulceagă lipsă de stil?

Poate o fi făcut un curs de filmografie franceză, ca să învețe cum să agațe fete. Pentru că ăsta nu a fost niciodată punctul lui forte, mă-nțelegeți. Îl mai ajutam când și când ieșind în patru, dar întâlnirile se încheiau inevitabil cu fetele ciondănindu-se pentru al dumneavoastră supus slujitor și cu Stuart într-un colț, fermecător ca un melc. Doamne, asemenea ocazii deveneau prilej de amărăciune, iar el era capabil să treacă și la injurii.

– Ar trebui să mă ajuți mai mult, s-a văicărit odată, jalnic.

– Să te ajut? Să te ajut?? Eu găsesc fetele, te prezint, eu pun seara pe o traiectorie parabolică ascendentă, și tu stai botos ca Hagen din

Götterdämmerung, dacă-mi ierți aluzia culturală.

– Uneori am impresia că mă inviți doar ca să achit nota de plată.

– Eu, dacă n-aș fi pe butuci, i-am amintit, și dacă tu ai fi cel mai vechi prieten al meu, și fără slujbă, și dacă tu ai veni cu două fete frumoase ca astea, aș fi mândru să achit nota de plată.

– Iartă-mă, a zis el. Dar cred că nu trebuia să le spui că nu am încredere în mine când e vorba de femei.

– A, deci asta te roade (începeam să înțeleg). Plănuisem ca toată lumea să se simtă bine.

– Eu cred că nu vrei să-mi găsesc o prietenă, a hotărât Stuart, supărat.

De-aia m-am și mirat când a excavat-o pe Gillian. Cine ar fi crezut? Mai mult, cine ar fi crezut că are s-o agațe într-un bar? Imaginați-vă scena, vă rog: Gillian pe un taburet înalt, cu fusta de satin întinsă pe coapse, Stuart își desface nonșalant nodul de la cravată, calculând între timp vigoarea de culturist a yenului pe calculatorul de la ceasul de mână, barmanul cunoscător, fără să mai întrebe, că domnu' Hughes-să-trăiți dorește un vin de Sercial, producție târzie 1918, toarnă într-un pahar special, ce concentrează buchetul spre nas, Stuart se lasă să alunece pe taburetul alăturat, emanând izul moscat, discret, al sexualității, Gillian cere cu umilință un foc, Stuart extrage Dunhillul de baga din buzunarul costumului Armani nestructurat...

Vă rog să mă scutiți, zău așa, scutiți-mă. Să fim puțin realiști! Am ascultat povestea cu detalii șoptite, pulsânde, și, cinstit v-o spun, nu e cu nimic mai puțin sordidă decât v-ați putea aștepta. Nu știu ce

gogoman de la bancă, unul care a reușit să se și vadă concediat într-o săptămână (și trebuie să fii chiar gogoman ca să te dea afară de-acolo), a ieșit într-o seară cu Stu la un pahar post-*Arbeit* la Barul Cavalerul. L-am pus pe Stuart să-mi repete de câteva ori numele barului: Barul Cavalerul.

– Să înțelegem, l-am întrebat, că e un local aflat în proprietatea cuiva care se consideră cavaler; sau, privit din partea cealaltă, că e un local căutat de cavaleri, așa ca tine, când au chef de o tacla?

Stuart s-a gândit câteva secunde.

– Nu te înțeleg.

– Atunci, hai s-o luăm altfel. E la acuzativ sau la genitiv?

– Poftim?

– E Barul La Cavalerul sau Barul Cavalerului? E o diferență considerabilă.

– Nu știu. Cred că e doar Cavalerul.

– Trebuie să fie una sau alta, fie și numai subliminal.

Ne-am privit câteva clipe. Nu cred că Stuart a înțeles ce vorbeam. Avea o mutră de parcă ar fi considerat că îi sabotam cu bună-știință *Paul et Virginie* în variantă modernă.

Prin urmare iată-i pe Vinkelkopf și pe Stu dându-se mari la Barul La Cavalerul sau la Barul Cavalerului, după caz, când... cine își face apariția, dacă nu o *vieille flamme* a lui Herr Vinkel, iar această Fräulein târăște după ea pe nimeni alta decât pe cea care s-a dovedit

apoi a fi draga de Gillian. Acum, cursul evenimentelor în care va fi implicat cvartetul nostru proaspăt reunit ar trebui să fie previzibil, numai că unul din acest cvatuor e chiar Stuart, iar Stuart la o întâlnire în patru seamănă izbitor cu o grisină nescoasă din ambalaj. Cum se face că tocmai atunci ieșise din ceea ce era pentru el o crepusculară *oubliette* de neobservabilitate? I-am adresat și lui întrebarea, chiar dacă într-o formă mai diplomatică, mă înțelegeți. Iar răspunsul m-a fermecat.

– Păi, deci am intrat în vorbă. Și deci ne-am înțeles bine.

Ah, acum îl recunosc. Îl aud cumva pe Tristan? Pe Don Juan? Pe Casanova? Îl aud oare pe rușinos de nestăpânitul marchiz? Nu, îl aud pe amicul și tovarășul meu Stuart Hughes. „Păi, deci am intrat în vorbă. Și deci ne-am înțeles bine.“

Vai, vă uitați iar la mine în felul acela. Nu e nevoie s-o spuneți. Știu. Mă considerați o vulvă cu fumuri, nu-i așa? Nu e chiar așa. Poate n-ați prins bine tonul. Mi-am dat drumul la gură pentru că Stuart mi-e prieten. Cel mai vechi prieten. Și țin la el. Și suntem prieteni de mult, de mult de tot, de când încă se găseau de cumpărat discuri mono, când kiwi nu era inventat, când reprezentantul Asociației Automobiliștilor, îmbrăcat în kaki, saluta șoferii care treceau pe lângă el, când un pachet de Gold Flake costa un gologan și jumătate și tot îți mai rămânea rest să cumperi o carafă de mied. Uite-așa suntem, Stuart și cu mine. Prieteni la toartă. Și, apropo, nu-l subestimați pe prietenul meu. Uneori e mai încet și turbina de la etaj nu toarce întotdeauna ca un Lamborghini, dar până la urmă, ajunge unde trebuie. Și uneori chiar înaintea mea.

– Poți să îmi împrumuți o liră?

Stăteam în bănci alăturate, la școala aceea, cum se va fi numit ea (Stuart știe, întrebați-l pe Stuart). Am considerat civilizat să sparg gheața cu băiatul acesta, cu o dezvoltare intelectuală mai lentă, care se cățărase, nu știu cum, pe o culme temporară de proximitate scolastică. Dar ce să vezi? În loc să-mi înmâneze fără comentarii bănetul, așa cum ar fi făcut orice favorit care se respectă și căruia i s-a îngăduit să respire, o vreme, aerul sferelor înalte, el a început să-mi înșire termeni și condiții. Dobândă, procente, dividende, forțele pieței, raportul prețuri/venit și câte și mai câte. Practic m-a înscris în Sistemul Monetar European, când eu nu doream decât să-l scutur de dublonul de aur. Apoi m-a întrebat ce nevoie aveam de bani! Parcă era treaba lui! Parcă eu știam! Mi-a scăpat un chicotit de uimire, la care șopârla bătrână care supraveghea clasa și-a zbârlit creasta a dezaprobare; l-am calmat cu o vorbă de duh și mi-am continuat negocierile cu noul meu amic rotund și financiar-tenace. După câteva luni i-am înapoiat împrumutul, ignorându-i pretențiile ridicole și văicărelile cu privire la rata dobânzii, pentru că, sincer să fiu, erau neinteligibile, și de atunci încoace am rămas prieteni și tovarăși.

A avut o prietenă. Înainte de Gillian, vreau să spun. Demult, pe vremea când, cu un gologan și jumătate etc. Și vreți să știți ceva? Sunt sigur că n-o să se supere că vă spun: n-a vrut să se culce cu ea. Ascultați-mă bine. Fără dat în bărci. A refuzat să se dezlănțuie între coapsele ei înguste. Când asemenea castitate stahanovistă, exercitată câteva luni la rând, a împins-o, în cele din urmă, pe fată să facă un disperat gest de afecțiune, el i-a replicat că „voia să o cunoască mai bine“. I-am spus că exact asta voia și ea, *dummkopf*, dar Stuart nici nu a vrut să audă. Cum vă povestesc, nici nu a vrut să audă.

Sigur, este posibil să fi mințit, dar pentru el pasul acesta ar fi presupus imaginație. În plus, mai am și alte dovezi. Oamenii de

știință au identificat odată pentru totdeauna legătura care există între sex – interes/lipsă de interes față de – și mâncare – interes/lipsă de interes față de. (Vă îndoiți? Atunci permiteți-mi să vă dau la cap cu un amănunt: unul dintre cei mai importanți feromoni umani sau izuri sexuale se numește izobutyraldehidă, care, în mărețul lanț pulsând al carbonului, stă alături de... mirosul de fasole verde! Vezi cum îți pică asta, *amigo.)* Acum, Stuart, după cum veți descoperi, dacă nu ați făcut-o deja, nutrește convingerea că principalul *raison d'être* al mâncării este acela de a ascunde ochiului public modelul hidos al farfuriei de dedesubt. În timp ce puțini – ca să nu mă laud –, puțini sunt mai rapizi în mânuirea bețișoarelor decât tânărul Ollie.

Ergo, n-am avut niciodată prea multe probleme nici în compartimentul corespunzător din domeniul comportamentului uman. Reținerea de Familist nu mi-a fost niciodată motto. Poate reputația mea de *coureur* să îl emasculeze pe Stuart. Și nici slujba la Școala de Engleză Shakespeare nu mă reține cine știe ce. După ore, meditațiile individuale oferă poziții de interfață unu la unu. Am impresia că Stuart a sunat la numărul budoarului și a aflat cum se poate răspunde la telefon în vreo cincisprezece limbi până acum. Dar acum e bine. Doar o are pe Gillian, nu?

Ca să vă spun adevărul, nu aveam o prietenă stabilă la vremea când el a intrat plutind ca o lebădă la Café des Squires și a ieșit împreună cu Gillian. Eram cam melancolic, iar melancolia mă face întotdeauna ironic, așa că este posibil să-mi fi scăpat de pe buze una sau două glume mai nelalocul lor. Dar m-am bucurat pentru el. Cum să nu mă bucur? Și prima dată când au venit în vizită s-a purtat ca un cățel. Ca un cățel care dă din coadă și adulmecă oasele, încât aproape că mi-a venit să-l scarpin după urechi.

Încercasem să fac apartamentul să nu arate intimidant. Am azvârlit o volbură de perdea marocană peste sofa, am plasat ca din întâmplare Actul 3 din *Orfeo* pe măsuță, am mai aprins un bețișor parfumat Al Akhbar și cam atât. Un efect reușit de *bienvenue chez Ollie*, după părerea mea. A, aș fi putut merge și mai departe, presupun, să etalez un poster cu toreadori ca să-l fac pe Stuart să se simtă ca acasă, dar nu e bine să-ți ascunzi cu totul personalitatea, altfel musafirii nu mai știu cu cine fac cunoștință. Mi-am aprins o țigară Gauloise când s-a auzit soneria și m-am pregătit să îmi înfrunt soarta. Sau soarta lui Stuart, după caz.

Măcar nu a întrebat de ce stau cu draperiile trase ziua. În ultima vreme, explicațiile pe care le dau au devenit din ce în ce mai baroce: de la o boală rară de ochi până la omagiul etern adus perioadei de început a lui Auden. Dar poate Stuart o prevenise.

– Îmi pare bine, a spus ea. Stuart mi-a vorbit despre tine.

Aici am făcut un pic pe Makarova în *Romeo și Julieta*, pentru ca toată lumea să se relaxeze.

– O, Doamne! am replicat dându-mi drumul pe țesătura marocană. Sper că nu a trăncănit pe tema rănii mele din război? Zău, Stuart, știu că nu toată lumea se trage din regele Zog al Albaniei, dar nu-i nevoie să împânzești târgul cu povestea asta.

Stuart i-a pus mâna pe braț – un gest pe care nu îl mai văzusem să-l facă natural – și a murmurat:

– Ți-am spus să nu crezi nimic din ce zice.

Ea a dat din cap și, în mod straniu, m-am simțit în inferioritate. Spun straniu pentru că nu erau decât doi și, de obicei, este nevoie de mult mai mulți ca să mă facă să mă simt în inferioritate.

Hai să recompun cum arăta ea în ziua aceea. Am neglijat să las o copie fidelă a înfățișării și comportamentului ei la biroul de bagaje al memoriei; dar cred că avea o cămașă cu o nuanță între salvie și leuștean, peste jeanși Levi's 501 prespălați, șosete verzi și o pereche de pantofi sport ridicol de inestetici. Părul *marron* tras pe spate și prins cu clame după urechi; fard zero și o paloare care îi accentua ochii căprui, generoși; gură mică și nas obraznic, așezate cam jos pe ovalul prelung al feței, îi puneau în evidență înălțimea curbată a frunții. Urechi practic fără lobi, nu am putut să nu observ, trăsătură genetică tot mai populară, pe care, fără îndoială, Darwin ar fi putut-o explica.

Da, cred că așa mi-a rămas în amintire.

Acum, nu sunt unul dintre acei practicanți ai artei conversației care susțin că aspectele personale nu trebuie abordate decât după ocolișuri asidue. Nu fac diversiuni întortocheate când îmi iau zborul, trecând prin subiectele la ordinea zilei, precum tulburările politice din Europa Răsăriteană, ultima lovitură de stat din Africa, șansele de supraviețuire ale balenelor și frontul amenințător de joasă presiune care vine dinspre cârligul groenlandez. Imediat ce i-am echipat pe Gillian și pe cavalerul ei cu o ceașcă de Formosa Oolong, am întrebat-o câți ani are, cu ce se ocupă și dacă părinții ei mai sunt în viață.

A primit totul cu umor, în ciuda faptului că Stuart tresărea ca un sept de iepure. Avea douăzeci și opt de ani, am descoperit; părinții (mama franțuzoaică, tatăl englez) se despărțiseră cu câțiva ani în

urmă, când Pater o tăiase de-acasă cu o pipiță; și trudea ca slujitoare a artelor, reîmprospătând pigmenții estompați de mai an. Poftim? A, restaurează tablouri.

Înainte de a pleca, nu m-am putut stăpâni să nu o trag mai aproape, pentru a-i mărturisi eclatant că jeanșii 501 cu pantofi sport erau, cinstit vorbind, *un désastre* și că eram uimit că umblase pe străzi, până la mine acasă, ziua în amiaza mare, fără a fi pusă la stâlpul infamiei.

– Spune-mi, mi-a întors-o, nu-i așa că nu...

– Ce? am îndemnat-o să continue.

– Nu te... Nu te machiezi, nu-i așa?

3

ÎN VARA ACEEA AM FOST SCLIPITOR

Stuart Vă rog, nu săriți așa cu gura pe Oliver! Spune uneori ce nu trebuie, dar, în fond, e un om bun la suflet și cumsecade. Multă lume nu-l simpatizează și unii chiar îl urăsc profund, dar încercați să vedeți partea bună a lucrurilor. Nu are o iubită, e sărac-lipit și s-a pricopsit cu o slujbă pe care o detestă. De fapt, sarcasmul lui e doar de paradă și, dacă eu îi suport tachineriile, dumneavoastră de ce n-ați putea? Încercați să-i mai oferiți o șansă. De dragul meu. Eu sunt mulțumit. Vă rog să nu-mi stricați bucuria.

Pe la șaisprezece ani am plecat împreună în excursie și-am locuit în cămine pentru tineret. Am făcut autostopul până în Scoția. Eu încercam să opresc orice vehicul care trecea, dar Oliver ridica mâna doar la mașinile alea cu care i-ar fi plăcut să meargă, iar uneori chiar se strâmba la șoferii care îi displăceau. De aceea, cu autostopul nu ne-a mers prea bine. Dar am ajuns. Ne-a plouat în cea mai mare parte a timpului și, când ne dădeau afară din cămin pe timpul zilei, umblam prin oraș sau stăteam în stațiile de autobuz acoperite.

Amândoi aveam hanorace, dar Oliver nu-și punea niciodată gluga, pentru că zicea că arată ca un călugăr și el nu era dispus să susțină creștinismul. De aceea, se uda mai tare decât mine.

Odată am petrecut o zi întreagă – cred că undeva lângă Pitlochry – într-o cabină telefonică, jucând vaporașe. E jocul acela pe o foaie de hârtie cu pătrățele și fiecare jucător are un portavion (patru pătrate), două crucișătoare (trei pătrate), trei distrugătoare (două pătrate) și așa mai departe, după care trebuie să distrugi flota adversarului. Am jucat joc după joc. Unul din noi trebuia să stea pe jos în cabină, în timp ce celălalt stătea în picioare, sprijinit de raftul pe care se țin cărțile de telefon. Mi-am petrecut dimineața șezând pe jos și după-amiaza stând în picioare, lângă raft. La prânz am mâncat plăcintele de ovăz pe care le cumpăraserăm la magazinul din sat. Am jucat toată ziua vaporașe și nimeni nu a avut nevoie să folosească telefonul. Nu-mi mai amintesc cine a câștigat. După-amiaza târziu s-a înseninat și ne-am întors la cămin. Mi-am dat gluga jos și aveam părul uscat; al lui Oliver era încă ud leoarcă. A ieșit soarele și Oliver m-a luat de braț. Am trecut pe lângă o doamnă care stătea în grădina din fața casei. Oliver a făcut o plecăciune și i-a spus:

– Priviți, doamnă, la călugărul uscat și păcătosul cel ud!

Femeia s-a uitat mirată și noi ne-am continuat drumul pășind la unison, braț la braț.

Am dus-o pe Gillian să i-l prezint pe Oliver la câteva săptămâni după ce ne-am cunoscut. A trebuit să i-l explic mai întâi pentru că, după ce mă cunoști pe mine, nu înseamnă că poți să ghicești și ce fel de om este prietenul meu cel mai bun, iar Oliver e capabil să le stea multora în gât. I-am spus că are obiceiuri și gusturi ușor excentrice, dar că, dacă le ignori, ajungi rapid la ceea ce e Oliver cu adevărat. I-

am spus că va găsi, probabil, draperiile trase și casa mirosind a bețișoare parfumate, dar că, dacă se va purta ca și cum nu ar fi fost nimic neobișnuit, totul avea să iasă bine. Ce să zic? Așa s-a și purtat, dar mi s-a părut că Oliver a fost puțin nemulțumit. Pentru că, până la urmă, îi cam place să facă senzație. Îi place să vadă cum reacționează oamenii.

– Nu e atât de ciudat pe cât mi l-ai descris, prietenul ăsta al tău, mi-a spus Gillian la plecare.

– Bine.

Nu i-am explicat că Oliver se purtase neobișnuit de frumos.

– Îmi place de el. E simpatic. Arată binișor. Se machiază?

– Din câte știu eu, nu.

– Probabil mi s-a părut, din cauza luminii, a zis ea.

Ceva mai târziu, la o cină indiană, eram la a doua bere și nu știu ce m-a apucat. Am avut sentimentul că pot să pun întrebări, că Gillian n-are să se supere.

– Tu te machiezi?

Până atunci vorbiserăm despre altceva și întrebarea mea a picat din senin, dar aveam senzația că pomenisem despre Oliver doar cu câteva clipe înainte, iar felul în care mi-a răspuns, ca și cum și ei i se părea că abia ce pomenisem despre Oliver, că nu făcusem nicio pauză în conversație, deși abordaserăm diverse alte subiecte între timp, m-a binedispus grozav.

– Nu. Nu se vede?

– Nu prea mă pricep.

Avea dinainte o porție de pui *tikka*, pe jumătate mâncată, și un pahar cu vin alb, pe jumătate gol. Între noi era o lumânare groasă, roșie, a cărei flacără începea să se înece într-o băltoacă de ceară topită, și o violetă africană, de plastic. La lumina lumânării m-am uitat atent la chipul lui Gillian, pentru prima oară. Era... ce mai, ați văzut-o cu ochii proprii. Ați observat locul unde are câțiva pistrui, pe obrazul stâng? Da? În fine, în seara aceea, avea părul tras pe spate și după urechi, prins cu două clame de baga, ochii îi erau negri ca noaptea și eu nu-mi puteam lua privirile de la ea. M-am uitat și m-am tot uitat, în timp ce lumânarea se lupta cu ceara, aruncându-i pe chip o lumină jucăușă, neputând să-mi iau privirile de la ea.

– Nici eu, am rostit în cele din urmă.

– Ce?

De data aceasta nu se prinsese din prima.

– Nu mă machiez.

– Foarte bine. Te deranjează că port pantofi sport cu jeanși 501?

– Din partea mea, n-ai decât să porți ce vrei.

– E o afirmație pripită.

– Așa mă simt.

După aceea am dus-o cu mașina până la apartamentul pe care îl împărțea cu încă cineva și, sprijinit de gardul ruginit, am așteptat-o

să își caute cheile. Atunci m-a lăsat să o sărut. Am sărutat-o blând, apoi am privit-o, apoi am sărutat-o iar, blând.

– Dacă nu te machiezi, mi-a șoptit, n-are ce să se șteargă.

Am îmbrățișat-o. Am înconjurat-o cu brațele și am strâns-o, dar nu am mai sărutat-o încă o dată, pentru că mă temeam să nu plâng. Apoi am mai îmbrățișat-o o dată și am împins-o pe ușă, cu gândul că, dacă mai dura un pic, chiar aveam să plâng. Am rămas singur în prag, cu pleoapele strânse, inspirând, expirând.

Am făcut schimb de informații despre familie. Tata a murit în urma unui atac de cord, cu câțiva ani în urmă. Mama părea să o ducă bine – ba chiar să înflorească. După care a făcut cancer, generalizat.

Mama lui Gillian era franțuzoaică... este franțuzoaică, vreau să spun. Tatăl ei a fost profesor; a plecat la Lyon pentru un an, ca parte din programul de instruire, și s-a întors cu Mme Wyatt după el. Gillian avea treisprezece ani când tatăl ei a fugit cu o fostă elevă, care terminase școala cu un an în urmă. Avea patruzeci și doi de ani, iar ea șaptesprezece. Se zvonea că avuseseră o legătură pe vremea când îi era încă profesor, când ea avea cincisprezece ani; se mai zvonea că fata ar fi însărcinată. S-ar fi stârnit un scandal îngrozitor, dacă ar mai fi existat cineva în jurul căruia să se desfășoare scandalul. Dar ei dispăruseră pur și simplu, fără urmă. Pentru Mme Wyatt trebuie să fi fost oribil. Ca și cum bărbatul ți-ar muri și te-ar lăsa pentru altă femeie în același timp.

– Te-a afectat?

Gillian m-a privit ca și cum întrebarea ar fi fost cam tâmpită.

– A fost dureros. Însă am supraviețuit amândouă.

– Dar la treisprezece ani… nu știu, e o vârstă proastă ca să rămâi fără tată.

– La doi ani e o vârstă proastă, mi-a întors-o. La cinci ani e o vârstă proastă. La zece ani e o vârstă proastă. La cincisprezece ani e o vârstă proastă.

– Am vrut să zic, din ce articole am citit…

– La patruzeci poate nu e așa rău, mi-a spus ea pe un ton detașat, aproape aspru, pe care nu i-l mai auzisem. Cred că ar fi fost mai bine dacă o tăia după ce împlineam eu patruzeci de ani. Poate ar trebui să se inventeze o regulă.

„Nu vreau să ți se mai întâmple așa ceva vreodată“, i-am spus în gând. Am rămas tăcuți, ținându-ne de mână. Laolaltă, mai aveam un singur părinte din patru. Doi morți, unul dispărut.

– Mi-ar plăcea ca viața să fie ca sistemul bancar, am zis. Nu că la bancă ar fi simplu. Sunt părți incredibil de complicate. Dar, dacă te străduiești suficient, până la urmă înțelegi. Sau e altcineva, altundeva, care înțelege, chiar dacă asta se întâmplă după aceea, când e prea târziu. Problema, din câte mi se pare mie, e că în viață poate să fie prea târziu și tot nu înțelegi nimic.

Am observat că mă privea cu atenție.

– Scuze pentru tonul pesimist.

– Ai voie să fii pesimist. Atât timp cât, în general, ești vesel.

– OK.

În vara aceea am fost cu adevărat veseli. Faptul că Oliver a fost cu noi ne-a ajutat, sunt convins. Școala de Limba Engleză Shakespeare stinsese neoanele pentru vreo două luni, iar Oliver era derutat. Susținea că nu e adevărat, dar eu mi-am dat seama. Am petrecut mult timp împreună. Beam prin cârciumi, jucam la jocuri mecanice, ieșeam să dansăm, mergeam la film sau făceam tot felul de trăsnăi, în funcție de imaginația de moment. Gillian și cu mine ne îndrăgosteam tot mai tare unul de altul și ai fi zis că voiam să fim singuri tot timpul, ochi în ochi, ținându-ne de mână sau făcând dragoste. Sigur, le bifam pe toate, dar ieșeam și cu Oliver. Nu vă închipuiți cine știe ce, nu aveam nevoie de un martor, nu simțeam nevoia să arătăm cuiva că ne iubim; dar prezența lui era pur și simplu plăcută.

Am plecat la mare. Mergeam pe o plajă la nord de Frinton, mâncam înghețată și zahăr candel și închiriam șezlonguri, iar Oliver ne-a pus să ne scriem numele cu litere mari pe nisip și să ne fotografiem unul pe celălalt, lângă ele. Apoi ne-am uitat cum apa șterge numele odată cu fluxul și ne-a cuprins tristețea. Am scâncit un pic și ne-am smiorcăit ca niște plozi și ne-am prefăcut, dar ne-am prefăcut numai, pentru că, în sinea noastră, eram cu adevărat triști văzând numele cum se șterg. Atunci a spus Gillian chestia aia despre Oliver, că vorbește ca un dicționar, și el a făcut scena pe plajă și am râs toți.

Și Oliver se purta altfel decât de obicei. De obicei, când erau fete prin preajmă, parcă intra într-o competiție, chiar dacă nu asta îi era intenția. Acum însă presupun că nu avea nimic de câștigat și nimic de pierdut, ceea ce simplifica lucrurile. Într-un fel, știam toți trei că trăiam o experiență unică, prima și ultima vară, pentru că nu va mai exista un timp în care eu și Gillian să ne îndrăgostim unul de celălalt,

adică nu să fim îndrăgostiți și gata. Vara aceea era unică și simțeam cu toții asta.

Gillian După ce am terminat universitatea, m-am pregătit ca asistent social. Nu m-a ținut mult. Dar îmi aduc aminte ce ne-a spus o instructoare la unul din cursuri: „Nu uitați că orice situație este unică și orice situație este, în același timp, banală."

Când vorbești despre tine însuți, așa cum face Stuart, problema e că oamenii trag concluzii pripite. De exemplu, când aud că tata a fugit cu o elevă, se uită invariabil la mine într-un fel aparte, care poate însemna una din două, dacă nu cumva amândouă deodată. Prima este: dacă taică-tău a fugit cu cineva cu doar câțiva ani mai mare ca tine înseamnă probabil că, în realitate, cu tine ar fi vrut să fugă. Iar a doua este: se știe că fetele ai căror tați fug de-acasă încearcă, de cele mai multe ori, să compenseze prin legături cu bărbați mai vârstnici. Și tu faci la fel?

La care răspund, de obicei, că, mai întâi, martorul nu a apărut dinaintea instanței și nici nu a fost audiat în această chestiune și, apoi, dacă „se știe" ceva nu înseamnă că se știe ceva și despre mine. Orice situație este banală și orice situație este, în același timp, unică. Se poate formula și invers, după preferințe.

Nu știu de ce fac chestia asta Stuart și Oliver. E probabil unul din jocurile lor. Ca atunci când Stuart se preface că nu a auzit de Picasso și Oliver a nu pricepe nicio mașinărie inventată după roata de tors. E un joc pe care eu, una, nu vreau să-l joc, mulțumesc foarte mult. Jocurile sunt pentru copilărie, iar eu am impresia uneori că mi-am pierdut copilăria la o vârstă fragedă.

Tot ce aș vrea să spun este că nu sunt de acord cu felul în care descrie Stuart vara aceea. Da, am petrecut destul timp împreună, doar noi, am început să facem dragoste și așa mai departe și da, am avut destulă minte ca să știm că nici atunci când te îndrăgostești nu e bine să stai permanent nas în nas cu celălalt. Numai că asta nu însemna, din punctul meu de vedere, că trebuie să ne petrecem vremea cu Oliver. Bineînțeles că-mi era simpatic – nu se poate să nu-ți fie simpatic, odată ce ajungi să îl cunoști –, dar avea tendința asta de a monopoliza lucrurile. Aproape ne comanda ce avem de făcut. Nu că mă plâng. Fac doar o mică rectificare.

Acesta e dezavantajul când despici firul în patru. Formularea nu i se pare niciodată exactă celui despre care se vorbește.

L-am cunoscut pe Stuart. M-am îndrăgostit. M-am căsătorit. Ce atâta tevatură?

Oliver În vara aceea am fost sclipitor. De ce ne tot referim la ea ca la „vara aceea“? La urma urmelor, e doar vara trecută. Presupun că e pentru că a fost ca o notă susținută perfect, ca o culoare exactă, translucidă. Așa a rămas în amintire; și fiecare a perceput-o, la vremea respectivă, subcutanat, *il me semble*. Pe deasupra, eu am fost sclipitor.

Lucrurile începuseră să meargă destul de prost la Școala Shakespeare înainte de a-și fereca porțile pentru vacanță. Se instalase o oarecare crepuscularitate în spirite, din cauza unei neînțelegeri cu care nu i-am mai împovărat pe zglobiul Cavaler și pe Domnița lui; m-am gândit că, în situația lor, n-ar fi fost corect. Dar descoperisem una dintre probleme, unul dintre neajunsurile studentelor mele străine:

nu vorbesc prea bine englezește. Asta a fost cauza. Ce să zic? Stătea și dădea din cap zâmbind la mine, iar Ollie, bietul Ollie, bătrân, retardat și sclerozat, a tras concluzia că toate aceste ticuri comportamentale exterioare reprezentau indicatori ai atracției împărtășite. Ceea ce, după părerea mea în mod deloc surprinzător, a dus la o neînțelegere care, deși regretabilă în cele din urmă, a presupus totala lipsă de culpabilitate din partea inocentului instructor. Iar ideea că m-am opus dorinței ei de a se evapora din apartamentul meu, că nu m-am lăsat mișcat când a izbucnit în lacrimi – cum aș fi putut eu, un împătimit al operei, să nu reacționez la impulsuri lacrimogene? – este o exagerare ridicolă. Directorul, o dezgustătoare bucată de lavă dintr-un vulcan demult stins, a insistat chiar să renunț la meditațiile particulare, a îngăduit, sub presiune, sordidei expresii „hărțuire sexuală“ să plutească în aerul dintre noi și a lăsat să se înțeleagă că, pe perioada pauzei estivale, s-ar putea să-mi reconsidere termenii și condițiile de angajare. I-am replicat că, în ceea ce mă privește, termenii și condițiile lui își găseau utilizarea optimă pe post de implant rectal, de preferat fără avantajul anesteziei, ceea ce l-a făcut să insinueze că poate întreaga poveste ar trebui, pentru rezultate mai bune, să fie adusă dinaintea instanțelor Maiestății Sale via comisia de disciplină din învățământ sau măcar a unui tribunal oarecare, abilitat să arbitreze un *contretemps* între angajat și angajator. Am spus că, desigur, astfel de decizii erau, fără discuție, prerogativa sa, după care m-am cufundat în meditație, încercând să-mi amintesc ce mă întrebase Rosa cu o săptămână înainte în legătură cu obiceiurile englezilor în societate. Era normal, dorise ea să știe, ca domnii mai în vârstă, care îți testau semestrial progresele academice, să îți indice locul unde urma să stai în timpul interviului punând mâna pe perna canapelei și, când te așezai, să uite să și-o retragă? L-am pus la curent pe director cu substanța

răspunsului pe care i-l dădusem Rosei: îi explicasem că era mai puțin o chestiune de bune maniere și mai mult una de fiziologie și că decrepitudinea extremă și senilitatea duceau uneori la o atrofiere a bicepsului și tricepsului, care, la rândul ei, ducea la o întrerupere a lanțului de comenzi care lega cartierul general cerebral de degetul aventuros. Abia mai târziu i-am zis directorului, care acum începuse să transpire, abia mai târziu, după plecarea Rosei, mi-am amintit că încă una sau două fete îmi mai puseseră aceeași întrebare în decursul ultimelor douăsprezece luni. Nu-mi aminteam exact cine, dar, dacă cele aflate în prezent *in statu pupillare* erau convocate într-o atmosferă *décontractée* – de pildă, într-o secție de poliție – aveam convingerea că întreaga chestiune putea fi dezbătută ca o anexă la cursul săptămânal de Istoria Marii Britanii în anii optzeci. De-acum chipul directorului devenise aproape la fel de fluorescent ca neonul din fața instituției și ne măsuram din priviri într-un spirit total lipsit de camaraderie. Mă gândeam că mi-am pierdut slujba, dar încă nu puteam fi sigur. Tura mea îi amenința regina; tura lui amenința regina mea. Avea să fie remiză sau o distrugere reciprocă?

Toate acestea trebuie luate în considerare când îmi apreciați strălucirea de peste vară. Cum spuneam, nu i-am stânjenit pe Stu și pe Gillian cu momentul meu de cumpănă în carieră: experiența mi-a dovedit că un necaz împărtășit nu este un necaz înjumătățit, ci mai degrabă unul difuzat pe undele lungi ale clevetelilor. Hei, e cineva care vrea să se ușureze de la mare înălțime în capul nefericitului Ollie?

Privind retrospectiv, poate chiar a ajutat că am fost mai melancolic. Faptul că mi-au rezervat un loc în primul rând la balconul fericirii lor m-a susținut în efortul meu de a izgoni negura tristeții. Și ce modalitate mai practică de a-i răsplăti decât aceea de a mă asigura că

sămânța firavă de *bonheur* are timpul necesar să încolțească și să dea lăstari, să prindă rădăcini și să se dezvolte? Cu prezența mea dănțuitoare, am îndepărtat dăunătorii. Am fost sprayul lor împotriva păduchilor, praful contra omizilor, pastila care gonește viermii.

Dar trebuie să știți că rolul lui Cupidon nu înseamnă doar că plutești pe deasupra Arcadiei, cu timpanul delicat vibrându-ți când îndrăgostiții se sărută, în sfârșit. El presupune orare și hărți, programe de cinematograf și meniuri, bani și organizare. Trebuie să fii și majoretă sprintenă, și psihiatru abil. Ai nevoie de darul binar de a fi absent când ești prezent și de a fi prezent când ești absent. Să nu aud că-mi spuneți că dolofanul codoș al Iubirii nu-și merită banii.

O să vă prezint o mică teorie a mea. Știți că părintele lui Gillian s-a făcut nevăzut cu o nereidă când fiica sa avea doar zece anișori sau doisprezece sau cincisprezece, câți va fi avut – la ceea ce greșit este denumit „o vârstă impresionabilă“, ca și cum nu toate vârstele ar putea fi caracterizate în felul acesta. Acum, am auzit spunându-se prin hrubele întunecate ale freudianismului că rana psihologică provocată de acest act de abandon parental face ca adesea fata, când ajunge la vârsta la care pornește în căutarea unui vier, să-și dorească un substitut pentru arhetipul dispărut. Cu alte cuvinte, începe să se reguleze cu bărbați mai în vârstă. Ca să fiu sincer, comportamentul acesta mi s-a părut întotdeauna aproape patologic. Pentru început, v-ați uitat vreodată la bărbații mai în vârstă, aceia care seduc femei tinere? Pasul îndrăzneț, cu fundul înapoi, bronzul obligatoriu uniform, butonii scânteietori la cămașă, mirosul greu de curățătorie chimică. Pocnesc din degete ca și cum lumea întreagă ar fi ospătarul care le aduce vinul. Pretind, așteaptă... E dezgustător. Scuzați-mă, am un cui împotriva lor. Gândul la mâinile cu pete hepatice lipite pe sânii juni... ce mai, duceți-mă la vomitorium, *pronto!* Și al doilea

punct care îmi depășește capacitatea de înțelegere: dacă tati tot te-a părăsit, ce sens mai are să reacționezi culcându-te cu înlocuitori de tati, dăruind *la fleur de l'âge* unui șir de boșorogi libidinoși? Aha, îmi răspunde manualul, n-ai priceput esențialul: în realitate, fata caută ceva care să înlocuiască sentimentul de siguranță care i-a fost răpit cu brutalitate; caută un tată care să NU o părăsească. Corect, dar eu altceva vreau să spun: dacă te mușcă un câine vagabond și rana ți se infectează, e oare un lucru inteligent să continui să umbli printre câini vagabonzi? Eu unul, după o matură chibzuință, aș zice că nu. Îți cumperi o pisică, aduci în casă un papagal, dar nu mai umbli cu câini vagabonzi. Dar fata ce face? Umblă cu câini vagabonzi. Este, trebuie s-o recunosc, un domeniu al psihicului feminin care ar mai avea de câștigat de pe urma Rațiunii purificatoare. În plus, mie îmi face greață.

Ați putea întreba în ce fel se aplică această teorie a mea cazului în speță. E drept, steatopigosul meu prieten nu e de-o seamă cu Lothario cel grizonant, dispărut în ceață cu bucățica apetisantă și minoră legată de coviltirul căruței, adică tatăl lui Gill. Dar, contemplându-l pe Stuart, nu poți să nu ajungi la concluzia că, dacă nu este *d'un certain âge*, nici departe nu se află. Posedă două costume gri-închis-mediu și două gri-închis-închis. Este angajat, cu atribuțiile de rigoare, la o bancă ai cărei *dirigeants* atenți îmbracă chiloți cu dungulițe și îi vor purta de grijă până iese la pensie. Contribuie la planul de pensii și și-a făcut asigurare de viață. Are o jumătate de ipotecă pe douăzeci și cinci ani, plus împrumutul adiacent. Are pofte modeste și (ca să nu vă fac să roșiți) o sexualitate relativ atenuată. Singurul lucru care îl împiedică să intre cu surle și trâmbițe în marea francmasonerie a bărbaților de peste cincizeci de ani e că se întâmplă să aibă doar treizeci și doi. Și asta simte Gillian, asta știe că dorește.

Mariajul cu Stu nu promite efecte pirotehnice boeme. Gillian și-a tras, pur și simplu, cel mai tânăr bărbat bătrân pe care l-a putut găsi.

Dar ar fi fost oare corect să evidențiez toate astea în timp ce ei se giugiuleau pe o plajă englezească, crezând că nu-i observ? Nu pentru asta sunt prietenii. Și, în plus, mă bucuram pentru Stuart, al cărui *derrière* voluminos și protuberant nu-și petrecuse o parte prea mare a existenței în *beurre*. Stătea agățat de mâna lui Gillian cu o gratitudine alarmantă, ca și cum toate prietenele anterioare ar fi insistat să poarte mănuși de menaj. Lângă ea, parcă-și mai pierdea din neîndemânare. Până și de dansat, dansa mai bine. Sigur, Stu nu face niciodată decât niște pași săltăreți și lăbărțați, dar în vara aceea a reușit să dea țopăitului un soi de degajare vivace. Cât despre mine, când Gillian îmi onora carnetul de bal, mă abțineam cu generozitate, ca să nu dau naștere la comparații dezavantajoase. Oare să fi fost chiar, când și când, neobișnuit de stângaci în timp ce valsam pe parchet? Poate. Fiecare știe mai bine ce-i prieste.

Și iată-ne deci, în vara aceea. Niciun nor la orizont. La Frinton am clămpănit la jocurile mecanice timp de două ore, fără să obținem nici o sigură dată trei fructe de același fel la rând, dar s-a bosumflat cineva? Îmi amintesc însă o clipă de pătrunzătoare tristețe. Eram pe plajă și cineva – probabil eu, în entuziasmul meu de majoretă – a propus să ne scriem numele cu litere mari pe nisip, apoi unul dintre noi să urce pe faleză și să fotografieze inscripția și pe inscriptor. Un clișeu de pe vremea lui Beowulf, știu, dar nimeni nu poate inventa mereu jocuri noi. Când mi-a venit rândul să fiu pozat, Gillian a urcat pe faleză împreună cu Stuart. Pesemne el avea nevoie de ajutor la teleobiectivul automat. Era spre seară, un vânt dinspre est își croia, plin de importanță, drum pe deasupra Mării Nordului, soarele pierdea din căldură și majoritatea turiștilor plecaseră. Stăteam singur

pe plajă, lângă cursivele elaborate din *Oliver* (ceilalți folosiseră majuscule, bineînțeles) și am ridicat ochii către aparat și Stuart a strigat „Păsărica!“ și Gillian a strigat „Vrăbiuța!“ și Stu a strigat „Coțofana!“ și Gillian a strigat „Găinușa!“ și brusc am făcut o criză de plâns. Apoi mi-a bătut soarele în lacrimi și n-am mai văzut nimic, doar o zeamă orbitor colorată. Aveam impresia că n-o să mă mai opresc din plâns, iar Stu a strigat „Bibilica!“ și am început să hohotesc și mai tare, ca o hienă, ca un amărât de câine vagabond. Pe urmă m-am așezat pe nisip și i-am tras *r*-ului din *Oliver* la picioare până au venit să mă salveze.

N-a trecut mult și m-am înveselit din nou și ei la fel. Când se îndrăgostesc, oamenii capătă brusc un fel de rezistență, ați observat? Nu numai că nu-i atinge nimic (vechea, suava iluzie), dar nimic nu poate atinge pe nimeni din cei la care țin. *Frère* Ollie? A făcut o criză de plâns pe plajă? A cedat nervos în timp ce prietenii îi făceau o poză? Nu, nu-i nimic, chemați-i înapoi pe oamenii în halate albe, trimiteți la garaj ambulanța cu pereți capitonați, avem propria noastră trusă de prim-ajutor. Se numește dragoste. Vine ambalată într-o multitudine de forme. Sub formă de bandaj, de leucoplast, de tampon, de fașă, de cremă. Uitați, vine până și ca spray anestezic. Hai să o încercăm pe Ollie. Uite, a căzut și și-a stricat coroana. Spray-spray, fâsss-fâsss, gata, acum e mai bine, hopa sus, Ollie.

Și așa am și făcut. M-am ridicat și m-am înveselit. Ollie veselie, uite, l-am reparat, asta e puterea dragostei. Mai vrei un fâs, Ollie? Unul ca să te pui pe picioare?

În seara aceea m-au dus acasă cu rebarbativ de cotidianul automobil al lui Gillian. Categoric, nu o Lagonda. Am coborât și ei au coborât după mine. Am sărutat-o scurt pe Gillian pe obraz și i-am ciufulit

hălăciuga lui Stuart, care mă scălda în lumina îngrijorării lui. Am baletat ca Nureiev și m-am prelins pe ușă, anihilând într-o singură mișcare și broască, și alarmă. Apoi m-am întins în înțelegătorul meu pat și m-am pus pe plâns.

4

ACUM

Stuart E acum. E astăzi. Ne-am căsătorit luna trecută. O iubesc pe Gillian. Sunt fericit, da, sunt fericit. În sfârșit, mi-au ieșit și mie ploile. Acum e acum.

Gillian M-am măritat. O parte din mine credea că n-am s-o fac niciodată, o parte a dezaprobat, iar alta s-a speriat puțin, ca să vă spun drept. Dar m-am îndrăgostit și Stuart e un om bun, un om cumsecade și mă iubește. Acum sunt măritată.

Oliver Fir-ar să fie! Fir-ar a dracului de treabă! Sunt îndrăgostit de Gillian, acum mi-am dat seama. Sunt îndrăgostit de Gillie. Sunt uimit, sunt siderat, sunt speriat de mine, sunt ca lovit de trăsnet. De asemenea, sunt speriat ca dracu'. Ce-o să se întâmple acum?

5

AICI ÎNCEPE TOTUL

Stuart Aici începe totul. Asta îmi tot spun. Aici începe totul.

La școală am fost un elev mediocru. Nimeni, niciodată, nu m-a încurajat să cred că aș putea merge la facultate. Am făcut un curs prin corespondență de științe economice și drept comercial, apoi am fost primit la bancă pe post de începător. Lucrez în departamentul de monede străine. E mai bine să nu menționez numele băncii, s-ar putea să nu fie de acord. Dar ați auzit de ea. Mi s-a spus destul de clar că n-am să ajung niciodată în vârf, dar orice firmă are nevoie și de oameni care să nu ajungă în vârf, iar pe mine nu mă deranjează. Părinții mei erau genul de părinți parcă mereu ușor nemulțumiți de orice ai fi făcut, parcă mereu dezamăgiți de lucruri mărunte. Cred că de-aceea a plecat soră-mea de-acasă și s-a mutat în nord. Pe de altă parte, i-am înțeles și pe ei. Într-un fel, i-am dezamăgit. Într-un fel, m-am dezamăgit pe mine însumi. Am încercat să vă explic mai devreme cum nu mă pot relaxa în compania oamenilor care îmi plac, cum nu pot să-i fac să-mi vadă calitățile. Acum, dacă mă gândesc

mai bine, toată viața am fost așa. N-am reușit să-i fac pe cei din jur să mă vadă cu adevărat. Dar apoi a apărut Gillian și aici începe totul.

Presupun că Oliver v-a făcut să credeți că eram virgin când m-am însurat. Nu mă îndoiesc că a folosit și un limbaj elevat ca să își prezinte ipoteza. Ei bine, vreau să știți că nu este adevărat. Nu-i spun chiar totul lui Oliver. Pun pariu că nici dumneavoastră nu i-ați spune chiar totul. Când e vesel cam vorbește gura fără el, iar când e deprimat poate fi răutăcios. De aceea ideal este să nu-i dezvălui chiar toate ungherele vieții personale. Din când în când ieșeam în patru, dar toate aceste ocazii s-au dovedit, fără excepție, catastrofale. În primul rând, Oliver aducea întotdeauna fetele și eu dădeam banii, deși, bineînțeles, trebuia să-i strecor jumătatea lui înainte, pentru ca fetele să nu afle cine plătește în realitate. O dată chiar m-a obligat să-i dau înainte toți banii, ca să pară că el plătește pentru toată lumea. După care mergeam la restaurant și Oliver devenea dictatorial.

– Nu, nu poți să mănânci chestia aia la felul principal. Ai ciuperci cu smântână la aperitiv.

Sau anason cu Pernod. Sau cutare cu cutare. Ați avut vreodată senzația că lumea e prea interesată de mâncare? La urma urmelor, tot pe la capătul opus iese și încă rapid. Nu o poți păstra, nu prea mult. Nu e ca banii.

– Dar mie îmi plac ciupercile cu smântână.

– Atunci, ia-le ca fel principal, cu vinete la aperitiv.

– Vinetele nu-mi plac.

– Ai auzit, Stu? Lucioasa vânătă o respinge. Bine, vom încerca să te convertim astă-seară.

Și tot așa. Urma discuția despre vin, cu ospătarul. Uneori, acesta era momentul când mă duceam la toaletă. Oliver începea prin a se adresa întregii mese:

– Ce ziceți? Să luăm un Hunter River Chardonnay *ce soir?*

Și, după ce obținea acordul nostru teoretic, începea să-l tortureze pe bietul chelner.

– Ne recomanzi Rezerva specială? Ce zici, a stat destul tras la sticlă? Mie-mi plac Chardonnay-urile groase și untoase, dar nu prea groase și prea untoase, înțelegi? Cât de bun e ăsta? Părerea mea e că în colonii se cam exagerează cu utilizarea lemnului de stejar, nu ți se pare?

În majoritatea cazurilor, chelnerul îi cânta în strună, sesizând că Oliver e unul dintre clienții aceia care, în ciuda numeroaselor întrebări, nu doresc recomandări și că e doar o chestiune de răbdare, ca atunci când aduci încet la mal un pește prins în undiță. În cele din urmă, comanda se încheia, dar nu și grijile mele. Oliver aștepta să i se ceară aprobarea pentru vinul pe care el însuși îl alesese. A fost o perioadă când asta presupunea sorbituri și gargare multiple, ochi pe jumătate închiși și multe secunde de comtemplație mistică. Pe urmă a citit undeva, într-un articol, că vinul se gustă înainte de a fi turnat în pahare nu ca să vezi dacă îți place, ci ca să te asiguri că nu are miros de dop. Dacă nu-ți place gustul, ghinion, pentru că l-ai ales singur. Dcă ești mai sofisticat, trebuie să rotești vinul în pahar și să-l miroși și așa să-ți dai seama dacă e bun sau nu. Carevasăzică Ollie s-a convertit, reducând spectacolul la o serie de inhalări prelungi,

urmate de o înclinare scurtă a capului. Uneori, dacă i se părea că una din fete nu știe ce face el acolo, se lansa într-o lungă explicație a motivului pentru care nu gustase vinul.

Trebuie să spun că a comandat niște vinuri destul de împuțite când am ieșit cu el. Nu m-aș mira dacă unele dintre sticlele alea n-ar fi avut într-adevăr miros de dop.

Dar ce mai contează acum? Atât cât contează dacă eram sau nu virgin când am cunoscut-o pe Gillian? Cum am zis, nu eram, chiar dacă nu-mi fac iluzii că această porțiune a vieții mele, pe care lui Oliver i-am ascuns-o, ar fi fost povestea unui lung șir de victorii. A fost doar *oarecare,* indiferent ce înseamnă *oarecare* în acest context. Uneori a fost bine, alteori a fost dubios și alteori a trebuit să mă concentrez ca să nu-mi zboare mintea la alte lucruri în toiul trebii. *Oarecare,* după cum vedeți. Apoi însă a apărut Gillian și aici începe totul.

Ador cuvântul acesta. Acum. Acum e *acum;* nu mai e *atunci*. Atunci s-a dus. Nu are importanță că mi-am dezamăgit părinții. Nu are importanță că m-am dezamăgit pe mine însumi. Nu are importanță că n-am reușit niciodată să-i fac pe oameni să-mi vadă adevărata față. Asta a fost atunci, iar atunci s-a dus. Acum e acum.

Nu vreau să insinuez că am suferit o transformare bruscă. Nu sunt un broscoi sărutat de o prințesă sau ce-o fi în poveste. N-am devenit peste noapte incredibil de deștept și de frumos – s-ar fi observat, nu? – sau vreun tip reușit, cu o familie uriașă, care o primește pe Gillian în sânul ei. (Familiile acelea chiar există? La televizor vezi mereu case fascinante, pline de mătuși bătrâne și excentrice, copii drăgălași și de tot felul de adulți interesanți, care au, poate, succesele și insuccesele lor, dar care rămân împreună, „alături de familie“ – ce-o mai fi și aia.

Pentru mine, viața nu pare să fie niciodată așa. Toți cunoscuții mei par să aibă familii mici și dezorganizate: uneori dezorganizate de decese, alteori de divorțuri, dar de cele mai multe ori pur și simplu de dezacorduri sau plictis. Și absolut niciunul dintre cunoscuții mei nu are vreun pic de simț „al familiei". Au o mamă pe care o iubesc și un tată pe care-l detestă sau viceversa, iar mătușile bătrâne și excentrice pe care le-am cunoscut par excentrice doar pentru că, pe ascuns, sunt alcoolice și miros ca niște câini nespălați sau pentru că, de fapt, suferă de Alzheimer ori de mai știu eu ce.) Nu, de fapt s-a întâmplat așa: am rămas exact ca înainte, doar că acum nu mai e atât de rău că sunt așa cum sunt. Prințesa a sărutat broscoiul, care însă nu s-a preschimbat într-un prinț chipeș, dar asta n-a descurajat-o deloc, pentru că ei îi plăcea broscoiul. Și, dacă m-aș fi preschimbat până la urmă într-un prinț chipeș, probabil Gillian m-ar – l-ar – fi dat afară pe ușă. Nu-i plac prinții lui Gillian.

Pot să vă spun că am avut emoții când am cunoscut-o pe mama ei. Mi-am lustruit pantofii și nu am făcut nicio greșeală în dimineața aceea. O soacră (așa o consideram deja), o soacră franțuzoaică pe deasupra, părăsită de un englez, îl cunoștea acum pe englezul cu care fiica ei dorea să se mărite? M-am gândit că ori trebuie să fie ca de gheață, așezată pe un scăunel aurit, cu o oglindă prețioasă, tot aurită, în spate, ori să fie grasă și roșie la față și, dezlipindu-se de aragaz, cu o lingură de lemn în mână, să mă strângă bine în brațe, mirosind a usturoi și a supă de carne. Una peste alta, preferam categoric a doua variantă, dar bineînțeles că nu am avut parte de niciuna (iar familiile!). Doamna sau Mme Wyatt purta pantofi de piele și un *deux-pièces* elegant, maroniu, cu o broșă de aur. Era amabilă, dar cu nimic mai prietenoasă decât ar fi fost normal; s-a uitat la jeanșii lui Gillian cu dezaprobare, însă fără comentarii. Am băut ceai și am discutat despre orice, mai puțin despre cele două

lucruri care mă interesau: faptul că eram îndrăgostit de fiica ei și faptul că soțul ei fugise cu o elevă. Nu m-a întrebat ce perspective am, cât câștig, nici dacă mă culc cu fata ei – pe toate le luasem în considerare ca posibile subiecte de conversație. Era – este – ceea ce oamenii numesc o femeie arătoasă, expresie pe care am găsit-o întotdeauna oarecum condescendentă. (Ce înseamnă? Înseamnă cam așa: surprinzător de plăcută, dacă ar fi socialmente acceptabil să-ți placă o femeie de vârsta ei. Dar poate cuiva îi plăcea – îi place – Mme Wyatt. Așa aș vrea să cred.) Adică avea trăsături ferme și frumos desenate, părul, poate vopsit, ținut desigur sub control, și se mișca de parcă ar fi cunoscut o vreme când toți întorceau capul după ea și se aștepta să o știi și tu. Am privit-o mult cât ne-am băut ceaiul. Nu doar acordându-i atenție politicos, ci încercând să văd cum avea să ajungă Gillian. Ar trebui să fie un moment-cheie, nu? Când o întâlnești pentru prima dată pe mama soției. Ori o iei la fugă, ori cazi pe spate de fericire: ah, dacă așa ajunge, atunci îmi convine. (Iar viitoarele soacre trebuie să știe ce se petrece în capul tânărului, nu? Poate uneori se dau în stambă, ca să-l sperie și să-l pună pe fugă.) Cu Mme Wyatt nu am avut niciuna din aceste reacții. M-am uitat la chipul ei, la linia maxilarului și la curbura frunții; m-am uitat la gura mamei fetei a cărei gură nu mă mai săturam sărutând-o. M-am uitat iar și iar; dar, deși asemănările se vedeau (fruntea, așezarea ochilor), deși înțelegeam că lumea le putea lua drept mamă și fiică, la mine nu mergea. Nu m-am putut convinge că Gillian avea să devină Mme Wyatt. Era absolut improbabil și asta, dintr-un motiv simplu. Gillian nu avea să devină nimeni altcineva. Avea să se schimbe, desigur. Nu sunt nici atât de fraier, nici atât de îndrăgostit, încât să nu știu atâta lucru. Avea să se schimbe, dar nu să devină o altă persoană, ci doar o altă versiune a sa. Iar eu aveam să fiu lângă ea, martor.

– Cum a mers? am întrebat în mașină, la plecare. Am trecut?

– N-a fost un examen.

– Aha.

Eram puțin dezamăgit.

– Nu așa funcționează ea.

– Dar cum?

Gillian s-a întrerupt, a schimbat vitezele, și-a țuguiat buzele acelea, care erau și totuși nu erau câtuși de puțin ale mamei sale, și a spus:

– Ea așteaptă.

La început, nu mi-a plăcut cum sună. Mai târziu însă, m-am gândit: e corect. Pot să aștept și eu. Pot să aștept până când Mme Wyatt are să mă vadă așa cum sunt, să înțeleagă ce vede Gillian la mine. Pot să aștept să înțeleagă cum o pot face fericită pe Gillian.

– Fericită? am întrebat-o.

– Mhmm.

A rămas cu ochii la mașini, și-a luat scurt mâna de pe schimbătorul de viteze, m-a bătut ușurel pe genunchi, apoi a retras-o ca să schimbe vitezele.

– Fericită.

O să avem copii, să știți. Nu, nu spun că e însărcinată, deși nu m-ar deranja prea tare dacă ar fi. E un plan pe termen lung. Ca să fiu cinstit, nu l-am discutat, dar am văzut-o o dată sau de două ori în preajma copiilor și pare să se împace bine cu ei, instinctiv. Să fie pe

aceeași lungime de undă. Vreau să zic că nu arată ca luată prin surprindere de felul în care se poartă sau reacționează; consideră că e normal și acceptă. Mie copiii mi s-au părut întotdeauna OK, dar nu i-am înțeles niciodată prea bine. Nu reușesc să-i citesc. De ce se poartă cum se poartă, de ce fac atâta tărăboi din nimic și pe urmă ignoră ceea ce ar trebui să fie mult mai important? Dau cu capul de colțul televizorului și crezi că și l-au spart, dar ei se ridică și merg mai departe; în clipa următoare, se așază ușurel pe fundulețul capitonat cu vreo cincisprezece scutece și izbucnesc în plâns. Ce se întâmplă? Cum de nu au niciun fel de simț al proporțiilor?

Cu toate astea, vreau să am copii cu Gillian. Pare lucrul cel mai normal. Și sunt sigur că și ea o să vrea, când o să vină vremea. E un lucru pe care femeile îl știu, nu-i așa... când vine vremea? Le-am făcut deja o promisiune copiilor pe care o să-i facem. N-o să fiu ca părinții mei. O să încerc să vă înțeleg, orice este de înțeles. O să vă susțin. Orice veți vrea să faceți, o să fiu alături de voi.

Gillian Probabil că e totuși un lucru care mă îngrijorează la Stuart. Uneori lucrez aici, în atelier – numele e cam pretențios pentru o cameră de numai patru metri pe patru, dar în fine – și la radio cântă muzică și sunt ca pe pilot automat. Și, dintr-odată, mă gândesc: sper să nu fie dezamăgit. Poate e mai ciudat când ești căsătorit doar de o lună, dar e adevărat. Așa simt.

De regulă, nu pomenesc de faptul că am pregătire de asistent social. Este un alt subiect pe care lumea face comentarii idioate sau cel puțin presupuneri idioate. De exemplu, e absolut evident că ceea ce încercam să fac pentru clienții mei era să le repar viețile și relațiile

într-un fel în care nu reușisem să o fac pentru părinții mei. E evident pentru toată lumea, nu? Mai puțin pentru mine.

Și, chiar dacă într-o oarecare măsură încercam să fac asta, e limpede că nu am reușit. Am rezistat un an și jumătate, după care mi-am făcut bagajele, timp în care am văzut mulți oameni dezamăgiți. În majoritatea zilelor vedeam oameni distruși, oameni cu probleme imense, emoționale, sociale, financiare – uneori provocate doar de ei înșiși, dar în cele mai multe cazuri aruncate de alții pe umerii lor. Lucruri făcute de familii, de părinți, de soți; lucruri peste care nu vor putea trece niciodată.

Apoi veneau ceilalți, cei dezamăgiți. Iar aici răul era ireversibil. Vorbim despre cei care porniseră în viață cu speranțe prea mari, speranțe puse în psihopați și fanteziști, loialități investite în bețivi și escroci. Oameni care continuau așa de ani buni, cu o perseverență incredibilă, crezând ceea ce nu aveau niciun motiv să creadă, când, de fapt, era o nebunie să creadă. Dar într-o zi abandonau din senin. Și ce putea face pentru ei viitoarea asistentă socială Gillian Wyatt, în vârstă de douăzeci și unu de ani? Credeți-mă, doar cu profesionalism și optimism nu ajungi departe cu astfel de clienți.

Oamenii rămân înfrânți în spirit. Asta n-am suportat. Și gândul mi-a venit mai târziu, când am început să îl iubesc pe Stuart: dă, Doamne, să nu fie dezamăgit! N-am mai simțit așa ceva niciodată, cu nimeni. Să mă preocupe viitorul cuiva pe termen lung, să mă întreb cum o să evolueze. Să mă tem de ce ar putea gândi când, într-un târziu, va privi înapoi.

Uitați ce e, eu... nu joc jocul ăsta. Dar nici n-are sens să stai într-un colț, cu batista la gură. O să spun ce am de spus, ce știu.

Înainte de a-l cunoaște pe Stuart am avut mai mulți prieteni. Am fost aproape îndrăgostită și cerută în căsătorie de vreo două ori; pe de altă parte, am stat aproape un an fără niciun bărbat, fără sex; dar ambele experiențe mi-au dat prea multă bătaie de cap. Unii dintre bărbații cu care m-am întâlnit erau „destul de bătrâni ca să-mi fie tați", cum se spune; dar mulți nu erau. Și atunci, care e concluzia? Dintr-o singură fărâmă de informație oamenii încep imediat să construiască teorii. M-am măritat cu Stuart din convingerea că el nu are să mă părăsească, așa cum a făcut-o tata? Nu, m-am măritat cu el pentru că-l iubesc. Pentru că-l iubesc, îl respect și pentru că-mi place. La început, nu mi-a plăcut cine știe ce. De-aici nu trag nicio concluzie, doar că plăcutul e o chestiune complicată.

Eram la hotelul acela, cu paharul de sherry în mână. Să fi fost un târg de vite? Nu, era un grup de oameni inteligenți, care făceau un pas inteligent în viață. Pentru noi s-a întâmplat să iasă bine, am avut noroc. Dar n-a fost „doar" noroc. Să stai în casă, să te autocompătimești nu te ajută să cunoști prea multă lume.

Cred că în viață trebuie să descoperi lucrurile la care te pricepi, să recunoști ce nu ești în stare să faci, să hotărăști ce vrei să faci, să țiintești și să obții ce vrei să faci și să încerci să nu regreți nimic. Doamne, probabil sună cumplit de moralizator. Cuvintele nu își ating întotdeauna obiectivul, nu-i așa?

Poate ăsta e unul din motivele pentru care îmi iubesc munca. Nu are nevoie de cuvinte. Stau în camera mea din vârful casei, cu pămătufurile și solvenții, cu pensulele și pigmenții mei. Eu și tabloul din fața mea, muzica de la radio, dacă am chef, și fără telefon. Nu-mi face prea multă plăcere când Stuart urcă până aici. Îmi rupe vraja.

Uneori tabloul la care lucrezi îți răspunde. Asta e etapa cea mai incitantă, când dai la o parte stratul de deasupra și descoperi ceva dedesubt. Nu se întâmplă prea des, evident, ceea ce face ca satisfacția să fie cu atât mai mare când se întâmplă. De pildă, în secolul al XIX-lea au fost acoperiți o mulțime de sâni. Și se întâmplă uneori să cureți un portret care ar trebui să fie al unei doamne din înalta nobilime italiană și să descoperi, treptat, un prunc la pieptul ei. Sub ochii tăi, femeia se preschimbă într-o Madonă. E ca și cum ai fi prima persoană căreia îi dezvăluie taina, după ani și ani.

Acum vreo două luni lucram la o scenă dintr-o pădure și am constatat că cineva acoperise cu vopsea un mistreț, iar treaba asta schimbase complet tabloul. Părea imaginea unor călăreți ieșiți la o plimbare pașnică prin pădure – aproape ca la un picnic – până am descoperit animalul, moment în care a devenit limpede că, în realitate, fusese o scenă de vânătoare. Mistrețul stătea ascuns în spatele unei tufe mari și relativ neconvingătoare, de mai bine de o sută de ani. După care aici, în atelierul meu, fără niciun cuvânt, totul a ieșit la iveală, așa cum a fost de la bun început. Pu și simplu ștergând un strat de vopsea aplicat pe deasupra.

Oliver Fir-ar a dracului să fie de treabă!

Chipul său e vinovat. Chipul său, în timp ce stătea în fața biroului de Stare Civilă, cu ceasul mare, din turn, în fundal, consumând cu ticăitul lui primele clipe luminoase ale fericirii conjugale. Purta un *deux-pièces* din in, de culoarea supei de varză diluate, cu fusta până deasupra genunchilor. Inul, după cum știm, se șifonează la fel de ușor ca iubirea cea mai timidă; nici nu-ți venea să o strângi în brațe. Avea părul tras pe spate doar într-o parte și zâmbea în direcția

întregii omeniri. Nu se agăța de steatopigosul Stu, chiar dacă, e drept, îl ținea de braț. Dar emana lumină, strălucea, era cu totul acolo, și totuși incitant de absentă, retrasă, în această clipă publică, într-o lume a ei. Probabil că am fost singurul care a observat toate acestea, ceilalți considerau că e fericită. Dar eu știam. M-am apropiat și mi-am murmurat felicitările în unica ei ureche vizibilă. Mi-a răspuns, dar parcă nici nu eram acolo, și am făcut câteva gesturi largi în fața ei – cam ca acarul care semnalizează în direcția expresului scăpat de sub control. Și-a concentrat pentru scurt timp atenția asupra mea și a râs, după care s-a întors în lumea ei tainică, nupțială.

– Arăți ca un giuvaier, i-am spus, dar nu mi-a răspuns.

Poate, dacă ar fi făcut-o, lucrurile ar fi stat altfel, nu știu. Dar, pentru că nu mi-a răspuns, am rămas cu ochii la ea. Era toată în verde-pal și castaniu și purta un smarald la gât; i-am cutreierat chipul, de la curba rebelă a frunții până la gropița din bărbie. Obrajii, aproape tot timpul palizi, îi erau atinși de rozaliul unui răsărit de Tiepolo, deși n-aș fi fost nici capabil, nici dornic să spun dacă era o pensulă exterioară, ținută în geantă, sau interioară, acționată de extaz; și avea un surâs în colțul gurii care părea să nu se mai sfârșească; și ochii îi erau zestrea lucitoare. I-am *cutreierat* chipul, m-auziți?

Nu suportam felul în care era, și nu era acolo, în care eram acolo pentru ea, și totuși nu eram. V-amintiți schemele acelea ale filozofilor, conform cărora existăm doar dacă suntem percepuți de ceva sau de cineva din afara noastră? Bietul Ollie, aflat doar dinaintea confirmării oscilante a miresei, simțea cum i se înmoaie genunchii la gândul pericolului existențial. Suficient să clipească, și puteam să dispar. Poate de aceea m-am transformat într-o Diane Arbus, cu degetul pe declanșator, am înșfăcat aparatul de fotografiat

și m-am scălămbăiat vesel, în căutarea unui unghi care să pună în evidență cât mai bine conturul gușii incipiente a lui Stuart. Activitate de dislocare. Disperare pură, așa cum vedeți, teamă de anihilare. Bineînțeles, ceilalți nu s-au prins.

A fost și n-a fost vina mea. Vedeți dumneavoastră, eu am vrut o nuntă la biserică. Am vrut să fiu cavaler de onoare. La vremea aceea, nici ei n-au înțeles, nici eu. Niciunul dintre noi nu e credincios și nu avea rubedenii fundamentaliste de împăcat: absența unui individ cu sutană albă, împodobită, nu avea să atragă după sine niciun *seppuku*, nicio dezmoștenire. Dar cred că Ollie era clarvăzător. Am declarat că vreau să fiu cavaler de onoare, am declarat că vreau nuntă la biserică. Am ținut-o așa vreme îndelungată. Am început să țip. Am cam luat-o razna. Dacă vreți să știți, eram cam pilit.

– Oliver, mi-a spus Stu după un timp, bați câmpii. E nunta noastră. Și deja te-am rugat să ne fii martor.

Le-am reamintit amândurora de forța ceremonialului străvechi, legămintele de nupțială veșnicie, volutele aurite ale textului sacru:

– Chiar așa, i-am îndemnat în continuare, mergeți la popă!

Mutra mică și rotofeie a lui Stuart s-a lungit atât cât era fizic posibil.

– Oliver, mi-a spus el, recurgând aproape parodic, în această clipă solemnă, la vocabularul brut al mercantilismului, te-am rugat să ne fii martor și asta e ultima noastră ofertă.

– O să vă pară rău! am zbierat, precum industriașul din Mitteleuropa, obstrucționat de Comisia pentru Monopoluri. O să vă pară rău!

Când am spus „clarvăzător“, iată la ce m-am referit. Dacă ar fi mers la biserică, ea și-ar fi făcut numărul complet cu dantelă albă și volane, până la voal și trenă. M-aș fi uitat, poate, la ea în fața bisericii și aș fi văzut doar o altă mireasă de pe banda de montaj. Și poate nu s-ar fi petrecut niciodată.

Dar chipul său a fost de vină. Atunci n-am știut. M-am gândit că sunt sub presiunea momentului, ca toată lumea. Dar eram dus, pierdut. Avusese loc o schimbare de neimaginat. Mă prăbușisem asemenea lui Lucifer; mă prăbușisem (asta e pentru tine, Stu) ca bursa în 1929. Eram pierdut – în sensul că fusesem transformat, dat la întors. Cunoașteți povestea cu tipul care se trezește într-o dimineață și constată că s-a preschimbat în cărăbuș? Eu eram cărăbușul care se trezise văzând posibilitatea de a fi om.

Nu că organele de percepție ar mai fi reacționat în momentul acela. În timp ce ne aflam la banchet, stăruiam în credința plebee că bulele șampaniei îmi bolboroseau nervos pe la glezne. (A trebuit să insist să mă lase să deschid personal obscura licoare pe care Stuart o cumpărase vrac. Astăzi nimeni nu mai știe să deschidă șampania, nici măcar chelnerii. În niciun caz chelnerii. Ideea, după cum mă văd dator să le tot explic celor din jur, nu e să faci dopul să pocnească vesel, stârnind ejacularea spumoasă din sticlă. Nu, ideea e să îl scoți fără să facă zgomot nici cât un vânt de călugăriță. Trebuie să ții de dop și să rotești sticla, acesta este secretul. De câte ori e nevoie să repet? Lăsați gesturile înflorite cu șervetul mare și alb, lăsați cele două degete care împing de marginea dopului, lăsați ochitul becurilor din candelabru. Țineți de dop și răsuciți sticla.) Nu, ceea ce îmi foșnea pe la glezne ca iarba uscată în după-amiaza aceea nu erau bulele de Mumm NV, ci pielea lepădată a celui care fusesem, carapacea cărăbușului, atenanțele mele năpârlite, adumbrite.

Panica, asta a fost prima mea reacție la ceea ce se întâmplase, chiar dacă habar n-aveam ce era. Și panica s-a accentuat când mi-am dat seama că nu știam unde urmează să plece pentru *la lune de miel*. (Apropo, cât de ridicol e că atât engleza, cât și franceza au păstrat aceeași expresie! Ai fi zis că măcar unii dintre noi ar putea scotoci în căutarea unui termen nou, în locul darului lingvistic primit de-a gata. Sau poate tocmai asta o fi: expresia e aceeași pentru că experiența e aceeași. [„Lună de miere", pentru cazul în care nu stați prea bine cu musacaua etimologică, a început abia de curând să desemneze o vacanță nupțială asociată cu achiziționarea de obiecte din magazinele *duty free* și cu fotografierea color, desigur repetitivă, a exact aceluiași cadru. Doctorul Johnson, în *Dicționarul* său intermitent plicticos, o definea astfel, neîncercând, de această dată, să stârnească amuzamentul: „Prima lună după căsătorie, când nu există decât tandrețe și plăcere." Voltaire, un personaj cu mult mai înțelegător, care, accidental, își punea în pahar vin de Burgundia din cel mai bun, în timp ce își servea oaspeții cu *vin ordinaire*, observa într-una din povestirile sale filozofice că *la lune de miel* este urmată, în luna următoare, de *la lune de l'absinthe.*])

Vedeți dumneavoastră, am simțit dintr-odată că nu suport să nu știu unde urmează să se afle cuplul în următoarele trei săptămâni și jumătate (deși acum, dacă mă gândesc bine, mă îndoiesc că destinația ginerelui mă preocupa prea mult). Deci spre sfârșitul petrecerii, când Stuart s-a săltat în picioare și a informat mesenii – de ce i-o fi apucând pe oameni dorința să se spovedească în astfel de momente? – că „se duce să se golească" (și să scoată asemenea expresii înfiorătoare: din lătratul cărui director de filială o fi cules-o și p-asta?), m-am ridicat fără un cuvânt de pe scaun, am dat un picior vestigiilor existenței mele anterioare care ar fi preferat să treacă drept foiță de șampanie și l-am urmat la Bărbați.

Și iată-ne, umăr la umăr în fața vaselor de porțelan înalte până la șold, uitându-ne drept înainte la plutonul de execuție mexican așa cum fac englezii, fără să coboare privirea pentru o ocheadă furișă spre echipamentul celui de alături. Iată-ne, doi rivali care încă nu știau că sunt rivali, fiecare ținându-și *membrum virile* – oare să-i ofer mirelui ceva sfaturi în legătură cu modul de utilizare? – și urinând șampanie Mumm NV practic nemodificată, bună de reîmbuteliat, pe cubulețele violet de deodorant pentru toaletă. (Cum s-ar schimba viața mea dacă aș avea o grămadă de bani? Revin constant la aceleași două dovezi ale luxului: să am pe cineva care să mă spele pe cap în fiecare dimineață și să fac pipi pe gheață zdrobită.)

Mi s-a părut că urinăm mai mult decât aș fi putut să beau. Stuart a tușit încet, jenat, ca pentru a spune: „Nu știu tu cum stai, dar eu n-am ajuns nici la jumătate." Părea momentul potrivit pentru a mă interesa de contextul planificat al tumbelor nupțiale. Nu m-am ales decât cu un zâmbet parșiv, cu ochii mijiți, și cu susurul de fundal.

– Nu, serios, am insistat câteva clipe mai târziu, în timp ce mă spălam pe mâini și Stuart își râcâia inutil capul cu un pieptene de plastic fetid, unde vă duceți? Știi, pentru orice eventualitate, dacă am nevoie să dau de voi.

– Secret de stat. Nici Gillie nu știe. I-am spus doar să-și ia haine subțiri.

Continua să zâmbească parșiv, iar eu am luat-o ca pe o invitație la un joc infantil și am încercat să ghicesc. Am avansat diferite destinații stuartești ca Florida, Bali, Creta și vestul Turciei, fiecare întâmpinată cu o mulțumită clătinare din cap. Am încercat toate Disneyland-urile din lume și o combinație de insule exotice dotate cu aeroporturi; l-am provocat condescendent cu Marbella, l-am aplaudat cu

Zanzibarul și am încercat să ochesc drept la țintă cu Santorini. Nu mi-a folosit la nimic.

– Uite ce e. Dacă se întâmplă ceva... am început.

– Un plic sigilat, la Mme Wyatt, mi-a replicat el, atingându-și nasul cu degetul, într-un gest atipic, ca și cum pentru asta ar fi absolvit cursurile școlii de spioni.

– Nu fi un împuțit de burghez! i-am strigat.

Dar tot n-a vrut să-mi zică. Întors la masă, am petrecut câteva minute într-o stare de spirit crepusculară, apoi m-am aplecat din nou asupra sarcinii de a-i întreține pe invitați.

A doua zi după ce au plecat în luna de miere i-am telefonat lui Mme Wyat și ce să vezi?! Bătrâna *vache* n-a vrut să-mi spună. Susținea că nu a deschis plicul. I-am explicat că mi-e dor de ei, că vreau să îi sun. Era adevărat, îmi era cu adevărat dor de ei. E posibil să fi și plâns la telefon, dar Mme Balaur nu s-a lăsat clintită.

Când s-au întors (da, Creta fusese, ghicisem, iar el nici nu clipise, ticălos duplicitar!), știam că sunt îndrăgostit. Am primit o carte poștală cu soare-și-sex de la Heraklion, am calculat în ce zi trebuie să revină, am dat telefon la toate liniile aeriene posibile și m-am dus să îi întâmpin la Gatwick. Când pe tabelă a apărut anunțul BAGAJELE ÎN SALĂ în dreptul zborului lor, un șirag întreg de clopote au început să-mi salte pe funii în burtă, toate o dată, iar rumoarea teribilă pe care mi-au stârnit-o în creier nu s-a lăsat potolită decât cu câteva pahare țepene la bar. Pe urmă i-am așteptat la ieșire, înconjurat de masa de carne pulsând de urări de bun venit.

I-am văzut înainte să mă vadă ei. Stuart, care găsise, ca de obicei, un căruț cu o roată blocată, a ieșit de sub privirile blând scrutătoare ale *douaniers*-ilor într-o voltă comică, însoțit pe traiectoria sa incertă de imnul râsului indulgent al lui Gillian și de scârțâitul incoerent al căruțului. Mi-am aranjat șapca de șofer împrumutată, apoi am ridicat pancarta pe care scrisesem cu litere grosolane „Dl și dna Stewart Hughes“ (m-am întrebat dacă ortografierea greșită nu fusese prea subtilă), am tras aer adânc în piept și m-am pregătit să înfrunt vârtejul în care avea să se transforme viața mea. Urmărind-o, până să devină conștientă de prezența mea, mi-am șoptit: Aici începe totul.

6

CUM SĂ TE FEREȘTI DE ALZHEIMER

Stuart De fapt, nu e ușor, să știți. Nu mă pot abține să nu-mi pară rău pentru Oliver. Nu vreau să zic că n-ar trebui – dimpotrivă, acum am destule motive –, dar nu mă simt în largul meu. Nu asta ar trebui să simt față de el. Dar asta simt. Ați văzut vreodată ceasurile alea cu cuc și cu statuete, omuleți care prezic vremea? Ceasul începe să bată, cucul începe să cânte și fie iese omulețul care anunță vremea bună, zâmbitor și îmbrăcat de vară, fie se deschide altă ușiță și iese cel care anunță vremea rea, cu umbrelă, cu trenci și cu o mutră posomorâtă. Chestia e că, în același moment, nu poate ieși pe ușa lui decât un singur omuleț, nu numai pentru că, altfel, ar prezice o vreme imposibilă, ci pentru că amândoi sunt legați printr-o bară metalică: dacă unul iese, celălalt trebuie să rămână înăuntru. Așa am fost eu și Oliver întotdeauna. Eu am fost mereu cel cu umbrelă și trenci, obligat să stau înăuntru, la întuneric. Acum a venit vremea să ies la lumină, ceea ce pare să însemne că o vreme lui Oliver trebuie să-i fie mai puțin bine.

La aeroport arăta ca naiba și prezența noastră nu cred că a îmbunătățit lucrurile. Petrecuserăm trei săptămâni extraordinare în Creta – vreme superbă, hotel bun, înot, a fost perfect – și, chiar dacă avionul întârziase, eram totuși într-o stare de spirit grozavă când am aterizat pe Gatwick. Eu m-am dus să aștept bagajele lângă carusel și Gillie a căutat un căruț, numai că până să vină ea valizele și apăruseră. Le-am încărcat și când a încercat să-l împingă, a descoperit că luase unul cu o roată paradită. Refuza să meargă drept și scârțâia, parcă încerca să atragă atenția vameșilor asupra celui care îl împinge: „Hei, ia uitați-vă prin bagajele ăstuia!“ Așa mi s-a părut că spune cărucțul în timp ce o luam pe culoarul verde. Pusesem și eu mâna, încercând să stăpânesc mașinăria, pentru că Gillian nu se descurca singură la curbe.

De aceea n-a fost de mirare că nu l-am recunoscut pe Ollie când am ajuns în salonul de la sosiri. Nu știa nimeni cu ce zbor venim și, ca s-o spun pe cea dreaptă, nu aveam ochi decât unul pentru celălalt. Iar când cineva a ieșit din grămada de șoferi care așteptau diferite avioane și ne-a vânturat o pancartă pe sub nas era să-l împing la o parte. Nici nu m-am uitat bine la el, dar l-am simțit că mirosea a alcool și m-am gândit că firma n-are să o ducă mult dacă trimite șoferi beți să-i întâmpine pe clienți. Dar era Oliver, cu șapcă de șofer și o pancartă cu numele noastre pe ea. M-am prefăcut că mă bucur să-l văd, deși primul meu gând a fost că n-o să mai fiu singur cu Gillian în trenul spre Gara Victoria. Oliver o să fie cu noi. Așa-i că nu e un gând prea frumos? Acum pricepeți de ce spun că-mi pare rău pentru el?

Era într-o stare deplorabilă. Parcă slăbise și era alb și tras la față și părul, pe care de obicei și-l îngrijește, îi era ciufulit. A rămas nemișcat și pe urmă, când l-am recunoscut, s-a aruncat asupra

noastră, să ne îmbrățișeze și să ne pupe. Ceea ce nu îl caracterizează deloc; inspira mai degrabă tristețe decât bucuria revederii. Și, într-adevăr, mirosea a băutură. Ce se întâmplase? Ne-a spus că avionul avusese întârziere, astfel că își petrecuse timpul la bar și a adăugat, destul de neconvingător, că o femeie insistase să „încarce faetonul cu alcool“, după cum s-a exprimat el, dar vocea îi suna spart și am impresia că nici eu, nici Gill nu l-am crezut nicio clipă. Apoi, încă o ciudățenie: nu ne-a întrebat cum a fost în luna de miere. S-a interesat abia mult mai târziu. Iar primul lucru pe care l-a făcut a fost să se plângă că mama lui Gillian n-a vrut să îi spună unde am plecat. M-am și întrebat dacă era bine să îl lăsăm să conducă într-o asemenea stare.

Mai târziu am aflat ce se întâmplase. N-o să ghiciți în veci. Oliver și-a pierdut slujba. A reușit să facă în așa fel încât să fie dat afară de la Școala de Engleză Shakespeare. Cred că e un eveniment unic. Nu știu cât v-a povestit Oliver despre școală, dar credeți-mă pe cuvânt că e de prost-gust. Am fost o dată. E pe o stradă care se vede că pe vremuri a fost frumoasă, în stil victorian timpuriu sau pe-acolo, cu verande susținute de coloane groase, cu grilaje în stradă și trepte care duc la subsol. Dar întreaga zonă a decăzut groaznic. Cabinele telefonice sunt tapetate cu numere de prostituate, măturătorii probabil n-au mai trecut pe-acolo din 1968 și prin poduri au rămas hipioți care pun tot timpul o muzică turbată. Vă imaginați ce fel de zonă poate fi. În plus, Școala de Engleză Shakespeare e la un subsol. În plus, directorul arată ca un criminal în serie. Și dintr-un astfel de loc a reușit Ollie să fie dat afară.

Nu a vrut să discute subiectul și a mormăit că și-a dat demisia dintr-o chestiune de principiu, legată de orarul din anul viitor. Am știut că minte de cum a terminat de vorbit. Nu că ar fi fost imposibil – ba

chiar este genul de lucru la care te-ai aștepta din partea lui – dar, habar n-am de ce, am încetat să mai cred în majoritatea poveștilor pe care le spune. Destul de trist, nu-i așa? E prietenul meu cel mai vechi. Și compătimirea nu ajută cu nimic. Acum un an sau doi l-aș fi crezut și poate adevărul ar fi ieșit la lumină după câteva luni. Acum însă am gândit instinctiv: nu, Ollie, nu ți-ai dat demisia, ci te-au concediat. Presupun că mi se trage din faptul că sunt mai mulțumit, că sunt însurat, că știu cum stau: acum văd lucrurile mult mai clar decât pe vremuri.

Iar când l-am prins singur, i-am spus:

– Uite ce e, Oliver, mie poți să-mi zici. Nu ți-ai dat demisia, așa-i?

A tăcut într-un mod complet neoliverian și a recunoscut că l-au concediat. Când l-am întrebat de ce, a oftat trist, pe urmă a zâmbit parcă amar și mi-a răspuns:

– Hărțuire sexuală.

S-a întâmplat cu o fată, cred că spanioloaică sau portugheză, căreia Ollie îi dădea meditații la el acasă și i s-a părut că îl simpatizează; într-o zi omul a băut mai mult și s-a gândit că ea e doar timidă, așa că a încercat să o sărute și e aceeași și aceeași poveste sordidă, nu-i așa? S-a dovedit că tânăra nu era doar o catolică împătimită pe care nu o interesa decât să își îmbunătățească rezultatele la engleză, ci și fiica nu știu cărui mare industriaș, cu relații nenumărate la ambasadă... Copila i-a zis lui taică-său și, după un telefon, Oliver era afară în stradă, cu lucrurile într-o cutie de polistiren expandat și niciun fel de compensație pentru desfacerea contractului de muncă. Pe măsură ce-mi povestea, vorbea din ce în ce mai încet și l-am crezut pe cuvânt. În plus, nu putea să mă privească în ochi. Spre

sfârșit, mi-am dat seama că plânge. Când a terminat, și-a ridicat ochii la mine, cu lacrimi pe obraji, și mi-a zis:

– Împrumută-mi o liră, Stu.

Ca la școală. Săracul Oliver! De data asta, i-am completat pur și simplu un cec pentru o sumă frumușică și i-am spus să nu-și bată capul să mi-o înapoieze.

– Dar am să ți-o înapoiez. Trebuie.

– Bine, hai să vorbim altă dată despre asta.

Și-a șters fața, apoi a luat din nou cecul, mânjind semnătura cu degetul ud. Doamne, ce rău îmi părea de el!

Vedeți, acum e datoria mea să îi port de grijă. Ca o recompensă pentru că mi-a purtat de grijă în școală. Cu ani în urmă, când ne împrieteniserăm de câteva luni (și împrumutase de la mine destui bani), i-am mărturisit că un pezevenghi, Dudley, mă persecuta. Jeff Dudley. Am aflat recent din *Edwardianul* că tocmai a fost numit atașat comercial la o ambasadă de-ale noastre din America Centrală. Poate înseamnă că a ajuns spion. De ce nu? La școală cele mai bune note le avea la mințit, furat, jecmănit, șantajat, desigur, ca șef de bandă. Pentru că școala era relativ civilizată, banda consta în numai doi membri: el și Schofield, zis Labe.

Aș fi fost mai în siguranță dacă eram mai deștept sau mai atletic. Nu aveam un frate mai mare să mă apere, ci doar o soră mai mică. În plus, purtam ochelari și nu dădeam semne că aș fi putut practica ju-jitsu. De aceea Dudley mă alesese de victimă. Chestii obișnuite: bani, servicii, umilințe stupide. La început nu i-am spus lui Oliver,

crezând că o să mă disprețuiască. Dar nu a făcut-o; în schimb, a rezolvat problema în fix două săptămâni. Mai întâi le-a cerut să mă lase în pace și, când i-au râs în nas și l-au întrebat ce-o să se întâmple dacă nu vor, le-a răspuns:

– O serie de accidente inexplicabile.

Elevii nu vorbesc în mod obișnuit așa, drept care i-au râs iar în nas și au așteptat să îi provoace în mod oficial la bătaie. Dar Oliver nu proceda niciodată așa cum te-ai fi așteptat. Au avut loc, într-adevăr, mai multe accidente inexplicabile, dintre care niciunul nu i-a putut fi pus direct în seamă. Un profesor a găsit cinci pachete de țigări în banca lui Dudley (pentru unul singur luai bătaie în zilele alea) și echipamentul de sport al lui Schofield a fost descoperit pe jumătate carbonizat în incineratorul școlii. Într-o zi, în timpul mesei de prânz, au dispărut șeile de la bicicletele ambilor mei persecutori și ei au fost nevoiți să se întoarcă acasă, după expresia lui Oliver, „într-un disconfort vecin cu primejdia“. La scurt timp după aceea Dudley a încercat să-i țină calea lui Oliver după ore și se pregătea probabil să-i propună să se întâlnească la prânz în spatele șopronului pentru biciclete, echipați cu mănuși de box, când Oliver i-a ars scurt un pumn în gât.

– Un alt accident inexplicabil, a spus el, în timp ce Dudley se întindea pe jos, sufocându-se.

După aceea m-au lăsat în pace. I-am mulțumit și chiar i-am propus, în semn de recunoștință, o restructurare a datoriilor, dar el doar a ridicat din umeri. Acesta e stilul lui Oliver.

Ce s-a ales de Schofield, zis Labe? Și de unde-i venea porecla? Tot ce-mi mai amintesc e că nu avea nicio legătură cu labele picioarelor.

Gillian Nu știi niciodată exact când te îndrăgostești, nu? Nu există clipa aceea când, brusc, muzica încetează și te uiți pentru prima dată în ochii celuilalt sau mai știu eu ce. În fine, poate pentru unii așa o fi, dar nu și pentru mine. Am avut o prietenă care mi-a povestit că s-a îndrăgostit de un băiat când s-a trezit dimineața și și-a dat seama că nu sforăie. Nu sună prea impresionant, nu? Dar e adevărat.

Bănuiesc că te uiți în urmă, alegi un anume moment din mai multe și rămâi la el. Maman spune mereu că s-a îndrăgostit de tata când a văzut cât de precise și de blânde îi erau gesturile când își umplea pipa. Și mereu am crezut-o numai pe jumătate, numai că ea a spus-o mereu cu aceeași convingere. Și toată lumea trebuie să aibă un răspuns, nu? M-am îndrăgostit de el *atunci*, m-am îndrăgostit de el *pentru că*. E un fel de necesitate socială. Nu poți să spui pur și simplu: A, am uitat. Sau n-am observat. Așa ceva nu poți să spui, nu?

Eu și Stuart am ieșit în oraș de câteva ori. Îmi era simpatic și se purta altfel decât alți băieți, nu era insistent, insista doar să-mi fie pe plac, presupun, dar până și asta făcea într-un fel drăguț – îmi venea să-i spun că totul e bine și că nu trebuie să se agite atât, că mă simt foarte bine și că poate s-o ia mai încet. Nu că ar fi trebuit să o ia mai încet, la propriu. Ba, dimpotrivă. La început parcă se abținea să nu mă sărute.

Încerc să vă spun ceva. Într-o seară s-a oferit să-mi gătească. I-am răspuns că mi-ar plăcea. Am ajuns la el pe la 8.30, mirosea frumos a friptură și pe masă erau lumânări aprinse, deși afară încă nu se întunecase, și un bol cu mizilicuri indiene pentru aperitiv, iar pe măsuța de cafea pusese flori. Stuart purta pantalonii de la costum, dar își schimbase cămașa și pe deasupra avea un șorț. Fața parcă îi

era împărțită în două: jumătatea de jos zâmbitoare și bucuroasă să mă vadă, cea de sus încruntată de grija pentru cină.

– Nu gătesc prea des, mi-a spus, dar am vrut să gătesc pentru tine.

Am mâncat spată de miel, cu mazăre congelată și cartofi copți lângă friptură. I-am spus că îmi plac cartofii.

– Îi dai într-un clocot, mi-a răspuns el solemn, pe urmă îi zgârii cu furculița, ceea ce lasă șanțuri și face mai multe bucățele crocante.

Probabil că o văzuse pe mama lui făcând asta. Am băut o sticlă de vin bun și, de câte ori turna în pahar, acoperea cu mâna eticheta, pe care uitase să o scoată. Se vedea că o face special, din jenă. Îl stânjenea prețul. Înțelegeți ce vreau să spun, că se străduia?

Pe urmă n-a vrut să mă lase să strâng masa. A dispărut în bucătărie și s-a întors cu o plăcintă mare, cu mere. Era o seară caldă de primăvară și tot meniul era de iarnă, dar nu avea nicio importanță. Am luat o felie de plăcintă, după care a pus de cafea și s-a dus la toaletă. M-am ridicat și am strâns farfuriile și le-am dus în bucătărie. Când le-am pus jos, am văzut o foaie de hârtie sprijinită de raftul cu mirodenii. Și știți ce era? Programul:

6.00 curățat cartofi noi
6.10 întins foaia de plăcintă
6.20 aprins cuptorul
6.20 baie

Și continua tot așa...

8.00 deschis vinul

8.15 verificat crusta la cartofi
8.20 pus apa pentru mazăre
8.25 aprins lumânări
8.30 sosește G!!

M-am grăbit să mă întorc la masă și m-am așezat. Tremuram. Mă simțeam și prost pentru că citisem, știind că Stuart ar fi considerat că îl spionez. Dar mă impresiona, fiecare element mai mult decât cel dinaintea lui. *8.25 aprins lumânări.* Nu-i nimic, Stuart, i-am spus în gând, nu m-aș fi supărat dacă le lăsai până după sosirea mea. Și apoi *8.30 sosește G!!* Cele două semne de exclamare m-au dat gata.

S-a întors de la toaletă și a trebuit să fac un efort să nu-i spun ce am descoperit și că nu mi se părea caraghios, nici nevrotic, nici neajutorat, nici în vreun alt fel, ci doar foarte atent și impresionant. Bineînțeles că nu am spus nimic, dar cred că am reacționat într-un fel pe care l-a perceput, pentru că, de atunci încolo, a părut mult mai relaxat. Am stat mult timp pe canapea și aș fi rămas peste noapte dacă m-ar fi invitat, dar nu m-a invitat. Nici asta nu m-a deranjat.

Stuart își face o mulțime de griji. Vrea ca lucrurile să iasă bine. Nu numai pentru el și pentru noi doi. Acum e foarte îngrijorat pentru Oliver. Nu știu ce a pățit. Sau știu. A încercat să molesteze o biată fată de la Școala de Engleză Shakespeare și a fost dat afară. Mă rog, asta am citit printre rânduri, din ce mi-a povestit Stuart, care se dă peste cap să vadă lucrurile din perspectiva lui Oliver. Atât de mult, încât am avut o discuție ridicolă în contradictoriu. Stuart a declarat că fata trebuie să-l fi ațâțat pe Oliver, comportându-se provocator, eu am susținut că probabil era timidă și speriată de avansurile profesorului, până ne-am dat seama că niciunul dintre noi nu o văzuse pe fată și nu știa ce se petrecuse. Doar făceam presupuneri.

Însă numai și presupunerile îmi tăiau pofta de Oliver în clipa aceea. Nu aprob relațiile dintre profesori și elevele lor, din motive pe care nu e nevoie să le mai precizez. Stuart mi-a spus că i-a dat niște bani, ceea ce mi s-a părut aiurea, dar am tăcut. La urma urmelor, Oliver e un bărbat tânăr și sănătos, cu o diplomă universitară. Poate să-și găsească altă slujbă. De ce să primească bani de la noi?

Este însă adevărat că acum e tare prăpădit. Scena de la aeroport a fost groaznică. Doar noi doi. Îmi amintesc că, în timp ce așteptam bagajele, m-am gândit că seamănă puțin cu restul vieții. Amândoi într-o mare de oameni străini și diferite lucruri care așteaptă să fie făcute și trebuie să fie făcute bine, ca respectarea indicatoarelor și ridicarea bagajelor; după aceea inspecția de la vamă și nu interesează pe nimeni în mod special cine ești sau ce cauți acolo, de aceea nu îl ai decât pe celălalt ca să te simți bine... Știu că poate sună a sentimentalism, dar asta am simțit atunci. Apoi trecem de vamă, veseli că ne-am întors cu bine acasă și, brusc, un bețiv cu șapcă de șofer se aruncă asupra noastră, gata-gata să-mi scoată ochii cu o pancartă și, în banii ăștia, mă mai și calcă pe picior. Și ce să vezi? E Oliver! Care arată ca moartea. E clar că lui i se părea amuzant, dar n-a fost. A fost jalnic. Ăsta e necazul cu oameni ca Ollie, cred: pot fi o companie minunată, dar, când ratează, ratează grosolan. Nu cunosc cale de mijloc.

În fine, ne-am dezmeticit și ne-am prefăcut bucuroși să-l vedem, după care ne-a dus înapoi până la Londra. A condus ca un nebun și a turuit neîntrerupt, fără sens și, după un timp, am încetat să îl mai ascult. Mi-am sprijinit capul de spătar și am închis ochii. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că ne-am oprit cu o smucitură în fața casei și Oliver a zis, pe un ton cam straniu:

– *A propos de bottes,* cum a fost *la lune de miel?*

Oliver O țigară? Nu fumați? Știu că nu fumați, mi-ați mai spus. Dezaprobarea dumneavoastră clipește și acum ca un neon. Încruntarea vă e demnă de soacra din *Katia Kabanova*. Dar am vești năstrușnice pentru dumneavoastră. Am citit în ziar azi-dimineață că fumătorii au șanse mai mici să facă Alzheimer decât nefumătorii. O lovitură, una adevărată, nu? Hai, luați una, vă afumă plămânii și vă păstrează creierul intact. Așa-i că viața e presărată cu contradicții fermecătoare? Când crezi că ai înțeles cum stau lucrurile, apare bufonul cu bășica de porc și te stropește în nas.

Apropo, să știți că nu sunt idiot. Mi-am dat seama că Gillian și Stuart n-au fost încântați să mă vadă la aeroport. Simt când fac câte un *piccolo faux pas*. Ollie, bătrâne, mi-am zis, fraternizarea ta de cățelandru n-a picat bine. Lasă-i jos imediat și nu-i mai linge pe față. Doar că, bineînțeles, nu era nimic de cățelandru și nici cine știe ce fraternizare. I-am așteptat pentru că sunt îndrăgostit de Gillian. Restul n-a fost decât teatru.

A fost ciudat drumul înapoi până la Londra. Ciudat? Mai degrabă spectaculos de *sui-generis.* Gillian s-a așezat în spate și a adormit aproape imediat. Ori de câte ori mă uitam în oglindă – și pot fi un șofer foarte, foarte atent când vreau – o vedeam pe languroasa mireasă cu ochii închiși și părul ciufulit. Stătea cu gâtul pe marginea banchetei, ceea ce parcă îi ridica gura pentru un sărut. Mă tot uitam în oglindă, dar, mă-nțelegeți, nu la trafic. Îi cutreieram chipul, chipul ei adormit.

Și lângă mine stătea dolofanul, placidul, erotic epuizatul Stuart, cu un aer atât de... nonșalant, prefăcându-se că e plăcut să fii întâmpinat la aeroport și gândindu-se probabil cum avea să ceară banii înapoi pentru jumătatea nefolosită a biletelor de la Gatwick la Victoria. Vă previn, Stuart poate fi oribil de zgârcit. Când pleacă în străinătate, cumpără întotdeauna bilete dus-întors până la aeroport a) pentru că e convins că așa economisește trei milisecunde la două săptămâni; b) pentru că știe că se întoarce; și c) pentru cazul în care între timp cresc tarifele. Cumpără întotdeauna bilet numai pentru dus. Cine știe ce regină a carnavalului brazilian poate să-i iasă în cale? Cui îi pasă de posibila coadă săptămânală din prezumtiva sâmbătă viitoare, de la ghișeul de la Gatwick? Am citit odată într-un ziar despre cazul unui tip care s-a aruncat în fața metroului. La anchetă s-a spus că probabil nu intenționase să se sinucidă, fiindcă avea un bilet dus-întors în buzunar. Vă rog să mă iertați, domnilor polițiști, dar mai sunt și alte explicații. Poate a cumpărat un bilet dus-întors pentru că știa că o scânteie de îndoială avea să cruțe sentimentele celor apropiați. O altă posibilitate este să fi fost Stuart. Dacă se hotărăște să-i ofere unui mecanic de tren șase săptămâni de concediu medical sau cât s-o da, Stuart o să-și cumpere un bilet dus-întors. Pentru că o să-și spună: și dacă până la urmă nu mă sinucid? Dacă mă răzgândesc în ultima clipă? La automatele din Tottenham Court Road sunt niște cozi uriașe. Da, o să iau un bilet dus-întors, pentru orice eventualitate.

Mă considerați nedrept? Știți ceva, am prea multe pe cap în ultima vreme. Am mare nevoie de un febrifug. Simt că îmi plesnește creierul. Imaginați-vă: eram oricum un pic pilit, obiectul iubirii mele absolute stătea cuibărit în oglinda retrovizoare, mirele corpolent – prietenul meu cel mai bun –, care petrecuse trei săptămâni provocându-i plăceri sub soarele helenic trona lângă mine cu un morman de cumpărături din *duty free* între picioare, îmi pierdusem

slujba și toți ceilalți șoferi de pe șosea se antrenau pentru Formula 1. Și mai vreți să fiu calm? Mai vreți să fiu drept?

În situația dată, nu am putut decât să mă revărs într-o manieră tipic olliană pe *je ne sais quoi* temă, să-l întrețin pe Stuart, dar fără să o trezesc pe frumoasa Gillian. Din când în când, trebuia să-mi încleștez mâinile pe volan, pentru că n-aș fi vrut decât să mă opresc din pălăvrăgeală, să trag pe stânga, să mă întorc spre pasagerul meu și să-i spun: „Apropo, Stuart, sunt îndrăgostit de nevastă-ta.“

Asta o să-i spun oare? Sunt ca trăsnit, sunt megaultrastupefiat. Nu mai pot răbda mult și va trebui să-i spun. Dar cum? Cum o să-i spun ei?

Trăim cu iluzia că îi cunoaștem pe oameni, nu? OK, ai un prieten, cel mai bun, care se însoară și, în ziua în care se însoară, tu te îndrăgostești de nevasta lui. Cum reacționează prietenul? Presupun că posibilitățile benigne nu sunt prea numeroase. „Aha, te înțeleg foarte bine“ nu se află pe lista de reacții, să fim sinceri! Mult mai probabil să scoată kalașnikovul. Exilul, sentința minimă prevăzută de lege. Ollie Gulag, așa o să mi se zică. Dar n-o să mă las exilat. Pricepeți? N-o să mă las exilat.

Să vă expliccum trebuie să se desfășoare lucrurile. Gillian o să-și dea seama că mă iubește. Stuart o să-și dea seama că ea mă iubește. Stuart o să se dea la o parte din calea noastră. Nimeni nu va avea de suferit. Gillian și Oliver o să trăiască fericiți până la adânci bătrâneți. Iar Stuart o să fie prietenul lor cel mai bun. Așa trebuie să se desfășoare lucrurile. Cât de mari credeți că-mi sunt șansele? Cam până la genunchiul broaștei? (Aluzia culturală e pentru tine, Stu.)

Ah, zău așa, renunțați la mutra asta dezaprobatoare. Nu credeți că voi avea parte de destule astfel de mutre în săptămânile, lunile și anii care vin? Mai scutiți-mă. Puneți-vă în pielea mea. Dumneavoastră ați renunța la iubire, ați dispărea discret din scenă ca să vă faceți păstor la capre, interpretând muzică tristă din nai pentru alinarea sufletului cât e ziua de lungă, în timp ce turma neștiutoare rumegă la smocurile suculente de iarbă? Nimeni nu face așa ceva. Și n-a făcut-o niciodată. Pentru că, ascultați-mă pe mine, dacă te duci și te faci păstor, înseamnă că nici n-ai iubit-o cu adevărat. Poate ai iubit mai mult gestul melodramatic. Sau caprele. Poate pretinsa iubire a fost doar o mișcare deșteaptă, atât cât să poți să-ți schimbi cariera. Dar de iubit, n-ai iubit-o.

Ne-am blocat. Ăsta este adevărul, ce mai încolo și-ncoace! Ne-am blocat în mașina asta, pe autostrada asta, noi trei, iar cineva (șoferul! eu!) a pus cotul pe butonul care închide portierele. Carevasăzică stăm toți trei aici până rezolvăm situația. Și dumneavoastră sunteți aici, cu noi. Regret, am încuiat portierele, nu mai puteți coborî, suntem băgați toți în povestea asta. Acum ce ați zice de țigara aia? Eu fumez și nu m-aș mira să se apuce și Stuart cât de curând. Hai, luați una. Vă scapă de Alzheimer.

7

SĂ VĂ SPUN CEVA INTERESANT

Stuart Să vă spun ceva interesant. Azi-dimineață eram pe drum spre serviciu. Nu v-am explicat, probabil, că până la stație am de ales între două trasee. Unul pe St Mary's Villas și Barrowclough Road, pe lângă vechea baie municipală și noul depozit de materiale de construcții și vopsea en gros, iar celălalt taie prin Lennox Gardens, pe strada al cărei nume îl uit mereu până pe Rumsey Road, apoi pe lângă șirul de magazine, înapoi pe High Street. Am cronometrat ambele variante și diferența dintre ele nu e mai mare de douăzeci de secunde. De aceea în unele dimineți o iau pe un drum, în altele pe celălalt. Când ies din casă, aproape că dau cu banul. Toate astea vi le spun ca informații cu caracter general.

Și așa, azi-dimineață am plecat prin Lennox Gardens pe Strada fără Nume și Rumsey Road, privind atent în jurul meu. Știți, asta e una din principalele schimbări de când sunt împreună cu Gillian: am început să văd lucruri pe care altădată nici nu le-aș fi observat. Știți cum poți să mergi pe stradă, prin Londra, și să nu ridici ochii dincolo

de acoperișul autobuzelor? Mergi și te uiți la ceilalți oameni, la magazine și la mașini, dar nu te uiți niciodată în sus, nu în sus cu adevărat. Știu ce vreți să spuneți, că, dacă te uiți în sus, poți să calci într-un rahat de câine sau să te ciocnești de un stâlp, dar eu vorbesc serios. Doar un pic mai mult dacă ridici privirea, vezi ceva, un acoperiș vechi sau un ornament victorian. Sau, dacă o cobori, la fel. Acum câteva zile, mai exact la vremea prânzului, mergeam pe Farringdon Road. Deodată, am observat un obiect pe lângă care probabil am trecut de zeci de ori. O plăcuță incastrată în perete la înălțimea gambei, vopsită crem, cu literele colorate în negru. Ea zice așa:

Această Clădire
A Fost Complet Distrusă
într-un
Raid de zepeline
În Timpul Războiului Mondial
pe
8 Septembrie 1915

Reconstruită 1917

John Phillips
Director General

Mi s-a părut interesant. M-am întrebat de ce au pus-o atât de jos. Sau o fi fost mutată din loc. Apropo, dacă vreți să verificați, o găsiți la numărul 61. Alături de magazinul de telescoape.

În fine, ce încerc să vă spun este că am constatat că mă uit mai mult în jurul meu. Cred că am trecut de sute de ori pe lângă florăria din Rumsey Road fără să mă uit cu adevărat la ea, și nici pomeneală în ea. Dar de data asta m-am uitat. Și ce-am văzut? Care a fost extraordinara mea răsplată, la ora 8.25, într-o dimineață de joi? L-am văzut pe Oliver. Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Oliver, dintre toți oamenii din lume. Mi-a fost întotdeauna greu să îl conving să vină până în capătul acesta al orașului – mereu glumește, susținând că are nevoie de pașaport și de un interpret. Dar iată-l, învârtindu-se prin florărie, însoțit de vânzătoarea care alegea buchete mari de flori.

Am bătut în geam, dar nu s-a întors niciunul, așa că am intrat. De-acum stăteau la ghișeu, iar fata îi făcea nota. Oliver ținea portofelul în mână.

– Oliver, am zis, iar el s-a întors, cu o expresie surprinsă.

Ba chiar a început să roșească. Era puțin jenant – nu-l mai văzusem roșind până atunci – și m-am hotărât să fac o glumă.

– Carevasăzică așa cheltuiești banii pe care ți i-am împrumutat, i-am replicat, și vreți să știți ceva – de data asta chiar a roșit.

Ca para focului. Până și urechile i s-au făcut stacojii. Acum, dacă mă gândesc mai bine, poate nu a fost prea frumos din partea mea, dar zău că a reacționat ciudat. E clar că nu era în apele lui.

– *Pas devant*, a vorbit el în cele din urmă, arătându-mi-o pe vânzătoare. *Pas devant les enfants.*

Fata se uita în sus la noi, întrebându-se ce se petrece. M-am gândit că cel mai bine e să îl cruț, așa că am murmurat ceva în legătură cu

serviciul.

– Nu, mi-a răspuns el și m-a apucat de mânecă. Nu.

M-am uitat la el, dar altceva nu a mai rostit. Cu mâna liberă a început să scuture portofelul, până când banii au început să cadă pe ghișeu.

– Mai repede, mai repede! i-a zis el fetei.

M-a ținut de costum, în timp ce ea făcea adunarea (peste de douăzeci lire, n-am putut să nu observ), lua banii, îi dădea restul, ambala florile și i le vâra sub braț. Oliver și-a luat portofelul și aproape m-a târât până la ușă.

– Rosa, a zis, când am ieșit în stradă.

Apoi mi-a dat drumul la mânecă, de parcă ar fi terminat de mărturisit tot.

– Rosa? (A dat din cap, dar nu m-a putut privi în ochi. Rosa era fata de la Școala de Engleză Shakespeare, cea din cauza căreia fusese concediat.) Pentru ea sunt?

– Aici locuiește. Taică-său a dat-o afară din casă. Ca de obicei, totul din vina lui Ollie.

– Oliver, i-am spus, simțindu-mă brusc mult mai bătrân decât el, e înțelept ce faci?

Ce Dumnezeu se petrecea? Ce avea să gândească fata?

– Nimic nu e înțelept, mi-a zis, tot fără să se uite la mine. Până să faci ceva înțelept îți crește barba. Un neam de babuini cu mașini de scris

nu va putea inventa nimic înțelept, nici dacă se străduiește un milion de ani.

– Dar... te duci acolo la ora asta a dimineții?

A ridicat ochii spre mine, apoi i-a plecat din nou.

– Am fost și aseară.

– Dar, Oliver, am continuat, încercând să pricep ceva din toată povestea, dar și să glumesc puțin pe seama ei în același timp, nu cumva obiceiul e să-i duci flori fetei la sosire, și nu la plecare?

Din păcate, nici de data asta n-o nimerisem, se pare. Oliver a strâns florile, mai-mai să le frângă cozile.

– De oaie, a zis el într-un târziu. Am făcut-o de oaie aseară. Ca atunci când încerci să bagi o stridie într-un parcometru.

Nu eram sigur că vreau să aud mai departe, dar mă apucase iar de mânecă.

– Trupul te poate trăda în mod oribil, a spus. Iar latinii sunt, categoric, mai puțin obișnuiți cu emoțiile primei nopți. Și, în consecință, tind să fie mai intransigenți.

Stânjenitor, din multe puncte de vedere. În afară de orice altceva, mă îndreptam spre serviciu. Și era ultimul gen de confesiune pe care o așteptasem vreodată de la Oliver. Dar presupun că atunci când îți pierzi slujba, pe urmă demnitatea... și probabil băuse prea mult și se spune că nici asta nu ajută. Of, Doamne, am impresia că bietul Ollie se destramă, într-adevăr, pe la cusături.

Nu știam nici ce să fac, nici ce să spun. Și nici nu mi se părea potrivit să îi sugerez să vadă un doctor, așa, din senin, în mijlocul străzii. În cele din urmă, mi-a dat drumul la mânecă.

– O zi bună la serviciu, dragule! mi-a zis și mi-a întors spatele.

Azi-dimineață nici n-am deschis ziarul în metrou. Am stat și m-am gândit la Oliver. Cum se îndrepta spre dezastru – să se întoarcă la spanioloaica pentru care își pierduse slujba – și pe urmă... nu știu. Oliver și femeile – au fost întotdeauna un subiect mai sensibil decât a lăsat el să se vadă. De data asta însă pare să fi ajuns într-adevăr la fundul sacului. Chiar se destramă la cusături.

Oliver Ah! Oh! Paf! Bum! Marele Evadatorolog, așa să-mi spuneți. Harry Houdini e numele meu. Salut, Thalia, muza Comediei. Frate, da' știu că meritam o rundă de aplauze! Știu că aveam nevoie de un *poumon* de Gauloise. După așa ceva, nu mi le putea refuza nimeni.

OK, OK, mă simt puțin prost, dar dumneavoastră ce-ați fi făcut? Știu, în primul rând n-ați fi fost acolo. Dar eu am fost și asta va să fie veșnic diferența brutală dintre noi, nu? Dar hai, nu-i așa că v-a plăcut panașul? Trebuie să-mi recunosc valoarea, nu se poate altfel. Și ce ziceți de partea cu trasul de mânecă, precum Bătrânul Marinar? A mers perfect, nu credeți? Întotdeauna am fost de părere că, dacă vrei să păcălești un englez, trebuie să îl atingi atunci când nu se vrea atins. Mâna pe braț, plus mărturisirea plină de emoție. Nu suportă așa ceva, englezoii, se crispează și se cutremură și înghit orice le spui. „Ca atunci când încerci să bagi o stridie într-un parcometru." I-ați văzut fața lui Stuart după ce am plecat? Ce camee de tandră îngrijorare.

Nu mă bucur, bine, doar un *soupçon*, dar mă simt mai degrabă ușurat: așa mi se întâmplă întotdeauna. Probabil că n-ar trebui să vă spun toate astea, dacă vreau să mă asigur în continuare de simpatia dumneavoastră. (Dar oare m-am bucurat vreo clipă de ea? Greu de spus. Oare mi-o doresc? Da! Da!) Doar că sunt prea profund implicat în ceea ce se petrece pentru a-mi mai arde de joacă – și în niciun caz cu dumneavoastră. Sunt sortit să mă descurc cu ce am și să sper că astfel nu îmi voi atrage dezaprobarea fatală. Promiteți-mi că nu vă veți întoarce chipul de la mine: dacă și dumneavoastră refuzați să mă percepeți, atunci cu adevărat voi înceta să exist. Nu mă ucideți! Cruțați-l pe bietul Ollie și s-ar putea să vă mai amuze o vreme!

Scuze, iar m-am ambalat. Așa. Bun, iată-mă într-o *terra incognita* cu numele de Stoke Newington, despre care Stuart mă asigură că este următorul pe lista cartierelor în care prețurile la case urmează să manifeste protuberanțe, dar unde pentru moment sălășluiesc oameni ale căror capete cresc sub nivelul umerilor. Și ce caut aici? Am ceva foarte simpu de îndeplinit. Trebuie să ajung la soția unui bărbat – unui bărbat! prietenul meu cel mai bun! – pe care abia ce l-am lăsat îndreptându-se spre stația de metrou; trebuie să mă duc la soția lui de numai șase săptămâni și să îi spun că o iubesc. De-aici tufa de alb cu albastru pe care o am sub brațul stâng, ale cărei cozi neîndemânatic ambalate mi-au umezit pantalonii într-o manieră ce sugerează un atac de micturiție. Câtuși de puțin nepotrivit: atunci când clopoțelul de la magazin a anunțat intrarea onestului nostru bancher, chiar am crezut că o să fac pe mine.

M-am învârtit puțin, să mi se mai usuce pantalonii, repetând ce aveam să spun când Gillian va deschide ușa. Să ascund florile la spate și să le scot ca un iluzionist? Să le las pe prag și să mă fac

nevăzut până să răspundă ea la sonerie? Poate o arie ar fi fost cea mai potrivită – *Deh vieni alla finestra*...

Astfel m-am preumblat printre colibele care îi adăpostesc pe viitorii magnați ai comerțului, așteptând ca dogoarea zilei să absoarbă umezeala din amestecul 60/40 mătase/vâscoză al pantalonilor. Așa mă simt și eu și încă destul de des, dacă vreți să știți: 60 la sută mătase și 40 la sută vâscoză. Alunecos, dar cu tendințe spre mototolire. În timp ce Stuart este 100 la sută fibră sintetică: greu de șifonat, ușor de spălat, simplu de uscat pe sârmă, petele dispar ca prin minune. Suntem făcuți din materiale diferite eu și Stuart. Iar pe materialul meu, dacă nu mă grăbesc, petele de apă vor fi înlocuite curând cu pete de transpirație. Doamne, ce emoții aveam. Îmi trebuia un ceai de valeriană; sau, în lipsa lui, un Manhattan uriaș. Un febrifug sau o doză de cocaină, ori una, ori alta. Nu, ce îmi trebuia era un pumn de betablocante. Știți cum e cu ele? Propranolol este una dintre numeroasele lor porecle. Inventat pentru pianiștii care suferă de trac. Ține sub control palpitațiile, fără să afecteze interpretarea. Credeți că merge și în cazul sexului? Poate Stuart o să-mi aducă vreo câteva pastile după ce a auzit despre *la nuit blanche* cu Rosa. Ar fi un gest pe măsura lui să salveze cu ajutorul chimicalelor o inimă frântă. Dar mie îmi trebuia chimicale ca să-mi pot oferi inima, aprinsă și întreagă, femeii care avea în curând să deschidă ușa la numărul 68. Nu e niciun traficant dubios, în vreun gang, cu zâmbetul soios și palma întinsă? 40 mg de propranolol, bătrâne, și repede, uite portofelul, uite aici și Rolexul Oyster, ia tot... nu, astea sunt florile mele. Ia totul, mai puțin florile.

Acum însă sunt ale ei. Și când *le moment suprême* a strălucit (dați-mi voie să traduc în stuarteză: când a ajuns funia la par), nu am avut nicio dificultate. S-ar putea să-l găsiți pe Ollie puțin baroc, dar nu e

decât fațada. Poftiți înăuntru, stați o clipă cu ghidul deschis în mână și veți descoperi un calm neoclasic, proporții înțelepte și echilibrate. Vă aflați în Santa Maria della Presentazione sau Le Zitelle, cum preferă să o numească broșura. Giudecca, Veneția, Palladio, o, voi, turiști ai sufletului meu. Așa arăt pe dinăuntru. Exteriorul tumultuos pe care vi-l ofer este menit doar să atragă mulțimile.

Carevasăzică iată ce s-a petrecut. Am sunat la sonerie, cu brațele acoperite de flori. Nu voiam să arăt ca un comisionar, ci mai degrabă ca un petiționar comun și fragil, asistat numai de zeița Flora. Gillian a deschis ușa. Acesta era momentul. Acesta era momentul.

– Te iubesc, am spus.

M-a privit și în ochii ei netulburați s-a născut teama. Ca să o liniștesc, i-am întins buchetul și am repetat încet:

– Te iubesc.

Apoi am plecat.

Am făcut-o! Am făcut-o! Mi-am ieșit din minți de fericire. Sunt bucuros, sunt siderat, sunt speriat de nu mai știu de mine, sunt megaultrastupefiat.

Michelle (16) Uneori ai de-a face cu șmecheri. Ăsta e necazul la slujba mea. Nu florile, ci oamenii care le cumpără.

Ca azi-dimineață. Dacă măcar n-ar fi deschis gura. Când a intrat, mi-am zis: A ta sunt, oricând vei vrea. Arătos foc, cu păr lung și negru, lucios, costum la fel de lucios. Cam ca Jimmy White, mă-nțelegeți.

Nu vine direct la ghișeu, doar dă din cap și începe să se uite la flori, de-aproape, și parcă ar ști despre ce e vorba. Eu am un joc, îl joc și eu, și Lisa, când hotărâm cât de atrăgător e un tip. Dacă nu e cine știe ce, spui „E doar o marți“, adică, dacă te invită în oraș, nu-i acorzi decât o seară pe săptămână. E preferabil să zici despre cineva că e „toate zilele săptămânii“, adică i le dai pe toate, dacă ți le cere. Și băiatul ăsta se uită la irișii, iar eu fac TVA-ul pentru o livrare multiplă, dar îl privesc cu coada ochiului și mă gândesc: „Ești de marți până vineri.“

Pe urmă mă pune să dau ocol magazinului cu el și să aleg florile albastre sau albe, nimic altceva. Îi arăt niște trandafiri roz, frumoși, dar el se scutură ca opărit și face:

– Îâââââhh!

Pe cine crede el că impresionează? Ca băieții ăia care vin și cumpără un singur trandafir, parcă până la ei n-a mai făcut nimeni asta. Dacă-mi dă un băiat un trandafir, eu îl întreb:

– Ce-ai făcut cu ceilalți patru, i-ai dat la celelalte prietene?

Pe urmă ne întoarcem la ghișeu și se apleacă spre mine, cam impertinent, și chiar mă apucă de bărbie și zice:

– De ce te-ncrunți, frumoasa mea?

Pun mâna pe foarfece, fiindcă sunt singură în florărie și, dacă mai pune o dată mâna pe mine, o să plece cu mai puține decât a venit, când se aude clopoțelul de la ușă și intră alt băiat în costum, genul de intelectual plicticos. Și șmecherul nu știe unde să intre fiindcă se cunosc și tocmai a fost prins făcându-i curte unei vânzătoare și nu e

stilul lui, și se înroșește cu totul, până și urechile, mai ales urechile le-am remarcat.

Pe urmă tace mâlc și îmi aruncă niște bani și-mi zice să mă grăbesc și abia așteaptă să-l scoată pe celălalt din florărie. Așa că trag și eu de timp și nu-l întreb dacă vrea ambalaj special cu celofan, dar mă mișc încet de tot și după un timp îi spun că am greșit TVA-ul. Și îl întreb în gând: De ce-a trebuit să deschizi gura? Până atunci erai de luni până vineri. Acum nu ești decât bun de aruncat.

Îmi plac florile. Dar n-o să fac prea mulți purici pe-aici. Nici Linzi. Oamenii care le cumpără sunt nesuferiți.

Gillian Astăzi s-a petrecut ceva straniu. Ceva foarte straniu. Și, după ce s-a petrecut, nu s-a terminat, dacă pot să spun așa. A rămas în continuare straniu toată după-amiaza și seara.

Stăteam în fața șevaletului pe la 8.45, lucrând niște analize preliminare pe un mic panou pictat de la o biserică din City; Radio 3 în fundal bâzâia ceva, una dintre interpretările alea în care Bach nu e Bach. Și s-a auzit soneria. În timp ce lăsam pămătuful, s-a mai auzit o dată, imediat. Probabil copiii, m-am gândit, numai ei sună așa. Vor să spele mașina. Sau să afle dacă e cineva acasă înainte să dea ocol până în spate și să se strecoare pe vreun geam spart.

Am coborât până la intrare cam iritată și ce să vezi? Un buchet uriaș de flori, toate albe și albastre, învelite în celofan. Stuart, mi-am zis – adică am crezut că sunt de la Stuart. Și când l-am văzut pe Oliver cu ele în brațe, tot asta mi s-a părut cea mai probabilă explicație, că Stuart îl trimisese pe Oliver cu florile.

– Oliver! am zis. Ce surpriză! Intră.

Dar el a rămas acolo, încercând să spună ceva. Alb ca varul, cu brațele întinse înainte, țepene ca o scândură. A mișcat din buze și parcă am auzit ceva, dar n-am înțeles nimic. Ca în filme, când face cineva un atac de cord – mormăie ceva ce pare deosebit de important, dar nimeni nu pricepe nimic. M-am uitat la Oliver, care părea disperat. Florile i se scurseseră pe pantaloni, fața îi era înfricoșător de lipsită de culoare, tremura și buzele parcă i se lipeau una de alta în timp ce încerca să vorbească.

M-am gândit că îl ajut dacă îi iau florile, așa că am întins mâna și le-am luat încetișor, cu cozile departe de mine. Din reflex, presupun, pentru că aveam pe mine hainele în care pictez și un pic de apă nu avea cum să le strice.

– Oliver, am spus, ce este? Vrei să intri?

Rămăsese acolo cu brațele întinse în față, ca un majordom mecanic, fără tavă. Brusc și foarte tare, a rostit:

– Te iubesc.

Așa, dintr-odată. Am râs, bineînțeles. Era ora 8.45 dimineața și cel care vorbea era Oliver. Am râs – nu batjocoritor, ci ca și cum ar fi fost un banc pe care nu-l înțelesesem decât pe jumătate.

Așteptam să mi-l explice, când el a tulit-o. S-a întors pe călcâie și a tulit-o pur și simplu. Vorbesc serios. A rupt-o la fugă și m-a lăsat acolo, în prag, cu buchetul uriaș de flori. N-aveam ce să fac, decât să le duc înăuntru și să le pun în apă. Erau foarte multe și am sfârșit

prin a umple trei vaze și vreo două halbe de bere ale lui Stuart. Pe urmă m-am întors la treabă.

Am terminat analiza și am început să curăț cerul, cu care încep întotdeauna. Nu aveam nevoie de cine știe ce concentrare și toată dimineața m-am trezit că mă întrerupe gândul la Oliver, stând acolo, incapabil să spună ceva, și pe urmă strigând ce strigase. E clar că trece prin momente de tensiune.

Probabil pentru că știam că s-a purtat mai ciudat în ultima vreme – pentru început, la aeroport – mi-a luat mai mult decât ar fi fost normal să cântăresc cum trebuie cele întâmplate. Și, când am reușit, am constatat că nu mă mai pot concentra deloc asupra lucrului pe care îl făceam. Îmi tot imaginam conversația din seara aceea cu Stuart.

– Ia te uită ce de flori!

– Mhmm.

– Ai un admirator secret? Măi, dar multe mai sunt.

– Oliver mi le-a adus.

– Oliver? Când asta?

– La vreo zece minute după ce-ai plecat tu la serviciu. L-ai ratat de puțin.

– Dar de ce? Adică de ce ne-a adus el nouă toate florile astea?

– Nu sunt pentru noi, sunt pentru mine. Zice că e îndrăgostit de mine.

Nu, nu puteam purta o asemenea conversație. Nu puteam nici să mă gândesc la o asemenea conversație. Trebuia să scap de flori. Primul gând a fost să le arunc la gunoi. Dar dacă Stuart va arunca și el ceva la gunoi? Ce poate spune cineva care își găsește pubela plină cu flori absolut proaspete? Pe urmă m-am gândit să traversez strada și să le arunc într-un tomberon, dar ar fi fost extrem de ciudat. Nu ne-am făcut încă prieteni pe stradă, dar ne salutăm cu câțiva vecini și, sinceră să fiu, nu voiam să mă vadă aruncând toate florile alea în tomberon.

De aceea le-am îndesat în tocătorul de gunoi menajer. Am luat florile de la Oliver și le-am băgat cu petalele înainte în tocător și în câteva minute am transformat cadoul de la el într-o pastă pe care apa rece o ducea acum către conducta de evacuare. Din aparat a ieșit o vreme un miros pătrunzător, care însă a dispărut treptat. Am mototolit celofanul, m-am dus la gunoi și l-am îndesat într-o cutie de cereale goală. Apoi am spălat și am șters cele două halbe de bere și cele trei vaze și le-am pus la locul lor, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Simțeam că am făcut ce trebuia. Poate Oliver trecea printr-o pasă proastă și avea nevoie de ajutorul nostru, al amândurora. Într-o zi am să-i povestesc lui Stuart despre flori și ce am făcut cu ele și cred că o să râdem sănătos, împreună cu Oliver.

Apoi m-am întors la panoul meu pictat și am lucrat până s-a făcut vremea să pregătesc cina. Ceva m-a îndemnat să-mi torn un pahar de vin înainte să se întoarcă Stuart, ca de obicei, la 6.30. Mă bucur enorm că am făcut-o. Mi-a spus că a vrut să mă sune toată ziua, dar nu a vrut să mă întrerupă din lucru. Mi-a spus că, pe drum spre stația de metrou, se întâlnise cu Oliver la florăria din colț. Mi-a spus că Oliver se arătase extrem de stânjenit și pe bună dreptate, pentru

că tocmai cumpăra flori ca să se împace cu o fată cu care își petrecuse noaptea, pe care însă o dezamăgise. Mai mult, fata nu era alta decât spanioloaica din cauza căreia fusese dat afară de la Școala de Engleză Shakespeare. Se pare că taică-său a gonit-o de acasă și că acum locuiește nu departe de noi. Îl invitase pe la ea cu o seară înainte și lucrurile nu merseseră atât de bine pe cât sperase el. Asta mi-a zis Stuart că i-a spus Oliver.

Nu cred că am reacționat la povestea asta așa cum se așteptase Stuart. Probabil că aveam aerul că nu mă concentrez. Sorbeam din paharul cu vin și îmi continuam pregătirile pentru cină și, la un moment dat, m-am dus la bibliotecă și am cules fără grabă o petală. O petală albastră. Am băgat-o în gură și am înghițit-o.

Sunt complet derutată. Ca să nu spun mai mult.

8

OK, BOULOGNE SĂ FIE

Oliver Am un vis. Aaaaaaaam un viiiiiiiiiis. Ba nu. Am un plan. Transfigurarea lui Oliver. Fiul rătăcitor nu-și va mai domoli poftele cu târfe. O să-mi cumpăr un aparat de gimnastică, o bicicletă ergonomică, greutăți, un sac de box. Sau nu, dar am să fac ceva echivalent. Plănuiesc o megaschimbare la față, ca în reclame. Nu v-ați făcut un plan de pensii la patruzeci și cinci de ani? Ce fel de chelie aveți? Vă e rușine să căscați gura? Îmi deschid planul de pensii, îmi fac implantul de păr. Nici nu mi-e rușine să casc gura și am scăpat de un motiv de *cafard*. Dar, din toate celelalte puncte de vedere, adopt planul de transformare a existenței în treizeci de zile. Și numai să încercați să mă opriți.

Am frecat menta prea mult timp, acesta este adevărul *triste*. Dar ai voie să freci menta puțin, dacă, până la urmă, îți dai seama că lustruitul plantelor medicinale nu e o meserie. Pune-i capăt, Ollie. Intră-ți în formă. E vremea hotărârilor.

Mai întâi, mă las de fumat. Corecție: m-am lăsat de fumat. Vedeți cât de serios vorbesc? Câți ani nu m-am definit sau măcar m-am ornamentat cu miresmele dantelate ale frunzei de tutun? De la prima țigară Embassy, mic-burgheză și îndelung râvnită, cu atâția ani în urmă, până la previzibila atracție a unei Balkan Sobranie, în papuci cu monogramă, via figurile mentolului sau hidoasa austeritate a nivelului scăzut de gudron, trecând prin autenticitatea de Rive Gauche a piparoaselor groase, răsucite de mână (cu sau fără adaosuri aromatice) sau prin echivalentul său mecanic, brutal (calandrele alea stahanoviste, cât un șezlong de cauciuc moale, pe care nu le-am putut niciodată stăpâni), toate ducând către culmea siguranței actuale, fumul *équilibré* de Gauloise și Winston, aliat din când în când cu startul forțat al micuțelor figurine suedeze botezate după numele mediocrului prinț al Alsaciei. Ham, ham! Și mă las de toate astea. Nu, m-am lăsat de toate astea. Chiar acum, în urmă cu câteva clipe. Nici n-am întrebat-o. Bănuiesc că asta ar vrea.

În al doilea rând, am să-mi găsesc o slujbă. Sunt capabil. N-am fugit de la toxica Școală de Engleză Shakespeare fără să subtilizez o cantitate oarecare din nerușinat de șovina lor hârtie cu antet, iar acum am mai multe mărturii favorabile ale calităților mele, fiecare calibrată în așa fel încât să gâdile gonadele altui fel de potențial angajator. De ce am demisionat? Mama, vai, a decedat, iar eu am fost silit să coordonez căutările unui azil de bătrâni pentru tata. Și, dacă se dovedește cineva destul de nesimțitor ca să verifice o astfel de istorie înseamnă că e un om pentru care nu vreau să lucrez. Mama moare mereu, mi-a fost de mare ajutor în ultimii ani, iar bietul papa are permanent nevoie de o schimbare de decor geriatric. Cât de mult tânjește să privească melancolic pe geam, la o pădure imensă, ca o creastă de val! Cât de mult îi place să își amintească zilele de demult, dinainte ca rădașca olandeză să fi distrus ulmul englezesc, înainte ca

înălțimile să fie împodobite cu brazi de Crăciun! Pe fereastra largă părintele meu privește spre trecut. Poc, poc, poc! face bătrânul pădurar cu toporul lui credincios, crestând parcă o rună într-un trunchi noduros, pentru a-și avertiza tovarășii ce cutreieră codrii că în apropiere crește o ciupercă otrăvitoare. Și să vezi ce tumbe mai face ursul brun pe covorul de mușchi veșnic! De fapt, lucrurile n-au stat niciodată așa, iar tata a fost un ticălos bătrân, dacă vreți să știți. Amintiți-mi să vă povestesc despre el într-o zi.

În al treilea rând, o să-mi plătesc datoria față de Stuart. Căci nu sunt Guglielmo Trădătorul. Simplitatea și probitatea vor fi ofrandele mele. Masca de clovn nu mai acoperă o inimă frântă, așa că poate să cadă. Am să-mi lepăd șalvarii cu târlici, dacă asta-i expresia pe care o caut. Cu alte cuvinte, am să renunț la futaiul pe apucate.

Stuart M-am tot gândit. Trebuie să îl ajutăm într-un fel pe Oliver. E datoria noastră. Și el ar face la fel, dacă ar fi în locul nostru. Era de toată mila când l-am găsit la florărie. Nu mai are slujbă. Nu mai are încredere în propriile lui forțe – iar Oliver încă din copilărie a avut încredere în propriile lui forțe. Se lua de piept cu oricine, chiar și cu cel care îi era tată. Cred că de-aici a și început totul. Când ai cincisprezece ani și un asemenea tată și te iei de piept cu el, cum ar mai putea să te sperie lumea? Dar acum lumea îl sperie pe Oliver. Povestea asta oribilă cu spanioloaica. Vechiul Oliver n-ar fi avut... probleme din astea și, chiar dacă ar fi avut, le-ar fi întors spatele fluierând. Ar fi inventat o glumă sau ar fi răsucit tot în avantajul lui. Dar nu s-ar fi repezit să-i cumpere fetei brațe întregi de flori a doua zi, ca să-l prind eu asupra faptului. E ca și cum m-ar fi implorat: Te rog, nu spune nimănui, să nu afle lumea, o să ies șifonat! Pe vremuri

n-ar fi procedat așa. Și modul patetic în care s-a exprimat: „Am făcut-o de oaie aseară.“ Din vocabularul copiilor de școală. Se destramă la cusături, ascultați-mă pe mine. Trebuie să îl ajutăm.

Gillian Nu mai sunt sigură de nimic. Simt o neliniște profundă. Stuart a venit aseară acasă în starea lui obișnuită de bună-dispoziție, m-a sărutat, m-a luat în brațe și m-a obligat să mă așez, ca și cum ar fi avut ceva important să-mi spună.

– Ce-ai zice de-o vacanță? m-a întrebat.

Am zâmbit.

– N-ar fi rău. Sigur, abia ne-am întors din luna de miere.

– Au trecut ani de-atunci. Cel puțin patru săptămâni. Cinci. O vacanță?

– Mmm.

– M-am gândit să-l luăm și pe Oliver cu noi. Să-l mai înveselim.

La început nu i-am răspuns. Să vă spun de ce. Am avut o prietenă – mă rog, încă o am, doar că pentru moment am pierdut legătura – pe nume Alison. A fost cu mine la Bristol. Avea o familie drăguță, care locuia undeva în Sussex, o familie de oameni din clasa mijlocie de la țară. Oameni care se iubeau; tatăl ei n-a fugit de-acasă. Alison s-a măritat imediat ce-a terminat facultatea. Avea numai douăzeci și unu de ani. Și știți ce i-a spus mama ei în seara dinaintea nunții? Mama ei i-a spus, foarte serios, ca pe un sfat trecut în familie din generație în

generație, din timpuri imemoriale, mama ei i-a spus: „E bine să-i ții întotdeauna din scurt.“

La vremea aceea am râs, dar fraza mi-a rămas în minte. Mamele sfătuindu-și fiicele să-și stăpânească bărbații. Adevăruri necesare, transmise de la mamă la fiică de sute de ani – și la ce se reduce toată înțelepciunea acumulată? „E bine să-i ții întotdeauna din scurt.“ M-a deprimat. Mi-am spus: Nu, când o să mă mărit, dacă o să mă mărit, lucrurile trebuie să fie corecte și deschise. N-o să inventez jocuri și n-o să am secrete. Dar am impresia că deja am început. Poate este inevitabil. Credeți că instituția nu funcționează altfel?

Ce-ar fi trebuit să fac? Dacă era să fac lucrurile corect, ar fi trebuit să-i povestesc lui Stuart despre apariția lui Oliver la ușă și apoi despre cum am procedat cu florile. Dar ar fi trebuit să-i zic și că Oliver a sunat a doua zi să se intereseze dacă mi-au plăcut. Că i-am răspuns că le-am băgat în tocătorul de gunoi și pe linia telefonică s-a așternut liniștea. Și când, în fine, am întrebat „Mai ești acolo?“, el nu mi-a zis decât „Te iubesc“ și a închis. Ar fi trebuit să-i povestesc toate astea lui Stuart?

Poate nu. Și am glumit pe seama propunerii de vacanță.

– Te-ai și plictisit de compania mea?

Ceea ce, deloc surprinzător, Stuart a interpretat greșit. A crezut că m-am supărat și s-a ambalat imediat și a început să-mi spună ce mult mă iubește, dar nu asta voiam să aud, chiar dacă, într-un fel, e ceea ce vreau să aud mereu.

Am transformat totul într-o glumă. Nu-l țin din scurt, dar transform totul în glumă. Atât de curând?

Stuart Cred că lui Gillian nu i-a plăcut prea mult ideea de a pleca în vacanță toți trei. Tocmai mă pregăteam să-i explic de ce, când mi-a cam retezat-o. N-a zis nimic de fapt, doar s-a întors ușor și și-a făcut de lucru, fără să răspundă imediat. E ciudat, dar parcă îi cunosc deja de-o viață obiceiul ăsta.

Carevasăzică ideea de vacanță a picat. Sau mai degrabă s-a schimbat. Doar un weekend lung, doar noi doi. Plecăm cu mașina până la Dover vineri dimineață devreme, apoi trecem în Franța. Luni e liber și avem aproape patru zile. Găsim un hotel micuț undeva, vedem culorile de început de toamnă și mergem la piață să cumpărăm multe funii de usturoi care o să mucegăiască înainte să-l putem mânca. Nu e nevoie de niciun plan – iar eu sunt un om căruia îi place să planifice lucrurile sau mai curând care intră în panică dacă lucrurile nu sunt planificate. Poate e o dovadă a efectului pe care îl are Gill asupra mea, că în ziua de azi pot să spun: „Hai să mergem!“ Nici nu e departe, nici nu stăm mult timp, iar șansele ca toate hotelurile din nordul Franței să fie ocupate sunt destul de slabe, așa că nu-mi fac griji. Chiar și așa, pentru mine e un început. E un început. Exersez spontaneitatea. A fost o glumă, apropo.

Oliver a părut supărat când i-am spus. Presupun că se vede cât de fragil este în clipa asta. Ne-am întâlnit să bem ceva. I-am spus că în weekend plecăm în Franța. I-a cam căzut fața, parcă l-am fi abandonat. Am vrut să adaug „Nici nu stăm mult“ sau ceva asemănător, dar între prieteni nu se spune așa ceva, nu?

La început nu mi-a răspuns, pe urmă m-a întrebat unde-o să locuim.

– Nu știu. Găsim noi.

Aici a părut să se înveselească și a redevenit Oliver. Mi-a pus mâna pe frunte, ca și cum aș fi avut febră.

– Te simți bine? m-a întrebat. Nu e felul tău. De unde atâta spirit de aventură? Fuguța la apoticar și ia un febrifug!

Ne-am tachinat așa o vreme. A vrut să știe cu ce feribot plecăm, dacă traversăm pe la Calais sau Boulogne, în ce direcție ne îndreptăm, când ne întoarcem etc. În clipa aceea nu mi s-a părut chiar ciudat, dar când m-am gândit mai bine am început să mă mir că nu ne-a urat excursie frumoasă.

La despărțire i-am spus:

– O să-ți aduc niște Gauloise din *duty free*.

– Nu-i nevoie, mi-a zis.

– Cum adică? Nu mi-e greu.

– Nu-i nevoie, a repetat el, aproape iritat.

Oliver Dumnezeule mare! Am făcut un atac de panică. Ne-am întâlnit într-un bar, un bârlog crepuscular unde Stuart e obișnuitul mic și blănos al casei, unde se poate ghemui mulțumit în colțișorul lui de lângă șemineu (imitație de Norman Shaw) să-și soarbă berea ca înaintașii lui răzeși, din cele mai vechi timpuri. Doamne, cât urăsc barurile! Le urăsc mai ales de când m-am lăsat de fumat (dependență a cărei eliminare a trecut complet neobservată de amicul Stuart). A, și urăsc și cuvântul „crepuscular“. Cred că n-o să-l folosesc o vreme. Să-mi faceți cu ochiul dacă-mi scapă, da?

Carevasăzică stăteam acolo, în locul ăla oribil, unde „paharul de alb“ e încă și mai scârbos decât berea răzeșească și gama de whisky-uri scoțiene bune lasă de dorit, îndurând damfuri de nicotină de la alții, care-mi străpungeau pancreasul (dați-mi o mahorcă, hai, loviți-mă, pentru un Silk Cut îmi vând țara, pentru un Winston îmi vând prietenii), când Stuart, cu o mutră încântată de-ți dădea fiori, m-a anunțat brusc:

– Plecăm, să știi.

– Cum adică?

– Vineri plecăm. Dover. Mai întâi cu feribotul, pe urmă ne pui sare pe coadă.

Trebuie să recunosc, am intrat în panică. Am crezut că o duce de-aici pentru totdeauna. Îi și vedeam mergând cu mașina fără să se mai oprească. Strasbourg, Viena, București, Istanbul, fără să se oprească, fără să se uite înapoi. Am văzut-o scuturându-și buclele proaspete în timp ce decapotabila se îndrepta spre răsărit, cât mai departe de Ollie... Am reușit să-mi recompun pentru moment fațada glumeață, dar în mine se stârnise panica. Avea puterea să mi-o ia, mi-am spus, putea face asta, avea puterea să mă lovească, animalul acesta mic și blănos care nici măcar nu observase că m-am lăsat de fumat. Are o asemenea capacitate pentru cruzime opacă. Pe care eu însumi i-am oferit-o.

Dar, desigur, s-a dovedit că micul *estivant* fără griji nu plănuia mai mult decât ceea ce, cu siguranță, el însuși numește un Weekend Prelungit. *Aestivate*, folosit mai ales pentru animale, a petrece vara într-o stare de toropeală. Și toamna. Și cea mai mare parte a vieții. Are o asemenea putere de a face rău Stuart ăsta!

Mi-a promis că-mi va trimite o vedere. Mi-a promis că-mi va trimite o nenorocită de vedere.

Gillian Iată cum s-a desfășurat conversația:

– Putem merge la cumpărături într-o zi?

– La cumpărături? Bineînțeles. Ce vrei să cumperi?

– Câte ceva pentru tine.

– Pentru mine?

– Haine.

– Nu-ți place cum mă îmbrac, Oliver? m-am interesat, încercând să păstrez un ton glumeț.

– Vreau să te îmbrac eu.

Am considerat că, înainte să avanseze discuția, e mai bine să adopt un ton energic.

– Oliver, am spus, străduindu-mă să vorbesc ca mama lui (sau măcar ca a mea), Oliver, nu fi caraghios! Tu n-ai nici slujbă.

– A, știu că nu-mi pot permite să plătesc, mi-a răspuns el sarcastic. Știu că nu am bani, ca Stuart.

A urmat o pauză, după care tonul s-a schimbat.

– Vreau doar să te îmbrac, atâta tot. Pot să-ți fiu de ajutor. Vreau să te însoțesc la cumpărături.

– Oliver, ești foarte drăguț. O să țin minte, am mai adăugat eu, energic.

– Te iubesc, mi-a spus.

I-am închis.

Asta o să fac, asta am hotărât să fac. O să fiu energică, politicoasă și o să-i închid telefonul. E limpede că trece printr-un moment greu. Și, probabil fără să-și dea seama, e gelos pe fericirea noastră. Ne-am petrecut ceva timp împreună, toți trei, dar pe urmă eu și Stuart ne-am căsătorit și el se simte exclus. În loc de trei, acum suntem doi plus unul și el resimte asta. Într-un fel e normal, bănuiesc. Sunt sigură că o să-i treacă.

Dacă situația ar fi fost alta, nu m-ar fi deranjat să merg la cumpărături cu Oliver. Ca să fiu sinceră, Stuart nu-mi e de cine știe ce ajutor, nu pentru că nu-i place să cumpere, ci pentru că-i place tot ce probez. Zice că arăt superb cu orice culoare și orice croială. Dacă ies din cabina de probă cu o pungă de plastic în jurul mijlocului și cu un abajur pe cap, o să spună că-mi vin bine. Ceea ce e foarte drăguț și impresionant, după cum vă puteți închipui, dar nu mă ajută prea mult.

Oliver Nu-mi fac iluzii. O dată în viață. Fără îndoială, v-ați imaginat ce credeți că-mi imaginez eu despre veșmintele lui Gillian: o capă de samur parcă din *Boris Godunov*, culori din Rimsky, imprimeuri

ușoare, de vară, ca din copilăria lui Rossini, accesorii vesele de Poulenc... Nu, regret. Nici nu mi-e poftă să semnez cecuri (cum s-ar putea?), nici nu îmi ard călcâiele să umblu prin magazine; dar se întâmplă să știu că am un ochi, un simț al culorii, un *nous* al țesăturilor cu mult peste Stuart și Gillian la un loc. La pătrat, la cub. Cel puțin dacă judeci după rezultate. Până și cei cărora nu le pasă de cum sunt îmbrăcați arată mai bine în haine croite ca lumea. Și până și celor care afirmă că nu le pasă cum arată le pasă cum arată. Oricui îi pasă. Doar că unii au senzația că le stă cel mai bine când arată oribil. Un soi de aroganță, desigur. Arăt ca dracu' pentru că mă gândesc la lucruri importante, pentru că sunt atât de ocupat, încât n-am timp să mă spăl pe cap, pentru că, dacă mă iubești cu adevărat, ai să mă iubești și-așa. Nu că Gillian ar intra cumva în categoria asta. Dimpotrivă. Dar mi-ar plăcea să o aranjez eu.

A aranja. A reface. De asemenea, în mintea lui Stuart, un termen din lumea termitică a afacerilor și finanțelor. A aranja: a transfera posesia (unui obiect, a unui titlu) asupra altei persoane. Verb tranzitiv.

Stuart Am petrecut un weekend prelungit minunat. Am pornit pe autostradă de la Calais. Am cotit la stânga când ni s-a năzărit și am găsit un loc în apropiere de Compiègne. Când s-a lăsat întunericul, ne-am oprit într-un sat. O pensiune cu etajul din lemn, cu camere dintr-o verandă de lemn, care scârțâia, întinsă pe două laturi ale curții. Desigur, am fost la piață și am cumpărat două funii de usturoi, care o să mucegăiască înainte să-l putem mânca. N-ar fi rău să mai facem cadou din el. Vremea a fost puțin cam umedă, dar cui i-a păsat?

Să vă spun drept, nici nu m-am gândit la Oliver până n-am urcat pe feribot. Mi-am amintit de el și am propus să-i cumpărăm un pachet de Gauloise. Gillian mi-a spus că s-a lăsat de fumat. Ce ciudat. Și atipic.

Gillian Nici nu știu de unde să-ncep. Și nici nu știu unde-o să se termine sau cum o să se termine. Ce se petrece? Nu e vina mea, dar mă simt vinovată. Știu bine că nu e vina mea, și totuși mă simt vinovată.

Nu sunt sigură nici că am făcut ce trebuia. Sau poate că n-ar fi trebuit să fac nimic. Sau poate că am făcut doar un gest de complicitate sau cam așa o arăta. Poate că totul – nu c-ar fi fost ceva – ar fi trebuit lăsat să iasă la iveală în momentul acela. De ce nu? Și totuși... petrecuserăm câteva zile atât de frumoase și cred că am vrut să las starea de spirit să continue.

Prima dată când s-a oprit ploaia eram pe feribot, la întoarcerea de la Boulogne. Ironia sorții. Într-un fel, de-aici a început tot.

Când am plecat, am traversat de la Dover la Calais. Apoi am luat-o în viteză pe *autoroute*. Am ales o ieșire de pe autostradă aproape la întâmplare. Am ales un sat în care să stăm aproape la întâmplare – unde ne-a prins înserarea. Am plecat luni, după micul dejun, și ne-am oprit să mâncăm de prânz în apropiere de Montdidier. Am continuat spre Amiens cu ștergătoarele mergând fleoșc-fleoșc și am trecut pe lângă hambare înecate și turme murate. Undeva, dincolo de Amiens, mi-a trecut prin fața ochilor imaginea docurilor cu mașini pentru feribot de la Calais. Mai întâi, te trimit să dai ocol orașului și pe urmă te trec prin sistem laolaltă cu mii de alte persoane și n-ai

deloc sentimentul că ai venit pur și simplu cu mașina până pe coastă, unde urmează să te urci pe vas. Așa ar trebui să te simți, nu? De aceea i-am propus lui Stuart să mergem la Boulogne. La început s-a împotrivit un pic, căci din Boulogne nu sunt la fel de multe feriboturi. Pe de altă parte, salvam vreo treizeci de kilometri prin ploaie și i-am spus că, dacă ajungem acolo și câteva ore nu pleacă niciun feribot, n-avem decât să mergem mai departe, la Calais. Poate părea o discuție în contradictoriu, dar nu a fost deloc așa. A fost o discuție relaxată, urmată de o decizie simplă. Așa se desfășoară lucrurile cu noi. Stuart nu-mi dă niciodată senzația că toată mândria lui atârnă de o alegere între ce propun eu și ce propune el. Asta mi s-a părut atrăgător la el de la bun început. Când propui schimbarea unui plan, majoritatea bărbaților – chiar dacă nu conștient, și atunci e și mai rău – o iau ca pe o insultă sau ca pe o critică. Nu suportă să ai alte păreri despre chestiunile relativ neînsemnate. Cum ziceam însă, Stuart nu e așa.

– OK, Boulogne să fie, a spus, în timp ce o altă mașină Renault ne depășea în viteză, acoperindu-ne parbrizul cu apă.

Important e că n-a știut nimeni încotro ne îndreptăm. N-a știut nimeni unde ne-am propus să ne oprim. Am pornit la drum, ne-am oprit la întâmplare, ne-am învârtit de colo-colo, apoi ne-am schimbat planurile și am luat primul feribot dintr-un port în care nu ajunseserăm încă. Iar Oliver era pe vas.

Plouase. Plouase în fiecare zi, fără întrerupere, și nu s-a oprit nici în timp ce stăteam la coadă, ca să urcăm pe feribot. Interiorul vasului părea la fel de ud, inclusiv scările și balustradele. Ne-am așezat într-unul din saloanele care compun barul mare, cu ferestrele încețoșate de condens; și dacă le ștergeai, tot nu vedeai mare lucru din cauza

ploii care curgea afară. Pe la mijlocul Canalului, un tip cu un impermeabil de plastic s-a întors la o masă din apropiere și a anunțat că, în sfârșit, s-a oprit ploaia – norocul nostru, a mai adăugat. Când am auzit, Stuart și cu mine ne-am ridicat și ne-am uitat după ieșirea cea mai la îndemână. Știți cum e pe feribot, te dezorientezi, nu mai știi dacă ești pe puntea A sau pe puntea B, nici unde dai când ieși pe ușă – prova, pupa sau lateralele. Aleseserăm o ușă la nimereală și am pășit peste unul din pragurile alea înalte, care ar trebui să împiedice apa să intre în salon. Merseserăm până la jumătatea vasului și, când m-am uitat spre stânga, l-am văzut pe Oliver la vreo cinci metri mai încolo, uitându-se la apă. L-am văzut din profil. Nu se uita la mine.

M-am răsucit imediat pe călcâie și m-am strecurat înapoi, trecând pe lângă Stuart.

– Scuză-mă, i-am spus și m-am întors înăuntru.

A venit după mine. I-am spus că mă apucase brusc greața. M-a întrebat dacă, în cazul acesta, nu aveam nevoie de aer. I-am spus că aerul venit pe neașteptate fusese cauza. Ne-am așezat iar. Era foarte grijuliu. I-am spus că o să-mi treacă. Am rămas trăgând cu coada ochiului spre ușă.

După câteva minute, când a considerat că mi-am revenit, Stuart s-a ridicat în picioare.

– Unde te duci? l-am întrebat.

Aveam o presimțire oribilă. Trebuia să îl împiedic să iasă pe punte.

– M-am gândit să-i iau lui Oliver niște Gauloise, mi-a răspuns. Din *duty free*.

Nu eram sigură că-mi pot stăpâni vocea.

– Nu mai fumează, am zis. S-a lăsat.

Stuart m-a bătut ușurel pe umăr.

– Atunci, o să-i iau o sticlă de gin, a zis el atunci și s-a îndepărtat.

– Oliver nu mai fumează, m-am trezit șoptind în urma lui.

Am rămas cu ochii la ușă. Îl așteptam pe Stuart să se întoarcă. Trebuia să scăpăm fără să fim văzuți. Aveam sentimentul că de asta depinde fericirea noastră. Am insistat să ajungem primii la rând atunci când am coborât la mașini. Scările erau la fel de ude și de periculoase ca la urcarea pe vas. Stuart cumpărase totuși țigări Gauloise. A declarat că o să le pună bine și-o să i le dea lui Oliver când o să se apuce iar de fumat.

Ce se petrece?

Oliver I-am adus în siguranță înapoi acasă. Atâta am vrut. Poate ați anticipat o confruntare maritimă zgomotoasă, cu vântul bătând sălbatic dinspre sud-vest și un vas sfâșiat simbolic între ruliu și tangaj? Oricum, marea a fost calmă și i-am adus în siguranță înapoi acasă. Am adus-o în siguranță înapoi acasă.

9

NU TE IUBESC

Stuart Nu știu ce-a pățit prietenul meu Oliver în ultima vreme. Zice că s-a apucat de jogging; zice că s-a lăsat de fumat; zice că și-a propus să-mi dea înapoi banii pe care i-am împrumutat. Nu cred nimic din toate astea, dar până și faptul că le spune înseamnă că a pățit ceva.

De pildă, chestia cu telefoanele. Brusc, mai acum câteva seri, a început să mă întrebe despre mărcile de telefoane mobile de pe piață – cum funcționează, la ce distanță, cât costă. Bănuiesc că vrea să instaleze un telefon în rabla cu care umblă. Era ultimul lucru la care mă așteptam din partea lui Oliver. El e atât de... retro. Nu cred că v-ați dat seama cât de retro e. Probabil pare un temperament artistic și puțin neglijent, dar e mult mai rău decât atât. Să vă spun drept, nu cred că e dotat corespunzător pentru epoca modernă. Nu are organ pentru bani, afaceri, politică sau tehnologie și este de părere că sunetul de pe viniluri e mai bun decât cel de pe CD. Ce se poate face cu un om ca ăsta?

Oliver Trebuie să îi aud vocea, înțelegeți? Trebuie să o câștig, trebuie să o merit, dar mai întâi trebuie să fiu alături de ea.

Cred că știu cum se simt cei care caută cu încăpățânare disperată aprobarea publică, îndurând plebeea caznă care îi duce în cele din urmă pe băncile de piele verde ale Palatului Westminster și le oferă dreptul de a-și azvârli insulte unii altora. Din ușă în ușă, precum vânzătorii de perii Fuller sau coșarii acoperiți cu funingine de mai an. Doar că aceste ființe au dispărut de mult de pe ulițele noastre, împreună cu omul cu brioșe și iodlerele lui, cu taciturnul tocilar și cu zâmbitorul Pui de Lup, care oferea o Meserie pentru Ilie. Cum se sting vechile meșteșuguri, oazele Familiilor Fericite. Cine mai vine să vă sune acum la ușă? Doar spărgătorul împătimit, sperând în absența ta de acasă; fundamentalistul agitat, cerându-ți să te convertești până nu vine Ziua de Apoi; gospodina umflată în pantofi sport, asaltându-ți cutia de scrisori cu teancul de cupoane de reducere, o mostră miniaturală de balsam de rufe și cartea de vizită a vreunei companii de taxiuri cu program permanent; toți aceștia, dar și viitorul parlamentar. Pot să contez pe votul dumneavoastră? Mai du-te dracului, pocitule! A, ce interesant! Dacă aveți un minut, mi-ar face mare plăcere să vă explic care este politica partidului nostru în materie. Bang! Apoi mai departe, la casa de alături, unde locatarii, mai abili, acceptă posterul și îl aruncă la gunoi îndată ce te-ai întors cu spatele; și la următoarea, unde ți se promite sprijin cu condiția ca partidul să se angajeze, în schimb, să persecute, să încarcereze și preferabil să execute anume categorii de persoane cu pielea ne-albă. Cum funcționează astfel de oameni? Ce-i face să continue?

Măcar circumscripția în care am încercat eu să mă aleg era una mică și tipurile de umilințe disponibile fuseseră limitate. Am fost întâmpinat ca hoț, ca violator cu purtări alese, ca spălător de mașini fără găleată, ca traficant de droguri, nici nu mai spun de fals informator, că vi s-au desprins niște țigle de pe casă, doamnă, și tocmai s-a întâmplat să trecem pe-aici cu o scară lungă și ce ziceți de optzeci de lire? Și nu eram decât un modest petiționar în căutarea unei reședințe. Doar o cameră de folosit ocazional în următoarele câteva luni, cu banii înainte, bineînțeles, regret, dar nu supraveghez copii. Câteva priviri dubioase mai târziu și mi-am dat seama că trebuia să destram și percepția că aș vrea să închiriez un bârlog pentru sex *outré* cu o droaie de victime fără minte. Scenarist, mă-nțelegeți, caută studio, esențială solitudine absolută, venit și plecat după voie, mai mult lipsă, avatarurile geniului și mișcările sale imprevizibile, pune la dispoziție câteva scrisori de recomandare falsificate de la colegiile din Oxbridge, de la directorii Școlilor de Engleză Shakespeare, chiar și una pe hârtie cu antetul Camerei Comunelor. Nu un vagabond, nu un spărgător, doar un nenorocit de Orson Welles, pe el îl ajutați, doamnă, și promit să nu am niciodată nevoie de telefon.

Era să-mi reușească la nr. 67, care ar fi fost ideal. Dar mi-a oferit o cămăruță plăcută și însorită la ultimul etaj, în spate. A trebuit să mă prefac că mă veștejesc sub razele de burghiu ale dlui Sol. Impresionabilul meu talent are nevoie de proteguitoarea lumină a nordului. Ceva la stradă?... Dar nu. Și așa, m-am târât cu greu până la nr. 55, unde o araucaria se încolăcea în grădină și ferestrele sufereau dureros de glaucom. Poarta ca de cimitir a scârțâit, lăsându-mi semnătura ascuțită de rugină în palmă (o repar eu, doamnă!); soneria nu suna deloc, decât dacă apăsai oblic pe buton cu un deget nord-nord-vestic. Doamna Dyer era minionă, cu un cap așezat pe

coloana vertebrală precum o floarea-soarelui pe tulpină; iar părul îi depășise stadiul de alb, trecând spre culoarea degetelor îngălbenite de Gitane. Avea o cameră, care dădea spre nord: îi plăcuse și ei „cinematograful“ până îi slăbise vederea; nu voia bani înainte. Nu mai puteam. O parte din mine voia să spună: Nu te încrede în mine, nu mă cunoști, e periculos să primești în casă oameni doar pe cuvânt, tu – atât de casantă, eu – atât de robust; cealaltă parte voia să spună: Te iubesc, vino cu mine, șezi pe genunchii mei, n-am să te uit niciodată. Tu – atât de plină de trecut, eu – atât de plin de viitor.

Dar am spus:

– Vă repar poarta, dacă vreți.

– Dar nu e stricată, mi-a răspuns hotărât și am simțit o tandrețe inexprimabilă față de ea.

Iată-mă deci, după o săptămână, la înălțime, în coroana araucariei, scrutând strada ce se întunecă, așteptându-mi iubita să se întoarcă acasă. Va sosi curând cu teancul de prosoape de bucătărie colorate, cu laptele și untul, cu gemurile și murăturile, pâinile și peștii, cu detergentul verzuliu pentru vase și cutia jumbo cu respingătoarele cereale ale lui Stuart, pe care acesta o va scutura vesel în fiecare dimineață, ca pe o pereche de maracas. Șș-ceaca-ceac, șș-ceaca-ceac-ceac. Cum să mă înfrânez? Cum să nu cobor legănându-mă dintre ramuri ca să o ajut să descarce micul automobil?

Pâini și pești. Pun pariu că Stuart așa o vede, ca pe o gospodină bună, care se pricepe la cumpărături. În timp ce, pentru mine, ea face minuni.

Gillian Descărcam cumpărăturile din mașină când a început să sune telefonul. Îl auzeam înăuntru. Aveam câte o pungă în fiecare mână, pâinea sub braț, cheile de la casă în gură și pe cele de la mașină în buzunar. Am închis portiera cu piciorul, după care am lăsat o pungă jos, am încuiat mașina, apoi am apucat punga, am luat-o la fugă pe alee, m-am oprit la ușă, am scăpat pâinea, n-am găsit cheile de la casă, am pus toate pungile jos, mi-am amintit că aveam cheile în gură, am deschis ușa, am intrat în goană și telefonul s-a oprit din sunat.

Nu mă deranja prea tare. Ceea ce pe vremuri mă irita acum nu mă mai irită câtuși de puțin și până și lucrurile plicticoase, ca de pildă cumpărăturile, au început să mi se pară aproape distractive. Să încercăm și asta? Mă întreb dacă lui Stuart îi plac cartofii dulci? Și așa mai departe. Chestiile obișnuite.

Telefonul a început să sune iar. Am răspuns.

– Iartă-mă.

– Poftim?

– Iartă-mă. A, Oliver la telefon.

– Alo, Oliver (iar domnișoara energică). Pentru ce să te iert?

A urmat o tăcere, ca și cum i-aș fi pus o întrebare foarte profundă. Apoi a continuat:

– Ah... ăă... m-am gândit că poate ești ocupată. Iartă-mă.

Brusc, în telefon s-au auzit tot felul de zgomote. De parcă ar fi sunat de foarte departe. M-am gândit c-o fi plecat și sună ca să-și ceară

scuze pentru convorbirile anterioare.

– Oliver, unde ești?

Iarăși o tăcere prelungită.

– A, aș putea fi oriunde.

Brusc, mi l-am închipuit luând o supradoză și telefonând să își ia adio. Ce mi-o fi venit?

– Ești bine?

Vocea i s-a limpezit din nou.

– Sunt bine, a spus el. Mai bine decât am fost de multă vreme încoace.

– Bravo! Stuart a fost îngrijorat din cauza ta. Amândoi am fost.

– Te iubesc. O să te iubesc întotdeauna. N-o să încetez niciodată.

Am închis. Dumneavoastră ce-ați fi făcut?

Tot încerc să-mi dau seama dacă l-am încurajat vreodată. N-a fost în intenția mea. De ce mă simt vinovată? Nu e drept. N-am făcut nimic rău.

L-am convins să abandoneze ideea de a merge cu mine la cumpărături. Sau, mai degrabă, i-am spus că nu se poate. Acum zice că vrea să vină să mă vadă lucrând. I-am spus că mă mai gândesc. Trebuie să fiu foarte fermă, directă și oficială cu Oliver. Astfel va pricepe că nu are sens să se prostească prefăcându-se îndrăgostit de mine. Dar n-am să-i spun lui Stuart. Nu încă, am hotărât, sau poate

niciodată. Cred că s-ar simți... lovit. Sau s-ar gândi prea mult la asta. Și dacă Oliver vrea să mă vadă – ceea ce poate fi o idee bună, dacă reușesc să discut rațional cu el –, se va întâmpla numai după ce voi vorbi cu Stuart.

Gata. Așa o să fac. Am hotărât.

Dar știu de ce mă simt vinovată. Poate ați ghicit. Mă simt vinovată pentru că îl găsesc atrăgător pe Oliver.

Doamna Dyer E un tânăr agreabil. Îmi place să am oameni tineri în casă. Îmi place un pic de vânzoleală. Zice că scrie ceva pentru cinema. Mi-a promis un bilet gratis la premieră. Au toată viața înainte, tinerii, asta îmi place la ei. S-a oferit să repare poarta, dar nu are niciun rost. O să mai țină până mor.

Acum vreo două zile mă întorceam de la magazin și l-am văzut coborând din mașină. Eram pe Barrowclough Road, lângă băi. A coborât din mașină, a încuiat-o și a pornit în fața mea. Când am ajuns eu acasă, era deja în camera lui, fluierând vesel. Mă-ntreb de ce și-a lăsat mașina pe Barrowclough Road. E la două străzi mai încolo, iar aici, în fața casei, e destul loc de parcare.

Poate îi e rușine cu mașina aia a lui. Până și eu văd ce ruginită e.

Oliver Am fost ca drogat și asta, pentru că eram speriat ca dracu'. Dar am reușit, am demonstrat!

I-am invitat la cină la reședința mea principală, după ce am pregătit o *tagine* de miel cu caise, aţâţată cu un Shiraz australian de pe fluviul Mudgee. O combinație zburdalnică – mai zburdalnică decât Stu și Gill, în orice caz. Confruntat cu nepotrivita încrucișare, m-am lăsat pradă tendințelor minimaliste, ceea ce a făcut ca atmosfera să devină puțin încordată. Mă simțeam ca Evgheni Oneghin ascultându-l pe prințul acela plicticos cum îi înalță osanale Tatianei lui. Pe urmă, Gillian s-a scăpat față de Stuart că voiam să vin să o văd cum lucrează.

– Ssst, comoara mea! am îndemnat-o. *Pas devant!*

Dar Stuart era atât de efervescent, atât de *méthode champenoise* în ultima vreme, că m-aș fi putut arunca în genunchi în fața nevestei lui și m-ar fi crezut că îi prind tivul rochiei.

– O idee foarte bună, a zis el. Și eu vreau de mult să fac asta. Foarte gustoasă compoziția! a continuat el (nereferindu-se la suculenta Gill). E vițel?

După cină, m-am declarat dornic să mă cuibăresc în brațele pufoase ale lui Morfeu și ei au întins-o. Le-am dat un avans de trei minute, apoi am demarat în trombă, într-o manieră bogartescă. (În realitate, am obținut greu, cu șoșeli și cu momeli, o scânteie reținută de la motorul meu morocănos și constipat. Dar, la urma urmei, nu-i așa că viața e ca mersul cu mașina?) Acum Stuart, ar trebui să știți, e scârbos de mândru de el pentru că știe să se descurce în Londra fără să taie nici o singură linie de autobuz – conduce exclusiv pe scurtături din Kilburn și pe străduțe care dublează drumurile laterale, cu polițai adormiți. În timp ce Ollie a constatat că în ziua de azi în Londra nu mai există scurtături: toate străzile lăturalnice sunt blocate de maeștri ai volanului ca Stu, adepți economi ai curbelor

strânse și ai rigolelor, care fac abile întoarceri în loc cu ale lor Oldsmobile Mantra, ca instructorii în poligonul pentru derapaje controlate. Toți păcăliți de Ollie, care saltă vesel cu al lui melcmobil (nu o Lagonda, categoric!) pe Bayswater Road, apoi gonește în sus pe Piccadilly, ba chiar rulează înapoi pe pustia Euston Road, pentru a mai da concurenței o șansă.

Am avut timp să o seminarizez pe dna Dyer despre capodoperele mai puțin cunoscute semnate de Norman Wisdom înainte de a mă strecura în camera mea, fluierând ca lovit de o bruscă inspirație nocturnă. Am stins lumina și m-am așezat la fereastră, printre crengile araucariei, ca peria de sticle. Unde erau? Oare țestoasa își schimbase carapacea în cine știe ce fundătură sulfuroasă? Dacă a... Dar uite și sclipirea țevii de pistol pe care o așteptam. Și uite și profilul ei, neștiutor de-ți sfâșie inima...

Mașina s-a oprit. Stuart a sărit pe trotuar, lipăind grăsuliu până la portiera lui Gillian, din partea cealaltă, și când a coborât, s-a înfipt în ea ca un animal care se repede în vizuină.

O priveliște menită să-ți întoarcă mațele pe dos. Nu mi-a mai ars de glumă în seara aceea, pe drumul spre casă.

Gillian El era foarte calm. Eu am stat ca pe ghimpi. Cred că mă așteptam să sară pe mine sau mai știu eu ce. A văzut radioul cocoțat pe taburet și m-a întrebat dacă îi dau drumul să cânte în timp ce lucrez. I-am spus că da.

– Atunci, dă-i drumul, a zis el încet.

Cânta o sonată haydniană, un pian moale suind și coborând în structuri pe care aproape le puteai anticipa, chiar dacă nu ascultasei niciodată piesa până atunci. Am început să mă mai calmez.

– Spune-mi ce faci.

M-am oprit și m-am întors.

– Nu, a zis el. Vorbește în timp ce lucrezi.

M-am întors către tablou. Era o mică scenă de iarnă – Tamisa înghețată de la un mal la altul, oamenii patinau și copiii se jucau în jurul unui foc de tabără, pe gheață. Relativ vesel și realtiv murdar, după ce atârnase sute de ani în sala de banchete a unei bresle din City.

I-am explicat cum se fac testele sub linia ramei, cum se începe cu puțină salivă pe o bucățică de vată și se continuă cu diferiți solvenți, până se găsește cel adecvat pentru respectivul verniu. Cum acesta poate fi diferit pe diferite porțiuni ale tabloului. Cum unii pigmenți ies mai ușor decât alții (nuanțele de roșu și de negru parcă se dizolvă întotdeauna mai ușor cu amoniac). Cum eu încep de obicei cu porțiunile de mai puțin interes, de pildă cerul, și mai târziu mă regalez cu o zonă de interes, ca un chip sau o bucată de alb. Cum toată plăcerea stă în curățat și aproape deloc în retușuri (și asta l-a mirat). Cum vopseaua veche se repară, astfel că un tablou din secolul al XVII-lea e mult mai ușor de curățat decât unul din secolul al XIX-lea (și asta l-a mirat). Și, în timp ce vorbeam, mișcam pămătufurile încoace și-ncolo peste Tamisa înghețată.

După o vreme, întrebările au încetat. Am continuat să lucrez. Ploaia lovea încet în fereastră. Pianul își compunea contururile în aer. Oliver

stătea în spatele meu, urmărind atent.

Eram foarte liniștită. Și nu mi-a spus nici o singură dată că mă iubește.

Stuart Cred că e o idee bună ca Oliver să se vadă din când în când cu Gillian. Are nevoie de cineva care să-l mai calmeze. Probabil cu ea poate să discute într-un fel în care cu mine nu poate.

– Bănuiesc că vine încoace după ce trece pe la Rosa, am zis.

– Pe la cine?

– Pe la Rosa. Fata pentru care a fost dat afară. (Gill nu mi-a răspuns.) Cu tine nu vorbește despre ea? Am presupus că asta face.

– Nu, mi-a replicat ea. Cu mine nu vorbește despre Rosa.

– Atunci, ar trebui să-l întrebi. Probabil că și-ar dori, dar nu are curaj să deschidă subiectul.

Oliver E minunat. Mă duc și stau acolo în timp ce ea lucrează. Ochiul flămând plutește peste ulcica plină cu pensule, peste solvenții din sticle – xilen, propanol, acetonă –, peste borcanele cu pigmenți vivace, peste vata specială pentru restaurări, care, cu o banalitate excitantă, se dovedește a fi vată obișnuită Economy Pleat de la Pretty. Ea stă așezată într-o curbă moale în fața șevaletului, ștergând cu blândețe trei veacuri de pe un cer londonez mohorât. Trei veacuri de ce? De verniu hepatic, fum de lemn, grăsime, ceară de lumânare, fum de țigară și rahat de muște. Nu, nu vă păcălesc. Ceea ce am bănuit a fi păsări îndepărtate, punctate pe un cer întunecat de o

mână grăbită, ce a refuzat detaliile, s-a dovedit a fi... rahat de muscă. Solvenții enumerați până acum, poate vă interesează, nu au niciun efect asupra excrementelor de *mouche*, de aceea, când vă confruntați cu această problemă în propriul dumneavoastră cămin utilizați saliva sau amoniacul și, dacă nici așa nu reușiți, va trebui să răzuiți cu un scalpel.

Îmi închipuisem că e vorba de o muncă de rutină și consideram restaurarea o sursă de bucurie, dar se pare că este *vice versa* și *tête-bêche.* Am întrebat-o pe Gillian mai târziu despre motivele satisfacției ei profesionale.

– Când găsești ceva despre care nu știai că există, după ce dai la o parte vopseaua de deasupra, e cel mai plăcut. Când, sub ochii tăi, ceva bidimensional se transformă treptat în ceva tridimensional. Ca atunci când începe să se vadă expresia unui chip. De exemplu, abia aștept să ajung la porțiunea asta.

Cu vârful pămătufului, mi-a indicat figura unui prunc care se dădea pe gheață, strângând între mâinile tremurânde un scaun.

– Hai, atunci. *Aux armes, citoyenne*.

– Încă nu mi-am câștigat dreptul.

Vedeți cum, mai nou, totul începe să aibă sens, cum totul rezonează în această lume? E chiar povestea vieții mele. Două dimensiuni fac loc la trei. Apreciezi expresiile chipurilor. Dar trebuie să-ți câștigi dreptul. Foarte bine, mi-l voi câștiga.

Am întrebat-o de unde știe care este momentul în care răzuitul și ștersul cu vată Economy Pleat de la Pretty își vor fi îndeplinit

misiunea purificatoare.

– A, o să-mi mai ia încă vreo două săptămâni.

– Și cum știi că ai terminat?

– Îți dai seama.

– Dar trebuie să existe un punct... când vei fi spălat cu furtunul tot gunoiul și lacul, toate porțiunile incrustate pe deasupra, când substanțele tale exotice își vor fi îndeplinit misiunea, iar tu vei ajunge acolo unde știi cu certitudine că ceea ce ai dinainte e ceea ce a avut dinainte individul când s-a oprit din pictat, cu atâtea secole în urmă. Culorile exact așa cum le-a lăsat el.

– Nu.

– Nu?

– Nu. Obligatoriu mergi un pic mai departe decât ar trebui sau nu destul de departe. Nu ai cum să știi cu precizie.

– Vrei să spui că, dacă ar fi să tai tabloul ăsta în patru – ceea ce, dacă te interesează părerea mea, ar fi un gest umanitar – și l-ai da la patru restauratori, fiecare s-ar opri în alt punct?

– Da. Vreau să spun că, în mare, ar ajunge toți la același nivel. Dar e mai mult o hotărâre artistică decât științifică asupra momentului în care te oprești. E ceva ce simți. Nu există un tablou „adevărat“ dedesubt, așteptând să fie scos la lumină, dacă la asta te gândești.

Ba este, este. Nu e minunat? Ah, fulgurantă relativitate! *Nu există un tablou „adevărat“ dedesubt, așteptând să fie scos la lumină.* Exact așa am

spus și eu mereu chiar despre viață. Putem să râcâim, să scuipăm, să frecăm și să tamponăm până în punctul în care declarăm că adevărul ne stă gol-goluț dinainte, mulțumită xilenului, propanolului și acetonei. Uitați-vă, a dispărut rahatul de muscă! Dar nu e așa! E doar cuvântul meu împotriva tuturor celorlalți!

Doamna Dyer Și mai face ceva. Vorbește singur la el în cameră. L-am auzit. Se spune despre ei, despre creatorii ăștia, că pot fi puțin sonați. Dar el are mult farmec. I-am și zis: ah, dac-aș fi cu cincisprezece ani mai tânără! Și m-a pupat apăsat pe frunte și m-a asigurat că, dacă nu ajunge în fața altarului, o să mă țină de rezervă.

Oliver V-am spus că îmi pun ordine în viață. Partea cu exercițiul fizic a fost o snoavă, recunosc – cred că aș muri de sfârcul-alergătorului numai încălțându-mă cu adidașii. Dar în celelalte privințe... Am două lucruri de făcut. Unu: să-mi las toate după-amiezile libere, de luni până vineri, în caz că îmi îngăduie să stau cu ea. Doi: să câștig destui bani ca să întrețin apartamentul babilonian din vest și camera spartană, închiriată, din nord. Iar soluția – *sapristi!* – este: voi lucra în weekenduri. Peste toate celelalte, asta o să mă ajute să nu mă mai gândesc la wombatul din Stoke Newington și la dormitorul lui răpănos.

Mi-am schimbat locul de muncă. Lucrez acum la Colegiul de Engleză al dlui Tim. Ceva din titulatura asta dă de bănuit că dl Tim însuși nu e tocmai englez. Am adoptat însă umanitara atitudine conform căreia faptul acesta îi îngăduie să resimtă o consonanță deplină cu acele limbi ale lui Babel care se lasă la mila lui. Colegiul

nu este încă oficial recunoscut ca școală de limba engleză – dl Tim e atât de împovărat de responsabilități pastorale, încât veșnic uită să facă cerere de acreditare la British Council (până și disprețuita Școală Shakespeare era acreditată). Ca urmare, cursurile noastre nu sunt invadate de moștenitori saudiți. Știți cum se face că unii dintre elevi își permit să achite taxele? Umblă prin cartierele aglomerate din centrul Londrei distribuind celor care le seamănă sau dublurilor lor un pliant care face reclamă la Colegiul de Engleză al dlui Tim. Peștele își mănâncă propria coadă. Apropo, dl Tim nu este adeptul noțiunii moderne de laborator de limbi străine; nici nu aderă la străvechea idee a unei biblioteci pline cu cărți și cu atât mai puțin crede în separarea elevilor de niveluri diferite. Detectați cumva o undă de fervoare morală încrețind urât suprafața de obicei limpede a *Weltanschauung*-ului lui Oliver Russell? Foarte posibil. Și e posibil să-mi fi schimbat mai mult decât locul de muncă. Apropo, ELS. Nimeni nu pricepe gluma. Engleza ca Limbă Străină. Nu? Hai să v-o pun într-o frază: Predau Engleza ca Limbă Străină. Chestia e că, predată în felul acesta, nu mai e de mirare că majoritatea absolvenților noștri nu pot nici să-și cumpere un bilet de autobuz până în Bayswater. De ce nu se predă Engleza ca Limbă Engleză, asta vreau eu să știu.

Scuze. N-am vrut să mă lansez așa. Oricum, nu a trebuit decât să-i flutur pe la nas dlui Tim recomandările mele aromatic falsificate de la Academia Hamlet și iată-mă dezlănțuit asupra acestor *virginibus puerisque* cosmopolitani *couchant* dinaintea băncilor. Dar nici factorul pecuniar nu mai e cum era, dat fiind că dl Tim e un mațe-fripte de zile mari. Cinci lire și jumătate pe oră, stoarse cu mare greutate din portofelul său, prin comparație cu mărinimia celor opt lire de la Școala de Engleză Shakespeare. În ritmul acesta, bietul Ollie va sfârși precum Mr Mopp.

Și de ce, m-a întrebat dl Tim, cu un accent de eschimos care mestecă un curs de limbă înregistrat, de ce am nevoie de după-amiezi libere? Bietul tata a trebuit să îmi vină încă o dată în ajutor. Apropiați precum Ahile și Patrocle, așa suntem noi (conștient că partea obscenă a aluziei îi va scăpa dlui Tim). Trebuie să-i caut azilul de bătrâni cu fereastra ce dă spre arțarii imemoriali, spre pajiștea înflorită, spre izvorul săltăreț, spre fântâna fermecată, spre întinderile înverzite... Sper ca ticălosul bătrân să constate că Bosch n-a exagerat și că *Triumful morții* e doar o caricatură pastelată în comparație cu realitatea. Dar nu mă puneți să vorbesc acum despre asta, vă rog.

Și după-amiaza, când mă lasă, mă duc și stau cu ea. Atingerea cârpei, foșnetul pensulei, bâzâitul focului (deja am devenit sentimental față de șemineul electric), neașteptata descoperire – Radio 3 – și sfertul ei de profil, cum stă cu spatele la mine, cu părul strâns după urechea fără lob.

– Povestea cu Rosa nu e adevărată, nu-i așa?

– Ce să fie?

– Că locuiește undeva, în apropiere, și că te duci la ea?

– Nu, nu e adevărat. N-am mai văzut-o... de atunci...

Nu am putut să spun mai mult. Eram stânjenit – stare de spirit care, după cum veți fi observat, transpare în psihicul lui Oliver Russell la fel de frecvent ca apariția cometei Halley. Nu-mi făcea plăcere să îmi amintesc sordida gavotă de neînțelegeri erotice pe care o dansasem odată, nu-mi făcea plăcere să fac comparația – să mi-o închipui pe Gillian făcând comparația – între cum era să mă aflu cu ea în aceeași

încăpere, aici, și să fiu cu alta, altundeva. Eram... stânjenit. Ce altceva aș mai putea spune? Doar că această stare s-a pus de-a curmezișul numai pentru că eu vreau să-i torn lui Gillian tot adevărul. Uite, fără pic de farduri! Pe Onoarea lui Ollie, mă jur și, dacă mint, să mă transform în comandantă de cercetașe.

E molipsitor. Mă duc acolo și stau în camera ei și tăcem amândoi, nu mă bâțâi de colo-colo, nu fumez niciodată și ne spunem unul altuia adevărul. La, la, la. Aud sunet de viori? Scârțâitul melodios al lăutarului, florăreasa care trece pe lângă tine când ai nevoie de ea, surâsul trist, la lumina lumânării, al blând invidioasei fetițe cu chibrituri? Ha, vă rog să mă faceți să mă simt și mai prost, Ollie ține la tăvăleală, începe să se cam obișnuiască.

Uitați ce este, știu că am reputația de a sluji adevărul cu ceva mai mult decât tradiționala garnitură britanică. Două legume și zeama de vacă nu sunt stilul meu. Dar cu Gillian, lucrurile stau altfel.

Și am descoperit această metaforă de mult bun-gust. Curentele în universul restaurării de tablouri – vorbesc cu o autoritate recent dobândită, însă una plină de devotament – sunt în schimbare. Astăzi scoți buretele de sârmă și freci, freci, freci. Mâine retușezi cu pensula decoratorului, încărcând fiecare crăpătură cu pigment, și așa mai departe. Conceptul talismanic la modă astăzi este cel al *reversibilității*. Aceasta înseamnă (n-o să vă supărați dacă simplific puțin?) că restauratoarea trebuie să facă numai lucruri pe care știe că, mai târziu, alții le vor putea desface. Trebuie să știe că toate certitudinile ei sunt numai temporare, că tot ce este definitiv pentru ea este doar provizoriu. Carevasăzică: un Ucello a fost tras în țeapă de un sociopat ce agita o suliță africană, convins că cine știe ce lege nefericită va fi abrogată odată ce el va fi vandalizat o capodoperă.

Aici, la spitalul de artă, tăietura este reparată, șanțurile și crăpăturile sunt nivelate și retușarea poate începe. Ce face restauratoarea în primul rând? Folosește un verniu izolant, pentru ca vopseaua pe care urmează să o aplice să poată fi îndepărtată fără greutate cândva, când, de exemplu, moda va cere expunerea vicisitudinilor istorice prin care a trecut opera, nu doar a calităților sale artistice. Asta se înțelege prin reversibilitate.

Nu vedeți cum se potrivește? Nu-i așa că are gust? Veți contribui la răspândirea zvonului, nu? Textul pentru azi: *Vom desface lucrurile pe care n-ar fi trebuit să le facem, iar în noi este sănătatea.* Reversibilitate. Am început deja să-mi organizez rezervele de verniu izolant în materie de biserici și birouri de Stare Civilă.

Când mi-a spus că a venit vremea să mă duc, i-am răspuns că o iubesc.

Gillian Trebuie să înceteze. Nu asta mi-am imaginat că se va întâmpla. Ar fi trebuit să-i vină mintea la cap și să-mi povestească despre necazurile lui. Se dovedește însă că eu sunt cea care vorbește mai mult. El doar stă acolo, foarte tăcut, mă urmărește lucrând și așteaptă să deschid eu gura.

De obicei, am radioul care merge în fundal. Dacă trebuie să mă concentrez, îl ignor. N-aș fi crezut că pot să lucrez cu cineva ca Oliver alături, dar uite că pot.

Uneori îmi doresc să sară la mine. Gata, Oliver, afară, prietenul cel mai bun al lui Stuart, asta e, afară! Dar nu o face și sunt tot mai puțin convinsă că aș reacționa așa, dacă ar face-o.

În timp ce își lua rămas-bun astăzi, l-am văzut deschizând gura și uitându-se la mine în felul acela.

– Nu, Oliver, i-am spus, domnișoara energică. Nu.

– Nu-i nimic. Nu te iubesc (dar expresia de pe fața lui nu s-a schimbat). Nu te iubesc. Nu te ador. Nu vreau să fiu tot timpul cu tine. Nu vreau să am o aventură cu tine. Nu vreau să mă însor cu tine. Nu vreau să te ascult vorbind pe veșnicie.

– Afară.

– Nu te iubesc. Nu-i nimic.

A început să închidă ușa.

– Nu te iubesc.

Oliver Araucaria își vântură degetele noduroase către cerul serii. Ploaia cade. Mașinile trec fâșâind. Stau la fereastră, pândesc și aștept. Pândesc și aștept.

10

NU SUNT SIGUR CĂ POT SĂ CRED

Stuart Nu sunt sigur că pot să cred așa ceva. În primul rând, nu sunt prea sigur ce înseamnă „așa ceva“.

Este „nimic“ (așa cum mă asigură Gillian) sau este „totul“?

Cum spun blestemații ăia care le știu pe toate, a căror înțelepciune se transmite din generație în generație? Soțul e întotdeauna primul care bănuiește și ultimul care află.

Indiferent ce se întâmplă... indiferent ce se întâmplă, eu sunt cel care va avea de suferit.

Apropo, nu vreți o țigară?

Gillian Ceilalți doi, amândoi, vor același lucru, să fiu cu ei. Eu vreau două lucruri. Sau, mai bine spus, vreau lucruri diferite în momente diferite.

Doamne, ieri m-am uitat la Oliver și mi-a trecut prin minte un gând straniu. Vreau să te spăl pe cap. Uite-așa. Brusc, mi s-a făcut rușine. Nu avea părul murdar – era chiar curat și înfoiat. E minunat de negru, părul lui Oliver. Și m-am văzut spălându-i-l, în timp ce el stătea așezat în cadă. Nu m-am gândit niciodată că aș putea face așa ceva cu Stuart.

Eu mă aflu la mijloc, mie mi se răsucește mâna la spate în fiecare zi. Eu sunt cea care va avea de suferit.

Oliver De ce întotdeauna se dă vina pe mine? Ollie, cel care frânge inimile, Ollie cel care distruge căsniciile. Câine turbat, vampir, șarpe la sân, parazit, animal de pradă, vultur hoitar, câine dingo. Nu e așa. Să vă spun eu cum mă simt. Să nu râdeți. Sunt o nenorocită de molie, care dă cu capul de un nenorocit de geam. Poc, poc, poc. Lumina de un galben-palid, care dumneavoastră vă pare atât de blândă, mie îmi sfâșie măruntaiele.

Poc, poc, poc. Eu sunt cel care va avea de suferit.

11

IUBIRE, ETC.

Oliver Am sunat-o în fiecare zi să-i spun că o iubesc. Acum nu-mi mai închide telefonul.

Stuart Va trebui să aveți răbdare cu mine. Nu am mintea sclipitoare a prietenului meu Oliver. Eu trebuie să iau lucrurile la pas. Dar, până la urmă, ajung unde trebuie.

Vedeți, acum câteva zile m-am întors de la serviciu mai devreme decât de obicei. Și, când am dat cotul și am intrat pe stradă – strada noastră – l-am văzut în depărtare pe Oliver, venind în direcția mea. I-am făcut cu mâna, din reflex, dar mergea cu capul în pământ și nu m-a văzut. Era la vreo patruzeci de metri distanță și se grăbea, apoi brusc a pescuit o cheie din buzunar și a cârmit, intrând într-o casă. O casă pe partea de vizavi de noi, cea cu o araucaria în față. Unde locuiește o bătrânică. Până să ajung în dreptul ei – la numărul 55 –

ușa se închisese. Mi-am continuat drumul, am intrat în casă cu obișnuitul salut plin de veselie și m-am pus pe gândit.

A doua zi era sâmbătă. Știu că sâmbăta Oliver dă meditații acasă. Mi-am pus o haină sport, am găsit un clipboard și un pix și m-am dus la numărul 55. Eram, mă-nțelegeți, de la primărie, făceam un studiu cu privire la noile impozite pe cap de locuitor și verificam locatarii din fiecare casă. Bătrânica s-a recomandat ca fiind dna Dyer, proprietara.

– Și mai locuiește aici un domn... – citind de pe clipboard – Nigel Oliver Russell?

– Nu știam că-l cheamă Nigel. Mie mi-a zis că-l cheamă Oliver.

– Și o Rosa...

Am bâiguit un nume străin, încercând să-l fac să sune vag hispanic.

– Nu, nu e nimeni cu numele ăsta.

– A, mă scuzați, mi-a alunecat privirea cu un rând mai jos. Deci nu sunteți decât dumneavoastră și domnul Russell?

A confirmat. Am pornit înapoi pe alee. A strigat după mine:

– Nu vă îngrijiți de poartă. Până mor, mai ține.

Bun. Era un început. Deci, cu câteva zile în urmă, nu în apartamentul Rosei intrase Oliver.

Acum trebuie eliminată următoarea variantă. Duminică dimineață Gillian s-a întors la etaj să lucreze, căci le promisese celor de la muzeu că le înapoiază scena cu Tamisa înghețată până la sfârșitul

săptămânii viitoare. (Apropo, ați văzut-o? E drăguță, exact așa cum ar trebui să arate o pictură.) În atelierul ei nu există priză de telefon. Special n-am pus, ca să nu o deranjeze nimeni acolo. De jos, de la două etaje depărtare, l-am sunat pe Oliver. Era în mijlocul unei ore de conversație, după cum s-a exprimat – adică chemase vreo biată elevă la o cafea și-i vorbea despre Cupa Mondială sau mai știu eu ce, ușurând-o de zece lire. Nu, cunoscându-l pe Oliver, nu despre Cupa Mondială. Probabil le cere să traducă un ghid al sexului în imagini.

Oricum, am trecut imediat la subiect și i-am spus că ne-a ieșit complet din minte și că nu am fost suficient de ospitalieri, dar, când se întâmplă să mai treacă prin cartierul nostru, în vizită la Rosa, nu voia să vină odată cu ea la cină?

– *Pas devant*, a venit replica lui. *C'est un canard mort, tu comprends?*

În fine, nu-mi aduc aminte exact ce-a spus, dar trebuie să fi fost ceva enervant de felul ăsta. Mi-am jucat rolul de Stuart cel Nătâng, iar el s-a simțit obligat să traducă.

– Nu prea ne mai vedem în ultima vreme.

– Vai, îmi pare rău. Iar am dat cu bățu-n baltă. Atunci haide tu singur, într-o seară.

– Mi-ar plăcea.

Și am închis. Ați observat vreodată cum cei ca Oliver spun întotdeauna că *noi* nu prea *ne* mai vedem? Ce expresie profund neonestă. Sună ca un aranjament civilizat, când de fapt sensul este: am părăsit-o, mi-a dat țeapă, oricum mă plictisisem, preferă să se culce cu altcineva.

Așa am încheiat Faza II. Faza III a urmat la cină, când m-am interesat plin de grijă de sănătatea prietenului nostru comun Oliver, cu substratul că Gillian îl vede cam des. Apoi am întrebat:

– Și-a rezolvat problemele cu Rosa? M-am gândit să-i invităm pe amândoi pe-aici într-o seară.

Nu mi-a răspuns imediat. Apoi a zis:

– Nu vorbește despre ea.

Am lăsat-o așa, în schimb am felicitat-o pentru cartofii dulci, de care Gillian nu a mai gătit niciodată până acum.

– M-am întrebat dacă o să-ți placă, mi-a răspuns ea. Mă bucur.

După cină ne-am băut cafeaua în salon, iar eu mi-am aprins o țigară Gauloise. E un lucru pe care nu-l fac prea des și Gillian s-a uitat la mine întrebător.

– Păcat să se strice, am spus. Acum, că Oliver s-a lăsat de fumat.

– Bine, dar nu-ți face un obicei din asta.

– S-a demonstrat științific că fumătorii sunt mai puțin expuși riscului de a face Alzheimer decât nefumătorii. Știai? i-am replicat

Eram încântat de această informație obscură, pe care o culesesem cine știe de unde.

– Asta pentru că fumătorii mor înainte de a ajunge destul de bătrâni ca să facă Alzheimer, mi-a întors-o ea.

Aici a trebuit să râd. Într-un fel, mă păcălise.

Adesea, duminică seara facem dragoste. Nu știu de ce, dar de data asta nu-mi ardea. Ba știu de ce: voiam să meditez asupra lucrurilor.

Deci Oliver e văzut într-o dimineață devreme cumpărând flori în Stoke Newington pentru Rosa, fata cu care a avut un fiasco sexual cu o noapte în urmă. El, care e într-o stare proastă, este îndemnat să o viziteze pe Gillian ori de câte ori vine în zonă să o vadă pe Rosa. Ca atare, o vizitează cu regularitate. Doar că Oliver nu se vede cu Rosa. Ba chiar nu avem nicio dovadă că Rosa locuiește în cartier. Pe de altă parte, avem dovezi că Oliver locuiește în cartier. A închiriat o cameră la dna Dyer, la numărul 55, și se vede cu soția lui Stuart în cursul după-amiezii, când Stuart e bine-mersi la serviciu, câștigând bani ca să achite creditul la casă.

UNDE O FAC? LA EL ACASĂ SAU LA EA? O FAC CHIAR AICI ÎN PAT, CHIAR ÎN PATUL ACESTA?

Gillian De fapt, chiar și după ce închid telefonul, tot mai aud vocea lui Oliver în urechi, spunându-mi că mă iubește și... Nu, chiar nu cred că pot să vă mărturisesc ce urmează.

Stuart N-am să întreb. S-ar putea să nu fie adevărat. Dacă nu e adevărat, e un lucru îngrozitor de spus cuiva. Dar dacă e adevărat?

Nu credeam că viața noastră sexuală are vreo hibă. Chiar nu credeam. Adică nu cred.

Zău așa, e o prostie. Oliver e cel care susține că are probleme sexuale. De ce să presupun – de ce să bănuiesc măcar – că ar avea o legătură

cu soția mea? Doar dacă nu mi-o fi spus că are probleme sexuale ca să-mi adoarmă bănuielile. Și i-a mers, nu? Cum era piesa aia veche la care am fost odată cu Gillian, în care un tip se preface că e impotent și toată lumea îl crede și toți bărbații îl lasă să le viziteze nevestele? Nu, e ridicol. Oliver nu e așa, nu e calculat. Doar dacă... dar cum poți să ai o aventură cu soția celui mai bun prieten fără să fii calculat?

Întreab-o, întreab-o.

Nu, n-o întreb. Las-o moartă. Așteaptă.

De când ține povestea?

Taci.

Suntem căsătoriți doar de câteva luni.

Taci.

Și i-am dat un cec substanțial.

Taci. Taci.

Oliver Are un pieptene. Un pieptene cu dulci mutilații.

Când lucrează, mai întâi de toate își strânge părul la spate. Are un pieptene mic, pe care-l ține pe taburetul pe care stă aparatul de radio. Ia pieptenele și își trage părul după urechi cu el, întâi pe partea stângă, apoi pe dreapta, întotdeauna în aceeași ordine, și, după ce termină de tras părul pe spate în ambele părți, își pune în el o clamă de baga, imediat după ureche.

Uneori, în timp ce lucrează, îi scapă o șuviță sau două și atunci, fără să-și piardă concentrarea, întinde reflex mâna după pieptene, desface clama, își trage părul, pune clama la loc și așază pieptenele iar pe taburet, totul fără să-și ia ochii de la tablou.

Pieptenele are câțiva dinți lipsă. Nu, haideți să fim exacți. Pieptenele are cincisprezece dinți lipsă. I-am numărat.

Pieptenele, cu dulcile lui mutilații.

Stuart Oliver a avut destule prietene în decursul anilor, dar, dacă vă interesează părerea mea, n-a fost îndrăgostit niciodată. A, s-a declarat îndrăgostit de multe ori. A făcut comparații deplasate între el și personaje de la Opera Mare, a făcut lucruri pe care le fac oamenii când sunt îndrăgostiți, când umblă melancolici și se destăinuie prietenilor și apoi se îmbată când totul merge prost. Dar nu l-am văzut niciodată îndrăgostit cu adevărat.

Nu i-am spus-o niciodată, dar îmi amintea de tipii ăia care se vaită că au gripă, când de fapt nu au decât o răceală mai serioasă. „Am făcut o gripă urâtă de trei zile“, îi auzi. Ba nu, ți-a curs nasul, te-a durut un pic capul și auzul ți-a jucat feste, dar n-a fost gripă, a fost numai o răceală. La fel ca data trecută. Și cu o dată înainte. Nimic mai mult decât o răceală mai serioasă.

Sper că Oliver nu are gripă.

Taci. Taci.

Oliver „Punctualitatea este virtutea celor plictisiți.“ Cine-a spus asta? Cineva. Vreun erou de-al meu.

Mi-o șoptesc, de luni până vineri, între 6.32 și 6.38, așezat în coroana mea de perii pentru sticle, în timp ce steatopigosul meu prieten se întoarce legănat acasă. „Punctualitatea este virtutea celor plictisiți.“

Nu-l mai suport să vină acasă. Cum îndrăznește să se întoarcă acasă și să-mi strice bucuria? Sigur, n-aș vrea să cadă sub roțile metroului (cu biletul de-ntors strâns în buzunarul trenciului!), dar nu mai suport tristețea care mă cuprinde când dă cotul cu servieta în mână și zâmbetul tembel pe față.

Am început să fac ceva ce probabil nu ar trebui să fac. E vina lui Stuart, el m-a strârnit, plutind mândru spre casă, spre cuibușorul lui pufos, în timp ce eu stau aici, în camera neluminată, jucându-mă ca boul de-a Orson Welles. Când va coti pe stradă, undeva între 6.32 și 6.38, voi apăsa pe tasta 1 a telefonului meu mobil absurd, negru mat și îmbrăcat în piele, care s-ar simți mult mai bine în servieta aia burdihănoasă a lui Stu. Are tot felul de șmecherii simpatice, telefonul ăsta, după cum mi-a explicat vânzătorul înfierbântat. Una dintre cele mai simple – pe care chiar și eu am fost considerat destul de isteț ca să o pricep – se cheamă capacitate de stocare. Cu alte cuvinte, ține minte numere. Sau, în cazul meu, ține minte un număr. Al ei.

În timp ce Stuart își întoarce spre casă chipul ca un apus de soare luminos, Oliver apasă pe tasta 1 și așteaptă să audă glasul ei.

– Da?

– Te iubesc.

Închide telefonul.

Întinde mâna spre clanța porții lui.

Telefonul meu păcăne, bâzâie și oferă urechii tonul în așteptare.

Gillian Azi m-a atins. O, Doamne, nu spuneți că a început. A început?

Adică ne-am mai atins și altă dată. L-am luat în brațe, i-am ciufulit părul, ne-am îmbrățișat, ne-am sărutat pe obraz, cum fac de obicei prietenii. De data asta a fost mai puțin, mult mai puțin, și totuși mult mai mult.

Eram la șevalet. Mi se desfăcuse părul. Am întins mâna după pieptenele pe care-l țin pe taburet.

– Nu te mișca, mi-a spus el foarte încet.

Am continuat să lucrez. L-am simțit traversând camera. Mi-a scos clama, părul mi-a căzut pe umeri, el mi l-a pieptănat pe după urechi, a pus clama la loc, a închis-o, a așezat pieptenele înapoi pe scaun și s-a întors să stea jos. Atât, nimic mai mult.

Din fericire, lucram la o porțiune ușoară. Am continuat din reflex un minut sau două. Apoi el a spus:

– Ador pieptenele ăla.

E nedrept. Comparațiile sunt nedrepte, știu. N-ar trebui să le fac. La pieptenele ăla nu m-am gândit niciodată. Îl folosesc de când lumea.

Într-o zi, la puțin timp după ce ne-am cunoscut, Stuart l-a văzut în atelier.

– Ți s-a rupt pieptenele, mi-a spus el.

Peste câteva zile mi-a adus unul nou. Făcuse un efort evident, pentru că era de aceeași mărime și tot de baga. Dar nu l-am folosit niciodată. L-am păstrat pe cel vechi. Degetele parcă mi s-au obișnuit cu dinții lui lipsă și îi caută.

Iar acum Oliver nu-mi spune decât „Ador pieptenele ăla" și mă pierd. Mă pierd și mă regăsesc.

Nu e drept față de Stuart. Îmi repet „Nu e drept față de Stuart", dar cuvintele nu par să aibă nici cel mai mic efect.

Oliver Când eram mic, bătrânul ticălos cumpăra *The Times*. Sunt sigur că îl cumpără și acum. Era tare mândru de abilitatea lui în materie de *mots croisés*. În ceea ce mă privește, citeam ferparele și calculam vârsta medie la care dăduseră ochii peste cap ticăloșii bătrâni în ziua aia. Pe urmă făceam socoteala cât mai durează, statistic, până să dea colțul și bătrânul ticălos dezlegător de cuvinte încrucișate.

Mai era și pagina cu scrisori de la cititori, pe care tata o cerceta, căutând prejudicii scârboase, cu cantitatea potrivită de plante acvatice picurânde. Uneori bătrânul ticălos scotea un mârâit, aproape colonic, când vreun *déjà pensée* pachidermic – repatriați toate erbivorele în Patagonia – consona miraculos cu propriile lui gânduri și atunci îmi spuneam: Da, sunt mulți ticăloși bătrâni pe lume.

Ce îmi amintesc din pagina de scrisori de la cititori, din vremurile acelea de demult, este felul în care iscăleau bătrânii ticăloși. Vedeai „Al dumneavoastră, loial“, „Al dumneavoastră, sincer“ și „Am onoarea de a fi, domnule, al dumneavoastră preasupus slujitor“. Dar iscăliturile pe care le căutam întotdeauna – și pe care le interpretam întotdeauna drept semn al bătrânului ticălos – se terminau pur și simplu cu „Al dumneavoastră etc.“ Atunci, ziarul atrăgea atenția asupra semnăturii, folosind grafia: *Al dumneavoastră &c*.

Al dumneavoastră &c. M-am gândit mult la asta. Ce însemna? De unde venea? Mi-l imaginam pe cine știe ce industriaș gomos dictându-și opiniile sale de ticălos bătrân secretarei, spre a fi transmise ziarului la care avea abonament, pe care, cu siguranță, îl botezase cu familiaritate glumeață *Răcnetul*. Iar la sfârșitul râgâitului său oratoric, adăuga: *Al dumneavoastră etc.* Și dra fffffolkes transcria automat „Am onoarea de a fi, stimate domn, unul dintre distinșii ticăloși bătrâni care v-ar putea trimite eticheta de pe un borcan de murături și tot mi-ați tipări titlul deasupra numelui“ sau cine știe ce altă formulă, după care urma: „Trimite imediat la *Răcnetul*, domnișoară fffffolkes.“

Dar într-o zi, dra fffffolkes era plecată să-l masturbeze pe arhiepiscopul de York și mesajul a fost preluat de o angajată temporară. Care scria „Al dumneavoastră etc.“ , așa cum se auzea și *The Times* îl recunoștea pe bătrânul industriaș ticălos de mare glumeț, dar decidea să își aducă propria contribuție rococo, prescurtând și mai mult semnătura, până obținea *&c*, exemplu urmat și de alți bătrâni industriași ticăloși și gomoși, care își arogau întregul merit. Și așa ne-am ales cu: *Al dumneavoastră &c*.

Pe care, ca orice adolescent înfocat de șaisprezece ani, cu tuleiele abia răsărite, l-am interpretat ca fiind o iscălitură parodică: *Iubire etc*. Regret că trebuie să spun, dar nu toți corespondenții mei sesizau, fără excepție, trimiterea. O demoazelă s-a grăbit să-și ia adio de la muzeul sufletului meu, informându-mă cu oarece *hauteur* că utilizarea cuvântului „etc.“ în comunicări orale sau dăltuit în proză era banală și vulgară. Iar eu i-am răspuns că, mai întâi de toate, „cuvântul“ *et caetera* era nu unul, ci două cuvinte și că singurul lucru banal și vulgar la scrisoarea mea – dată fiind identitatea destinatarului – era atașarea ei la cuvântul care îl preceda pe *etc.* Dar vai, ea nu a comentat observația mea cu seninătatea budistă la care ne-am fi putut aștepta.

Iubire etc. Premisa este simplă. Lumea se împarte în două categorii: cei care cred că scopul, funcția, pedala de bas și linia melodică principală ale vieții stau în iubire și că tot restul – *tot* restul – este doar un „etc.“; și ceilalți, nefericiți, care cred în primul rând în *et caetera* vieții, pentru care iubirea, oricât de agreabilă ar fi, nu e decât un trecător vârtej al tinereții, preludiul pripit al scutecelor schimbate, dar nu la fel de solidă, constantă și de nădejde ca, să zicem, decorațiunile interioare. De fapt, e singura clasificare a oamenilor care contează.

Stuart Oliver. Vechiul meu prieten Oliver. Forța cuvintelor, forța balivernelor. Nu-i de mirare că a sfârșit prin a da meditații de conversație.

Oliver Cred că nu m-am făcut destul de limpede înțeles. În timp ce închideam ușa mai acum câteva zile, fugind de delicioasa gâdilătură a falsei severități a lui Gillian, i-am spus (ah, îmi amintesc, îmi amintesc, în creierul meu se află o cutie neagră și toate înregistrările se păstrează): „Nu te iubesc. Nu te ador. Nu vreau să fiu tot timpul cu tine. Nu vreau să am o aventură cu tine. Nu vreau să mă însor cu tine. Nu vreau să te ascult vorbind pe veșnicie."

Ați depistat partea care nu se potrivește cu celelalte?

Stuart O țigară?

Oliver Și îmi fac testul pentru SIDA.

Vă surprinde / nu vă surprinde? Tăiați una din variante.

Dar nu vă pripiți să trageți o concluzie. Sau, în orice caz, nu una dintre următoarele concluzii: ace contaminate, practici barbare. Factorul baie publică. Trecutul meu este, poate, mai senzațional decât al semenilor mei (și, dat fiind că printre semeni este foarte posibil să se numere Stuart Hughes, cavaler, bancher și beneficiar de credit, atunci el este cu siguranță mai senzațional), dar vremea mărturisirilor nu a sosit încă. Nu este ora pentru emisiunea *Mama te ascultă* și nici pentru serialul *Secția cinci*.

Vreau să-mi așez viața la picioarele ei, nu înțelegeți? O iau de la capăt, sunt curat, sunt *tabula rasa*. Nu mă mai culc cu cine-mi vine la îndemână, nici măcar nu mai fumez. Nu e un vis? Sau măcar unul din două vise. Primul sună așa: iată-mă întreg, deplin, capabil, copt,

găsește ce vrei în mine, folosește-te de ce descoperi. Și celălalt: sunt gol, deschis, nimic mai mult decât potențialitate, poți face din mine ce vrei, mă poți umple cu ce vei dori. Cea mai mare parte a vieții mele am petrecut-o turnând substanțe dubioase în rezervoare. Acum le golesc, le spăl, le curăț cu furtunul.

Ca atare, îmi fac testul SIDA. Dar s-ar putea să nici nu-i spun.

Stuart O țigară?

Hai, luați una.

Priviți lucrurile în felul următor. Dacă mă ajutați să termin pachetul ăsta, atunci o să fumez mai puțin și o să am șanse mai puține să mor de cancer la plămâni și s-ar putea chiar, după cum mi-a demonstrat soția mea, să supraviețuiesc suficient ca să mă îmbolnăvesc de Alzheimer. De aceea, luați una, e semn că sunteți de partea mea. Puneți-o după ureche și păstrați-o pentru mai târziu, dacă vreți. Pe de altă parte, dacă nu luați...

Bineînțeles că sunt beat. Dumneavoastră n-ați fi, în locul meu?

Nu foarte beat.

Doar beat.

Gillian Nu vreau să creadă cineva că m-am căsătorit cu Stuart de milă.

Se mai întâmplă. Știu, am văzut cazuri. Îmi amintesc de o colegă de facultate, o fată liniștită și hotărâtă, pe nume Rosemary. Era pe

jumătate prietenă cu Simon, un băiat enorm de înalt și osos, mereu îmbrăcat fistichiu, pentru că trebuia să-și comande hainele la o croitorie specială. *Mare și tare* cred că-i zicea. Făcuse greșeala de a-i mărturisi cuiva chestia asta și fetele își băteau joc de el pe la spate. La început, nu fusese nimic serios. „Ce mai face domnu' Mare și tare, Rosemary?" Uneori însă gluma se îngroșa. Printre fete era una micuță, cu limba ascuțită, care declara că ea n-ar ieși în veci cu el, fiindcă nu știa de ce ar putea da cu nasul. De cele mai multe ori, Rosemary părea să se împace cu gândul, ca și cum ea ar fi fost tachinată. Apoi, într-o zi – nu mai rea decât altele – fata cu limba ascuțită a zis, foarte încet și prefăcut: „Mă-ntreb dacă și restul e la aceleași proporții." Multe fete au râs cu gura până la urechi, iar Rosemary li s-a alăturat, dar mai târziu mi-a zis că aceea a fost clipa în care a hotărât să se mărite cu Simon. Până atunci, nici măcar nu fusese prea îndrăgostită de el. Dar și-a spus „Dacă toată viața numai așa ceva îl așteaptă, atunci am să fiu de partea lui." Și exact asta a făcut. S-a dus și s-a căsătorit cu el.

Însă eu n-am făcut asta. Dacă te căsătorești cu cineva din milă, probabil că, tot din milă, și rămâi alături. Eu așa bănuiesc.

Am fost întotdeauna capabilă să găsesc explicații. Dar acum niciuna nu pare adecvată. De pildă, nu sunt genul de om nemulțumit în mod automat de ce capătă; nu sunt nici genul care nu dorește decât ce nu poate avea. Nu sunt o snoabă în ceea ce privește înfățișarea; chiar dimpotrivă, bărbații frumoși nu-mi inspiră încredere. N-am dat niciodată bir cu fugiții dintr-o relație, ci am rămas mai mult decât ar fi trebuit. Iar Stuart e același, Stuart cel de care m-am îndrăgostit anul trecut – și nici n-am făcut descoperirile neplăcute de care au parte unele femei. Mai mult (dacă vă întrebați cumva), viața noastră sexuală nu are nicio hibă.

În consecință, mi se cere să înțeleg că, în ciuda faptului că îl iubesc pe Stuart, sunt pe cale să mă îndrăgostesc de Oliver.

Se întâmplă zi de zi acum, seară de seară. Aș vrea să înceteze. Ba nu, n-aș vrea. Nu pot, altfel n-aș mai răspunde la telefon. Pe la 6.30. Îl aștept pe Stuart să se întoarcă acasă. Uneori sunt la bucătărie, alteori tocmai termin lucrul în atelier și trebuie să fug jos. Telefonul începe să sune, știu cine este, știu că Stuart va veni foarte curând și totuși alerg să răspund.

– Da? spun și nu dau nici măcar numărul; parcă ard de nerăbdare.

– Te iubesc, zice el.

Și știți ce-a început să mi se întâmple? În timp ce las receptorul jos, mă simt umedă. Vă puteți închipui? Doamne, e ca pornografia la telefon. Stuart bagă cheia în broască, iar eu mă umezesc auzind vocea unui alt bărbat. Să mai răspund și mâine la telefon? Vă puteți închipui?

Mme Wyatt *L'Amour plaît plus que le mariage pour la raison que les romans sont plus amusants que l'histoire.* Cum s-ar traduce aceasta? Iubirea ne face mai multă plăcere decât căsătoria, la fel cum romanele sunt mai distractive decât istoria. Cam așa ceva. Voi, englezii, nu-l cunoașteți destul de bine pe Chamfort. Vă place La Rochefoucauld, îl găsiți „foarte francez". Nutriți ideea că epigrama bine lustruită reprezintă punctul culminant al „gândirii logice" a francezilor. Ei bine, eu sunt franțuzoaică și nu mă dau în vânt după La Rochefoucauld. Prea mult cinism și prea mult... lustru, dacă vreți. Dorește să se vadă cât a muncit pentru a părea înțelept. Dar

înțelepciunea nu așa arată. Înțelepciunea are mai multă viață în ea, înțelepciunea are mai mult umor decât spirit. Eu îl prefer pe Chamfort. Tot el a spus: *L'hymen vient après l'amour, comme la fumée après la flamme.* Căsnicia urmează iubirii, la fel cum fumul urmează focului. Nu atât de bătător la ochi pe cât pare.

Mi se spune Mme Wyatt și se crede că sunt înțeleaptă. De-aici se trage mica mea reputație. Sunt o femeie ajunsă la o anumită vârstă, care, după ce a fost părăsită de soțul său cu mai mulți ani în urmă și după ce nu s-a recăsătorit, și-a păstrat sănătatea fizică și mentală, care ascultă mai mult decât vorbește, care dă sfaturi numai atunci când i se cer. „Vai, câtă dreptate aveți, Mme Wyatt! Sunteți atât de înțeleaptă!" mi-au spus oamenii, dar preludiul este de obicei expunerea detaliată a propriilor lor prostii sau greșeli. De aceea nu mă simt chiar atât de înțeleaptă. Sau măcar știu că înțelepciunea este o chestiune de comparație și că în niciun caz nu trebuie să dai tot ce ai, nu trebuie să dai tot ce știi.

Copilul meu, fiica mea, Gillian, vine să mă vadă. Este nefericită. Se teme că dragostea pentru soțul ei începe să-i treacă. Altcineva declară că s-a îndrăgostit de ea și ea se teme că se îndrăgostește de el. Nu spune cine este, dar evident că am și eu ideile mele.

Ce părere am? Ei bine, nu prea am păreri... adică nu am păreri despre astfel de situații în general, consider doar că astfel de lucruri se mai întâmplă. Desigur, în cazul concret al unicului meu copil, am păreri, dar ele nu există decât pentru ea.

Dacă ea era nefericită, am fost și eu nefericită pentru ea. La urma urmelor, afacerea asta nu este ca și cum ai schimba mașinile. A plâns, iar eu am încercat să o consolez, vreau să spun că am încercat să o ajut să privească în propria ei inimă. E tot ce se poate face. Doar

dacă, în căsnicia cu Stuart, nu o fi apărut ceva oribil, ceea ce ea mă asigură că nu este cazul.

O țineam în brațe și îi ascultam lacrimile. Îmi amintesc cât de matură era ea în copilărie. Când ne-a părăsit Gordon, Gillian a fost cea care m-a consolat. Mă lua în brațe și spunea:

– O să am eu grijă de tine, Maman.

Ți se rupe inima când te consolează un copil de treisprezece ani. Amintirea aceasta aproape m-a făcut să plâng și eu.

Gillian încerca să-mi explice de ce o sperie ideea că ar putea să nu-l mai iubească pe Stuart la atât de puțin timp după ce a început să îl iubească, de parcă ar fi fost ceva defect la ea.

– Am crezut că vine mai târziu perioada aia periculoasă, Maman. Am crezut că sunt în siguranță câțiva ani.

Se răsucise pe jumătate în brațele mele și se uita în sus, la chipul meu.

– Perioada periculoasă e permanent, i-am spus.

– Cum adică?

– Perioada periculoasă e permanent.

Și-a întors privirea și a înclinat din cap. Știam la ce se gândește. Ar trebui să vă explic că Gordon, soțul meu, la vârsta de patruzeci și doi de ani, când eram căsătoriți de... ah, nici nu mai contează de cât timp, a fugit cu o elevă de șaptesprezece ani. Gillian credea că știe de mâncărimea de șapte ani, cum i se spune, și văzuse la taică-său

mâncărimea de cincisprezece ani, dar acum constata pe pielea ei că mai există una, înaintea celei de șapte ani. Și mai credea că și eu îmi amintesc de Gordon și că mă gândesc la asemănarea dintre tată și fiică, și că descoperirea trebuie să fie dureroasă. Dar nu la asta mă gândeam; și nici nu pot să spun la ce mă gândeam.

Oliver Vreți să auziți ceva haios? G. și S. nu s-au cunoscut în barul ăla, cum au susținut mereu. S-au cunoscut la Hotelul Charing Cross, la una dintre partuzele organizate pentru Tinerii de Carieră.

Nu știu ce clipă de suplă intuiție m-a făcut să deschid față de Gillian subiectul presupusei ei întâlniri de la Barul Cavalerul sau al Cavalerului. La început, nu mi-a răspuns. A salivat pe pământuf și a mai frecat puțin tabloul cu el. Pe urmă mi-a spus. Observați că nu a trebuit să întreb. Asta înseamnă că funcționează și în sens invers: și ea a luat hotărârea să nu țină nimic secret față de mine.

Se pare că există aceste amplasamente destinate amatorilor ofiliți, unde îți poți face apariția de patru ori, în patru zile succesive de vineri, contra sumei de douăzeci și cinci de lire. Eram șocat – asta a fost prima mea reacție. Apoi mi-am spus: ei da, nu e bine să-l subestimezi pe micuțul blănos Stu. Se poate conta pe el să abordeze afacerea L'Amour ca pe un studiu de piață.

– De câte ori te-ai dus până să îl cunoști pe Stuart?

– Era prima dată.

– Deci l-ai căpătat cu șase lire și un sfert?

A râs.

– Nu, l-am căpătat cu douăzeci și cinci de lire. Banii nu se dau înapoi.

Ce dulce plonjon spiritual. „Banii nu se dau înapoi.“ Am repetat după ea și m-a apucat chicotitul, ca un atac de malarie.

– Nu ți-am spus. N-ar fi trebuit să-ți zic nimic din toate astea.

– Nici nu mi-ai spus. Am și uitat.

Și, cuminte, mi-am ținut în frâu veselia. Dar pot să pun pariu că Stuart s-a dus să-și ceară banii înapoi, zgrepțănos cum poate să fie uneori. Ca atunci când a cerut banii înapoi pentru jumătatea nefolosită de bilet când i-am așteptat la Gatwick. Și pun pariu că a reușit. Carevasăzică el a costat-o pe ea douăzeci și cinci de lire și ea l-a costat pe el șase lire și un sfert. Mă-ntreb cât ar lua pe ea acum? Care e adaosul comercial?

Și apropo de parale: dna Dyer, cu care aș putea fi convins să fug în lume dacă inima mea n-ar aparține altcuiva, m-a informat că sunt pe listele cu impozite locale. Tipii ăștia nu pierd timpul, nu-i așa? Sug fiecare bănuț și fiecare băncuță. Credeți că se fac și excepții umanitare? Cu siguranță Oliver intră într-o subcategorie cu nevoi speciale?

Gillian Acum o face de fiecare dată. Nici nu mai e nevoie să mi se desfacă părul, pur și simplu ia pieptenele, desface clama, trage părul pe spate, îl piaptănă și pune clama la loc. Iar eu ard.

M-am ridicat și l-am sărutat. Am deschis gura drept în gura lui, l-am mângâiat pe gât și apoi mi-am înfipt degetele în carnea umerilor, așezându-mă în așa fel încât să mă poată atinge oriunde ar fi dorit.

Am stat acolo, sărutându-l, cu mâinile ridicate pe gâtul lui, cu corpul așteptându-i mâinile, până și cu picioarele desfăcute. L-am sărutat, așteptând.

Am așteptat.

Mi-a răspuns la sărut, în gura deschisă, și am continuat să aștept.

S-a oprit. Ochii îmi erau fixați asupra lui. Și-a pus mâinile pe umerii mei, m-a întors în loc și m-a condus înapoi la șevalet.

– Hai în pat, Oliver.

Știți ce-a făcut? M-a împins ușor pe scaun și chiar mi-a pus un pămătuf în mână.

– Nu pot să lucrez. Nu pot să lucrez acum.

Oliver este cu totul altfel când e cu mine. E de nerecunoscut. E mult mai tăcut și ascultă, nu mai vorbește în felul acela, nu se mai dă în spectacol. Și nu pare nici pe jumătate atât de sigur pe el cât pare, probabil, de față cu alții. Știu ce vă așteptați să spun în continuare. „În realitate, Oliver e destul de vulnerabil." De-aia nici n-am s-o spun.

– Te iubesc. Te ador. Vreau să fiu mereu cu tine. Vreau să mă însor cu tine. Vreau să îți ascult glasul la nesfârșit.

Eram pe sofa.

– Oliver, trebuie să faci dragoste cu mine. Trebuie.

S-a ridicat. Am crezut că vrea să mă ducă în pat, dar el a început doar să se învârtă de colo-colo. În sus și-n jos prin atelier.

– Oliver, nu-i nimic. Nu-i nimic dacă...

– Te vreau toată, mi-a zis. Nu vreau doar o parte din tine. Vreau întregul.

– Nu sunt de vânzare.

– Nu asta am vrut să spun. Nu-mi doresc o simplă aventură cu tine. Aventurile... aventurile sunt... nu știu... ca un apartament închiriat în sistem *time sharing* la Marbella.

A înghețat în mijlocul frazei și s-a uitat la mine speriat, parcă așteptându-se să mă supăr de comparație. Era aproape disperat.

– De fapt, la Marbella e foarte frumos. Mult mai frumos decât ți-ai închipui. Îmi amintesc că are o piațetă cu portocali. Când am fost eu acolo, muncitorii culegeau portocalele. Cred că era februarie. Sigur, trebuie să mergi în extrasezon.

Intrase în panică. La o adică, Oliver cred că e mai puțin sigur de el decât Stuart. Și nici nu trebuie să intri prea în profunzime ca să descoperi.

– Oliver, i-am spus, am convenit că nu sunt un apartament de închiriat la Marbella. Și nu mai umbla așa de colo-colo. Vino și stai aici.

A venit și s-a așezat, foarte tăcut.

– Știi, tata mă bătea.

– Oliver...

– E *adevărat*. Nu că mă mai altoia în copilărie. A făcut și asta, bineînțeles că a făcut și asta. Dar ce-i plăcea cu adevărat era să mă lovească peste partea din spate a picioarelor cu tacul de biliard. Asta era pedeapsa mea. Doare destul de tare. *„La pulpe* sau *la gambe?“* mă întreba. Și eu trebuia să aleg. Cât despre durere, nu e mare diferență.

– Îmi pare rău.

I-am pus o mână pe gât. A început să plângă.

– După ce a murit mama, lucrurile s-au înrăutățit. Parcă se răzbuna pe mine. Poate îi aminteam prea mult de ea, nu știu. Pe urmă, într-o zi, cred că aveam vreo treisprezece sau paisprezece ani, m-am hotărât să-l înfrunt pe ticălosul bătrân. „La pulpe sau la gambe?“ m-a întrebat, ca de obicei. Nu știu ce făcusem. Adică, de făcut făceam mereu câte ceva pentru care considera că trebuie să fiu pedepsit. De data asta i-am răspuns: „Acum ești mai puternic decât mine. Dar n-o să fii veșnic și, dacă mai dai vreodată în mine, îți promit că, imediat ce capăt destulă putere, te bat măr.“

– Da.

– Nici eu n-am crezut c-o să meargă. Tremuram, eram mai mic decât el și, în timp ce vorbeam, mă gândeam că „te bat măr“ e o formulă tâmpită și că n-o să facă decât să râdă de mine. Dar a încetat. A încetat definitiv.

– Oliver, îmi pare rău.

– Îl urăsc. Acum e bătrân și tot îl mai urăsc. Îl urăsc pentru că e aici, în aceeași încăpere cu noi. Ce caută *aici??*

– Nu e. A dispărut. Și-a închiriat un apartament la Marbella.

– Dumnezeule mare, de ce nu sunt în stare? De ce nu pot să spun ce trebuie, mai ales *acum?*

S-a ridicat iar.

– Nimic din ce spun nu iese cum trebuie.

Și-a lăsat capul în pământ, refuzând clar să mă privească.

– Te iubesc. Te voi iubi mereu. N-am să încetez niciodată. Acum e mai bine să plec.

Peste trei ore m-a sunat.

– Da? am spus.

– Te iubesc.

Am pus receptorul în furcă. Aproape în aceeași clipă, s-a auzit cheia lui Stuart în broască. Ardeam. Ușa de la intrare s-a închis.

– E cineva aca-asă? a strigat Stuart, cu iodlerul acela în glas ca să se audă în toată casa. E cineva aca-asă?

Ce mă fac?

Oliver Argumente împotriva aventurilor, puse pe hârtie de cineva care a avut parte din plin de ele:

1) Vulgaritatea. Toată lumea le trăiește. Absolut toată lumea. Preoții, familia regală, până și pustnicii găsesc o modalitate. Cum de nu se ciocnesc permanent unul de altul pe coridorul umed care îi duce de la un dormitor la altul? Bang, bang – cine-i acolo?

2) Previzibilitatea. Curte, Cucerire, Calmare, Crepuscul. Aceeași mică tramă sordidă. Sordidă, dar cu nimic mai puțin oribil de creatoare de dependență. După fiecare eșec, goana după un alt eșec. Lumea se împrospătează la loc!

3) *Time-sharing*-ul. Mi s-a părut că am găsit foarte bine formula pe care am folosit-o cu Gillian. Cum poți să te bucuri de vacanță, când știi că proprietarii abia așteaptă să se mute înapoi? Iar futaiul contra cronometru nu e stilul meu; deși, în anume împrejurări, poate crea o dependență insidioasă.

4) Minciuna. Un rezultat direct al punctului 3. Aventurile macină. Și vorbesc ca Unul Care etc. Este inevitabil. Mai întâi îți minți un partener și apoi, foarte curând, îl minți pe al doilea. A, îți spui că n-ai s-o faci, dar o faci. Scobești o băltoacă de integritate emoțională cu un buldozer uriaș de *mensonges*. Îl urmărești din priviri pe soțul în trening, cu buzunarul plin cu fise de telefon. Cling, cling. „Poate vreau un suc pe drumul spre casă, dragă!“ Cling, cling, clinchetul minciunilor.

5) Trădarea. Cât de mulțumiți sunt oamenii de micile trădări. Cât de suculente sunt. Roger Dodger scapă iar ca prin urechile acului, episodul 27 – când scăpatul prin urechile acului nu e tocmai complicat. Stuart îmi e prieten – da, îmi e – și urmează să-și piardă soția în favoarea mea. Este o Mare Trădare, dar, după părerea mea, oamenii suportă mai bine Marile Trădări decât pe cele mici. O

aventură ar fi o trădare mică și nu cred că Stuart ar putea-o suporta la fel de bine ca pe Marea Trădare. Vedeți deci că mă gândesc și la el.

6) Încă nu mi-a venit rezultatul de la testul pentru SIDA.

Acum, lui Gillian nu i-am prezentat lucrurile chiar așa, nu. De fapt, cred că mai degrabă am făcut o mare varză.

Gillian Pe drumul spre stația de metrou, chiar la colț, în celălalt capăt pe Barrowclough Road, e un mic aprozar. De-acolo am cumpărat cartofii dulci. Sau, mai bine spus, am cumpărat CARTOFII DULCII. Proprietarul scrie de mână etichetele cu prețuri, cu un fel de majuscule cursive. Și foarte atent, fără să piardă niciodată ocazia, pune câte doi i la tot ce vinde. RIDICHII, STRUGURII, DOVLECEII, PIERSICII – pe toate le poți cumpăra aici – NAPII SUEDEZII Și CARTOFII DULCII. Mie și lui Stuart ni se părea caraghios și puțin înduioșător felul în care individul o zbârcea cu încăpățânare, de fiecare dată. Azi am trecut pe lângă magazin și, dintr-odată, nu mi s-a mai părut câtuși de puțin distractiv. USTUROII VERZII. Mi s-a părut doar trist și m-a traversat dintr-o parte în cealaltă. Trist nu pentru că omul nu știe să ortografieze. Trist pentru că a greșit o dată, după care a trecut la eticheta următoare și a greșit-o, după care a trecut la următoarea și a greșit-o și pe aceea. Fie i-a spus cineva și el nu a vrut să creadă, fie, în toți anii de când vinde zarzavaturi, nu i-a spus nimeni. Și nu știu care ipoteză e mai tristă, dumneavoastră știți?

Mă gândesc permanent la Oliver. Chiar și când sunt cu Stuart. Uneori nu mai suport faptul că Stuart pare să fie vesel. Cum de nu

vede la ce mă gândesc, *la cine* mă gândesc? Cum de nu-mi citește gândurile?

Stuart Luați loc. Vă place Patsy Cline?

Două țigări într-o scrumieră
Iubirea și o cafetieră
Și-un străin apărut din senin
Și totul a intrat în declin
Acum sunt trei țigări în scrumieră.

Biata Patsy! A murit. Și apropo, ați rămas cu papiroasa după ureche. De ce n-o fumați?

M-am uitat la ea cum mi-l ia
Și iubirea lui nu mai e a mea
Acum au plecat
Și m-au lăsat
Să mă uit cum arde țigara.

Bătrânul Stuart, un tip de nădejde. Cu Stuart, știi întotdeauna cum stai. El se împacă mereu cu situația. Și merge legănat înainte. Închide ochii. Știi de la început cu cine ai de-a face. O să fie mereu același.

Dacă nu pui întrebări, nu ți se vor spune minciuni. Dar asta merge o vreme. În câteva minute, vine Oliver. E convins că vom merge toți trei la film, ca prietenii cei mai buni. Dar Gillian s-a dus la maică-sa,

așa că Oliver va trebui să se mulțumească doar cu mine. Am să-i pun câteva întrebări și el o să-mi tragă câteva minciuni.

Chiar înainte să plece Gillian, stăteam aici cu căștile pe urechi, ascultând o casetă cu Patsy. A intrat să-mi spună că iese, iar eu am apăsat pe butonul de pauză și mi-am ridicat o cască de pe ureche.

– Ce mai face Oliver? am întrebat.

– Oliver? Ăă, bine, cred.

– Sper că n-ai vreo aventură cu el, am spus, bineînțeles pe un ton glumeț (ce, eu îngrijorat?)

– Doamne. Doamne, sigur că nu!

– Ei, atunci toate-s bune.

Mi-am tras casca la loc, am închis ochii ca să evit chipul lui Gill și am mișcat din buze odată cu Patsy. Am simțit-o pe Gillian sărutându-mă pe frunte și am dat din cap, ca răspuns.

Acum vom vedea ce are el de spus.

Oliver Nu vă va fi scăpat până acum că prietenul meu Stuart nu este cine știe ce om de cultură. Dacă l-ați întreba cum o chema pe iubita lui Proust, ar medita neguros un cincinal, pe urmă s-ar încrunta ca un samurai, ar hotărî că este o întrebare-capcană și ar răspunde, în fine, cu o *petite* bosumflare agresivă:

– Madeleine. Oricine știe.

De aceea nu mă așteptam la, ăă, *Die Gezeichneten* a lui Schreker când mi-a deschis ușa, m-a poftit înăuntru cu ochi flămânzi de pedofil și și-a vânturat o labă întrebătoare în direcția casetofonului. Mi-am spus că poate descoperise *Uvertura 1812* și îi plăcea să o cânte în canon, cu focuri de artificii. Sau aveam de-a face cu *Variațiunile Enigmatice*, însoțite de o epuizantă lectură a textului de pe coperta discului, pe tema unuia dintre cele mai puțin vitale mistere ale muzicii, și anume identitatea Prietenilor Portretizați Aici? A, și știați că se pare că Dorabella avea un mic defect de pronunție, de aceea melodia parcă șovăie, săltând hip-hip-hop în *Variațiunea* dedicată ei? Opțiunea dumneavoastră, maestre. Dar pe mine îndrumați-mă spre vomitorium, *pronto*.

Mi-a pus un cântec. Mi s-a părut că durează vreo trei ore și patruzeci și șapte de minute, deși el m-a asigurat că e mai scurt. Deci asta e ceea ce se cheamă „muzică country“? Atunci mă bucur că locuiesc la oraș. Are măcar atâta subtilitate, atâta caracter distinctiv: că este cu neputință de parodiat – pentru simplul motiv că se autoparodiază, ca o mașină de tuns iarba, care înhață ce a mai tuns o dată. Nu-i lasă loc unui bătrân cu o greblă, dar niciunui tânăr cu o parodie. Hopa-hop, hai tăticu', sunt singur iar, hopa-hop... N-are niciun sens să încerci. Și cântăreții poartă ștrasuri – iar ștrasurile, vedeți dumneavoastră, sunt diamante parodiate, și nu le mai poți parodia. Ah, și iată-l și pe bătrânul Walter, smulgând bătrânei sale viori un refren ritmat ca o gută.

Zi-le tu, măi, Walter, arată-le tu lor, vai-vai, tropa-trop, hopa-hop, hai tăticu'...

– Ce-ai crezut?

Ce-am crezut? Nu știu de ce, dar privirile cu care mă ațintea erau de-a dreptul amenințătoare. Sunt sigur că nu aștepta de la mine o cronică muzicală.

În timp ce scormoneam printre aluviunile cortexului după ceva ce să nu îl împresoare inevitabil pe Stuart în nada disprețului meu, el s-a ridicat și a turnat buflei câte ceva de băut pentru amândoi.

– Ei, cum ți s-a părut, Oliver?

În ultima secundă, muza tactului m-a îmbrățișat.

– Nu cred, am spus, că „scrumieră“ e cea mai bună rimă pentru „scrumieră“.

Asta a părut să-l potolească.

Acest *viva voce* relativ brutal îmi golise pentru scurt timp mintea de ceea ce îmi propusesem să fac la sosire. I-am întins lui Stuart un plic. Câtă engleză ca limbă străină predasem ca să recuperez un sfert din banii pe care mi-i împrumutase!

Moment în care a devenit pe neașteptate belicos, azvârlindu-mi mălaiul în față, precum Alfredo din *Traviata*.

– O să ai nevoie de ei pentru capitație, mi-a spus.

Am rămas uitându-mă la el. De ce dintr-odată mă abordează toată lumea ca și cum aș avea cel mai minuscul interes față de procesele digestive ale finanțelor statului?

– Taxele pe care va trebui să le achiți pentru cea de a doua locuință – pronunțând aceste neatrăgătoare cuvinte cu ceea ce mii de oameni ar

numi un rânjet disprețuitor – peste drum, la numărul 55.

După cum constat că repet în ultima vreme, până când are să devină un refren, nu-l subestimați pe blănosul nostru prieten. Și, din momentul acela, trebuie să recunosc că seara nu s-a desfășurat așa cum fusesem făcut să cred că se va desfășura. N-am mai descins la cinematograf. Gillian era „Plecată la Maică-Sa“. Compensația găsită de Stuart pentru această lipsă de strălucire consta într-o sticlă de whisky din *duty free*, și părea să nu aibă niciun sens să nu Te Arăți Bărbat cu el. Căci fără stele era noaptea în care virtuozul seifului și casei de marcat adoptase întreaga blândețe a lui Titus Andronicus.

– Ai o aventură cu Gill?

Înțelegeți ce vreau să spun? Ce franchețe de buldozer. Și cât de atipică. El, care, în mod obișnuit, se agață de străzile lăturalnice *outré* atunci când traversează Londra, acum defilează maiestuos pe Haymarket.

Recunosc, m-a luat prin surprindere. De multe ori și prea ades am fost nevoit să neg că aveam o legătură, atunci când o aveam. Dar să neg o aventură pe care nu o aveam – aici chiar era nevoie de un talent nou. Am jurat că nu aveam. M-am uitat în preajmă după ceva pe ce să jur, numai că obiectele venerației comune sunt ciudat de greu de găsit în ultima vreme. Nu mă puteam gândi decât la inima lui Gillian, la viața ei, la părul din capul ei, și nimic nu părea pe deplin adecvat în situația dată și nici menit să mai dilueze din agresivitatea atitudinii lui Stuart.

Am băut o cantitate frumușică de whisky și, între timp, șansa de a schimba în mod filozofic impresii despre percepția fiecăruia dintre

noi asupra lumii exterioare s-a născut, apoi a murit; Stu avea chiar momente de derapaj categoric neanderthaliene.

La un moment dat, mi-a întrerupt o argumentație, recunosc, sinuoasă, nici mai mult, nici mai puțin decât cu un țipăt.

– Împrumută-mi o liră, Dă-mi-o pe nevastă-ta.

Observația nu părea să se apropie de ceea ce încercam eu să stabilesc. M-am uitat la Stu.

– Împrumută-mi o liră, Dă-mi-o pe nevastă-ta. Împrumută-mi o liră, Dă-mi-o pe nevastă-ta.

Procedeul retoric se numește, cred, repetiție.

– Ceea ce vă spun de trei ori adevărat este, am murmurat, neașteptându-mă ca aluzia să fie înhățată ca o râmă în cârlig din apele discursului meu.

Dar „întreruperea“ lui Stuart – pentru a folosi denumirea sa alternativă, retorică – mi-a oferit dacă nu o deschidere, cel puțin o fantă spre ce îmi propusesem să spun.

– Stuart, am început, te asigur că eu și Gillian nu avem o aventură. Nu purtăm, după cum se exprimă diplomații, nici măcar discuții în vederea discuțiilor (a mârâit, într-o șovăielnică înțelegere a acestei referințe din lumea fină). Pe de altă parte – am continuat și sprâncenele lui țepoase au pornit să se unească la gândul că lucrurile nu se terminau aici – ca de la prieten la prieten trebuie să-ți spun că sunt îndrăgostit de ea. Nu mă mustra, nu încă, lasă-mă mai întâi să te fac să înțelegi că sunt la fel de *boulversé* ca și tine de tot ce se petrece. Dacă aș fi avut cât de cât control asupra lucrurilor, nu m-aș fi

îndrăgostit de ea. Nu acum. M-aș fi îndrăgostit de ea când am văzut-o prima dată. (De ce nu o făcusem? Dintr-o rămășiță de loialitate sau pentru că purta Levi's 501 cu pantofi sport?)

Cum argumentul nu părea să aibă prea mult succes la Stuart, m-am grăbit să ajung la miezul problemei, unde nădăjduiam că pregătirea profesională are să îl ajute să vadă mai adânc în propriul său suflet.

– Trăim într-o epocă a forțelor pieței, Stuart (am văzut că asta l-a făcut să se oprească), și ar fi un semn de naivitate sau, cum se spune, de romantism să nu înțelegem că forțele pieței se aplică acum în întregi domenii unde până nu demult erau considerate inaplicabile.

– Aici nu e vorba despre bani, ci despre dragoste, a protestat el.

– A, dar există paralele, Stuart. Ambele se îndreaptă într-o direcție proprie, indiferent de ce lasă în urmă. Și dragostea își are lichidările ei, vânzările ei de active, obligațiunile ei minore. Dragostea crește și scade în valoare, ca orice altă monedă. Iar încrederea este atât de importantă pentru menținerea valorii ei. Gândește-te și la elementul numit șansă. Tu însuți mi-ai spus la un moment dat că marii întreprinzători au nevoie și de noroc, pe lângă îndrăzneală și abilitate. Ce poate fi mai grozav decât norocul tău de a o cunoaște pe Gillian la Hotelul Charing Cross sau decât norocul meu că tu ai avut norocul de a o cunoaște? Banii, așa cum îi înțeleg eu, sunt neutri din punct de vedere moral. Ei pot fi folosiți bine sau pot fi folosiți rău. Îi putem critica pe cei care fac tranzacții monetare, cum îi putem critica pe cei care fac tranzacții amoroase, dar nu putem critica obiectul tranzacției.

Am simțit că sunt pe cale să-l pierd, de aceea am încercat, ajuns în acest punct, să rezum. Am turnat restul de whisky în ambele pahare,

pentru a impulsiona înțelegerea.

– Forțele pieței, Stu. Ele sunt cele pe care trebuie să le iei în stăpânire. Iar eu am să pun stăpânire pe ea. Oferta mea va fi acceptată de cocoană, pardon, de coroană. Tu poți deveni director neexecutiv – cunoscut și sub numele de prieten –, dar mă tem că a venit momentul să returnezi limuzina cu șofer. Desigur, văd paradoxul cu aceeași claritate ca și tine. Tu ești un rod al pieței, dar încerci să păstrezi pentru tine această unică zonă domestică din viață și declari că nu va fi influențată de forțele mai înalte, care îți sunt familiare în fiecare zi de lucru, între orele 9 și 5. Eu, pe de altă parte, un – cum să mă exprim? – umanist clasic cu înclinații artistice și fire romantică, admit împotriva voinței mele că pasiunile omenești operează nu după un grațios manual de bună purtare, ci împinse de rafalele, de veritabilele uragane din *le marché.*

Acesta a fost momentul aproximativ când s-a petrecut accidentul. Stuart îmi dădea, dacă-mi amintesc bine, un foc (știu, dar în momentele de stres, recidiva nicotinică se face simțită) și, nu-mi dau seama de ce, ne-am ridicat în picioare, și ne-am lovit cap în cap, și am ametit amândoi. Din fericire, Stuart purta lentilele de contact, altfel, probabil și-ar fi spart ochelarii.

Dna Dyer a fost extrem de drăguță. Mi-a spălat hainele de sânge și mi-a zis că, după părerea ei, chiar dacă nu mai vedea ca altădată, aveam nevoie de câteva copci. Vă spun drept, nu aveam niciun chef să conduc la ora aceea din noapte, așa că m-am retras la etaj, în căminul din copac.

Când ești beat, nu simți durerea. Și când te trezești cu cea mai îngrozitoare mahmureală de la petrecerea de majorat a lui Silen încoace, nici atunci nu o simți. Las la latitudinea fiecăruia să

constate, prin experiență, dacă sistemul funcționează în mod egal la toată lumea.

Stuart Recunosc, poate a fost o greșeală să-i trag un cap în gură, dar trebuie să înțelegeți că nu făceam decât să mă supun forțelor pieței.

Realitatea e că de multe ori nici nu mai ascult ce-mi spune Oliver. Sau, mai degrabă, știu ce urmează să spună chiar dacă îi acord atenție doar jumătate din timp. Trebuie să fie un mecanism de filtrare perfecționat în decursul anilor, care desparte lucrurile relevante pentru mine de zgomotul de fond care le înconjoară. Pot să stau aici, legumindu-mi băutura și chiar cântând în gând un cântec doar pentru mine, și tot pot să extrag scheletul din zgomotul de fond.

Sigur că au o legătură. Ah, nu vă uitați la mine în felul ăsta. Soțul e întotdeauna primul care bănuiește și ultimul care află, după cum spuneam, dar când află află cu adevărat. Și vreți să vă zic cum am aflat eu? Din lucrurile pe care i le-a povestit ea, lucrurile pe care i le-a povestit despre noi. Aș putea – aș putea, probabil – să cred istoria pe care mi-a vândut-o, cum că e îndrăgostit de ea, că vine în vizită în fiecare după-masă, că a închiriat o cameră pentru că săraca lui inimă suferindă trebuie să se afle undeva, în preajma ei, dar că n-au făcut pasul. Ce m-a convins, ce m-a convins că nu săraca lui inimă suferindă, ci săraca lui puță suferindă are nevoie de tratament a fost un lucru pe care Oliver nici nu și-a dat seama că l-a spus. Despre cum ne-am cunoscut eu și Gill la Hotelul Charing Cross. La vremea aceea am făcut atâtea eforturi. Gill și cu mine am căzut de acord să nu spunem nimănui – dar mai presus de orice am căzut de acord să nu-i spunem lui Oliver – cum ne-am cunoscut. Ne era rușine. OK,

recunosc, ne era amândurora puțin rușine. Nu e ceva ce se uită. Dar ea a uitat. Și-a dat drumul la gură față de Oliver. Asta e dovada că are o aventură cu el, faptul că m-a trădat. Iar dovada că el are o aventură cu ea este felul în care a lăsat să-i scape detaliul ăsta în conversație, ca și cum ar fi fost un lucru neimportant, cunoscut de toată lumea. Dacă n-ar fi avut o aventură cu ea, ar fi făcut un tam-tam nemaipomenit și ar fi trecut la tachinări, dar mie mi se pare din ce în ce mai mult a fi o pornire care atestă lipsa echilibrului psihologic.

Nu s-a schimbat, Oliver. Împrumută-mi o liră. Dă-mi-o pe nevastă-ta. În esență, e un parazit, nu vedeți? Un snob care fuge de muncă. Și un parazit.

Nu am reușit să ascult în prelegerea lui o grămadă de aiureli despre Ce Ține Cuplurile Unite și Ce ține Societatea Unită. Oliver, elaborând unul din scurtele lui eseuri deștepte la care se pricepea atât de bine când eram amândoi elevi. De ce o legătură nelegitimă seamănă puțin cu Revoluția Franceză – pe vremuri, până să mă maturizez, chestiile astea mă impresionau. Apoi, dacă-mi amintesc bine, am trecut la un mare flaps pe tema forțelor pieței. Ajuns aici, am început să-l ascult mai atent, pentru că Oliver care se face de râs în totalitate este mereu mai interesant decât Oliver care se face de râs parțial. Carevasăzică am studiat această argumentație complexă și am cântărit toate dovezile și rezultatul a fost – corectați-mă dacă simplific prea tare – că din cauza *Pieței* am ajuns să i-o trag nevesti-tii. Aha, de-aia... Nu pentru că ești îndrăgostit de ea, nu pentru că mă urăști pe mine ori poate amândouă; dar, dacă e din cauza *Pieței*, atunci bineînțeles că, umilă rotiță cum sunt în această mașinărie, va trebui să înțeleg de ce faci ceea ce faci. Și mă simt mult mai bine.

În clipa aceea a băgat încă o țigară în gură (a noua pe seara aceea, le-am numărat) și a constatat că terminase chibriturile.

– Arde-mi un futai olandez, amice, mi-a spus.

Expresia era nouă, probabil și jignitoare, și nu i-am răspuns. Oliver s-a aplecat spre mine, s-a întins și mi-a luat din mână țigara pe care o fumam. A scuturat scrumul, a suflat în ea până a devenit incandescentă, apoi și-a aprins țigara de la a mea. Felul în care o făcuse avea ceva respingător.

– Ăsta-i un futai olandez, amice.

Și mi-a zâmbit oribil, scabros.

A fost momentul în care am hotărât că mi-a ajuns. Și „amiciția“ nu ajuta câtuși de puțin. M-am ridicat în picioare și l-am întrebat:

– Oliver, ai avut vreodată parte de o pupătură scoțiană?

Și-a imaginat, evident, că discutam despre utilizarea limbajului și, poate, chiar că îi dădeam sfaturi în materie de sex cu nevastă-mea.

– Nu, mi-a răspuns cu interes. N-am fost niciodată în țara tășcuțelor de piele.

Futai olandez, pupătură scoțiană. Futai olandez, pupătură scoțiană.

– Hai că-ți arăt eu.

M-am ridicat și i-am făcut semn să se ridice și el. A făcut-o, puțin nesigur. L-am apucat de pulover și l-am privit drept în față, fața aia oribilă și transpirată care o regulase pe nevastă-mea. Când? Când ultima dată? Ieri? Alaltăieri?

– Asta-i o pupătură scoțiană, am spus, și i-am tras un cap în gură.

S-a prăbușit și, la început, a încercat să râdă oarecum; poate ar fi trebuit să-i arăt altceva, dar îmi alunecase piciorul. Pe urmă a priceput că nu fusese o greșeală și a tulit-o. Nu e tocmai un mare bătăuș Oliver al nostru. Dimpotrivă, e un laș desăvârșit. Nici la cârciumă nu se duce decât dacă e seară de dame, dacă-nțelegeți ce vreau să spun. De când îl știu, susține că violența îi repugnă pentru că în copilărie lua bătaie de la taică-său. Cu ce? Cu ziarul împăturit?

Uitați ce e, nu vreau să mai vorbesc despre Oliver. Mă simt complet epuizat după seara trecută, iar imbecilul a umplut și covorul de sânge.

Vreți să aflați cum mă simt? Bine, vă spun. Când eram la școală, ne obligau să ne jucăm de-a soldații. Forța Combinată de Cadeți. Uite-așa se curăța o pușcă. Luai o cârpă de 10 x 5, înfășurai un capăt pe o sârmă și pe celălalt îl băgai pe țeavă, apoi trăgeai cârpa prin ea, ceea ce era destul de greu, pentru că intra aproape la fix. Trebuia s-o tragi de la un capăt la altul. Acum cineva trage o bucată de cârpă de 10 x 5, prinsă de-o sârmă, și mi-o trage prin tot corpul, de la gaura fundului până la nas, iar și iar. De la gaura fundului până la nas. Așa mă simt.

Uitați ce e. Vă rog să mă lăsați singur. Vreau să fiu lăsat în pace. Mulțumesc.

Două țigări într-o scrumieră
Iubirea și o cafetieră
Și-un străin...

Desigur, dumneavoastră știți dacă și-o trag, nu? Dumneavoastră știți. Atunci, spuneți-mi și mine. Hai, spuneți-mi.

12

SCUTIȚI-MĂ DE VAL.
SCUTIȚI-VĂ DE VAL.

Stuart

M-opresc și văd o salcie plângătoare
văitându-se-nainte de culcare
poate plânge de mila mea.

Și dup-a cerului perdea
îmi murmură o turturea
că singură sunt, singurea.

E Patsy. Mda, imposibil să nu recunoști vocea, nu-i așa? E din cântecul ei, *Plimbare după miezul nopții*.

I l-am pus lui Gillian. Am întrebat-o ce părere are.

– N-am nicio părere, mi-a răspuns ea.

– Foarte bine, am zis. Atunci, să ți-l mai pun o dată.

I l-am mai pus o dată. În caz că nu vă e cunoscut acest cântec, pe care eu îl consider una dintre capodoperele lui Patsy, aflați că e despre o femeie care a fost părăsită de bărbatul ei, femeie care se duce să se plimbe – „după miezul nopții“ –, sperând să-l întâlnească întâmplător și poate să-l convingă să se întoarcă la ea.

După ce s-a terminat melodia, am ridicat ochii spre Gillian, care stătea acolo, în picioare, cu o expresie de... da, de indiferență, cred, ca și cum ar fi lăsat ceva pe aragaz, dar nu-i păsa dacă se arde sau nu. Și nu a făcut niciun comentariu, ceea ce nu e de mirare că m-a cam enervat. Sunt convins că eu aș găsi ceva de spus despre una din piesele ei preferate.

– Atunci, să ți-l mai pun o dată.

Și i l-am pus.

> Și dup-a cerului perdea
> îmi murmură o turturea
> că singură sunt, singurea.

– Deci ce crezi? am întrebat-o.

– Cred, mi-a răspuns ea, că e supraîncărcat de o autocompătimire grețoasă.

– Și tu n-ai fi?! am strigat. Tu n-ai fi?

Nu foarte beat.

Doar beat.

Mme Wyatt Iată la ce mă gândesc. Ți se spune că, din punctul de vedere al statisticilor, astfel de lucruri se întâmplă, se întâmplă. Sigur, foarte bine. Dar, pentru mine, perioada periculoasă e mereu. Am văzut multe căsnicii, lungi, scurte, englezești, franțuzești. După șapte ani vine o perioadă periculoasă, asta-i sigur. Și după șapte luni e o perioadă periculoasă.

Ce n-am putut să-i spun fiicei mele e că, la un an după ce m-am măritat cu Gordon, am avut o aventură. Fără nicio legătură cu relația dintre noi: ne iubeam. Și totuși, am avut o scurtă aventură. „Ah, cât de franțuzește!" vă aud exclamând. *Oo-la-la.* Ei bine, nu-i chiar așa. O prietenă de-a mea, englezoaică, a avut o legătură la șase săptămâni după ce s-a măritat. E chiar atât de surprinzător? Este posibil să te simți și fericit, și captiv în același timp. Este posibil să trăiești și sentimentul siguranței, și panica. Și, într-un fel, începutul unei căsnicii constituie momentul cel mai periculos pentru că – nu știu cum să spun – inima e sensibilizată. Când ești deja îndrăgostit, te îndrăgostești mai ușor. Ah, nu vreau să intru în competiție cu Chamfort, vă rog să mă înțelegeți, astea sunt doar observațiile mele. Lumea crede că sexul e de vină, că bărbatul nu își face datoria în pat sau că femeia nu își face datoria în pat, dar eu cred că nu este așa. Eu cred că inima e de vină. Inima e sensibilizată și acesta e un lucru primejdios.

Dar vedeți de ce nu-i pot spune toate acestea fiicei mele? Ah, Gillian, te înțeleg. Am avut și eu o aventură, la un an după ce m-am căsătorit cu tatăl tău, e un lucru aproape normal. Nu o pot supune la o asemenea traumă. Nu mi-e rușine cu legătura mea și nu am alt motiv

pentru a păstra tăcerea decât acela că s-ar putea să o doară. Trebuie să-și găsească singură drumul, ar fi o cruzime să o lași să creadă că suferința de acum nu este decât o teribilă replică a mamei sale. Nu o pot supune pe fiica mea la o asemenea traumă.

De aceea nu spun decât: „Perioada periculoasă este mereu.“

Bineînțeles că am știut imediat că e vorba despre Oliver.

Gillian Mi-a spus: „Te rog, nu mă părăsi încă. Lumea o să creadă că n-am sulă.“

Mi-a spus: „Te iubesc. Te voi iubi întotdeauna.“

Mi-a spus: „Dacă-l prind pe Oliver în casa asta, al dracului să fie dacă nu-i rup gâtul!“

Mi-a spus: „Te rog, lasă-mă să fac dragoste cu tine.“

Mi-a spus: „În ziua de azi nu costă mult să angajezi un criminal. Prețul n-a ținut deloc pasul cu inflația. Cred că forțele pieței sunt de vină.“

Mi-a spus: „N-am simțit că trăiesc decât după ce te-am cunoscut pe tine. Acum va trebui să mă întorc la sentimentul că sunt mort.“

Mi-a spus: „Astă-seară ies cu o fată în oraș, la restaurant. S-ar putea ca după aia s-o trosnesc. Nu m-am hotărât încă.“

Mi-a spus: „De ce a trebuit să fie Oliver?“

Mi-a spus: „Mai pot să fiu prietenul tău?“

Mi-a spus: „Nu vreau să te mai văd niciodată.“

Mi-a spus: „Dacă Oliver avea o slujbă cumsecade, toată chestia asta nu s-ar fi întâmplat.“

Mi-a spus: „Te rog, nu mă părăsi încă. Lumea o să creadă că n-am sulă.“

Mme Wyatt Și fiica mea mi-a mai spus un lucru care mi s-a părut teribil de semnificativ. Mi-a spus:

– Maman, eu am crezut că există niște reguli.

Nu se referea la regulile de comportament, ci la ceva mai mult decât atât. Oamenii își închipuie că, dacă se căsătoresc, asta „rezolvă lucrurile“, după cum se spune. Fiica mea, desigur, nu este atât de naivă, încât să creadă așa ceva, dar bănuiesc că a sperat sau poate a simțit că ar fi fost într-un fel apărată – cel puțin o vreme – de ceva ce noi numim regulile imuabile ale căsniciei.

Acum am trecut de cincizeci de ani și, dacă mă întrebați care sunt regulile imuabile ale căsniciei, nu mă pot gândi decât la una: niciun bărbat nu-și părăsește vreodată soția pentru o femeie mai în vârstă. În afară de asta, orice este posibil este și normal.

Stuart Ieri-seară m-am dus la nr. 55. Mi-a deschis bătrânica aceea care locuiește acolo, dna Dyer.

– A, sunteți domnul de la primărie, a spus ea.

– Așa este, doamnă. Regret că vă deranjez atât de târziu, dar este datoria primăriei să îi informeze pe toți proprietarii – și proprietăresele – cât mai rapid posibil dacă chiriașii lor au fost depistați ca având SIDA.

– Ați băut, mi-a spus.

– Da, e o muncă foarte stresantă, să știți.

– Cu atât mai mult n-ar trebui să beți. Mai ales dacă lucrați cu aparatură electrică.

– Nu lucrez cu aparatură electrică, am spus, cu sentimentul că ne abatem de la subiect.

– Atunci, încercați să vă culcați devreme.

Și mi-a trântit ușa în nas. Are dreptate, bineînțeles. S-ar putea să fiu nevoit să lucrez cu aparate. S-ar putea, de pildă, să fiu nevoit să dau cu mașina înainte și-napoi peste cadavrul lui Oliver. Hop, hop, hop. E o îndeletnicire pentru care ar trebui să fiu treaz.

Nu vreau să mă înțelegeți greșit. Nu stau toată ziua beat, ascultând casete cu Patsy Cline. În fine, fac și asta destul de des, e-adevărat. Dar nu intenționez să-mi petrec mai mult de un anume procent din timpul meu bălăcindu-mă într-o – cum i-a zis Gillian? – „autocompătimire grețoasă“, asta a fost expresia. De asemenea, nu intenționez să mă dau bătut, înțelegeți? O iubesc pe Gillian și nu intenționez să mă dau bătut. Intenționez să fac tot ce-mi stă în puteri s-o aduc înapoi. Și, dacă nu vrea să vină înapoi... ei bine, atunci o să mă gândesc eu la ceva. N-am să mă las călcat în picioare.

N-am vorbit serios când am zis că o să dau cu mașina peste chiriașul dnei Dyer, desigur. A fost doar un fel de-a spune. Pentru asemenea situații nu ai cum să exersezi dinainte, nu? Ele vin peste tine pe neașteptate și trebuie să le faci față. De aceea spui lucruri pe care nu le gândești cu adevărat, iar lucruri pe care ți le închipuiai rostite de altcineva ies pe neașteptate din propria ta gură. Spre exemplu, când i-am spus lui Gillian că ies cu o fată în oraș, la restaurant, și că după aia s-ar putea s-o trosnesc, dacă vreau. A fost o tâmpenie, încercam să o fac să sufere. Într-adevăr, am ieșit la restaurant cu o femeie. Dar era Val, o prietenă de demult, iar persoana cu care vreau să mă culc e Gill. Nimeni altcineva.

Oliver Am descuiat și am dat drumul tusei de bizon pe care mi-am însușit-o ca să o anunț pe dna Dyer că mă pregătesc să-i las urme de pași pe parchet. A ieșit din bucătărie, întorcându-și capul într-o parte, ca floarea-soarelui, să mă privească pieziș.

– Îmi pare rău că ai SIDA, mi-a spus ea.

În clipa aceea mintea mea nu avea tocmai soliditatea sculpturilor monumentale sovietice din epoca dintre Stalin și Brejnev. Mi-am închipuit-o pe dna Dyer deschizând din greșeală un plic cafeniu de la clinică. Doar că aranjasem să îi sun eu. Și nici nu aveau adresa de-aici.

– Cine v-a spus?

– Domnul de la primărie. Cel care a venit cu capitația. Cel care locuiește peste drum. L-am văzut. Are o soție drăguță.

A făcut semn cu mâna în direcția... și totul mi s-a limpezit.

– A fost o glumă, doamnă Dyer, i-am explicat. Un fel de glumă.

– Cred că în capul lui a fost că nu știu ce-i aceea SIDA (am privit-o ca și cum aș fi fost eu însumi un pic *boulversé* de faptul că știa). Am citit pliantele, a continuat ea. Oricum, i-am spus că ești foarte curat și că avem toalete separate.

Inima mi s-a înmuiat toată de tandrețe. Cine-ar fi pus un picior prudent în *mon cœur* s-ar fi afundat în ea până dincolo de cizma de cauciuc.

– Doamnă Dyer, am zis, sper să nu mă credeți prea îndrăzneț, dar n-ați vrea să fiți soția mea?

A chicotit încet.

– O dată e de-ajuns pentru orice femeie. Și-apoi, tinere, ești bolnav de SIDA.

A mai chicotit o dată, amuzată, și a dispărut înapoi în bucătărie. M-am așezat la fereastră, în spatele araucariei, și m-am gândit la Stuart cum își scutură cutia cu cereale: Șș-ceaca-ceac, șș-ceaca-ceac-ceac. Pe urmă – mintea e ca o muscă albastră, ca un hopa-mitică – m-am gândit la Stuart în pat cu Gillian. Pun pariu că e la fel. Pun pariu că face: Șș-ceaca-ceac, șș-ceaca-ceac-ceac. Doare, ah, cât doare.

Stuart În momentul ăsta nu cred chiar tot ce spun, dar am crezut atunci când am vorbit despre faptul că Oliver nu are o slujbă cumsecade. Care ar fi leacul cel mai eficient pentru imoralitatea

sexuală, pentru furtul de neveste? O rată a șomajului zero, cu toți bărbații adulți lucrând după același program, de la 9.00 la 5.30. A, și sâmbăta, să ne întoarcem la săptămâna de lucru de șase zile. Sindicatelor n-o să le convină, bineînțeles, și se vor face excepții pentru piloții de avioane și așa mai departe. Sigur, piloții și echipajele lor sunt celebri pentru lipsa de moralitate. Ce alte profesii mai sunt pline de imoralitate și furt de neveste? Lectorii universitari, actorii și actrițele, doctorii și asistentele... Acum pricepeți ce vreau să spun? Niciunii dintre ei nu au un program de lucru regulat.

Iar Oliver e un mincinos, evident. Și asta ajută. Am crezut că, în decursul anilor, am învățat cât loc să las pentru exagerările lui, dar poate m-am înșelat grosolan. De pildă, povestea cu taică-său care-l bătea. Mă-ntreb dacă o fi adevărată. A făcut mereu mare caz de ea – cum taică-său a început să-l bată după ce-a murit maică-sa, când Oliver avea șase ani. Cum dădea în el cu tacul de biliard doar pentru că semăna cu mama sa și, în felul ăsta, tatăl o pedepsea pentru că îl părăsise murind (chiar fac oamenii așa ceva? Oliver mă asigură că da). Cum bătăile au continuat ani buni, până într-o zi, când avea cincisprezece ani (deși uneori zice șaisprezece, alteori treisprezece) și Oliver s-a întors și l-a pocnit pe taică-său. După aia nu s-a mai repetat niciodată, iar acum omul locuiește într-un azil pentru bătrâni și Oliver se duce din când în când în vizită, sperând să descopere o scânteie de afecțiune în acești ani de pe urmă, dar se întoarce întotdeauna dezamăgit. Chestie cu care își atrage rapid simpatia, nu în ultimul rând din partea femeilor.

Inutil să precizez că până acum n-a auzit nimeni varianta tatălui. Eu l-am întâlnit în grabă de vreo două ori, când am trecut pe la Oliver, și n-a încercat să mă bată niciodată. După ce am ascultat poveștile lui, mă așteptam să aibă dinți de vampir și să umble cu cătușe la el; dar

mi s-a părut un bătrânel de treabă, cu pipă. Sigur e că Oliver îl urăște, dar pentru asta pot exista și alte motive, de pildă că mănâncă mazărea de pe lama cuțitului sau că nu știe că Bizet a compus *Carmen*. Oliver e un snob, după cum poate v-ați dat seama.

Și mai e, nu pot să nu subliniez, un laș. Sau cel puțin hai să spunem așa. Marele eveniment al copilăriei îl constituie momentul în care s-a întors împotriva tatălui său violent și l-a bătut atât de rău, încât bătrânul ticălos – cum îl numește Oliver – a rupt-o la fugă, cu coada între picioare. Acum eu sunt ceva mai mic de statură decât Oliver, dar, când i-am dat un cap în gură, și nu prea tare, ce-a făcut? A tulit-o scheunând și bolborosind. Asta să fie purtarea faimosului îmblânzitor de tați agresivi? A, da, și cum rămâne cu tacul ăla de biliard? Oliver mi-a spus odată că el și taică-său nu au decât un lucru în comun: detestă sportul.

Gillian Oliver a avut nevoie de cinci copci la obraz. La spital a declarat că s-a împiedicat și s-a tăiat în colțul mesei.

Mi-a spus că trebuia să vezi expresia de violență de pe chipul lui Stuart. Mi-a spus că a crezut că Stuart voia să îl omoare. Mi-a sugerat să pun apă în sticla de whisky. M-a implorat să fugim imediat.

Stuart

Și dup-a cerului perdea
îmi murmură o turturea
că singură sunt, singurea.

Gillian Știți, cât timp am fost împreună, Stuart nu m-a întrebat niciodată ce căutam la Hotelul Charing Cross. Adică m-a întrebat într-un fel și i-am răspuns că am văzut anunțul în *Time Out*, dar nu l-a interesat niciodată adevăratul motiv. S-a dovedit întotdeauna foarte prudent când ar fi putut să afle detalii despre mine. Cred că, într-o oarecare măsură, nu îl interesa ce-a fost înainte: mă aflam aici și era singurul lucru care îl interesa. Și încă ceva. Stuart își făcuse propria lui imagine despre mine, se hotărâse asupra ei și nu voia să audă altceva.

Motivul real este simplu. Un bărbat însurat: el nu voia să-și lase soția, eu nu puteam să renunț la el. Da, aceeași veche poveste, cea care se lungește la nesfârșit. Așa că am luat măsuri pentru a o scurta. Trebuie să ne asumăm răspunderea pentru propria noastră fericire, nu ne putem aștepta să ne pice bufnind, ca un colet în cutia poștală. Trebuie să gândim practic. Oamenii stau în casă și-și spun *Într-o zi, va veni și prințul.* Dar nu folosește la nimic, decât dacă pui o pancartă pe care să scrie: ACCEPTĂM PRINȚI.

Oliver nici nu ar putea fi mai departe de așa ceva. În primul rând, vrea să știe totul despre mine. Uneori, am impresia că nu sunt la înălțimea așteptărilor lui, pentru că nu am un trecut mai exotic. N-am fost niciodată la pescuit de perle în Tahiti. N-am renunțat la virginitate pentru o haină de samur. Am fost doar eu însămi. Pe de altă parte, acest „eu însămi“ nu este stabilit și bătut în cuie în mintea lui, așa cum era în mintea lui Stuart. Și asta e... plăcut. Nu, e mai mult decât plăcut. E sexy.

– Știi, aș putea să pariez că Stuart te vede o bună gospodină, care se pricepe la cumpărături.

Asta a fost acum câteva săptămâni. Nu-mi place când e criticat Stuart. Chiar îi interzic.

– Dar sunt o gospodină bună, care se pricepe la cumpărături, i-am replicat.

Deși nici eu nu mă văd o bună gospodină. Dar mă pricep mult mai bine decât Oliver, care poate să cadă în transă în fața unui ardei gras, dacă mă înțelegeți.

– Scuze, a zis el repede. Ce-am vrut să spun era că, pentru mine, ești o ființă cu... cu posibilități infinite. Nu mă reped să îmi asum, ordonat, ceea ce trece drept firea ta aprobată și înregistrată.

– Ești foarte amabil, Oliver.

Îl tachinam puțin, dar el nu a părut să observe.

– Doar că – și nu vreau să-l vorbesc de rău – Stuart nu te-a văzut niciodată cu adevărat.

– Și tu... mă vezi?

– În trei dimensiuni. Nu mai am ochi pentru altceva.

Am zâmbit și l-am sărutat. Ceva mai târziu m-am întrebat: Dar, dacă doi oameni atât de diferiți ca Oliver și Stuart se pot îndrăgosti amândoi de mine, atunci ce fel de „mine“ mai e acesta? Care „mine“ se îndrăgostește mai întâi de Stuart, apoi de Oliver? Același, altul?

SPITALUL HARRINGAY

Secția de accidente și urgențe

Nume	RUSSELL
Prenume	OLIVER DAVENPORT DE QUINCEY
Adresă	St Dunstan Road nr. 55, N16
Ocupație	Scenarist
Locul accidentului	Acasă
Ora sosirii	11.50
Numele medicului	Dr Cagliari (Sicilia)
NOTE	afirmă că este o veche rană provocată într-un duel, redeschisă în urma ciocnirii cu o araucaria miroase a alcool + + fără asigurare ultimul vaccin antitetanus > cu zece ani în urmă observare externă plagă deschisă 3 cm obrazul drept radiografie nu se constată nimic sutură nylon 10 x 50 tet tox R.O.S. aici 5/7

J. Davis
16.00

Oliver Nu m-am mai gândit niciodată că aș putea avea SIDA, după cum atât de convingător se exprimă dna Dyer. Dar asta

demonstrează că am intenții serioase, nu-i așa? *Tabula rasa,* totul de la început.

Și nu trebuie să plătesc capitația de două ori, pentru că nu locuiesc cu adevărat la nr. 55 și oricum n-am să mai stau mult acolo. Mă tot gândesc cum ar fi să o rog pe dna Dyer să accepte să fie domnișoară de onoare. Sau poate doamnă de onoare.

Sunt lucruri care te marchează. Mai bine nu mă gândeam la Stuart cum face șș-ceaca-ceac. Vedeți, am avut o glumă pe care o țineam pentru mine. Nu mai știu ce carte, pe care am citit-o abia intrat în perioada de post-pre-pubertate, conținea cuvintele: „S-a dezlănțuit în voie între coapsele ei înguste.“ Recunosc aproape fără rușine că ani întregi expresia asta a stat atârnată în creierul meu ca un ornament de Crăciun, aurit și talismanic. Deci asta fac, animale murdare ce sunt. Și asta voi face și eu, cât de curând. Apoi, ani la rând, realitatea a umbrit frazeologia. Până când cuvintele au revenit odată cu Gill. Stăteam cocoțat în araucaria mea, șoptindu-mi (nu în totalitate serios, sper că înțelegeți):

– Am să mă dezlănțui în voie între coapsele ei înguste.

Nu mai pot să fac asta, din cauza unui scurtcircuit cerebral, al unui ganglion blocat. Pentru că, ori de câte ori le aud, cuvintele sunt urmate de zgomotul lui Stuart: Șș-ceaca-ceac, șș-ceaca-ceac-ceac, ca un burdihănos vagon cu cărbuni, în spatele suplei locomotive.

Mă rog la toți Dumnezeii să n-o mai facă. Mă rog la toți Dumnezeii să nu mai doarmă în același pat. Nu pot să-ntreb. Ce ziceți?

După *la lune de miel* vine *la lune d'absinthe.* Cine-ar fi crezut că Stuart va deveni violent la băutură?

Stuart

M-opresc și văd o salcie plângătoare
văitându-se-nainte de culcare
poate plânge de mila mea...

Nu foarte beat.
Doar beat.

Gillian Și știu că trebuie să răspund la o întrebare. Aveți tot dreptul să o puneți și eu nu mă pot arăta surprinsă dacă în tonul dumneavoastră se aude o umbră de scepticism sau chiar puțin dispreț. Hai, întrebați-mă.

Uite ce-i, Gill. Ne-ai povestit cum te-ai îndrăgostit tu de Stuart – cum te-ai emoționat văzând programul de gătit – acum ce-ar fi să ne spui și cum te-ai îndrăgostit de Oliver? L-ai văzut completându-și biletul de loterie ori dezlegând rebusul din The Times?

Corect. Și eu aș avea îndoieli, în locul dumneavoastră. Dar vreau să vă spun ceva. Nu eu am hotărât ce urmează să se întâmple. N-am influențat lucrurile și n-am hotărât peste noapte că Oliver e „o afacere mai bună" decât Stuart sau mai știu eu ce. M-am căsătorit cu Stuart și pe urmă m-am îndrăgostit de Oliver. Nu sunt încântată. În parte, nici nu-mi place ce se întâmplă. S-a întâmplat, pur și simplu.

Dar „clipa unică" – cea pe care oameni necunoscuți încă or să îmi ceară să mi-o amintesc. Eram la un restaurant care ar fi trebuit să fie franțuzesc, dar nu e. Cred că jumătate din ospătari sunt spanioli și jumătate greci, dar au o înfățișare suficient de mediteraneană, iar

bucătarul-șef pune anșoa și măsline în toate felurile de mâncare și au botezat locul Le Petit Provençal, ceea ce pare să păcălească pe cei mai mulți sau, dacă nu să-i păcălească, măcar să-i satisfacă.

Ne aflam acolo pentru că Stuart era plecat în seara aceea și Oliver insistase să mă scoată la restaurant. Mai întâi n-am vrut să mă duc, pe urmă am insistat să plătesc eu, pe urmă am propus să plătim nemțește, dar am intrat în obișnuita poveste cu mândria masculină, care îi face să accepte și mai greu să achiți tu nota de plată dacă stau prost cu banii. Și uite-așa, pe jumătate împotrivindu-mă, pe jumătate cu forța, am ajuns la un restaurant care nu-mi plăcea prea mult, pe care l-am ales fiindcă era suficient de ieftin ca să și-l poată permite. Nimic din toate astea nu părea să îl afecteze pe Oliver. Era perfect relaxat, ca și cum toate negocierile de care fusese nevoie ca să ajungem acolo nici n-ar fi avut loc. Cred că m-am temut să nu înceapă să-și bată joc de Stuart, dar dimpotrivă. Mi-a spus că nu-și mai amintește mare lucru despre școală, dar că toate amintirile frumoase sunt legate de Stuart. Era o bandă, pe care au învins-o singuri, doar ei doi. Și un băiat căruia i se spunea Labe pentru că avea mâini mari. Și o dată au făcut autostopul până în Scoția. Oliver mi-a povestit că drumul până acolo le-a luat mai multe săptămâni, căci el era îngrozitor de snob la vremea aia în ceea ce privește mașinile și pur și simplu refuza să urce în automobilele care opreau fiindcă nu-i plăceau tapițeria sau capacele de la roți. În plus, a plouat tot timpul și de aceea au fost nevoiți să stea în adăposturile din stațiile de autobuz și să mănânce plăcinte de ovăz. Oliver spune că deja începuse să îl intereseze mâncarea, așa că Stuart l-a pus la încercare: i-a cerut să închidă ochii și i-a dat să guste, pe rând, bucățele de plăcintă umedă și bucățele de ambalaj umed. Stuart a declarat că Oliver nu a fost în stare să facă diferența.

Totul a fost... surprinzător de simplu, cred, iar Oliver a mormăit aprobator față de mâncare, chiar dacă amândoi știam că nu e prea grozavă. Când felul principal era pe sfârșite, a oprit un chelner care trecea pe lângă masa noastră.

– *Le vin est fini*, i-a spus.

Nu se dădea mare, doar presupusese că ospătarii de la un restaurant denumit Le Petit Provençal sunt francezi.

– Poftim?

– Ah, a făcut Ollie.

Și-a răsucit puțin scaunul și a bătut în sticla de vin, ca și cum ar fi predat la oribila Școală de Engleză Shakespeare.

– *Le vin... est... fini,* a repetat el articulând cu grijă și cu intonație ascendentă la sfârșit, pentru a arăta că nu terminase. Vinul – a continuat el cu un accent greu, neenglezesc – vine... din... Finlanda.

– Mai vreți o sticlă?

– *Si, signor.*

Mă tem că am izbucnit în hohote de râs, ceea ce nu era frumos față de ospătar, care s-a dus și ne-a adus încă o sticlă, destul de bosumflat. În timp ce îmi turna în pahar, Ollie a murmurat:

– Cred că ai să găsești că este un Château Sibelius foarte plăcut.

Asta m-a stârnit iar. Am râs până m-a apucat tusea. Pe urmă am râs până a început să mă doară burta. Și Ollie știe cum să prelungească o glumă. Nu vreau să fac comparații, dar Stuart nu prea se pricepe la

glume și, dacă face una, o lasă așa cum a căzut, ca pe un iepure împușcat, cu care treaba lui a luat sfârșit. În timp ce Oliver o continuă și, numai dacă nu ai chef, poate deveni obositor; dar cred că în seara aia am avut chef.

– Și la cafea, domniță? Un pic de Kalevala? Suomi cu gheață? Știu. Un pahar de Karelia?

În momentul acela nu m-am mai putut abține, iar chelnerul nu înțelegea ce e de râs.

– Da, cred că, pentru prietena mea, un deget de Suomi ar fi numai bun, a zis Ollie. Ce mărci aveți? Aveți Helsinki de cinci stele?

Am dat din mâini către el să înceteze, ceea ce chelnerul a interpretat diferit.

– Deci nimic pentru doamna. Iar pentru dumneavoastră, domnule?

– Ah, a spus Ollie, prefăcându-se că revine la realitate și luându-și brusc o înfățișare serioasă. A, da. Eu o să iau un Fjord mic, te rog.

Și ne-am pus iar pe râs și, când ne-am potolit, mă dureau coastele și m-am uitat peste masă la Ollie și îi luceau ochii și mi-am zis: Doamne, e periculos, e chiar mai mult decât periculos. Apoi Ollie a tăcut, parcă ar fi simțit și el.

Nu vi se pare la fel de amuzant cum mi s-a părut mie? Nu-i nimic. V-am povestit doar pentru că m-ați întrebat. Și am lăsat un bacșiș mare, ca să nu creadă ospătarul că am râs de el.

Stuart

Și dup-a cerului perdea
îmi murmură o turturea...

Gillian Prima dată când l-am întâlnit pe Oliver l-am întrebat dacă se machiază. A fost puțin jenant – adică, să-ți amintești mai târziu așa ceva, ca pe aproape primul lucru spus omului de care te-ai îndrăgostit –, dar nici măcar nu am exagerat prea mult. Îi place să fie teatral, îi place să șocheze un pic. Însă cu mine nu o face. Poate fi tăcut, poate fi el însuși, știe că nu are nevoie să se dea în spectacol ca să mă impresioneze. Sau, mai degrabă, că nu m-ar impresiona dacă ar face-o.

Asta e un fel de glumă între noi. Susține că sunt singura persoană care îl vede fără machiaj. Dar e ceva adevăr în ce spune.

Oliver zice că nici nu e de mirare. Zice că e din cauza mea. Îmi petrec timpul curățind murdăria de pe tablouri, de aceea e normal să fac același lucru și cu el.

– Scuipi și ștergi, zice el. Nu e nevoie de solvenți duri. Doar scuipi și ștergi și, curând, ai să dai de adevăratul Ollie.

Și cum este el? Blând, sincer, nu tocmai sigur pe sine, puțin leneș și foarte sexy. Nu îl vedeți așa? Mai dați-i timp.

Acum vorbesc ca mama.

...(femeie, între 25 și 35 ani) Dacă mă-ntrebați pe mine, explicația e simplă. Sau poate nu chiar simplă, dar am mai văzut așa ceva. Chestia e că...

Poftim? Ce-ați spus? Vreți să-mi vedeți recomandările? VOI vreți să vedeți recomandările MELE?? Uite ce este. Dacă trebuie să se legitimeze cineva, atunci, voi sunteți ăia. Ce-ați făcut ca să meritați opiniile mele? Și apropo, cu ce drept? Faptul că ați ajuns până aici nu vă dă dreptul să vă purtați ca la poliție.

Ați avea mai multă încredere în mine? Uitați ce este, pot să vă zic, mie chiar mi se rupe-n paișpe dacă mă credeți sau nu. Vă dau o părere, nu o autobiografie, așa că, dacă nu vă convine, plimbați ursu'. Oricum, eu nu mai fac mulți purici pe-aici, așa că lăsați-o mai moale cu chestiile astea de modă veche. Înțeleg, sigur că înțeleg. Sunt Gina Androgina și Regina, Harriet Hiperpsihiatra din Harley Street, Rachel Rockerița Rebelă sau Nathalie Nursa Nurlie de Noapte. Credibilitatea mea depinde de poziția profesională sau socială. Vă rog să mă scuzați. Sau, mai bine, să mă scutiți. Și, dacă aveți nevoie disperată de identitate, vă dau eu una. Poate nici nu sunt fată, poate doar par. Poate am învățat la universitățile din Casablanca și Copacabana. Și cursuri postuniversitare în Bois de Boulogne.

OK, îmi cer scuze, dar mi-a sărit mustarul. În plus, m-ați prins pe picior greșit (nu, nici asta nu e treaba dumneavoastră). Doamne, Dumnezeule mare, uitați ce este. Vă spun părerea mea și pe urmă mă car. Puteți trage și singuri o concluzie. În clipa de față nu sunt tocmai cea mai dorită persoană pe-aici, așa că după asta n-o să mă mai vedeți.

Și bineînțeles că nu sunt transsexual. Puteți să-l întrebați pe Stuart dacă vreți, o să vă confirme, el a văzut dovezile. Scuze, n-ar trebui să

râd singură de bancurile mele, dar aveți niște mutre așa dezaprobatoare. OK, uitați cum stau lucrurile. Îi cunosc pe băieții ăștia doi de multă vreme. Mi-l amintesc pe Oliver de când, pentru el, opera însemna Dusty Springfield auzindu-se din ambele boxe din spatele unei Cortina. Mi-l amintesc pe Stuart de când purta ochelari cu brațe elastice pe după urechi. Mi-l amintesc pe Oliver în maiouri cu găurele și papuci, pe Stuart cu șampon uscat în păr. M-am culcat cu Stuart (scuze, fără comunicate de presă) și, dacă vreți să știți, l-am refuzat pe Oliver. Astea îmi sunt recomandările. Plus că, în ultimele câteva săptămâni sau luni, mi s-au ofilit urechile ascultându-l pe Stuart și povestea lui pe la mici prânzuri și cine semisecrete. Ca să fiu sinceră, la început am crezut că vrea altceva. Mda, don'șoara Cap-sec iarăși, știu, e povestea vieții mele. Am crezut că Stuart pe mine vrea să mă vadă. O prostie, recunosc. Tot ce voia era o ureche destul de largă ca să-și verse în ea toate necazurile. Am stat acolo și el nu m-a întrebat nici măcar o dată cum îmi mai merge și, spre sfârșit, și-a cerut scuze că m-a amețit cu istorii din viața lui; apoi ne-am văzut iar și a făcut exact la fel. E obsedat, ca să nu spun mai mult, și nu-mi trebuie așa ceva. Zău că nu-mi trebuie, mai ales în perioada asta a vieții mele. Încă un motiv ca să nu mă bag.

Cred că lui Oliver îi place de Stuart. Nu știu cât îi plac în general bărbații, dar aș zice că Stuart îi place. De-aia și-a bătut mereu joc de el și a râs de el că e ponosit și plicticos. Îl ia de sus pentru ca niciunul din ei să nu fie nevoit să recunoască ceva ce a existat dintotdeauna, ceva ce ar putea exista dacă n-ar juca jocul ăsta cu Stuart cel ponosit și plicticos, un prieten atât de improbabil pentru sclipitorul Oliver.

OK, pe-asta ați auzit-o deja. Nu mă mir. Dar ce vreau să vă spun, tot ce vreau să vă spun e următorul lucru. Motivul pentru care Oliver vrea s-o reguleze pe Gillian e că pe Stuart nu-l poate regula. OK? M-

ați înțeles? Harriet Hiperpsihiatra din Harley Street i-ar da denumirea corectă, dar eu nu sunt ea. Eu cred doar că, pentru Oliver, dacă o regulează pe Gillian e ca și cum l-ar regula pe Stuart.

Mai gândiți-vă. Eu am întins-o. N-o să mă mai vedeți decât în cazul în care cartea are succes.

Stuart A, nu. Nu Val. Scutiți-mă de Val. Scutiți-vă de Val. Zău că nu ne trebuie. E o belea. Belea cu B, cum spunea Oliver.

E una din alea care nu-ți zic cum le cheamă (ce au oamenii ăștia cu numele?). O cunosc de multă vreme, după cum nu mă îndoiesc că v-a povestit. Ați observat cum, ori de câte ori cineva spune că se cunoaște de multă vreme cu altcineva, aproape întotdeauna înseamnă că urmează să înșire ceva urât despre el? A, nu, nu-l cunoașteți cu adevărat, nu ca mine, eu îmi amintesc...

Marea poantă a lui Val în legătură cu mine e despre cum îmi dădeam cu șampon uscat pe păr, acum un milion de ani. Hai să lămurim lucrurile, dacă mai suportați un pic de plictiseală. Odată, cu mulți ani în urmă, cineva mi-a spus că există un praf pe care poți să ți-l dai pe păr, între spălări, și, dacă freci bine și pe urmă dai cu peria, arată ca și cum te-ai fi spălat pe cap. E bine? Și l-am cumpărat – aici trebuie să zic, în apărarea mea, că asta s-a întâmplat după ce citisem undeva că spălatul prea des pe cap e dăunător pentru păr – și l-am folosit pentru prima și ultima dată într-o seară și am ieșit să beau ceva la bar, când din spate am auzit un țipăt ascuțit, incredibil:

– Stu, ce mătreață cumplită ai!

Bineînțeles că era Val, mulțumesc foarte mult, întotdeauna gata să te ajute să te simți bine. Și, pentru că nu avusesem niciodată mătreață, mi-am pipăit părul și apoi am spus:

– E șampon uscat.

La care Val a informat tot barul că nu era mătreață, ci șampon uscat și a întrebat ce naiba era ăla și tot așa. Nu e de mirare, după un asemenea incident, că, după ce am ajuns acasă, am aruncat tubulețul de șampon uscat și nu l-am mai folosit niciodată, până în ziua de azi.

Se ține ca scaiul de om fata asta. Sau, mai degrabă, femeia asta. Are treizeci și unu de ani, ceea ce presupun că nu v-a spus și, după o carieră strălucită în vânzarea de sejururi cu preț redus, lucrează acum ca administrator la o mică tipografie, nu departe de Oxford Street. Din cele care fac invitații de nuntă și care au în magazinul de la stradă câteva copiatoare, dar nu funcționează niciodată mai mult de unul. Nu vă spun toate astea ca să o umilesc, mă-nțelegeți, ci doar ca să destram Misterul Feminin cu care va fi încercat să vă îmbrobodească. Asta e persoana cu care aveți de-a face. Val de la Pronto Printa.

Oliver Ce-a zis?? Asta a zis?? E scandalos, e scabros, e cea mai murdară *mensonge* pe care putea să o inventeze. Fata aia e o belea. Belea cu *B,* care rimează cu *P,* de la „Putoare“.

M-a refuzat când a fost să ne dăm în bărci? Ea m-a refuzat pe mine?? Proiectați, carevasăzică, pe ecranul concav din spatele frunții următoarele imagini animate și apăsați cu degetul mic pe butonul de Dolby, ca să nu vă scape subtilitățile dialogului. Odată ca nicio altă

dată, Oliver, contrar tuturor hotărârilor luate în pragul Anului Nou, se trezește iarăși la una din întâmplările acelea mizere la care participă proletari în călduri, cu butoaie de bere în miniatură sub braț, unde toate fetele inhalează cu sălbăticie țigarete Silk Cut, de parcă le-ar face bine la sănătate (nu că m-am lăsat eu și acum privesc la ceilalți de sus, dar, dacă tot e să fumezi, măcar fumează cum se cuvine) și unde trăiești cu spaima că, în orice clipă, poți fi înhățat din spate de o pereche de mâini vulgare, care încearcă să te înroleze în acel veșnic lanț al inducției, băloasa conga. Era – ați ghicit! – o petrecere.

Dacă îmi amintesc bine, Stuart mă implorase să iau parte la acest schimb de doi bani, fără îndoială de dragul alunecoaselor întâlniri în patru la care îi fusesem mentor dolofanului piftios. Slalomând printre bărdace de Old Skullsplitter și sticle opace de alcool din Caraibe, împodobite cu poze de palmieri, moartea ficatului, m-am așezat lângă un Soave matusalemic, în timida încercare de a mă îmbăta criță. Sorbeam licoarea printr-un pai colorat și spiralat, făcând progrese frumușele, când temutele mâini mi s-au așezat pe umeri.

– Eheu, guta mea! am exclamat, speriat că va trebui să particip la cea mai suburbană dintre bacanale, căci frenezia dansului nu mă cuprinsese în noaptea aceea.

– Ollie, mă eviți, au spus Mâinile, în timp ce Popoul încerca o aterizare verticală pe brațul fotoliului meu, manevră dincolo de abilitățile de pilot ale deciziei Val, care, în consecință, mi s-a revărsat în brațe.

În următoarele câteva minute ne-am angajat în schimbul obișnuit de tachinerii și observații glumețe, dar numai cel mai inventiv scrutător

de texte, numai cel mai categoric denigrator al intenționalității ar fi putut deduce din acest schimb 1) că preferam tovărășia lui Val aceleia a vedrei de vin alb italian; sau 2) că l-aș fi putut lipsi fie și pentru o clipă pe amicul Stuart de ceea ce tinerii de azi – evocând, fără doar și poate, dorința acumulată ca într-o cocoașă de cămilă, oaza arșiței potolite – numesc „prietena lui".

Așa că ne-am despărțit în relații bune, după cum am crezut, ea pentru a se întoarce la conga, iar eu la supla reverie. Fără măcar un *boff de politesse*.

Val Două sunt categoriile de bărbați care te mușcă de fund, din câte constat: cei cu care te-ai culcat și cei cu care nu te-ai culcat.

Aveam o relație cu Stuart când Oliver a încercat să-și facă mendrele cu mine. Stuart s-a însurat cu nevestica aia a lui de condiție bună și Oliver și-a făcut mendrele cu ea. Este sau nu este aici ceva care se repetă?

Ce-l enervează pe Stuart e că i-am observat șamponul uscat, iar ce-l enervează pe Oliver e că nu m-am arătat dispusă să sar în patul lui. Nu vi se pare ciudat? Ciudat că asta îi enervează, vreau să zic. Niciunul din ei nu clipește măcar la gândul că Oliver i-o trage lui Gillian, pentru că, de fapt, el ar vrea să i-o tragă lui Stuart. Cum vi se pare?

Și, dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș cerceta-o mai îndeaproape pe Gillian. O mică eroină, o mică victimă, nu-i așa? Tati fuge cu bucățica aia tinerică, iar Gillian supraviețuiește cu vitejie. Ba chiar își consolează mama suferindă. Cât altruism, câtă maturitate. Apoi

Gillian cade în capcana Triunghiului Amoros și ghiciți care dintre cei trei iese în avantaj? Domnișoara cu vioara, bineînțeles. Prinsă la mijloc, dar cu capul deasupra apei în timp ce face ce se cuvine – adică îl ferfenițește pe Stuart și îl duce pe Oliver cu zăhărelul.

Îi spune lui Stuart (care-mi spune mie) că sunt lucruri – ca de pildă atunci când îl seduci pe cel mai bun prieten al bărbatului tău – care „se întâmplă pur și simplu" și, încolo, nu poți decât să procedezi cum crezi că e mai bine. Ce teorie convenabilă, nu-i așa? Ascultați-mă pe mine, nimic nu „se întâmplă, pur și simplu", mai ales în situații din astea. Ce nu pricep băieții ăia doi e că aici totul se învârte în jurul lui Gillian. Oamenii tăcuți și raționali, care susțin că lucrurile „se întâmplă pur și simplu", sunt adevărații manipulatori. Apropo, Stuart e deja convins că el e de vină, ceea ce nu e puțin lucru, nu?

A, și de ce a renunțat la slujba de asistent social? Era mult prea sensibilă ca să suporte toată durerea lumii? Ba, exact pe dos: dacă vreți să știți ce cred eu, durerea lumii nu era destul de sensibilă ca să o înghită pe ea. Toți oamenii distruși și familiile destrămate n-au fost în stare să aprecieze privilegiul de a primi ajutor din partea drei Florence Nightingale înseși.

Și încă o întrebare. Când credeți că s-a hotărât să se dea la Oliver? Altfel spus, când anume a început să i-l arate pe vino-ncoa, fără ca el să-și dea seama ce se întâmplă? Pentru că asta e figura ei. N-a făcut-o și cu dumneavoastră, sper?

Oliver Bine. Deci scoatem mănușile, da? Și virtuoasa Val vrea să treacă drept Susannah, cea care a suferit de pe urma Bătrânilor cu mâini pofticioase. Ei, bine, îngăduiți-mi să mai spulber din iluzie.

Dacă ar fi ca Val să se trezească spionată, în goliciunea ei, de doi moșnegi sclerozați, dar respectabili, cei doi s-ar trezi legați înainte să-i poată număra alunițele, plătind zece lire de pipăit.

Presupun că scurta perioadă de când o cunoașteți v-a făcut să subestimați vulgaritatea înțepătoare a martorei care vă stă dinainte. Dacă armata lui Irod ar fi pornit din casă în casă, în căutarea ambiguității, n-ar fi zăbovit prea mult în *La Maison de Val*. Este genul pentru care propoziția „Vrei să intri la o cafea?“ este gnomică până la incomprehensibil și care găsește apoftegma „Ai un con de pin în buzunar?“ demnă de maeștrii artei tantrice. De aceea Ollie nu este tocmai nepoliticos, dacă păstrează încă o vie amintire a cui a încercat să-și facă mendrele cu cine, la petrecerea respectivă.

Și, ca pedeapsă pentru retractilitatea în fața palmelor ei lipicioase (deși recunosc că atitudinea cavalerească față de Stuart a constituit doar în mică măsură un motiv, ea urmând la mare distanță nervilor, bunului-gust, considerentelor estetice *und so weiter),* Val vă anunță din ceruleum că am gânduri biologice – am avut, am și voi avea –, care includ silueta de tapir a lui Stu-baby și că, văzându-mi dorințele pederaste disprețuite, îmi irosesc sămânța pe surogatul cel mai congruent pe care îl găsesc, anume pe Gill. Acum, trebuie să evidențiez că orice persoană al cărei cortex cerebral o indică pe ea drept substitut erotic al lui Stuart ar face bine să cheme imediat ambulanța cu pereți capitonați. De asemenea, mă văd silit să subliniez că informatoarea Val este o obișnuită împătimită a acelei secții fetide a librăriei locale care ar trebui să se cheme Autocompătimire, dar care poartă misterioasa etichetă de Lucruri Pe Care Le Facem Singuri. În afară de cartea de telefon și de *Mersul trenurilor*, biblioteca petite a lui Val se compune din opere destinate să o consoleze și să-i crească respectul de sine, titluri precum *Viața*

poate fi o porcărie chiar și pentru cei mai buni, Priviți-vă în oglindă și spuneți: Salut! și *Viața e o conga – intră în rând!* Să translateze imponderabilele igrasioase ale spiritului omenesc în gustările intelectuale pentru cei aflați în moarte cerebrală, asta îi place informatoarei dumneavoastră.

Acum, ascultați-mă: dacă, din întâmplare, sexualitatea iradiantă a lui Oliver și-ar lua o zi de concediu și privirea lui heliotropă s-ar întoarce asupra improbabilului Ganimede din Stoke Newington, atunci, ca să folosesc o expresie din limbajul colocvial pe care până și acuzatoarea mea ar putea-o pricepe, n-aș avea nicio problemă, nene. Nevoia de a găsi un înlocuitor carnal pur și simplu nu ar exista.

Stuart Nimic n-are legătură cu nimic. Nu e nici măcar un subiect secundar. OK, i-am ofilit urechile lui Val de câteva ori, credeam că mi-e prietenă, credeam că de-asta sunt făcuți prietenii. Brusc, a devenit o crimă să te destăinui și Oliver s-a transformat într-un delincvent homosexual care a umblat dintotdeauna în ascuns după mine. Cred multe lucruri rele despre fostul meu prieten, dar nu și pe ăsta. Tot ce poți să faci cu noroiul este să îl ignori. Altfel, se lipește de tine.

Pentru numele lui Dumnezeu, hai să mergem mai departe cu povestea.

Val Pricep. Oliver zice că, bineînțeles, nu e poponar (cum i-ar fi putut trece cuiva prin cap una ca asta?); dar, dacă ar fi, n-ar avea nicio greutate în a i-o pune prietenului lui. Și Stuart, în ciuda faptului că e, probabil, cea mai plicticos de convențională persoană pe care am avut nesansa să o cunosc îndeaproape, nu e deloc

surprins și cu atât mai puțin alarmat de excursul meu psihologic. Nu are de spus decât „Fără comentarii. Stimați jurați, pledoaria mea se încheie aici. Sau haideți să clarific. Cred că sunt mână în mână“.

Gillian Cele mai multe dintre hotărârile de divorț acordate în favoarea femeilor, din 1973 încoace, s-au întemeiat pe comportamentul nepotrivit al soțului. Exemple de comportament nepotrivit: violența, excesul de alcool, jocurile de noroc sau lipsa generală de responsabilitate financiară și refuzul de a avea contacte sexuale.

Termenul folosit în limbajul juridic atunci când cineva cere divorțul este „a se ruga“. Petiționarul „se roagă“ ca mariajul să fie dizolvat.

Oliver Și mai e ceva. Îi place să susțină că Val este prescurtarea lipsitului de *éclat,* dar perfect rezonabilului *prénom* Valerie. Mi s-a spus că astfel își semnează mesajele interdepartamentale împiedicate și comunicatele amatoricești. Val – și acesta este un detaliu pe care veți dori să îl savurați – este prescurtarea de la Valda.

Stuart Asta da subtilitate, asta da aluzie delicată. Ce găsesc aruncat la întâmplare pe masă când mă întorc acasă, în propriul meu cămin? Unul din manualele alea practice. Numai că acesta se intitulează *Cum să supraviețuim divorțului*. Subtitlul este *Manual pentru necăsătoriți și pentru cupluri*. Asta urmează să devin? În asta și-au propus să mă transforme? Într-un „necăsătorit“?

Știți că, după 1973, principalul motiv pentru care bărbații englezi au cerut divorțul în fața instanței a fost adulterul comis de soții? Mă-ntreb ce ne spune asta despre femei. În timp ce reciproca nu este valabilă. Adulterul comis de soț nu este principalul motiv de divorț pentru femei. Dimpotrivă. Beția și refuzul de a avea contacte sexuale par să fie motivele pentru care femeile se leapădă cel mai frecvent de parteneri.

În carte era o frază care mi-a plăcut. Știți cât costă avocații? Nici eu n-am știut. În provincie, prețul e de la patruzeci lire pe oră în sus (plus TVA). La Londra, e între șaizeci și șaptezeci de lire pe oră (plus TVA), în timp ce firmele cu prestigiu cer o sută cincizeci de lire pe oră și mai mult (plus TVA). Și tipul care a scris cartea conchide: „În mod evident, la un asemenea nivel al onorariilor, devine probabil mai ieftin să înlocuiești unele obiecte neimportante (o masă, un scaun, un set de pahare) decât să plătești cheltuielile de judecată pentru bătaie.“ Da, sună foarte rezonabil. Sigur, aș putea pur și simplu să sparg paharul pe care îl țin în mână, plus celelalte cinci de pe servantă, și în felul acesta n-am mai avea probleme cu împărțirea bunurilor. Oricum nu mi-au plăcut niciodată prea mult. Sunt de la fandosita de soacră-mea.

Am spus doar: nu, n-am greșit cu nimic, nu-ți acord divorțul, n-ai nicio dovadă împotriva mea și, în orice caz, cred că un cap în gura amantului nevestei nu se pune la „acte de violență“, nu poate fi motiv de divorț, dacă mă țin tare pe poziție și continui să spun nu, știți ce va fi nevoit să facă? Să plece de-acasă și n-o să i se acorde divorțul cinci ani.

Credeți că o să le pună capac?

Uitați-vă la paharele astea. S-o putea bea Pernod din ele, dar nu și whisky. Ar fi, într-adevăr, mai ieftin de înlocuit astfel de obiecte neimportante decât de plătit cheltuielile de judecată pentru bătaie. N-are decât să le ia – pe toate, mai puțin pe ăsta... hopa! Tocmai mi-a alunecat de pe brațul fotoliului, ați văzut? A alunecat, a zburat doi metri prin aer și s-a făcut țăndări în șemineu. Sunteți martori, nu?

Sau poate nu mai are nicio importanță.

13

CE CRED EU

Stuart Am iubit-o. Iubirea mea a făcut-o mai ușor de iubit. Iar el a văzut asta. Pentru că de viața lui și-a bătut joc, mi-a furat-o pe-a mea. Această Clădire a fost complet distrusă într-un RAID DE ZEPELINE.

Gillian L-am iubit pe Stuart. Acum îl iubesc pe Oliver. Sigur că mă simt vinovată. Dar dumneavoastră ce-ați fi făcut în locul meu?

Oliver Of, Doamne, bietul Ollie, până la membrana mucoasă în vadra cu *merde,* cât de crepuscular, cât de învârtoșat, cât de neamuzant... Nu, nu asta cred. Eu cred așa: o iubesc pe Gillian și ea mă iubește. Ăsta e punctul de pornire și totul decurge de-aici. *M-am îndrăgostit*. Și dragostea funcționează conform forțelor pieței, aspect pe care am încercat să i-l expun lui Stuart, chiar dacă n-am prea reușit și, oricum, nu mă puteam aștepta să vadă lucrurile obiectiv.

Fericirea unui om e adesea clădită pe nefericirea altuia, așa merg lucrurile. E greu și-mi pare teribil de rău că a trebuit să fie Stuart. Probabil mi-am pierdut un prieten, cel mai vechi prieten al meu. Dar n-am avut de ales, zău așa. Nu avem niciodată de ales, numai dacă ne schimbăm complet ca persoane. Dacă vreți să dați vina pe cineva, dați-o pe cel care a inventat universul, dar nu pe mine.

Și m-am mai gândit la ceva: de ce lumea ține mereu cu tembela de broască țestoasă? Haideți să-l mai aclamăm și pe iepure.

Și, da, știu că am spus iar „crepuscular“.

14

ACUM E DOAR O ȚIGARĂ-N SCRUMIERĂ

Stuart Îmi pare rău. Serios. Știu că din ceea ce urmează voi ieși cam șifonat.

El a venit la a mea. Eu de ce să nu mă duc la a lui?

Nu, nu e suficient.

De ce-am făcut-o? De ce încercam să mă agăț sau la ce încercam să renunț? Niciuna, amândouă?

Mă agățam: pentru că speram să se răzgândească dacă mă vede?

Renunțam: ca atunci când refuzi să te lași legat la ochi înaintea execuției; ca atunci când întorci capul ca să vezi lama ghilotinei căzând?

Și povestea cu țigările. O întâmplare, știu, un accident. Dar a înrăutățit lucrurile, pentru că întreaga afacere a fost un accident

oribil, ca un camion care, în curbă, derapează și-ți strivește mașina de glisiera șoselei. Stăteam acolo și mi-am pus țigara în crestătura scrumierei și atunci am observat că, într-o altă crestătură, mai era o țigară. Eram atât de supărat, încât probabil aprinsesem încă una după ce o lăsasem jos pe cea dinainte. Și pe urmă am observat că în scrumieră era și un muc. Trei țigări în scrumieră – două dintre ele arzând și una stinsă. Cine-ar suporta așa ceva? Vă puteți imagina durerea pe care-am simțit-o? Nu, sigur că nu puteți. N-aveți cum să simțiți durerea în locul altcuiva, asta e problema. Asta e întotdeauna problema, e problema întregii lumi. Dacă am putea învăța să trăim durerea altuia...

Îmi pare rău. Serios. Cum să-mi cer scuze?

Va trebui să găsesc o cale.

Gillian Chipul lui Stuart n-am să-l uit în veci. Arăta ca un clovn, ca o căpățână de sfeclă, ca o mască de Halloween. Da, exact, ca unul din bostanii pe care-i primești de Halloween, cu un zâmbet artificial crestat cu cuțitul și o strălucire falsă, neliniștită, fantomatică în ochi. Așa arăta Stuart. Cred că am fost singura care l-a văzut și imaginea o voi purta cu mine pentru totdeauna. Am țipat, Stuart a dispărut, toată lumea s-a întors să se uite, dar nu mai era nimic, doar scena goală.

În noaptea dinaintea nunții am stat cu Maman. A fost ideea lui Oliver. Când a venit cu propunerea, am presupus c-ar crede că aș avea nevoie de o mână de ajutor. Dar, nu. A vrut să facă totul așa cum se cuvine. E aproape demodat uneori, Oliver. Trebuia să fiu copila care pleacă din casa părintească pe drumul sacru spre altar.

Doar că eu nu eram tocmai mireasa fecioară în alb, agățată de brațul tatălui.

Am ajuns la Maman la ora 7, în seara dinaintea celei de-a doua nunți. Eram amândouă foarte atente una cu cealaltă. Mi-a făcut o cafea și apoi m-a obligat să mă așez cu picioarele ridicate, de parcă aș fi fost însărcinată. Apoi mi-a luat valiza și s-a dus să o despacheteze, ceea ce mi-a accentuat sentimentul că m-aș afla la spital. Stăteam acolo și mă gândeam: sper să nu-nceapă să-mi dea sfaturi, nu cred că suport. Ce-a fost a fost și ce urmează să fie nu se mai poate schimba acum. Mai bine ne uităm la vreo prostie la televizor, fără să vorbim despre nimic important.

Dar – mame și fiice, mame și fiice. După vreo nouăzeci de secunde s-a întors în cameră cu costumul meu. Pe chip avea un zâmbet ca și când m-aș fi senilizat brusc și aș fi avut nevoie să fiu tratată cu afecțiune compătimitoare.

– Draga mea, ai greșit hainele.

Am ridicat privirea.

– Nu, Maman.

– Dar, dragă, ăsta e costumul pe care ți l-am cumpărat eu.

– Da.

Da, știi că așa e. De ce părinții trebuie să se poarte ca niște procurori, confirmând lucrurile cele mai clare?

– Și asta îți propui să porți mâine?

– Da, Maman.

De aici s-a dezlănțuit potopul. S-a pornit în franțuzește, așa cum face mereu când a acumulat energie și trebuie să se răcorească. Pe urmă s-a mai calmat puțin și a revenit la engleză. Ideea principală era că mi-am pierdut mințile. Doar cuiva cu probleme grave poate să-i treacă prin cap să se mărite de două ori în aceleași haine. Era împotriva bunelor maniere, a bunului-simț, a bunului-gust, a regulilor Bisericii și împotriva tuturor celor prezenți la ambele ceremonii (dar mai ales ale ei), a destinului, a norocului, a istoriei lumii și a câtorva altor lucruri și persoane.

– Oliver a vrut să-l port.

– Pot să te-ntreb de ce?

– Zice că îl purtam când s-a îndrăgostit de mine.

Izbucnirea cu numărul doi. Scandalos, ar trebui să-mi fie rușine etc. O caut cu lumânarea etc. N-ai decât să te măriți în absența mamei tale, dacă vrei să te măriți în etc. A durat aproape o oră și am sfârșit prin a-i înmâna cheia de la apartamentul meu. A plecat ținând costumul pe brațele întinse, parcă ar fi fost radioactiv.

S-a întors cu vreo două variante alternative, pe care le-am privit indiferentă.

– Alege tu, Maman.

N-aveam chef de scandal. A doua zi nu va fi ușor și speram ca măcar o persoană să fie mulțumită. Dar nu, nu era chiar atât de simplu. Voia să probez ambele variante. Ca să mi se ierte imensul *faux pas*,

aveam datoria să fac pe manechinul. Era ridicol. Le-am probat pe amândouă.

– Acum alege tu, Maman.

Dar tot nu era destul. *Eu* trebuia să aleg, *eu* trebuia să am păreri. N-aveam nicio părere. Nu aveam o alternativă, zău că nu aveam. Era ca și cum mi-ai fi spus: uite ce e, Gillian, mă tem că nu te poți mărita cu Oliver mâine, iese din discuție, deci cu cine vrei să te măriți, în schimb? Cu cutare sau cu cutare?

Nu i-a plăcut comparația, când i-am descris-o. I s-a părut de prost-gust. Mă rog. Când m-am căsătorit cu Stuart, am fost îndemnată să mă gândesc numai la mine. E ziua cea mare pentru tine, Gillian, îmi spuneau toți. Acum, mă căsătoresc cu Oliver și, dintr-odată, e ziua cea mare pentru toți ceilalți. Oliver insistă asupra unei cununii religioase pe care eu n-o vreau. Maman insistă asupra unei rochii pe care eu n-o vreau. M-am trezit urmărită de vise. Îmi scriam numele pe nisip, doar că nu era numele meu; Stuart începea să-l șteargă cu piciorul și Stuart izbucnea în plâns. Maman stătea acolo, pe plajă, îmbrăcată cu costumul meu verde de la nuntă, cu o expresie nici aprobatoare, nici dezaprobatoare. Doar așteptând. Așteptând. Dacă așteptăm destul, totul și toate vor merge prost și se va dovedi că ai avut dreptate, Maman. Dar unde-i câștigul?

Când am ajuns la biserică, Oliver era foarte agitat. Măcar nu a trebuit să parcurg tot culoarul dintre bănci: nu eram decât zece persoane și preotul a hotărât să ne adune pe toți în fața altarului. Dar, în clipa în care am început să ne strângem, am văzut că totuși ceva nu era în regulă.

– Îmi pare rău, i-am spus lui Oliver. N-a vrut cu niciun chip să înțeleagă.

Părea să nu priceapă. Se tot uita peste umărul meu, spre intrarea bisericii.

– Rochia, am continuat, îmi pare rău pentru rochie.

Era de un galben-intens, o culoare optimistă, cum se exprimase Maman; greu de crezut că Oliver nu observase diferența.

– Arăți ca un giuvaier, mi-a răspuns, dar fără să mă privească.

La ambele mele cununii am fost îmbrăcată în culori nepotrivite. Ar fi trebuit să port galbenul-caraghios și optimist la prima și verdele-palid și prudent la a doua.

„Și *împărți-voi* cu tine toate bunurile mele pământești." Așa am promis. Avuseserăm o discuție pe tema asta. Discuția obișnuită. Oliver voia: „Și cu toate cele ale mele pământești te înzestrez." Zicea că așa simte, că tot ce are este al meu, că limba întrupează o stare sufletească și că a împărți e meschin, iar a înzestra e poetic. I-am răspuns că tocmai asta e problema. Dacă tot faci un jurământ, el ar trebui să însemne ceva precis. Dacă el mă înzestra pe mine cu cele ale lui pământești și eu îl înzestram pe el cu cele ale mele, asta însemna că schimbam între noi ceea ce aveam, iar schimbul apartamentului meu ipotecat cu camera lui închiriată nu mi se părea că dă bine într-un jurământ de cununie; și, în plus, dacă tot era să facem schimb de bunuri, eu ieșeam în pierdere. Mi-a zis că era o atitudine lipsită de generozitate și literală – bineînțeles că urma să împărțim între noi tot ce aveam, dar n-am putea să spunem totuși a înzestra. Cum altfel – mi-a argumentat el – s-ar putea face mai exact diferența dintre cei

doi soți ai mei decât prin cuvintele a împărți și a înzestra. Stuart era în stare să vrea un târg, în timp ce el, Oliver, dorea capitularea desăvârșită. I-am povestit că, dacă-și amintește, eu și cu Stuart ne-am căsătorit la ofițerul Stării Civile și nu am promis nici să împărțim, nici să înzestrăm.

Și-așa, Oliver s-a dus la preot și l-a întrebat dacă puteam face un compromis: dacă el putea afirma că mă înzestrează, iar eu că împart cu el. Preotul i-a răspuns că nu se poate.

„Și *împărți-voi* cu tine toate bunurile mele pământești.“ Oliver a accentuat verbul, vrând ca lumea să știe că nu era de acord cu formularea. Problema e că a sunat ca și cum s-ar fi plâns că este obligat să-mi dea ceva. I-am spus-o, în timp ce stăteam în fața bisericii și Maman făcea fotografii.

– Toate bunurile mele pământești ți le închiriez, mi-a întors-o el, parcă mai relaxat. Toate bunurile mele pământești ți le împrumut. Toate bunurile mele pământești, cu excepția celor la care țin cu adevărat. Toate bunurile mele pământești, dar am nevoie de chitanță...

Și așa mai departe. Odată ce se pornește, e mai bine să îl lași să se desfășoare. Ați văzut cele mai noi lese pentru câini? Cele cu arc, care se derulează pe zeci de metri, dacă animalul o ia la fugă brusc, și care se strâng la loc când se oprește să te aștepte? Asta îmi evocă Ollie când o ia razna așa. E ca un câine mare. Dar te așteaptă la colț, să îl ajungi din urmă și să-l mângâi.

– Și împărți-voi cu tine toate notele de plată de la restaurant.

Am mers câțiva kilometri până la un restaurant drăguț, ales de Ollie. Aveam o masă lungă, în spate. Proprietarul așezase o mulțime de trandafiri roșii în dreptul locului meu, ceea ce mi s-a părut foarte frumos din partea lui, chiar dacă Ollie a declarat într-o șoaptă prefăcută că trandafirii roșii sunt un pic desueți. Ne-am așezat, am băut un pahar de șampanie și am trecut prin faza aceea de discuție amuzată despre cine s-a mai blocat în trafic, în drum spre restaurant, despre cum preotul păruse interesat, deși abia dacă ne cunoscuse pe mine și pe Oliver, despre cum nu umflaserăm replicile și cât de fericită arătam.

– Mai licitează cineva peste fericită? a întrebat Ollie și s-a dezlănțuit iar. Aud cumva radioasă? Da, am auzit radioasă aici, în stânga. Acum, cine mai dă peste radioasă? Minunată? Aud „minunată“? Mulțumesc, domnule. Acum, aud de undeva „magnifică“? Spectaculoasă? Senzațională? Momentan am „minunată” aici, în dreapta... minunată... minunată... Am spectaculoasă în fața mea. Spectaculoasă la mine... v-ați oprit la spectaculoasă? S-a vândut agentului de licitație, cumpărată de Ollie...

Și a bătut în masă cu râșnița de piper pe post de ciocănel și m-a sărutat în aplauzele celorlalți.

S-a servit felul întâi și, pentru că mi s-a părut că Oliver nu aude ceva ce-i spuneam, i-am urmărit privirea; atunci l-am văzut, stând singur la o masă, fără măcar să se uite la noi, citind liniștit o carte, pe Stuart.

De aici încolo totul a mers prost și am încercat să-mi șterg restul din amintire, ce am mâncat, ce s-a spus și cum ne-am prefăcut că nu se întâmplă nimic. Dar nu pot să șterg finalul, chipul lui Stuart apărând brusc pe deasupra feței de masă și uitându-se fix la mine, cu un zâmbet oribil și o sclipire fantomatică în ochi. Un bostan de

Halloween care a prins viață. Am țipat. Nu că ar fi fost cu adevărat înfricoșător. Dar era atât de trist, încât n-am mai putut să suport.

Oliver Ticălosule! Stârpitură ticăloasă și umflată, bancher coprofag de două parale! După tot ce-am făcut pentru tine, în ani și ani de zile! Cine ți-a dat o formă acceptabil omenească? Cine-a făcut febră musculară lustruindu-ți asprimile? Cine ți-a prezentat fete, cine te-a învățat să ții furculița și cuțitul, cine ți-a fost prieten, fir-ar să fie? Și cu ce mă aleg, în schimb? Îmi belești ziua nunții, îmi belești cea mai frumoasă zi din viață. Răzbunare ieftină și vulgară, asta a fost, indiferent că, în cocina care-ți ține loc de suflet ai transferat motivația făcând din ea ceva nobil, poate chiar drept. Dă-mi voie să-ți spun următoarele, steatopigosul meu fost tovarăș: dacă-ți mai bagi nasul unde nu-ți fierbe oala, ai să fii fostul meu prieten din mai multe puncte de vedere. O să te pun să mănânci sticlă pisată o săptămână, să ne fie clar! Nu-l subaprecia pe Oliver nici o singură clipă! În inima asta a mea, presupus blândă, e loc pentru violență.

Ar fi trebuit să cer să fii arestat de cum te-am văzut. Să te-nchidă pentru cine știe ce faptă, vagabondaj cu premeditare, murdărirea peisajului sau pentru că ești un smiorcăit plicticos. Arestați-l, domnule polițist, nu mai e amuzant, pur și simplu a încetat să mai fie amuzant. Doamne, glumesc, asta a fost întotdeauna slăbiciunea mea, dar, dacă n-aș glumi, ar trebui să vin și să-ți retez urechile alea păroase, să ți le vâr pe gât și să te fac să-ți mănânci ochelarii ăia străvechi pe post de desert.

Ziua a mers atât de bine, până te-am văzut vizavi, încercând să treci neobservat bătând pasul metronomic de colo-colo, pe alee, ca o santinelă, fumând ca soba lui Arnold Bennett și azvârlind priviri

fetide către biserică. Era evident că pui la cale o nerozie fără haz, de aceea, aranjându-mi garoafa albă, cu îmbujorarea ei verzuie, am traversat carcinogena cale de acces și te-am acostat.

– Vin la nuntă, ai spus.

Ți-am corectat improbabila intenție.

– Și tu ai venit la nunta mea, ai continuat să te miorlăi, așa că vin și eu la nunta ta.

Ți-am explicat ce divergențe de etichetă presupune un asemenea plan și anume că, în societatea moderat evoluată cunoscută sub numele de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, în general, oamenii nu își permit să participe la ceremonii protocolare la care nu au fost invitați. Când ai pus sub semnul întrebării această tainică regulă de bună purtare, te-am îndemnat, în cel mai frumos mod cu putință, să-ți iei naibii picioarele la spinare și, dacă se poate, să te arunci sub roțile primului autobuz supraetajat.

Nu pot să afirm că am avut deplină încredere în aparenta ta retragere și am stat cu un ochi vigilent la ușa bisericii în timp ce așteptam ca preotul să ridice cortina. Mă așteptam ca în orice clipă portalul de stejar să se dea în lături, dezvăluindu-ți chipul nepoftit. Chiar și după ce a început ceremonia de unificare, tot m-am mai așteptat ca, ajunși la partea unde oricare dintre cei prezenți este poftit să dea un țignal dacă știe de vreun obstacol, de vreo opreliște sau măcar de vreun impediment în calea furiei mele corporale dezlănțuite asupra frumoasei Gill, să te ițești din cine știe ce ungher întunecat al bazilicii și să îți manifești obiecțiile tale șchioape. Dar n-ai făcut-o și noi am zburdat veseli printre jurăminte. Am avut chiar timp să pun un accent ironic pe partea aceea tâmpită a slujbei unde te legi să îți

„împarți“ bunurile pământești cu partenerul. Timp de secole toată lumea și-a „înzestrat“ partenerul cu bunurile sale pământești – poftim, ia totul, ce-i al meu e și-al tău – și asta, după părerea mea, dă punctul central fără rezerve al spiritului matrimonial, încapsulând esența întregii afaceri. Dar s-a terminat. Avocații și contabilii au acaparat tot. Am fost puțin *boulversé* când Gillian a insistat asupra lui *a împărți* și discuția pe această temă mi s-a părut un pic nedemnă, parcă mi-aș fi propus s-o șterg urgent din templu și imediat să scot pe piață jumătatea mea din apartamentul ei. Elegant, am cedat în această chestiune. Mireasa mea are, după cum poate vei fi remarcat, o vagă nuanță de Mme Balaur.

De fapt, a făcut parte dintr-un târg cam păduchios. Eu am vrut nunta la biserică, în timp ce Gillian o vedea încă și mai lipsită de sens decât prima dată. Astfel, eu am ales teatrul de operațiuni, iar ei i s-a îngăduit să perie scenariul. Tot ea a negociat și cu părintele, după cum pot să depun mărturie. Nu toate lăcașurile de cult, chiar așa disperate să pună mâna pe câte o afacere cum te-ai aștepta să fie în ziua de azi, primesc cu brațele deschise ideea ceremoniei nupțiale a unei femei decăzute cum este Gillian. Eu însumi am făcut turul mai multor biserici și m-am ales cu răspunsuri pronunțat rezervate. Drept care Gillian s-a dus și l-a convins pe unul dintre recalcitranții piloți cerești. Un adevărat nunțiu papal, fata asta. A se vedea modul în care l-a convins pe Stuart să se comporte ca un ofițer și gentleman, în ciuda evidenței istorice contrare. La început, s-a manifestat exact ca un neanderthalian ori de câte ori venea vorba de divorț; dar Gillian l-a înduplecat să își dea acordul. Că tot a venit vorba, nu este un fragment din istoria omenirii ale cărui detalii să mi le amintesc cu plăcere. Gillian continuând să se vadă excesiv cu Primul Soț. Gillian păstrându-și atelierul în casa PS, chiar și după ce îl părăsise pe PS. Oliver cu interdicție de a vizita atelierul. Oliver obligat chiar ca, o

vreme, să ia distanță. Nici măcar pe bancheta din spate, ci de-a dreptul în portbagaj, doar în compania roții de rezervă și a atlasului rutier depășit.

Dar perioada aceea s-a încheiat. Reversibilitatea – scânteietor termen de referință în meseria soției mele – a fost pusă în practică în sfera vieții casnice. Gillian și Oliver au devenit o unitate fiscală și spectrul *time sharing*-ului în Marbella a fost, în fine, definitiv alungat. Păducelul de la poartă, clătinat de vânt, și-a scuturat blândele confetti – fără chestii preambalate, vă rog! – și *la belle mère* s-a transformat într-un adevărat Cartier-Bresson, odată ce am convins-o că, după cum susțin toți pionierii artei fotografice, aparatul funcționează mult mai bine cu capacul scos de pe obiectiv. Ulterior, am descins cu toții la Al Giardinato și i-am promis lui Gillian să nu-i spun proprietarului Al fiindcă, sincer să fiu, în ziua de azi am rămas singurul pe care îl mai amuză gluma.

Prosecca se lăfăia în frapiere. Urma să fie o masă memorabilă, înțelegeți, nu o poșircă luată pe cardul de credit – dumneavoastră ați comanda șampanie franțuzească într-un restaurant italian? Am zăbovit verbal asupra excentricităților pastorului și a vagabondajului – *vagari*, în latină, „a rătăci" – care ne adusese, ca pe un drum cu sens unic, până la restaurantul lui Al. Pe urmă a sosit primul fel, *spaghetti neri alle vongole*, și obiecția cum că opțiunea lui Ollie avea mai degrabă un aspect funebru decât nupțial a fost surmontată cu o simplă glumă.

– Maman, am spus (căci decretasem că aceasta era soluția la problema vocativului), Maman, nu uita că la nunțile bretone bisericile erau drapate în negru.

În orice caz, îndată ce furculița a transportat acest *primo piatto* către gură, orice discordie a dispărut. Am început să sorb fericirea ca pe o spaghetă lungă, flexibilă, de neîntrerupt. Atunci l-am văzut pe micul ticălos.

Hai să vă descriu scena. Eram zece (cine? a, câțiva *amici* și *cognoscenti* aleși pe sprânceană) în fundul restaurantului, la o masă lungă, într-un separeu – ceva din *Cina cea de Taină* a lui Veronese –, în timp ce la picioarele noastre o adunătură pestriță de consumatori se străduiau să mimeze lipsa de interes față de veselii nuntași. (Ah, ce atitudine englezească! Nu intervii în bucuria altora, nu ridici paharul în sănătatea lor din capătul celălalt al restaurantului, te prefaci că nu s-a căsătorit nimeni, doar dacă respectivii nu devin zgomotoși, moment în care poți să faci reclamație...) Carevasăzică mi-am aruncat privirea asupra chipurilor aplecate discret și ce-am zărit, exact vizavi de noi? Pe diplomatul Prim Soț, așezat singur la masă, prefăcându-se că citește o carte. Ce gambit straniu. Stuart să citească o carte?? Ar fi fost mai bine camuflat dacă s-ar fi urcat în picioare pe scaun să ne facă semn cu mâna.

M-am ridicat sprinten de la locul meu, în ciuda mâinii miresei, care a încercat să mă rețină, am traversat încăperea către fostul proaspetei mele soții și l-am instruit amiabil să-și ia tălpășița. Nici nu s-a uitat la mine. A rămas cu privirile ațintite în previzibila lui lasagna, pe care o schingiuia ineficient cu furculița.

– E un loc public, mi-a replicat el șters.

– De-aia te și rog să îl eliberezi, i-am întors-o. Dacă ar fi fost un loc privat, nu ți-aș mai fi arătat curtoazia limbajului verbal. Până acum, ai fi fost pe trotuar, în mai multe poziții. Ai fi fost pe făraș, cu gunoiul.

Poate făcusem prea mult zgomot, pentru că în clipa aceea s-a apropiat Dino, proprietarul.

– Al, i-am zis, redevenind simpatic cum mă știe toată lumea, avem aici o scamă-n ochi. Pata Neagră Accidentală din trattoria ta. Fii bun și îndepărteaz-o.

Vă vine să credeți că n-a vrut? Pur și simplu a refuzat să-l dea afară pe Stuart. Și, la un moment dat, chiar a fost câr pe ce să-i ia apărarea. Ca să nu tulbur și mai tare liniștea, m-am întors la masa mea, unde spaghetele sumbre aveau gust de cărbune. Am încercat să explic lacuna din legislația engleză care interzicea unui grup de zece clienți mulțumiți, aflați într-o stare de euforie, să se simtă bine netulburați (uite ce se întâmplă când iei partea celui mai slab!) și cu toții am decis să ne concentrăm asupra veseliei imediate.

– A, am spus, întorcându-mă spre Gill, nu știam că te mai cheamă și Veselia.

Și toată lumea a râs, deși lui Ollie i s-a părut cam chinuită gluma. Și, în pofida superbului *pesce spada al salmoriglio*, atenția se întorcea mereu asupra nenorocitului de Stuart, care urmărea cu degetele lui bondoace și neliniștite pe pagină (categoric, nu Kafka!), străduindu-se să își stăpânească buzele pătate de lasagna să se miște în ritmul lecturii. Cum se face că limba este irezistibil atrasă de orice orificiu dentar, cum se face că se sustrage comenzilor și, căutând porțiunea aspră, se freacă de ea ca o vacă de trunchiul unui copac? Stuart era porțiunea noastră aspră, caria apărută pe neașteptate. Cum poți fi vesel cu adevărat, în ciuda veseliei de suprafață?

Am fost sfătuit să îl ignor. Ocupanții celorlalte mese au început să plece, iar asta l-a făcut pe Primul Soț al soției mele să iasă și mai mult

în evidență. Deasupra mesei lui se înălța un colac de arome tabagice. Semnale de fum din partea viteazului părăsit, trimise către o *squaw* pierdută. Eu m-am lăsat de iarba-rea. E un obicei stupid, care încurajează delăsarea. Dar Stuart de asta are nevoie și asta vrea acum – se delăsase. În cele din urmă, am rămas în restaurant noi zece (fiecare cu câte un *dolce* flamboaiant în față), un cuplu care întârzia lângă geam, fără îndoială punând la cale un episod *banlieusard* cu mâncărimi adulterine, și Stu. M-am ridicat și l-am văzut aruncând ocheade către masa noastră și aprinzându-și încă o țigară.

L-am lăsat să asude puțin și am urinat strașnic într-un *gabinetto* crepuscular, apoi m-am întors cu pași ușori, trecând pe lângă masa lui. Avusesem intenția de a-i adresa o privire scurtă și condescendentă, dar, în timp ce mă apropiam, a tras un fum din țigară care i-a zguduit plămânii, și-a ridicat spre mine privirea tremurândă, s-a uitat în jos, în scrumieră, a dat să pună țigara într-una din crestături, din nou și-a ridicat privirea spre mine și a izbucnit în lacrimi. Stătea acolo, dând apă la șoareci și fâsâind ca un calorifer spart.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Stu! i-am zis, încercând să nu las să mi se vadă iritarea.

Pe urmă a început să mormăie ceva despre țigări. Țigări aia, țigări ailaltă. M-am uitat în jos, în scrumieră, și am văzut că prăpăditul aprinsese două în același timp. Cât de beat putea fi și ce fumător exasperant de nestilat era! Cum să spun, un nivel elementar de panaș nicotinic stă la îndemâna oricărui fumător, oricât de necizelat ar fi, cu condiția să vrea.

Am întins o mână și am stins una din cele două țigări pe care le aprinsese – ca să-mi găsesc ceva de făcut, bănuiesc. La care el și-a

ridicat privirile rătăcite și a început să chicotească. Pe urmă s-a oprit la fel de brusc și a pornit să bolborosească. Imaginea unui Stu lacrimogen nu este una cu care doresc să vă împovărez. Apoi a început să urle ca un copil care a pierdut o armată întreagă de ursuleți. L-am convocat pe Dino și l-am întrebat: acum ce mai zici? Dar Dino, care părea complet împotriva mea, s-a comportat lamentabil de latin, ca și cum disperarea manifestată public ar fi făcut parte din atracțiile trattoriei sale și clienții ar fi venit special să asiste, ca și cum Stuart ar fi fost specialitatea casei. Ba chiar s-a apucat să-l consoleze pe bancherul tulburat, moment în care i-am dat comandă pentru douăsprezece *grappa* duble, dacă se putea rupe cumva de la activitatea de asistență socială voluntară, și m-am îndreptat lin spre masa noastră. Și ce să vezi? Am fost întâmpinat cu o atitudine de gheață. Ai fi zis că eu îl făcusem să plângă. Ai fi zis că eu îi stricasem lui petrecerea de nuntă.

– Adu odată blestematele alea de *grappa*, Dino! am strigat, moment în care jumătate din invitați, inclusiv amărâta de mireasă și nenorocita de soacră, m-au informat că nu le place *grappa*. Și ce legătură are?! am țipat.

Lucrurile începeau să scape de sub control. Personalul restaurantului se strânsese în jurul lui Stuart, de parcă el ar fi descoperit localul, și nu eu, nuntașii o lăsaseră mai moale cu petrecerea, masa cu adulterul se uita la noi cu ochi mari și nedumeriți, paharele de *grappa* întârziau costisitor și Ollie începea să se simtă, sincer vorbind, tratat ca un cap de pește vechi de trei zile. Inventivitatea însă nu murise și, mai mult cu forța, am convins un chelner să îmi aducă cea mai mare față de masă pe care o avea. Două cuiere, rechiziționate în ciuda protestelor, câteva carafe pe post de greutăți, câteva răni subțiri de cuțit în pânză și iată-l: un paravan improvizat. Duși erau și

îndrăgostiții curioși, dus era și bâlbâitul Stuart și sosiseră până și paharele cu *grappa!* Un triumf tactic pentru Ollie, care și-a pus în funcțiune farmecul anecdotic, în încercarea de a reporni motorul distracției.

Și era cât pe ce să funcționeze. Gheața a început să se topească. Toată lumea a hotărât că este mai sănătos să mai încerce o dată să se simtă bine. Eram în mijlocul uneia dintre istoriile mele mai lungi și mai monotone, când s-a auzit zgomotul îndepărtat al unui scaun târșit pe podea. Of, ce bine, mi-am spus, în sfârșit își ia tălpășița. Dar, câteva clipe mai târziu, în timp ce-mi construiam unul dintre legendarele mele *crescendi* anecdotice, am auzit-o pe Gillian țipând. A țipat, pe urmă a izbucnit în plâns. Parcă văzuse un strigoi. Se uita cu ochi ficși, pe deasupra paravanului improvizat. Și la ce se uita? Dincolo de el, nu părea să mai fie altceva decât tavanul stropit. Dar lacrimile păreau de neoprit, canalele lacrimale pulsând ca o arteră retezată.

Pe nimeni nu a mai interesat finalul istoriei mele.

Gillian Un clovn. O căpățână de sfeclă. O mască de Halloween...

15

SĂ FACEM ORDINE

Stuart Plec. Asta mi-e soarta. Pentru mine, nu mai e nimic aici.

Sunt trei lucruri pe care nu le suport.

Nu suport faptul că mariajul meu a eșuat. Nu, hai să spunem lucrurilor pe nume. Nu suport faptul că eu am eșuat. Dintr-odată, am început să observ felul în care vorbește lumea despre astfel de situații. Se spune: „Căsnicia a eșuat“ sau „Căsnicia s-a destrămat.“ Ah, a fost vina căsniciei, nu-i așa? Ascultați-mă pe mine, „căsnicia“ nu există, am hotărât. Nu existați decât tu și ea. Ori e vina ei, ori a ta. Și, chiar dacă atunci am considerat că era vina ei, acum cred că e a mea. Am dezamăgit-o. M-am dezamăgit pe mine însumi. Nu am făcut-o atât de fericită, încât să nu mai poată pleca. Asta n-am făcut. Am dat greș și îmi este rușine. Prin comparație, puțin îmi pasă dacă cineva e de părere că nu-mi funcționează scula.

Nu suport ce s-a întâmplat la nuntă. Țipătul ei încă îmi mai răsună în minte. N-am vrut să stric totul. Am vrut doar să fiu acolo, să văd fără

să fiu văzut. Totul a mers prost. Cum mai pot să mă scuz? Numai plecând.

Nu suport faptul că vor să fim prieteni. Dacă nu o spun sincer înseamnă că sunt ipocriți. Dacă o spun sincer, e și mai rău. Cum pot să susțină așa ceva după toate câte s-au întâmplat? Mi s-au iertat păcatele. Colosala impertinență de a fi intervenit, pentru scurt timp, între Romeo și Julieta mi-a fost scuzată. Știți ceva, mai duceți-vă naibii amândoi! Nu mă las iertat așa, cu una, cu două, și nici voi n-o să fiți iertați, m-ați auzit? Nici măcar dacă eu însumi nu mai suport.

De aceea plec.

Interesant este că singura persoană de care are să-mi fie dor este Mme Wyatt. De la bun început a fost cinstită cu mine. Am sunat-o aseară, să-i spun că plec și să-mi cer scuze pentru purtarea de la nuntă.

– Nu te mai gândi, Stuart, mi-a spus. Poate ai fost chiar de folos.

– Cum adică?

– Poate, dacă începi cu un dezastru, nu mai ești tentat să te uiți înapoi și să susții că a fost o vreme când totul mergea perfect.

– Sunteți un adevărat filozof, Mme Wyatt, știați?

A râs într-un fel în care n-am mai auzit-o râzând până acum.

– Serios, am continuat, sunteți o femeie înțeleaptă.

Ceea ce, nu știu pentru care motiv, a făcut-o să râdă și mai tare. Brusc, mi-am dat seama că în tinerețe trebuie să fi fost o mare

cochetă.

– Ținem legătura, Stuart, mi-a spus ea.

A fost frumos din partea ei, nu-i așa? S-ar putea să îi urmez îndemnul.

Oliver Imposibil să nu socotești, *de temps en temps*, că viața are și o latură ironică, nu-i așa? Uitați-vă la Stuart, veselul bancher (*I Banchieri Giocosi* – de ce sunt atât de puține opere pe tema asta, mă-ntreb, mă-ntreb), pilonul minuscul, dar perseverent al capitalismului, mângâietorul furișat al forțelor pieței, un Mountjoy al fuzionărilor, lacheul achizițiilor și al vânzărilor. Și, uitați-vă la mine, liberal credul care votează legat la ochi, înfigând acul cu gămălie la întâmplare, sensibil maestru de ceremonie al artei păcii, un om care ia instinctiv partea celor slabi împotriva celor puternici, partea balenelor împotriva flotei de pescuit nipone, partea puiului de focă umed împotriva brutei ucigașe cu cămașă în carouri, partea pădurii tropicale împotriva sprayului deodorant. Dar, când susținătorii acestor două doctrine rivale își îndreaptă atenția asupra chestiunilor legate de iubire, unul dintre ei începe să creadă brusc în protecționism și în Comisia pentru Monopoluri, iar celălalt susține înțelepciunea naturală a pieței libere. Ghiciți cine ce cale va alege?

Dar mai e și trosneala, țaca-țaca la așternut, mica sondă de țesut extensibil care provoacă atâtea neliniști. Imboldul divin al inimii, cântat de menestrelii de pretutindeni, duce, să nu uităm, la futai. Trebuie să rezist aici tonului triumfător (măcar un pic), dar nu putem să nu observăm prudent că, dacă adeptul pieței libere se transformă în protecționist, e clar că a constatat că *marfa sa nu se ridică la înălțimea*

cerută. Că, uneori, șș-ceaca-ceac-ceac ca o cutie cu cereale pentru micul dejun n-o face pe *inamorata* să vibreze până la apusul soarelui. Că, uneori, se cere un fulger strălucitor pe fondul unui cer deșertic. Cine alege avionul de jucărie, cu elice de plastic și lansator de elastic răsucit pe mosor, când pe cer mai sunt încă stele căzătoare? Nu asta deosebește rasa umană de fiarele umile, anume aspirațiile?

Dar dacă, de nevoie, bâta ucigătoare de foci se mai vântură încă, dacă vânătorul nipon de balene mai este încă trimis pe apele Sudului, nimic nu justifică prelungirea brutalităților odată cu revenirea în port. Bietul Stuart – încă îi întind mâna prieteniei. Ba chiar i-am telefonat. Iată-mă, cu cicatricea micului nostru *contretemps* încă pe obraz (dar nu-i nimic, căci eram mai degrabă Ollie Duelistul Sprinten, decât Oliver Russell Victima Semiangajată a Delincvenței), și am încercat să îl aduc cu binișorul înapoi la normalitate.

– Salut, sunt Oliver.

A urmat o pauză, a cărei lungime medie a făcut-o greu de interpretat, urmată de o comunicare mai puțin ambiguă.

– Du-te-n mă-ta, Oliver!

– Uite ce e...

– Du-te-n mă-ta!

– Îmi închipui...

– DU-TE-N MĂ-TA, DU-TE-N MĂ-TA, DU-TE-N MĂ-TA.

S-ar fi zis că îl sunam ca să-i cer scuze, că eu eram acela care îi stricase lui cununia. Nici Bătrânul Marinar nu se descurcase mai

bine decât Stuart când apăruse la biserică și apoi ne urmărise la restaurant. Ar fi trebuit să cer să fie arestat. Domnule polițist, zăriți oare zdreanța aceea veche de acolo? Se văicărește la toată lumea, ceva despre un pescăruș doborât. Mutați-l din loc, vă rog, sau mai bine aranjați-i să stea locului o noapte la Newgate, pe banii Maiestății Sale.

Dar n-am făcut-o, am fost înțelegător și uitați cu ce mulțumiri mă aleg. Stropi de dute-n mă-ta, picurați în ureche ca o doctorie din pipetă. Mi s-a părut cu atât mai grosolan, cu cât instrumentul prin intermediul căruia primeam îndemnurile la evacuare nu era altul decât mobilul negru-mat, cu husă din piele, prin care îi declarasem iubirea propriei lui soții. Dacă ar fi rămas suficient pe fir, poate i-aș fi împărtășit și această abilă ironie.

Desigur, nu formasem numărul lui Stuart – de fapt, numărul ei! Nu făcusem decât să apăs pe veșnic memoratoarea tastă 1 – doar din proprie inițiativă. Uneori, mărinimia are nevoie de o *accoucheuse*. Gillian venise cu ideea telefonului.

Nu cumva să o judecați greșit pe Gillian, apropo. Nu c-aș ști ce culoare are vălul transparent pe care îl ridicați în fața ochilor atunci când visați la ea. Dar e mai puternică decât mine. Am știut asta întotdeauna.

Și-mi place. Iar pe mine să mă legați cu frânghii de mătase, vă rog!

Gillian Oliver zice că Stuart nu a vrut să-i vorbească. Am încercat și eu să îl sun. A răspuns. Am spus:

– Sunt Gillian.

S-a auzit un suspin, apoi mi-a închis. Nu pot să-l învinovățesc, nu?

Stuart a răscumpărat partea care îmi revenea din casă. Banii și bunurile s-au împărțit corect. Știți ce-a făcut Stuart? A fost unul din lucrurile acelea surprinzătoare. Când am convenit să divorțăm – când a acceptat să-mi acorde divorțul, ca să fim mai exacți – am spus ceva despre cât de tare uram ideea ca avocații să vină și să decidă cine ce ia, despre cum fusese deja destulă suferință, pe care avocații aveau să o întețească, insistând să ne batem pentru fiecare bănuț. Și știți care a fost reacția lui Stuart? Mi-a spus:

– Hai să o lăsăm pe Mme Wyatt să hotărască.

– Pe Maman?

– Am încredere că o să fie mai corectă decât orice avocat.

Nu este extraordinar? Așa că s-a ocupat ea, iar avocaților le-am zis că ne-am înțeles. Și instanța a aprobat.

Și încă ceva. Nu a avut nicio legătură cu sexul ruptura. Indiferent ce și-ar putea închipui lumea. Pentru că nu intenționez să intru în detalii, o să vă spun doar atât. Când cineva este de părere că nu se pricepe prea bine să facă dragoste, cel mai probabil este că se va strădui mai tare, nu-i așa? Dacă, pe de altă parte, el sau ea crede că are totul la degetul mic, e foarte posibil să se lenevească sau chiar să și-o ia în cap. În felul acesta, pentru cealaltă persoană s-ar putea să nu fie o diferență prea mare. Mai ales dacă lucrul cel mai important este cine sunt ei cu adevărat.

După ce m-am mutat, Stuart m-a lăsat să păstrez atelierul. Și nu a vrut să primească nicio chirie. Lui Oliver nu i-a plăcut. A zis că s-ar putea ca Stuart să mă atace. Bineînțeles că nu s-a întâmplat una ca asta.

Când împărțeam prada, Stuart a insistat să păstrez paharele pe care le-am primit de la Maman. Sau ce a mai rămas din ele. Au fost șase, acum mai sunt doar trei. Ciudat, eu nu-mi amintesc să fi spart vreunul.

Mme Wyatt Îmi pare rău pentru incidentul cu rochia de cununie. N-am avut câtuși de puțin intenția să o supăr pe Gillian, dar zău că ideea ei era absurdă. Mai mult decât absurdă, era ideea unui imbecil. Să te măriți de două ori în aceeași ținută, cine a mai auzit de așa ceva? De aceea, uneori trebuie ca o mamă să se poarte ca o mamă.

Cununia a fost un dezastru. Nici că s-ar fi putut să iasă mai prost. Nu am avut cum să nu observ că șampania nu era din Champagne. Am început cu ceva negru de mâncare, care și-ar fi avut mai degrabă locul la o înmormântare. Și toată neplăcerea cu Stuart. Toată, un dezastru. Și, la sfârșit, Oliver a insistat să comande pentru toată lumea un *digestif* italian, cu care mai degrabă se poate face frecție unui copil răcit. Dar să-l torni pe dinăuntru? În veci. Cum spuneam, un dezastru.

Val Eu îi dau un an. Nu, serios. Fac pariu. Cât vreți? Zece lire, cincizeci, o sută? Eu îi dau un an.

Ascultați-mă pe mine, dacă Stuart, care are stofă de bărbat însurat, a rezistat doar atât cu fandosita aia nesătulă, ce șanse are Oliver, care n-are nici bani, nici viitor și care e, de fapt, pederast? Cât o să țină căsnicia până să înceapă s-o strige Stuart în pat?

Și încă ceva...

Oliver și Stuart Afară.

Dați-o afară pe parașută.

Hai.

Afară.

Afară.

AFARĂ.

Val Nu se poate să-mi facă una ca asta. Nu-i puteți lăsa să-mi facă una ca asta. Am și eu dreptul la...

Oliver și Stuart AFARĂ. Ori ea, ori noi. Afară, parașută! AFARĂ. Ori ea, ori noi.

Val Știți că asta contravine tuturor regulilor posibile, nu?

Vă dați seama ce faceți aici? Știți care pot fi consecințele? V-ați gândit la ele? E forța jucătorilor. Hei, dumneata de colo... n-ar trebui să fii managerul lor, n-ar trebui să fii proprietarul întregii nenorocite de echipe??

Oliver Ai o batistă, Stu?

Val Chiar nu vedeți ce se petrece? E un atac direct împotriva autorității dumneavoastră. Ajutați-mă. Vă rog. Dacă mă ajutați, vă povestesc despre pușele lor.

Oliver Eu o țin, tu pune-i căluțul.

Stuart Bine.

Val Sunteți demni de milă, să știți. Amândoi. Demni-de-mi-lă.

Stuart...

Ol.....

Oliver Ham. Ăsta da, sport. Valda învinsa.

Ham, ham.

Stuart, uite...

Stuart NU.

Oliver A fost ca pe vremuri, nu-i așa? Exact ca pe vremuri. Îți aduci aminte? *Jules et Jim?*

Stuart Du-te-n mă-ta, Oliver.

Oliver Când recuperez batista să ți-o trimit?

Stuart Du-te-n mă-ta, Oliver.

Dacă mai deschizi o dată gura, te...

Hai, du-te-n mă-ta.

Oliver Am citit memoriile lui Șostakovici. Istericalele de mai înainte ale Valdei mi-au amintit de pagina întâi, unde compozitorul promite că va încerca să nu spună decât adevărul. A trăit evenimente importante și a cunoscut mulți oameni însemnați. Va încerca să îi descrie cinstit, fără să falsifice, fără să coloreze nimic: va fi declarația

unui martor ocular. Foarte bine. Corect. După care, neapreciatul umorist continuă, și citez: „Desigur, mai e și vorba aceea, că «minte ca un martor ocular».“

Asta o cam definește pe Val. Minte ca un martor ocular.

Și încă o notă de subsol. Sau mai degrabă o temă de discuție pentru Stuart, dacă el ar mai fi avut puțină răbdare să discute cu mine. Șostakovici despre opera sa, *Lady Macbeth*: „Este și despre cum ar fi putut arăta dragostea, dacă lumea nu ar fi fost plină de răutate. Răutatea este cea care distruge iubirea. Și legile, proprietățile, grijile financiare și statul polițienesc. Dacă restul condițiilor ar fi fost altele, atunci și dragostea ar fi fost alta.“ Bineînțeles. Circumstanțele schimbă iubirea. Ce să mai zic de circumstanțele extreme, ale Terorii Staliniste? Șostakovici continuă: „Toată lumea părea îngrijorată de soarta iubirii. Presupun că întotdeauna va fi la fel, că întotdeauna ni se va părea că dragostea își trăiește ultimele zile.“

Închipuiți-vă moartea iubirii. S-ar putea întâmpla. Aș fi vrut să-i spun lui Stuart: îți amintești prelegerea pe care ți-am ținut-o despre forțele pieței și dragoste, ei bine, nu eram nici eu sigur cât cred în ea, era mai mult o improvizație. Acum îmi dau seama că descoperisem ceva. „Dacă restul condițiilor ar fi fost altele, atunci și dragostea ar fi fost alta.“ E adevărat, e foarte adevărat. Și ce puțin ne gândim la toate astea. Moartea iubirii: e posibilă, e de conceput, nu suport ideea. „Cadet Russell, de ce dorești să te înrolezi în Regiment?“ „Vreau ca lumea să fie mai sigură pentru iubire. Și vorbesc serios, să trăiți, vorbesc cât se poate de serios!“

Doamna Dyer Mi-a făcut plăcere să îl am pe băiatul acela în casă. Sigur, livra niște gogoși cât toate zilele, plus că încă n-am primit chiria pe ultimele două săptămâni, pe care mi-a promis că o trimite prin poștă.

După părerea mea, era puțin sărit de pe fix. Îl auzeam vorbind singur la el în cameră. Și mințea de înghețau apele. Nu cred că scria scenarii de film. Și nu-și parca niciodată mașina pe stradă. Credeți că, până la urmă, avea SIDA? Se spune că SIDA îi face pe oameni să sară de pe fix. Ar putea fi o explicație. Dar era un băiat simpatic.

Când a plecat m-a întrebat dacă poate să taie ceva din copacul de-afară. Ca amintire, a zis. A plecat cu o bucată de araucaria în mână.

Gillian Stuart pleacă. Cred că e o decizie înțeleaptă. Uneori mă gândesc că ar trebui să facem și noi la fel. Oliver vorbește mereu despre cum se pregătește s-o ia de la început, dar continuăm amândoi să locuim în același oraș, să avem aceleași slujbe. Poate ar trebui să plecăm.

Oliver Testul a ieșit negativ, bineînțeles. Știam. Sper că nu v-ați făcut griji din cauza mea? *Mes excuses.* Sunt mișcat. Dacă aș fi știut, v-aș fi spus imediat ce-am aflat.

Mme Wyatt Mă întrebați ce cred despre ei, despre Stuart și Oliver, pe care dintre ei îl prefer? Dar eu nu sunt Gillian, iar altceva nu mai contează. Mi-a spus:

– Cred că am știut ce înseamnă să fii iubită. Dar n-am știut cum e să fii adorată.

I-am răspuns:

– Atunci, de ce ai fața asta lungă?

După cum spuneți voi, englezii, când faci o mutră lungă, și vântul se schimbă.

În plus, probabil că lucrurile nu se petrec niciodată așa cum te aștepți. Am aceleași prejudecăți ca mama mea. Când l-am cunoscut pe Stuart și, mai apoi, când s-au căsătorit, în capul meu era: să nu-ndrăznești cumva să-i faci ceva fiicei mele. Stuart stătea întotdeauna dinaintea mea ca la examen, cu profesorul, sau ca la doctor. Îmi amintesc că avea întotdeauna pantofii bine lustruiți și, când credea că nu-l văd, arunca o privire în jos, să vadă dacă nu cumva s-au scâlciat. Era atât de dornic să se facă plăcut, să mă facă să-l simpatizez. Mi s-a părut emoționant, dar firește că la început m-am opus puțin. Da, acum o iubești, asta văd, ești politicos față de mine și îți lustruiești pantofii, dar, dacă nu te superi, am să mai aștept câțiva ani. Întrebat care crede că a fost efectul Revoluției Franceze asupra istoriei universale, Ciu En-lai a răspuns: „E prea devreme ca să ne pronunțăm.“ Așa l-am abordat și eu pe Stuart. L-am văzut ca pe un băiat cinstit, poate puțin tern, care câștiga destul ca să o întrețină pe Gillian, ceea ce era un început bun. Dar, dacă l-aș fi examinat, așa cum a crezut el, atunci concluzia mea ar fi fost următoarea: e prea devreme ca să ne pronunțăm, mai treci peste câțiva ani. Aștept, urmăresc. Și nu mi-am pus nicio clipă întrebarea invers: dar dacă fiica mea îi va face ceva lui Stuart? Cum vedeți, nu sunt chiar atât de înțeleaptă. Sunt ca fortărețele cu toate tunurile îndreptate spre

direcția de unde se crede că va veni inamicul, rămase fără apărare atunci când acesta sosește pe ușa din dos.

Iar acum, în locul lui Stuart, îl avem pe Oliver, și ce cred eu despre asta? Oliver, care nu este de părere că lustruitul pantofilor ar fi modalitatea cea mai bună de a mă face să-l simpatizez. Dimpotrivă, Oliver se comportă ca și cum ar fi cu neputință să nu-l simpatizez. Se poartă ca și cum ne-am cunoaște de când lumea. Îmi dă sfaturi asupra peștelui englezesc care poate înlocui cel mai bine în *bouillabaisse* peștele mediteranean, pe care aici nu îl găsesc (nici nu mă întreabă mai întâi dacă îmi place *bouillabaisse).* Într-un fel, am impresia că flirtează cu mine. Și nicio secundă nu-și îngăduie să își imagineze că s-ar putea să nu-mi placă pentru că a destrămat căsnicia fiicei mele. Vrea – cum să mă exprim? – vrea să mă bucur de o parte din fericirea lui. E ciudat și chiar mișcător.

Știți ce mi-a spus acum câteva zile?

– Maman, mi-a spus – așa îmi spune, în loc de Mme Wyatt, de când a destrămat căsnicia fiicei mele, ceea ce mi se pare puțin straniu –, Maman, de ce nu-ți găsești un bărbat?

Gillian s-a uitat la el ca și cum, în împrejurările date, nici n-ar fi putut rosti ceva mai rău și poate așa și era, dar nu m-am supărat. În plus, a zis-o cochetând, parcă s-ar fi oferit el însuși pentru acest rol, dacă s-ar fi întâmplat să mă vadă pe mine, înainte s-o fi văzut pe fiica mea. Ce obrăznicie? Da, dar nu mă pot supăra pe el pentru atâta lucru.

– Nu cred că am să mă mai căsătoresc, atâta i-am răspuns.

– Un *œuf* e destul of? a întrebat el și a început să râdă de propria sa glumă.

Și nici măcar nu era o glumă prea bună. Gillian i s-a alăturat, râzând mai mult decât știam eu că poate să râdă. Au uitat de prezența mea, ceea ce, în momentul acela, a fost poate mai bine.

Vedeți, cred că n-o să mă recăsătoresc. A, nu spun că n-am să mă mai îndrăgostesc, dar asta e altă poveste. Toți suntem vulnerabili, indiferent ce susținem, până în ziua morții. Nu, dar căsătoria... Să vă spun la ce concluzie am ajuns, după toți anii petrecuți împreună cu Gordon, ani care, indiferent ce ați putea crede, au fost în cea mai mare parte fericiți; fericiți ca ai oricărui om normal, aș zice. Și am tras următoarea concluzie: că, pe măsură ce împarți viața cu cineva, îți pierzi, încetul cu încetul, capacitatea de a-l face fericit, în timp ce puterea de a-l răni rămâne intactă. Și viceversa, bineînțeles.

O perspectivă nu prea optimistă? Dar nu avem datoria să fim optimiști decât în ochii celorlalți, nu și în cei proprii. A, veți zice – Oliver va zice sigur –, asta s-a întâmplat doar cu Gordon, el ți-a măcinat energia, dar nu a fost corect, mai încearcă o dată, drăguțo. Dar nu numai în urma traiului cu Gordon am hotărât: am ochi pentru alte căsnicii. Și v-o spun cu toată sinceritatea. Există adevăruri care ți se par suportabile după ce ți-au fost demonstrate o singură dată. În felul acesta, nu te strivesc, mai lasă loc pentru un semn de întrebare alături. Dar când un asemenea adevăr ți se demonstrează de două ori, el te strivește și te sufocă. N-aș suporta același adevăr de două ori. De aceea mă țin la distanță de el și de căsătorie. Un *œuf* e destul of. Cum se mai spune? Nu poți să faci omletă fără să spargi ouăle. De aceea eu nu mai mănânc omletă.

16

DE CONSOLATIONE PECUNIAE

Stuart Dacă mă întrebați pe mine – și acum am avut destul timp să mă gândesc – dragostea sau ce numesc oamenii dragoste e doar un sistem pentru a convinge pe cineva să-ți spună „dragul meu“ după o partidă de sex.

Am trecut printr-o perioadă grea după Afacere. Nu m-am Făcut Zob. Nici nu am făcut o Cădere Nervoasă. Nu sunt genul de om care face așa ceva. Știu că probabil am să merg înainte, cu aceeași slujbă și sigur cu aceeași personalitate, categoric cu același nume (eu sunt cel care ține la numele lui, vă aduceți aminte?) până când... păi, până când am să renunț la slujbă și vârsta o să înceapă să-mi erodeze personalitatea și moartea o să-mi ia, în cele din urmă, numele. Dar Afacerea m-a schimbat. A, nu m-a Maturizat, nu m-a ajutat Să Cresc. Dar m-a schimbat.

Vă amintiți de părinții mei, cum aveam mereu sentimentul că îi dezamăgesc? Am crezut că asta se întâmplă doar între părinți și copii și, cu puțin noroc, nu se întâmplă nici acolo. Acum cred că e o chestie

generală. Întrebarea e doar cine dezamăgește pe cine. De exemplu, când s-a întâmplat Afacerea, în timp ce treceam toți prin ea – acum văd că n-am trecut numai eu – mă gândeam că o dezamăgesc pe Gillian. Mă gândeam, uite că se întâmplă iar: mi-am dezamăgit părinții într-un mod pe care nu mi l-au explicat niciodată și acum îmi dezamăgesc soția într-un alt mod, dar unul la fel de inexplicabil. Apoi, ceva mai târziu, am început să îmi dau seama că nu eu o dezamăgeam pe ea, ci ea era cea care mă dezamăgea pe mine. Soția m-a înșelat, cel mai bun prieten m-a înșelat, doar firea mea și înclinația asta nenorocită de a mă simți vinovat m-au împiedicat să văd adevărul până acum. Ei m-au înșelat pe mine. În consecință, am formulat un principiu. Nu știu dacă vă uitați la rugby, dar, în urmă cu câțiva ani, în sportul acesta era o vorbă: trebuie să reacționezi primul. Acum îmi trăiesc viața conform acestui principiu. Am să dezamăgesc eu primul. Dezamăgește-i, înainte să te poată dezamăgi ei pe tine.

Munca m-a ajutat mult. La început, a fost doar un loc unde mă puteam duce, un lucru pe care încă îl puteam respecta. Își avea sistemul propriu și putea funcționa la nesfârșit și fără mine; dar îmi îngăduia să stau în spatele unui paravan, să mă ocup de ea. I-am fost recunoscător muncii, le-am fost recunoscător banilor pentru asta. Eram nefericit, mă îmbătam, bineînțeles, și mă înfuriam, dar de îndată ce mă așezam față în față cu banii mă mai calmam. Și le-am arătat întotdeauna respect. Nu m-am îmbătat niciodată în seara dinaintea unei zile de lucru. Am avut întotdeauna cămașa curată. Dacă scăpam frâiele, era întotdeauna vinerea și sâmbăta. Lunea însă eram la datorie cu cămașa curată și capul limpede, vorbind cu banii.

Și, pentru că la asta m-am priceput cel mai bine în viață, acum am devenit și mai priceput. Sau am ajuns să știu mai multe. Nu voi

ajunge niciodată un tip de succes, dar am un succes moderat. Nu voi risca niciodată totul pe cine știe ce șmecherie megabănoasă saudită offshore. Eu sunt cel care sfătuiește pe toată lumea să nu facă așa ceva. Eu sunt cel care spune: nu așa repede, suntem asigurați din toate părțile, amintiți-vă ce s-a întâmplat cu Second City Bank din Cornbelt. Mă pricep să spun așa ceva. Nu putem fi toți negustori în costume elegante, care fac averi peste noapte și la douăzeci și cinci de ani sunt terminați. Și uite așa, când banca și-a deschis sucursale noi în State, m-au trimis la Washington, ca pe un rezonabil reprezentant al managementului mijlociu. Acolo mă aflu și acum.

Iar banii m-au ajutat. Le-am arătat respect, iar ei m-au răsplătit, ajutându-mă. Îmi amintesc prima dată când m-au ajutat. Cu puțin înainte ca fosta mea soție și fostul meu cel mai bun prieten să îmi provoace dezamăgirea ultimă, finală, căsătorindu-se. După cum vă puteți imagina – o perioadă proastă. Nu era un moment în care să mă încred prea mult în oameni, nici măcar în lucrurile cele mai simple. Cum puteam să știu dacă nu dau peste cineva care abia așteaptă să mă atașez, ca să mă înjunghie cu o dezamăgire?

Într-o zi, într-o după-amiază mai exact, am hotărât că va urma o partidă de sex. Pe lângă toate celelalte, Gillian mă făcuse să-mi treacă pofta de sex. Nu voiam, vă rog să mă credeți, dar am hotărât că trebuie. De fapt, mă luptam cu ce-mi făcuseră ei. Și m-am întrebat: și acum? Dar mi-am amintit că, pentru lumea din jur, încă arătam ca un om de afaceri în costum și am hotărât să mă port așa cum se presupune că se poartă oamenii de felul acesta. Era sâmbătă după-amiază; mi-am făcut valiza, am luat un taxi până la un hotel din Bayswater, am închiriat o cameră, am ieșit și am cumpărat o revistă din cele din care cumpără, probabil, oamenii de afaceri și m-am întors la hotel.

Am parcurs anunțurile și până la urmă m-am oprit asupra unei organizații care oferea Fete Sofisticate pentru un Masaj Relaxant sau pentru Servicii de Escortă, la Hotelul Dumneavoastră, Acceptăm Carduri de Credit. La partea cu cardurile de credit am stat să mă gândesc. Era oare o idee bună? Nu anticipasem posibilitatea – chiar venisem echipat cu mulți bani gheață. Poate voiau doar numărul cardului, ca să te șantajeze după aceea? Dar eu eram probabil unul dintre puținii oameni rămași nesantajabili. Nu am o familie căreia să vreau să îi ascund ceva. Și dacă se afla la bancă? Probabil ar fi obiectat numai dacă foloseam un card care nu le convenea, unul cu rata dobânzii care să arunce îndoieli asupra competenței mele profesionale.

Apoi, în timp ce formam numărul de telefon, m-a cuprins panica. Dacă vor trimite o fată care seamănă cu Gillian? O adevărată lovitură sub centură. În consecință, când m-au întrebat dacă am vreo preferință, am întrebat dacă au vreo orientală. Mi-au trimis-o pe Linda. Sau mi-au trimis o fată care-și spunea Linda. M-a costat o sută de lire. Ăsta era prețul ei și asta am cumpărat. Nu intru în amănunte, pentru că nu sunt genul de om care intră în genul acesta de amănunte, dar a meritat până la ultimul bănuț. Era foarte bună în meseria ei. Nu voiam sex, după cum v-am spus, doar mă hotărâsem că trebuie; însă, foarte curând, am început să vreau și m-am bucurat că vreau. După ce a plecat, m-am uitat pe chitanță, să văd ce completase la Cantitate și Descriere. Pusese „Produse“. Atât. „Produse.“

Uneori trec niște năzbâtii, ca „Service echipament“, alteori nu pun nimic sau scriu ce le spui; dar n-am să uit niciodată că Linda pusese „Produse“. Era o tranzacție, o mică afacere, așa că de ce nu? De atunci încoace au mai fost multe fete ca Linda, pe unele chiar le

chema Linda. Pare să existe un număr limitat de nume pe care și le iau fetele astea. Am cunoscut o sumedenie de Linda, Kim, Kelly, Lorraine și Linzi. N-am întâlnit prea multe Charlotte sau Emme în domeniu, asta pot să vă spun. Și profesia asta mai are o calitate: când își iau un nume, rareori se gândesc că omul de afaceri în costum gri, cu cardul de credit la dispoziție, și-ar dori să le cheme Gillian. Cel puțin nu Gillian, întreg. Cred că așa ceva n-aș putea îndura. O singură dată, am găsit o fată – cred că la Manchester – care mi-a spus că o cheamă Gill.

– Cum se scrie? am întrebat.

Tocmai scoteam cartea de credit din portofel și am înghețat.

– Cum adică?

Părea un pic contrariată, parcă îi dădeam un test de inteligență înainte de a o angaja.

– Cum se scrie, cu *J* sau cu *G*?

– Cu *J*, bineînțeles.

Bineînțeles.

Îmi place în America. Îmi convine să fiu străin în America. Străin, dar vorbitor de engleză. Americanii sunt foarte prietenoși, după cum ni s-a spus tuturor de un milion de ori, și cei pe care îi cunosc se poartă frumos cu mine, dar, dacă dau semne că vor să se apropie prea mult, eu mă retrag și mă dau înapoi, pun asta pe seama faptului că sunt englez. Mă consideră puțin rezervat, puțin scorțos, și asta nu mă deranjează. Mă retrag – dezamăgesc eu primul.

Și fetele sunt bune. Profesionistele, vreau să zic. Pe care le cheamă Shelley și Marlene. Nici pe malul acesta al apei nu sunt Charlotte sau Emme. Nu în domeniul ăsta. Și nicio Gillian. Nu cu numele întreg și nu cu *G*, în orice caz.

Știu, poate acum nu vă sunt prea simpatic. Poate nu v-am fost niciodată. Dar nu mă deranjează. Nu mai încerc să mă fac simpatic. Nu mi-am propus să devin un mare mahăr care se poartă întotdeauna ca o scârbă – nu mă port niciodată, în mod deliberat, urât cu oamenii, nu face parte din rolul meu. Dar contează mult mai puțin dacă oamenii mă simpatizează sau nu. Pe vremuri eram în stare de multe ca să le fiu pe plac, ca să primesc aprobarea lor. În ziua de azi constat că nu-mi mai pasă prea mult. Ca exemplu mărunt, am revenit la ochelari. Începusem să port lentile de contact numai pentru că am crezut că așa o să-i plac mai mult lui Gillian.

Unul din primele lucruri pe care ți le spun oamenii despre bani este că sunt o iluzie. Un concept. Dacă dai cuiva o hârtie de un dolar, ea nu „valorează“ un dolar – „valorează“ cât o bucățică de hârtie și o cantitate mică de cerneală tipografică – dar toată lumea este de acord, toată lumea subscrie la iluzia că ea valorează un dolar și, în felul acesta, atât valorează. Toți banii din lume au semnificația pe care o au numai pentru că lumea subscrie la aceeași iluzie legată de ei. De ce aurul, de ce platina? Pentru că toată lumea acceptă să le acorde o anumită valoare. Și așa mai departe.

Cred că vă dați seama unde bat. Cealaltă iluzie mondială, celălalt lucru care există doar pentru că toată lumea acceptă să îi atribuie o valoare oarecare este dragostea. Puteți considera că am prejudecăți ca observator, dar aceasta este concluzia mea. Și am văzut lucrurile de-aproape. Am fost băgat cu nasul în dragoste, mulțumesc foarte

mult. Am stat cu nasul la fel de aproape de ea pe cât stau de aproape de paravanul de sticlă, când discut despre bani. Și mi se pare că iar se pot face comparații. Dragostea este doar ceea ce oamenii cad de acord că este, ceea ce acceptă să valorizeze ca noțiune. În ziua de astăzi, aproape toată lumea o prețuiește ca pe o marfă. Mai puțin eu. Dacă vreți să știți, părerea mea este că ea se tranzacționează la un preț umflat artificial. Și va veni o vreme când va fi făcută de rușine.

Oliver avea obiceiul să umble după el cu o carte intitulată *Consolarea filozofiei*. „Vai, atât de consolatoare", gângurea el prețios, bătând condescendent cu palma pe copertă. Nu l-am văzut niciodată să o citească. Poate doar îi plăcea titlul. Dar eu am titlul de la cartea zilei, varianta modernizată. Ea se numește *Consolarea banilor*. Și, credeți-mă, e eficientă, această consolare.

Oamenii mă găsesc mai interesant acum, că am mai mulți bani. Nu știu dacă sunt, într-adevăr – probabil că nu – dar așa mă găsesc ei. Și asta e o consolare. Îmi place să cumpăr obiecte, să le posed și să le arunc, dacă nu-mi plac. Deunăzi am cumpărat un prăjitor de pâine care, după o săptămână, nu mi-a mai plăcut cum arată, și l-am azvârlit la gunoi. E o consolare. Îmi place să angajez oameni să facă în locul meu lucruri pe care mie nu-mi place să le fac – să spăl mașina, să fac curățenie în casă, să merg la cumpărături. E o consolare. Deși am mult mai puțini bani decât unii dintre cei cu care am de-a face, am mult mai mulți bani decât mulți dintre cei cu care am de-a face. E o consolare. Și, dacă voi continua să câștig în ritmul în care par să câștig acum, și dacă voi investi inteligent, atunci voi putea trăi confortabil din momentul în care mă voi pensiona până când voi muri. Banii, mi se pare mie, au mult mai multă putere de consolare decât filozofia când vine vorba de această perioadă din viața noastră.

Sunt materialist. Ce altceva poți fi, dacă nu ești călugăr budist? Cele două mari doctrine care au dominat lumea în acest secol – capitalismul și comunismul – sunt amândouă materialiste; doar că una e mai bună decât cealaltă, după cum au demonstrat-o evenimentele recente. Omului îi plac bunurile de consum, i-au plăcut mereu și o să-i placă mereu. Ar trebui să ne obișnuim cu ideea. Iar dragostea de bani nu e ochiul dracului, ci doar punctul de pornire în căutarea fericirii pentru cei mai mulți, consolarea celor mai mulți. Și e mult mai solidă decât dragostea.

Ce vezi, aia capeți. Și ce capeți, aia plătești. E regula din lumea lui Kim, a lui Kelley, a lui Shelley sau Marlene. Nu spun că nu sunt și înșelătorii. Bineînțeles că sunt, așa cum sunt și fete bolnave sau fete care se dovedesc a fi băieți; ca în orice altă afacere, apar și hoți și escroci. Dar, dacă te duci la cine trebuie și dacă plătești cât trebuie, obții ce dorești. Corect, profesionist. Îmi plac micile coduri pe care le folosesc la venire. Cum pot să te ajut? La ce te-ai gândit? Ai dori ceva mai special? Fără îndoială, cu alți clienți se ajunge la negocieri prelungite până ca aparatul care citește cardurile de credit – aflat în poșetă, alături de anticoncepționale – să scoată zgomotul lui metalic. Cu mine, negocierea e întotdeauna simplă. Când mă întreabă dacă vreau ceva mai special, nu le sâcâi niciodată cu uniforme de școlăriță, cu cravașe sau cu mai știu eu ce. Le cer doar să-mi spună „dragul meu“ după aceea. Doar o dată, atâta tot. Nimic mai mult.

Nu sunt lipsit de prieteni. Nu mă judecați greșit. Mă duc la serviciu, muncesc mult și câștig bani. Am un apartament plăcut, nu departe de Dupont Circle. Am prieteni, și femei, și bărbați, cu care îmi petrec timpul; mă apropii de ei atât cât vreau, dar nu mai mult. Dezamăgește-i primul. Și da, am avut și prietene aici. Cu unele m-am culcat, unele mi-au spus „dragul meu“ și înainte, și după, și în

timp ce. Îmi place, desigur, dar nu am încredere. Singurul „drag“ în care mă încred este cel pentru care am plătit.

Vedeți, eu nu mă consider invidios, cinic, deziluzionat sau mai știu eu cum. Mă consider capabil să văd lucrurile mai limpede decât până acum. Dragostea și banii sunt două mari holograme care lucesc dinaintea ochilor noștri, răsucindu-se și învârtindu-se ca niște obiecte reale, în trei dimensiuni. Pe urmă întinzi mâna, care trece drept prin ele. Am știut întotdeauna că banii sunt o iluzie, dar am știut, de asemenea, că au puteri limitate, puteri încântătoare. N-am știut că și dragostea e la fel. N-am știut că poți să treci cu mâna prin ea, dintr-o parte în cealaltă. Acum știu și sunt mai înțelept.

Așa că, vedeți, într-un fel am ajuns la părerea lui Oliver, la ceea ce încerca să-mi explice, jignitor, când eram amândoi beți și am sfârșit prin a-i trage un cap în gură. Dragostea funcționează conform forțelor pieței, mi-a spus el, ca justificare pentru că tocmai îmi răpea soția. Acum, ceva mai bătrân și ceva mai înțelept, încep să fiu de acord: dragostea are, într-adevăr, multe din proprietățile banilor.

Asta nu înseamnă că l-am iertat pe vreunul din ei pentru Afacere. Care, apropo, nu s-a încheiat. Nu s-a terminat încă. Nu știu ce e de făcut, cum și când... Trebuie să mă lepăd de ea... Cum?

După părerea mea, există două sisteme. Plătești Acum sau Plătești Mai Târziu. Plătești Acum funcționează așa cum tocmai v-am descris – și funcționează foarte eficient, cu condiția să-ți iei măsurile de precauție economice obișnuite. Plătești Mai Târziu se mai numește și dragoste... Nu mă mir că, una peste alta, lumea pare să prefere sistemul Plătești Mai Târziu. Tuturor ne place să cumpărăm în rate. Și rareori citim ce e scris cu litere mărunte când semnăm contractul.

Nu ne gândim niciodată la dobânzi.... nu calculăm niciodată costul final... Eu prefer sistemul Plătești Acum.

Uneori, când le explic ce cred eu, oameni îmi spun: Da, te înțeleg. Probabil asta simplifică lucrurile. Dar când cumperi sex (evident, când se ajunge la asemenea mărturisiri, suntem de regulă beți), când cumperi sex, spun ei autoritar, dar fără să-l fi cumpărat vreodată în viața lor, partea proastă e că târfele nu sărută. O spun puțin triști, gândindu-se la nevestele lor, care sărută (dar cine? *cine altcineva?* vreau să întreb). Dau din cap și nu mă ostenesc să le spulber iluziile. Oamenii au o concepție atât de sentimentală despre prostituate. Au impresia că doar simulează actul iubirii, apoi se retrag în spatele unui paravan al modestiei, păstrându-și inima și buzele pentru cei de care sunt îndrăgostite. Bine, poate fi adevărat, în parte. Dar târfele nu sărută? Ba bineînțeles că sărută. Trebuie doar să plătești suficient. Gândiți-vă unde altundeva sunt dispuse să-și pună buzele în schimbul banilor.

Nu vreau mila dumneavoastră. Am ajuns mai înțelept decât eram și acum nu mai sunt la fel de ușor de privit de sus. Poate nu mă simpatizați (poate n-ați făcut-o niciodată). Dar, cum spuneam, nu mă mai interesează să fiu simpatizat.

Nu poți cumpăra dragostea cu bani? O, ba da. Și, cum spuneam, dragostea nu e decât un sistem de a convinge pe cineva să-ți spună „dragul meu“ după sex.

17

SONT FOUS, LES ANGLAIS

Gordon Gordon mă cheamă. Nu, n-aveați de unde să mă știți. Gordon Wyatt. Acum vă sună cunoscut?

N-ar trebui să stăm de vorbă, sunt convins că încălcăm regulile. La urma urmelor, știți bine ce părere aveți despre mine. Un boșorog libidinos, seducător de eleve, care și-a abandonat nevasta și copilul... Nu te poți aștepta la cine știe ce înțelegere când ți s-au pus toate aceste etichete.

Aspecte de sublinia t*re* cazul Gordon Wyatt, de mult judecat de Curtea Marțială și trimis la ocnele de sare:

> 1) Era extraordinar de haioasă când am cunoscut-o, Marie-Christine. Am luat-o de soție, am adus-o cu mine în Anglia. Eram căsătoriți de vreun an și ceva când a avut o aventură. Întotdeauna a crezut că nu m-am prins. Bineînțeles că m-am prins. Așa ceva te face

să te clatini pe picioare, dar mi-am revenit. Am mai bănuit o legătură după ce s-a născut Gillian, dar n-am fost sigur. Cu asta m-aș fi împăcat. Nu m-am putut împăca însă cu faptul că a încetat să mai fie haioasă. Parcă a îmbătrânit înainte de vreme, a început să aibă tot felul de idei. Îngrozitor. Nu i se potrivea deloc. Prea avea tot timpul dreptate, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

2) Accesul la fiică refuzat de instanță, pe motiv de delincvență a petentului în materie de fete tinere – o fi crezut cumva că o să încerc să-mi seduc propria fiică, pentru numele lui Dumnezeu? Ca urmare, toate cererile de acces respinse întotdeauna categoric de Madame. Momentul deciziei: continui să încerci să-ți vezi copilul, știind că totul îți este împotrivă (sfidarea instanței, stimați reprezentanți ai legii, gardieni etc.) și chinuindu-te singur, sau retezi totul dintr-o lovitură? La fel și în ceea ce privește numitul copil: e mai bine să o lași să creadă că există, undeva, un Posibil Cineva sau un Nimeni Categoric? Greu de spus.

3) Lucrul cel mai important este că n-am să admit calomnia pe seama soției mele. Soția mea actuală. N-am „sedus-o" și nici ea nu a jucat rolul Lolitei cu mine. Ne-am întâlnit (în afara școlii, întâmplător) și bang! asta a fost. Nu mai era nimic de făcut. Ne iubim de-atunci încoace, nu ne-am certat niciodată, avem doi copii minunați. Sigur că mi-a fost greu să mai obțin un post de profesor, indiferent unde. O vreme ne-am descurcat din traduceri și încă ne descurcăm. Dar

Christine a început să câștige. Presupun că sunt ceea ce se cheamă „casnic“. Și m-am învățat ca rața-n apă, lucru care ar fi surprins-o pe Madame. Ca să fiu sincer, nu-nțeleg de ce se vaită femeile. Mie-mi place să stau „înțepenit în casă“, cum spun ele.

A, se aude ușa. Uitați totul, am promis să nu dau declarații. Lui Christine nu-i place. Trecutul e un alt tărâm și așa mai departe. Să nu suflați o vorbă, vă rog. Mulțumesc frumos. Salutare.

Oliver Conduc Peugeotul acesta 403, străvechi. L-am cumpărat de la un țăran care, probabil, se și vedea într-o Toyota Land Cruiser. E un fel de gri-verzuliu – nu se mai fac astfel de culori, nu pentru mașini – și cu toate colțurile rotunjite. O mască de radiator minusculă, ca o vizetă la pușcărie. Foarte retro. Plus că, ocazional, se defectează în mod util.

În fiecare dimineață mă urc la volan în scârțâit de piele și pornesc spre Toulouse. Traversez atent satul, din cauza câinelui lui Monsieur Lagisquet. Nu știu ce fel de câine este, dar caracteristicile imediate sunt dimensiunea medie, culoarea castanie și o bună dispoziție dementă. Caracteristica mai puțin imediată ne-a fost prezentată de Monsieur Lagisquet prima dată când eu și Gillian ne plimbam prin sat și această limbă pe patru picioare s-a aruncat asupra noastră.

– *Il est sourd,* ne-a spus el, *il n'entend pas.*

Un câine surd. Doamne, ce trist! Megatrist. Închipuiți-vă, să nu mai poată auzi trilul fluierat al stăpânului!

De aceea conduc încet, dând din cap către localnici ca un membru minor al familiei regale britanice. Trec pe lângă rombul prăfos care este pe jumătate piața satului și pe jumătate terasă de cafenea, unde vreo doi cetățeni vârstnici își sorb licoarea din cești dolofane cu sigla lui Choky. Trec pe lângă stativele de la Totalgaz, din fața stației de *alimentation*, și pe lângă reclame-le șterse de soare, pictate pe peretele lateral, la BRILLIANTINE PARFUMÉE și SUZE. Numele, numele! Apoi, pe lângă un *lavoir* dezafectat de lângă micul pod – *où sont les blanchisseuses d'antan?* – și intru pe șoseaua principală în dreptul lui Cave Coopérative. Ca multe din satele de pe-aici, și al nostru are două castele: vechiul *château fort,* pe ale cărui ziduri sângele se prelingea pe vremuri, și cel nou, din oțel inoxidabil strălucitor, unde sucul roșu este mai degrabă al strugurilor zdrobiți decât al prizonierilor zdrobiți. Arta războiului și arta păcii! Cred că arhitecții ar trebui să facă mai des această comparație: silozurile sclipitoare de la Cave Coopérative ar trebui să aibă în vârf turle satirice, în formă de solniță, iar verticalele lor lucioase ar putea fi împodobite cu ambrazuri în *trompe-l'oeil.*

Asta e viața adevărată, îmi vine să spun în timp ce zburd printre vii. Un pic de Cinsault, dar și un strop de Mourvèdre, o boabă de Malbec și o picătură de Tempranillo: le amesteci frumos, și gata vinul. Pentru moment, suntem VDQS, dar sperăm la o promovare.

Vedeți turnulețul acela din zare, chestia aceea rotundă, de piatră? Un modest depozit, dar construit ca să reziste atât asaltului timpului, cât și gărgărițelor. Impresionant, nu? Nazalizați aerul acesta, detectați șoimul suspendat pe cer. Nu-i așa că este adevărata viață? Scuzați-mă o clipită, să fac regal cu mâna muncitorului cu salopetă albastră de colo, care-și alăptează hârlețul. Și eu eram cel pesimist. Eu spuneam că viața e ca invadarea Rusiei: un început plin de elan, o

încrâncenată încetinire, o bătălie înfricoșată cu Generalul Iarnă, apoi zăpada însângerată. Acum însă, nu mai văd lucrurile la fel. Nu există niciun motiv pentru care drumul n-ar fi unul lăturalnic, însorit, printre vii, nu-i așa? Totul e mult mai vesel aici. O fi, pur și simplu, soarele. Vă amintiți când s-a descoperit legătura între starea de depresie și iluminatul casnic? Măriți watajul și economisiți la nota de plată a psihiatrului. De ce n-ar fi la fel și în cazul spațiilor deschise? Argumentul climatului sigur e valabil pentru Jolly Ollie, mai nou.

Fac cam o oră până ies în A61 către Toulouse, cu ceața dimineții ridicându-se subțire de pe pajiști și învăluind fermele ca zăpada carbonică. După care frânez Peugeotul, mă opresc în curtea școlii și împrăștii *bons mots* ca pe semințele de floarea-soarelui printre elevii care mă așteaptă. Sunt atât de bine îmbrăcați și... ce mai, sunt frumușei. Și fetele, și băieții. Și vor să învețe englezește! Nu e uimitor? Știu că dascălul are sarcina să le insufle învățăceilor entuziasmul pentru studiu, să-i molipsească de elanul său etc., dar principiul nu se aplică atunci când ai în față un șir de saci cu cereale umede, într-o zi ploioasă de marți, în Edgware Road. Aici e pe dos: ei mă fac pe mine dornic să predau!

Și asta fac toată ziua. Pe urmă, poate un *coup de rouge* relaxat, cu o elevă care nu prea stăpânește diferitele forme ale trecutului (dar nu ni se întâmplă tuturor?), și întoarcerea sprințară acasă, printre vii. De la câțiva kilometri distanță se zărește Cave Coopérative, cu sclipirea sa de oțel, și lumina limpede a soarelui în asfințit. Trec pe lângă indicatorul meu preferat: ROUTE INONDABLE. Câtă economie galică. În Anglia, el a fi fost ATENȚIE! DRUM ÎN PERICOL DE INUNDARE. Aici nu este decât acest ROUTE INONDABLE. Pe urmă traversez cu grijă satul și ajung în brațele primitoare ale soției și copilei. Cum mă îmbrățișează, bambina iridiscentă, micuța Sal. Se

lipește de mine ca o perdea de duș udă. Nu-i așa că asta e viața adevărată?

Gillian Acum ascultați-mă pe mine. Pe *mine!*

Cred că e mai bine să încep cu o descriere a satului în care locuim. Se află la sud-est de Toulouse, în departamentul Aude, la marginea regiunii Minervois, în apropiere de Canal du Midi. Satul este înconjurat de vii, dar nu a fost dintotdeauna așa. Acum, când străbați zona cu mașina, ai putea crede că așa a fost dintotdeauna, pentru că totul pare foarte vechi, dar nu este adevărat. Totul s-a schimbat odată cu apariția căii ferate. Înainte, asemenea regiuni erau nevoite să fie aproape independente din punct de vedere agricol. De aceea existau oi pentru lână, vite pentru lapte, poate și capre, legume și fructe și... nu știu, poate floarea-soarelui pentru ulei, soia și așa mai departe. Dar calea ferată a schimbat profilul economic, așa cum a făcut pretutindeni, nivelând totul. Oamenii nu au mai crescut oi, pentru că lâna adusă cu trenul era mai ieftină decât cea pe care o obțineau ei. Agricultura mixtă a murit. Mai vezi, bineînțeles, câte o capră prin câte o curte, dar cam atât. Acum, toată regiunea produce vin. Și ce are să se întâmple când altă regiune va produce un vin mai bun și mai ieftin decât al nostru, când terasele și viile noastre, exploatate la maximum, pur și simplu nu vor mai face față concurenței? Nu vom muri de foame, desigur, economiștii or să ne pună pe lista euroasistenței sociale. Vom fi plătiți să producem un vin pe care nu-l vrea nimeni, să îl producem și apoi să îl transformăm în oțet sau doar să-l aruncăm la canal. Va fi o a doua sărăcire, înțelegeți? Va fi trist.

Turnulețele de piatră de pe câmp amintesc de ceea ce a fost. Lumea le consideră simple depozite, dar pe vremuri au avut aripi: au fost mori de vânt, care măcinau grânele recoltate de pe ogorul pe care erau ridicate. Acum au fost amputate, și-au pierdut aripile de fluture. Și ați văzut „castelul“, când ați trecut prin sat? Toată lumea îi spune „castelul“, iar Oliver inventează povești cu fapte de arme îndrăznețe și ulei încins. Sigur, s-au dat lupte în zonă, mai ales în perioada revoltei catharilor; și cred că și englezii au trecut pe-aici un secol sau două mai târziu. Dar este un sătuc în mijlocul câmpiei, fără niciun fel de însemnătate strategică. De aceea nu a avut niciodată nevoie de un castel. Turnul pătrat este vechiul depozit de cereale, nimic mai mult.

Singurul colț de sat care atrage vizitatori este friza medievală din partea vestică a bisericii. Acoperă întregul perete exterior, curbându-se pe deasupra ușii din mijloc. Are vreo treizeci și șase de capete sculptate în piatră, alternând în formă. Jumătate sunt capete de îngeri, cealaltă jumătate cranii cu câte o pereche de oase frumos încrucișate dedesubt. Raiul, iadul, raiul, iadul, raiul, iadul, uite-așa se succed. Sau poate învierea și moartea, învierea și moartea, învierea și moartea, țaca-țaca, precum calea ferată. Doar că noi nu mai credem în moarte și în înviere. Iar mie îngerii nu-mi par îngeri, ci copii. Nu, nu copii, ci un anumit copil, adică fiica mea, Sophie Anne Louise. I-am dat trei nume care există, toate, și în engleză, și în franceză, pentru ca să își poată schimba numele doar schimbând accentul. Dar capetele acelea, tocite de trecerea timpului, îmi amintesc de fiica mea. Și îmi spun: viață, moarte, viață, moarte, viață, moarte.

Ce o avea așa special locul acesta? La Londra nu mă gândeam atât la timp și la moarte. Aici însă totul este calm, frumos și liniștit, viața

mea s-a așezat, cu bine și cu rău, și constat că mă gândesc la timp și la moarte. Să fie vina lui Sophie?

Fântâna, de exemplu. Este o fântână publică normală, puțin cam grandioasă, ridicată în vremea domniei lui Carol al X-lea. Un obelisc făcut din marmura roz care încă se extrage de pe partea cealaltă a muntelui. La bază sunt patru capete ale lui Pan, cu țevuști în gură. Dar apa nu mai curge din ele. Trebuie să fi arătat minunat când au înălțat-o, în 1825, și au adus pentru prima dată apa proaspătă de departe, de la munte. Astăzi însă sătenii preferă apa îmbuteliată, iar fântâna este seacă. În schimb, acum a devenit și monument de război. Pe una din laturile oblice, o listă cu cei douăzeci și șase de bărbați pe care i-a pierdut satul în Primul Război Mondial. Pa latura opusă, trei pierduți în Al Doilea Război Mondial și, dedesubt, unul *mort en Indochine*. Pe o a treia latură se vede încă inscripția originară din 1825, săpată în marmura roz:

MORTELS, SONGEZ BIEN
LE TEMPS PROMPT A S'ENFUIR
PASSE COMME CETTE EAU
POUR NE PLUS REVENIR

Apa este ca viața, spune. Numai că, aici, apa nu mai curge.

Mă uit la bătrâne. Prin casă, poartă niște rochii largi, înflorate, cu nasturi de sus până jos; nu chiar salopete, mai elegante decât salopetele. Ies în fiecare dimineață și mătură trotuarul din fața casei. Apoi mătură strada. Zău, iau praful de pe o porțiune de câțiva metri de asfalt cu măturile lor vechi. Ceva mai târziu, când se potolește dogoarea, ies iar pe trotuar, de data asta așezate pe scăunele drepte,

împletite. Stau acolo până după căderea întunericului, tricotând, flecărind, simțind cum dispare căldura zilei, și acum înțelegi de ce mătură strada. Pentru că face parte din curtea casei lor, unde le place să stea.

În weekenduri vin în direcția aceasta bani proaspeți din Montpellier, dar nu la noi în sat. Nu suntem destul de pitorești pentru ei: își duc jeepurile în altă parte și își fac grătarele acolo unde au peisaj montan. Aici li se pare plat și monoton și nici nu au un Video d'Oc care să le satisfacă gusturile. Avem două baruri, un hotel-restaurant chiar vizavi de locuința noastră, o brutărie care a început să facă *pain noir* și *pain complet* după ce la *épicerie* au adus și pâine, și un magazin de fierărie unde se vând becuri și otravă pentru șobolani. Anul trecut, aproape toată țara a sărbătorit Bicentenarul Revoluției Franceze. În satul nostru, singurul semn a fost în fața magazinului de fierărie al lui M. Garruet: a comandat șase mături de plastic, două roșii, două albe și două albastre, pe care le-a expus într-un vas la intrare. Perii aveau aceleași culori din cozi și totul arăta foarte vesel. Apoi cineva a cumpărat ambele mături roșii – vreun comunist aflat în trecere, după cum a comentat una din bătrâne –, ceea ce a cam stricat aranjamentul. A fost sfârșitul Bicentenarului pentru noi, dar am auzit focurile de artificii de prin alte sate.

În fiecare miercuri dimineață, la ora 9.00, vine mașina cu pește de pe coastă și oprește în piața satului. Cumpărăm *dorade* și ceva ce se numește *passard*, pentru care n-am reușit să găsesc o traducere. Piața e un fel de dreptunghi șui și are o mică alee centrală cu lămâi verzi, tunși drastic, la umbra cărora bătrânii joacă *boules;* uneori femeile își aduc scăunelele împletite ca să urmărească această activitate de la care sunt întotdeauna excluse. Seara bărbații joacă la lumina felinarelor; dincolo de capetele lor se văd vârfurile negre ale unui șir

îndepărtat de conifere. Într-un sat franțuzesc, toată lumea știe ce înseamnă asta: cimitirul.

La mairie și PTT-ul stau alături, două jumătăți ale aceleiași clădiri. În primele zile când m-am dus să cumpăr timbre, m-am trezit din greșeală la *mairie*.

Nu vă interesează toate astea, nu? Nu prea. Vă plictisesc, îmi dau seama. Vreți să auziți altceva. Foarte bine.

Stuart Să vă spun ceva ce m-a deranjat întotdeauna? O să vi se pară, probabil, incredibil de meschin, dar e adevărat.

În weekend ea stătea în pat până târziu. Eu mă sculam primul. Mâncam întotdeauna un grepfrut, sau măcar într-una din dimineți, fie sâmbăta, fie duminica. Eu eram cel care hotăra. Coboram și, dacă aveam chef de grepfrut sâmbăta, îl scoteam din frigider, îl tăiam în două și puneam jumătățile în câte un castronel. Dacă nu, îl mâncam duminica. Acum, după ce mâncam jumătatea mea, mă uitam la a lui Gillian, care stătea în castron. Mă gândeam: e a ei, are s-o mănânce când se scoală. Și-i scoteam cu grijă toți sâmburii, ca s-o scutesc pe ea. Uneori erau destul de mulți.

Știți că, în tot timpul cât am fost împreună, n-a observat asta niciodată? Sau, dacă o fi observat, n-a comentat niciodată? Nu, nu-i stătea în fire. Probabil că nici n-a observat. O așteptam să observe, însă eram dezamăgit în fiecare weekend. Îmi spuneam: poate o crede că s-a inventat un soi nou de grepfrut, fără sâmburi. Dar cum și-o imagina că se înmulțesc grepfruturile?

Poate până acum o fi descoperit existența sâmburilor. Care dintre ei o tăia fructul? Nu mi-l închipui pe Oliver... ah, fir-ar a dracului de treabă!

Nu mi-a trecut. Nu știu cum de nu mi-a trecut, dar nu mi-a trecut. Mai trebuie făcut ceva, mai trebuie văzut ceva. Am plecat, am plecat departe, dar nu mi-a trecut.

Oliver E mai puternică decât mine, să știți. Ham! Ham ham! Și-mi place. Pe mine să mă legați cu frânghii de mătase, vă rog!

Ah, văd c-am mai spus asta. Nu-i nevoie să vă încruntați așa. Încruntarea și oftatul – sunt atât de ne-intensificatoare-pentru-viață, după părerea mea. Gillie oftează uneori discret, când sunt *troppo* distractiv. Poate fi dificil, să știți, să simți ce se așteaptă de la tine în penumbra tăcută. Oamenii sunt fie actori, fie spectatori, nu? Și uneori tare-aș vrea ca publicul să încerce să urce pe scenă, măcar o dată.

Am să vă spun ceva ce n-ați mai auzit până acum. *Pravda* înseamnă în rusește „adevăr“. Nu, asta bănuiesc că știați. Altceva vreau să vă spun: în rusește nu există rimă pentru *pravda*. Gândiți și meditați asupra acestei deficiențe. Nu-i așa că vă stârnește un ecou în canioanele minții?

Gillian Am venit aici pentru că Oliver a găsit de lucru la școala din Toulouse.

Am venit aici pentru că am auzit că s-ar putea să primesc de lucru de la Musée des Augustins. Mai sunt și clienți particulari și am primit câteva recomandări.

Am venit aici pentru că Londra nu mai e un loc unde să-ți crești copiii și vrem ca Sophie să fie bilingvă, ca Maman.

Am venit aici pentru climă și pentru calitatea vieții.

Am venit aici pentru că Stuart începuse să-mi trimită flori. Vă puteți imagina așa ceva? Vă puteți imagina??

Mai întâi am discutat. Am discutat despre toate aspectele, mai puțin ultimul. Cum a putut Stuart să facă așa ceva? Nu am reușit să înțeleg dacă era sincer – dacă își cerea scuze – sau era vreo răzbunare de om nebun. Și într-un caz, și în altul, pentru mine a fost prea mult.

Oliver A fost decizia lui Gillian. A, bineînțeles că am mimat democrația, am parcurs sacrul proces al consultărilor, dar, când vine vorba de lucrurile esențiale, o căsnicie se compune dintr-un moderat și un militant, nu vi se pare? Din care afirmație nu trebuie să dezgropați cine știe ce nemulțumire ascunsă a masculului orhidectomizat. Dimpotrivă, hai să cădem de acord asupra următoarei generalități: cei care s-au autoflagelat prin mariaj își asumă alternativ cele două roluri rivale. Pe când îi făceam curte, eu am fost cel care avea un singur obiectiv și nu era dispus să facă niciun compromis, iar ea împăciuitorista capabilă să cedeze. Dar, când a venit vremea să schimbăm duhoarea stătută a autobuzului londonez pe briza blândă a unor *herbes de Provence*, atunci pulsul migrator al lui Gillian a fost cel care a răsunat asemenea mult

bătutului gong al lui J. Arthur Rank. Fâlfâitul inimii mele la gândul expatrierii nu s-ar fi auzit decât cu ajutorul aparaturii de ascultare.

Serios, ea mi-a găsit slujba. A descoperit revista trimestrială plină de mucegai în care se ofereau variante de a câștiga o pâine cinstită *à l'étranger*. Eu mă înfruptam bine din atmosfera londoneză, dat fiind că steatopigosul își strămutase rotunjimile pe alt continent. Dar am simțit foșnetul de nerăbdare al aripilor lui Gill; am simțit-o stând pe sârma de telegraf în amurg și visând la regiunile sudice. Și dacă, așa cum i-am spus odată lui Stu-baby, banii pot fi comparați cu dragostea, atunci căsnicia reprezintă nota de plată. Glumesc. Pe jumătate, măcar.

Gillian Bineînțeles că Oliver, ca majoritatea bărbaților, e în mod fundamental leneș. Iau o hotărâre importantă și au impresia că pot trăi următorii câțiva ani însorindu-se ca leii pe culmea dealului. Tata a fugit cu o elevă și aceasta a fost, probabil, ultima hotărâre pe care a luat-o în viața lui. Acum Oliver e cam la fel. Face mult zgomot, dar nu pune mare lucru în practică. Nu mă înțelegeți greșit: îl iubesc pe Oliver. Dar îl cunosc.

N-ar fi fost realist să ne continuăm viața în același fel, cu Oliver ocupând în viața mea exact același loc pe care îl ocupase Stuart. Nici când am rămas însărcinată Oliver nu a părut capabil să se concentreze. Am încercat să îi explic toate astea, iar el nu a făcut decât să-mi răspundă, îndurerat:

– Dar sunt fericit, Gill. Sunt foarte fericit.

Sigur că l-am iubit pentru răspunsul acesta și ne-am sărutat și el mi-a mângâiat burta, care era încă plată ca o clătită, și a făcut un banc caraghios despre mormoloc și totul a mers bine tot restul serii. Asta este calitatea lui Oliver: se pricepe foarte bine să facă lucrurile să meargă bine tot restul serii. Dar vine și a doua zi dimineață. Iar a doua zi dimineață mi-am spus: mă bucur că e fericit și eu sunt fericită, iar asta ar trebui să fie suficient, dar nu este. Trebuie să fii și fericit, și practic, acesta e adevărul.

Acum, nu vreau ca bărbatul meu să conducă lumea – dacă aș fi vrut, nu m-aș fi măritat cu cei doi cu care m-am măritat –, dar nu vreau nici să stea ca un trântor, fără să se gândească la viitor. De când ne știm noi, cariera lui Oliver (dacă termenul nu e prea pretențios) a cunoscut o singură schimbare și aceea în rău. Fusese concediat de la Școala Shakespeare și se angajase la dl Tim. Și oricine putea să vadă că era în stare de mai mult. Avea nevoie de îndrumare, mai ales acum, că eram însărcinată. Nu voiam... Da, știu că am mai spus asta, am spus-o despre Stuart, dar e adevărat și nu-mi e rușine. Nu voiam ca Oliver să fie dezamăgit.

Presupun că a pomenit și de câinele lui Monsieur Lagisquet. Două sunt lucrurile despre care povestește tuturor, castelul din sat, care, cu fiecare relatare, devine o tot mai importantă fortăreață cruciată sau cetate cathară, și câinele. E un cățel foarte prietenos, cu blana ruginie și lucioasă, pe nume Poulidor, dar care a îmbătrânit atât de tare, încât a surzit complet. Și mie, și lui Oliver ni se pare extrem de trist, dar nu din aceleași motive. Lui Oliver i se pare trist pentru că Poulidor nu mai aude fluieratul amical al stăpânului când vine peste câmp și a rămas izolat într-o lume a tăcerii. În timp ce mie mi se pare trist fiindcă știu bine că, într-o zi, are să îl calce o mașină. Se repede în viteză din casa lui Monsieur Lagisquet, gâfâind și plin de speranță,

ca și cum s-ar aștepta ca afară să își regăsească auzul. Șoferii, când văd câini, nu-și imaginează că ar putea fi surzi. Și mă tot gândesc la vreun tânăr aflat la volan, traversând puțin mai repede satul și văzându-l pe Poulidor săltând în drum și apoi claxonând și iar claxonând câinele prost, apoi cârmind prea târziu. Văd totul. Și i-am spus lui M. Lagisquet că ar trebui să îl lege sau să îl țină într-o lesă lungă. M-a asigurat că încercase o dată, iar Poulidor n-a făcut decât să zacă și să nu mai mănânce, drept care l-a dezlegat. M-a asigurat că dorea ca animalul să fie fericit. I-am răspuns că poate să fie fericit, dar și în siguranță în același timp. Câinele va fi călcat de o mașină, cândva. Știu.

Înțelegeți ce vreau să spun?

Stuart Aveam o mulțime de planuri. Unul dintre primele era să plătesc o fată de la școala aceea kitschoasă la care ajunsese să predea Oliver ca să-l denunțe. Să declare că i-a făcut avansuri. Oricum, probabil că era adevărat – dacă nu chiar ei, atunci altei fete. Poate l-ar fi concediat. Poate de data asta ar fi intervenit poliția. În orice caz, Gillian ar fi aflat pentru ce fel de bărbat m-a părăsit. Ar fi ținut bine minte și nu s-ar mai fi simțit niciodată în siguranță. Era un plan bun.

Când am ajuns în State, am conceput alt plan. Aveam să mă prefac că m-am sinucis. Înțelegeți, voiam să-i doară tare. Nu știam sigur cum. O idee era să scriu, sub alt nume, la revista absolvenților, *Edwardianul*, și să îi rog să publice un necrolog, apoi să mă asigur că îi va fi trimis și lui Oliver. M-am gândit și să găsesc un intermediar care să transmită vestea în cursul unei vizite la Londra, ca din întâmplare:

– Ce întâmplare tristă, cu Stuart care s-a sinucis, nu-i așa? Nu, nu și-a mai revenit după divorț. A, n-ați știut?...

Cine ar fi urmat să o facă? Cineva. Cineva plătit.

Am zăbovit cam prea mult asupra acestei idei. M-a deprimat. Apoi a început să mă tenteze, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Să o fac de-adevăratelea. Să devină totul adevărat, să îi pedepsesc. De aceea m-am potolit.

Dar nu s-a terminat. A, mariajul meu s-a încheiat, asta știu. Dar restul nu s-a terminat până nu simt eu că s-a terminat. Nu s-a terminat până nu încetează să mai doară. Și mai e mult până atunci. Și nu pot să trec peste sentimentul că nu a fost corect ce s-a întâmplat. Peste asta ar trebui să pot trece, nu?

Corespondez cu Mme Wyatt. Știți ceva? Are pe cineva. Bravo, Mme Wyatt.

Oliver Poate nu e frumos ce zic, dar nu m-am făcut niciodată remarcat spunând lucruri frumoase. Uneori îmi e dor de Stuart. Da, da, nu e nevoie să-mi amintiți. Știu ce am făcut. Mi-am mestecat vinovăția ca un bătrân emigrant bur cu o bucată de carne uscată între dinți. Și mult mai rău e că uneori mi se pare că Stuart a fost omul care m-a înțeles cel mai bine. Sper că e bine. Sper că și-a găsit o *inamorata* dulce și drăgăstoasă. Îi și văd făcând grătar cu lemn de *mesquite*, în timp ce păsările cardinal se avântă pe deasupra pajiștii și cicadele zbârnâie ca întreaga partidă de coarde a Orchestrei Simfonice din Chicago. Îi urez de toate, lui Stuart: sănătate, succes,

spor și sifilis. I-aș ura și o salatieră, dacă n-aș ști că o să pună pești tropicali în ea, o, Doamne, doar mă gândesc la el și mă apucă râsul.

Știți cumva dacă are o iubită? Mă-ntreb dacă n-o păstra vreun secret crepuscular, vreun ascunziș sexual. Ce-ar putea fi? Pornografie? Exhibiționism? Telefoane erotice? Faxuri murdare? Nu, sper că se descurcă. Sper să nu se sperie pe el. Îi urez... reversibilitate.

Stuart Aș vrea să lămuresc un aspect. Probabil ați uitat, dar Oliver făcea pe vremuri o glumă cu mine. Sau nu atât cu mine, cât pe seama mea. Cum că, în mintea mea, mantra e o marcă de mașină. La vremea aceea l-am lăsat să creadă, deși aș fi vrut să-i spun:

– De fapt e Manta, Oliver, nu Mantra.

Manta Ray, ca să fim mai exacți. Foarte puternică, făcută de General Motors după modelul Corvette. Când am venit aici am cochetat cu gândul de a-mi cumpăra una. Dar nu prea merge cu imaginea mea. Și ar fi însemnat să cedez prea mult în fața trecutului, nu credeți?

Nu mă mir că Oliver n-a priceput.

Mme Wyatt Stuart îmi scrie. Îi comunic noutățile, atâtea câte sunt. Nu se poate detașa. Declară că și-a refăcut viața, dar eu simt că nu se poate detașa.

Singurul lucru care, probabil, l-ar ajuta să se detașeze nu am inima să i-l spun. Despre copil. Nu știe că au un copil. Este îngrozitor să ai o informație despre care crezi că ar putea face rău cuiva. Și, pentru că nu i-am zis de la început, îmi este cu atât mai greu să-i spun acum.

Într-o după-amiază, când au venit să mă vadă și fiica mea a ieșit din cameră, Stuart stătea așteptând să dea examen, cu pantofii lustruiți și cu părul pieptănat, și mi-a spus:

– O să avem copii, știți.

Pe urmă a părut dintr-odată jenat și a continuat:

– Adică nu chiar acum... Adică nu e...

Pe urmă s-a auzit zgomot din bucătărie și el a părut și mai jenat și a spus:

– Gill încă nu știe. Adică încă n-am vorbit despre asta, dar sunt sigur, vreau să zic, of, Doamne...

Și a amuțit. I-am răspuns:

– Nu-i nimic, e secretul nostru.

Și, brusc, a părut grozav de ușurat și, după chipul lui, mi-am dat seama că abia aștepta să se întoarcă Gillian în cameră.

Când Oliver mi-a comunicat că Gillian e însărcinată, mi-am amintit toate astea.

Sophie Anne Louise. Cam pretențios, nu vi se pare? Poate sună mai bine în englezește. Nu, sună tot ca numele uneia dintre nepoatele reginei Victoria.

Gillian Oliver e un profesor foarte bun, n-aș vrea să credeți altceva. La sfârșitul trimestrului trecut s-a organizat un mic *vin d'honneur* și directorul a ținut să-mi spună cât de bine se poartă cu elevii și cum toți îl apreciază. Mai târziu Oliver s-a prefăcut că nu-i pasă. A

adoptat atitudinea aceea, că e foarte ușor să predai conversație și civilizație engleză, pentru că poți să zici orice ciudățenie îți trece prin cap și elevii o vor trata ca pe un neprețuit exemplu de *simțul umorului britanic*. Era previzibilă o asemenea atitudine. Bravează mult Oliver, dar în realitate nu are prea multă încredere în propriile lui forțe.

Să-i trimiți flori fostei soții la doi ani după divorț. Ce înseamnă asta?

Când eram mică, ceea ce acum mi se pare că a fost tare demult, am purtat toate conversațiile obișnuite. Ce așteptam de la un bărbat, ce voiam de la el? De obicei, pentru restul fetelor, dădeam doar nume de actori de film. Dar în sinea mea îmi spuneam că vreau un bărbat pe care să îl pot iubi, să îl pot respecta și de care să-mi placă. Asta mi s-a părut că trebuie să cauți, dacă vrei ca lucrurile să dureze. Și, când am început cu bărbații, întotdeauna mi s-a părut greu să trag trei căpșuni la rând, la pocherul mecanic. Una îți vine, pe urmă poate mai vine una, dar până atunci prima a fugit. Aparatul are un buton pe care scrie PĂSTREAZĂ, dar care nu prea funcționează. Să iubești, să respecți, să-ți placă. Am crezut că le-am tras pe toate trei cu Stuart. Am crezut că le-am tras pe toate trei cu Oliver. Dar poate trei nu este posibil. Poate nu poți obține mai mult de două și butonul care PĂSTREAZĂ e veșnic defect.

Mme Rives Zice că e canadian. Din Quebec nu e. A vrut o cameră la stradă. Nu știe cât intenționează să stea. Mi-a mai spus o dată că e canadian. Și ce dacă? Banii n-au miros.

Gillian Trebuie să existe reguli. Trebuie să existe reguli ferme, asta e evident, nu? Nu se poate pur și simplu „să fii fericit“; fericirea

trebuie gestionată. E unul din lucrurile pe care le știu acum. Am venit aici ca să o luăm de la capăt, de data asta așa cum se cuvine. O țară nouă, slujbe noi, copilul. Oliver ținea discursuri despre Tărâmul de Aur Nou Descoperit și așa mai departe. Într-o zi, când Sophie m-a epuizat mai tare decât de obicei, l-am întrerupt.

– Uite ce e, Oliver. Una dintre reguli e așa: fără aventuri!

– *Che?*

– Fără aventuri extraconjugale, Oliver.

Poate am zis-o pe un ton nepotrivit, nu știu, dar s-a înfuriat rău de tot. Vă puteți imagina retorica. Nu-mi amintesc tot pentru că mă tem că, atunci când sunt obosită, am un fel de sistem de filtrare pentru Ollie. Extrag doar atât cât îmi trebuie pentru a continua conversația.

– Oliver, nu vreau să spun decât... Împrejurările în care ne-am cunoscut... când toată lumea credea că noi doi am avut o legătură și că de aceea m-am despărțit de Stuart... Pentru binele nostru, trebuie să fim prudenți.

Oliver poate fi extrem de sarcastic, după cum probabil ați observat. El neagă, susține că sarcasmul e vulgar. „O ironie veselă *au maximum*", așa susține. De aceea, poate că a fost doar vesel și ironic când mi-a atras atenția că, *dacă* își amintea el bine, motivul pentru care *nu* am avut o aventură în timp ce eram măritată cu Stuart e că *el* îmi refuzase *mie* ofertele presante (cu diverse referiri anatomice aici, pe care le voi trece sub tăcere) și, dacă ar fi trebuit să fie suspectat cineva că ar avea aventuri, ei bine, *eu* sunt aceea etc. Corect, presupun, cu excepția faptului că mamele de sugari, care mai și

muncesc, nu mai au energia să sară în patul altor bărbați și așa mai departe.

A fost oribil. Am intrat într-o competiție de cine țipă mai tare. Eu încercam să fiu practică, încercam să exprim ceva ce, după părerea mea, se născuse din dragostea mea pentru Oliver, iar el era din ce în ce mai iritat și mai ostil.

Și lucrurile de felul acesta nici nu trec imediat. Și căldura de-aici înrăutățește tot. Toată săptămâna care a urmat ne-am înțepat unul pe altul. Și vreți să știți ceva? Tancul ăla idiot pe care-l conduce pentru că i se pare stilat s-a stricat de trei ori. De trei ori! Și a treia oară când a pomenit cuvântul „carburator“, probabil l-am privit sceptic, de vreme ce s-a rățoit la mine:

– Hai, spune.

– Ce?

– Hai, spune.

– Bine, am zis, știind că nu e bine ce fac. Cum o cheamă?

A scos un fel de muget, de parcă ar fi câștigat făcându-mă să rostesc întrebarea și, în timp ce îl priveam de jos în sus, am știut – cred că am știut amândoi – că nu i-ar fi fost greu să mă lovească. Dacă aș fi continuat, m-ar fi lovit.

Câștigase și amândoi pierduserăm. Și nici măcar nu fusese o ceartă adevărată, nu avuseserăm niciun motiv, ci se născuse dintr-o nevoie tâmpită de a ne certa. Nu reușeam să gestionez fericirea.

După aceea am plâns. Și mi-am amintit: NAPII SUEDEZII, CARTOFII DULCII, USTUROII VERZII. Acelui om nu-i spusese nimeni, niciodată, nu-l corectase nimeni. Sau, dacă o făcuse, atunci el nu ascultase.

Nu, asta nu este Anglia. Asta este Franța, de aceea am să vă dau un alt termen de comparație. Acum câteva zile am stat de vorbă cu Monsieur Lagisquet. Are câteva hectare de vie în afara satului și mi-a povestit că pe vremuri la capătul fiecărui rând de viță se planta o tufă de trandafiri. Se pare că trandafirii dau primii semne de boală și în felul acesta tufele acționau ca un sistem de alarmă avansat. Apoi mi-a mai spus că aici obiceiul dispăruse, dar că se mai practică prin alte părți ale Franței.

Cred că oamenii ar trebui să planteze tufe de trandafiri în viața reală. Avem nevoie de un sistem de alarmă avansat.

Oliver e altfel aici. De fapt, am vrut să zic tocmai pe dos. Oliver e exact așa cum a fost și cum va fi întotdeauna, doar că lasă impresia că e altfel. Francezii nu se pricep să-l descifreze. Până să ne mutăm aici nu mi-am dat seama, dar Oliver e unul dintre oamenii aceia care au mai mult sens puși într-un context. Când l-am cunoscut mi s-a părut teribil de exotic; acum nu mi se mai pare atât de plin de culoare. Și nu este doar efectul timpului și al familiarizării. E vorba de faptul că, aici, singura persoană care îl pune în evidență sunt eu, iar asta nu e suficient. Avea nevoie de cineva ca Stuart în apropiere. E la fel ca teoria culorilor. Când pui două culori una lângă alta, apropierea afectează perceperea fiecăreia în parte. La fel și cu oamenii.

Stuart Mi-am luat concediu trei săptămâni. Am plecat la Londra. Crezusem că o să-mi fie mai ușor decât s-a dovedit în realitate. Nu eram prost, să încerc să mă întorc în locurile pe unde fusesem cu Gill. Dar m-am simțit mânios și trist în același timp. Se spune că mânios-trist e mai bine decât trist-trist, dar nu sunt așa de sigur. Dacă ești trist-trist, lumea se poartă frumos cu tine. Dar, dacă ești mânios-trist, nu vrei decât să te duci în mijlocul lui Trafalgar Square și să strigi la oameni: NU E VINA MEA. UITAȚI-VĂ CE MI-AU FĂCUT. DE CE S-AU ÎNTÂMPLAT TOATE ASTEA? NU E DREPT. Cei care sunt mânioși-triști nu reușesc să își rezolve problemele și înnebunesc. Eu sunt omul acela pe care îl vedeți în metrou vorbind singur puțin prea tare, din calea căruia te ferești. Nu te apropii prea mult, să nu sară sau să nu împingă. Poate să sară brusc în fața trenului sau să te împingă pe tine sub roți.

Carevasăzică m-am dus să o văd pe Mme Wyatt. Și mi-a dat adresa lor. Am spus că voiam să le scriu, pentru că ultima dată când m-am întâlnit încercaseră să se poarte prietenos cu mine, iar eu îi respinsesem. Nu sunt sigur că Mme Wyatt m-a crezut. Se pricepe să citească în sufletele oamenilor. Așa că am schimbat subiectul și am întrebat-o despre iubitul cel nou.

– Iubitul cel vechi, mi-a replicat ea.

– A, am zis, închipuindu-mi un domn în vârstă, cu un pled pe genunchi. Nu mi-ați spus câți ani are.

– Nu, vreau să zic că e fostul meu iubit.

– Scuzați-mă.

– Nu e nevoie să te scuzi. A fost doar... ceva trecător. *Faut bien que le corps exulte.*

– Da.

Știți, e un cuvânt la care nu m-aș fi gândit. În englezește corpul oare *exultă?* Corpul se simte excelent, cred, dar nu știu dacă exultă. Sau poate e doar părerea mea.

Când s-a făcut vremea să plec, Mme Wyatt mi-a spus:

– Stuart, cred că e prea devreme.

– Pentru ce?

Am crezut că vrea să spună că nu am stat destul.

– Ca să iei legătura cu ei. Mai lasă să treacă ceva timp.

– Dar ei m-au rugat...

– Nu, nu pentru ei. Pentru tine.

Am meditat o vreme, apoi mi-am cumpărat o hartă. Cel mai apropiat aeroport părea să fie la Toulouse, dar nu m-am dus la Toulouse. Am luat avionul până la Montpellier. Vedeți, m-aș fi putut duce în altă parte. Și m-am dus, la început. Am pornit cu mașina în direcția opusă. Pe urmă m-am gândit: e o prostie, și m-am uitat iar la hartă.

Am traversat satul de două ori, fără să opresc. Prima dată, pentru că aveam emoții, am mers cam repede. Un prăpădit de câine a ieșit în fugă din curte și aproape mi s-a aruncat sub roți; a trebuit să trag tare de volan. A doua oară am mers mai încet și am văzut hotelul.

M-am întors după ce s-a făcut întuneric și am cerut o cameră. Nu am avut dificultăți. Satul pare plăcut, dar nu e tocmai o atracție turistică.

N-am vrut să îmi spună „A, mai avem niște englezi în sat“, așa că i-am declarat lui Madame că sunt canadian și, ca să fiu sigur, m-am înregistrat cu un nume fals.

Am cerut o cameră la stradă. Stau la fereastră. Pândesc.

Gillian Nu am presimțiri și nici capacități paranormale. Nu sunt dintre cei care zic „Am simțit în oase că așa o să se întâmple.“ Dar, când am auzit, am știut.

Ca să fiu sinceră, nu m-am gândit prea mult la Stuart de când ne-am mutat aici. Sophie îmi ocupă aproape tot timpul. Se schimbă atât de repede, mereu o văd din altă perspectivă, am nevoie de fiecare clipă. Și apoi, mai e și Oliver, și mai e și slujba.

La Stuart nu m-am gândit decât în momentele grele. Sună nedrept, dar e adevărat. De exemplu, prima ocazie când îți dai seama că nu poți sau că în orice caz nu intenționezi să îi spui bărbatului cu care te-ai măritat chiar tot. Mi s-a întâmplat cu Oliver, așa cum mi s-a întâmplat cu Stuart. Nu e tocmai o minciună, ci mai degrabă o ajustare a realității, o mică economie de adevăr. A doua oară nu mai e așa o surpriză, dar îți amintește cum a fost prima oară.

Eram la mașina de pește miercuri dimineață. În Anglia, lumea ar fi format o coadă. Aici, te înghesui lângă mașină și oamenii știu cine urmează și, dacă îți vine rândul, dar nu te grăbești, lași pe altcineva

înainte. *Suis pas presée.* După dumneavoastră. Mme Rives, care era lângă mine, m-a întrebat dacă englezilor le place păstrăvul.

– Bineînțeles, am răspuns.

– Am acum un englez. *Sont fous, les anglais*.

A râs în timp ce spunea asta, ca să înțeleg că nu mă include și pe mine.

Acest englez anume sosise cu trei zile în urmă și stătuse tot timpul în camera lui. Cu una sau două excepții, seara târziu, când se strecurase afară. Se declarase canadian, dar avea pașaport englezesc, iar numele din el era altul decât cel pe care-l dăduse la sosire.

Când am auzit, am știut. Am știut, pur și simplu.

– Are nume canadian? am întrebat, aparent deloc interesată.

– Ce-i aia nume canadian? Eu nu fac diferența. Îl cheamă „Uges“ sau pe-acolo. E nume canadian?

Uges. Nu, nu e neapărat canadian. E numele primului meu soț. Cândva am fost Mme Stuart Uges, doar că nu am purtat niciodată numele lui. El așa a crezut, dar de fapt nu mi-am luat numele lui. Nici pe al lui Oliver nu l-am luat.

Oliver Mă port frumos. Maimuțăresc *fons et origo* al virtuții casnice. Dacă aveam gemeni, îi botezam Lares și Penates. Căci nu telefonez, oare, ori de câte ori amenință zăbava toulousiană? Nu mă trezesc noaptea ca să primenesc scutecele maculate ale micii Sal și să

mânuiesc vata purificatoare? Nu sunt eu mândrul îngrijitor al unei incipiente grădini de zarzavat, nu cârceii mei stacojii se înalță chiar în clipa aceasta, răsucindu-se tremurat pe wigwamurile mele de bambus?

Fapt este că Gill are prea puțin chef de sex în momentul de față. E ca atunci când încerci să bagi un parcometru într-o stridie. Se mai întâmplă, se mai întâmplă. Conform legendei mucegăite, transmise de *les blanchisseuses d'antan*, este o realitate bine stabilită că *moglie* lactante nu pot rămâne însărcinate. În sfârșit, am acum ocazia să localizez evaziva picătură de mercur a adevărului care dă legendei gravitația specifică (scuzați chimia). Problema este că lactanta *moglie* declină nu rareori plăcerea arzătoarei surse genetice cu care s-a căsătorit: *niente* jogging la orizontală. Nu-i de mirare că nu rămâne gravidă.

Ceea ce e destul de dur, dat fiind că mica Sal a fost ideea ei. Eu aș fi fost încântat să rămânem așa cum eram.

Stuart Mi-am spus că nu am un plan, dar aveam. M-am prefăcut că vin la Londra întâmplător. Că iau avionul până la Montpellier doar ca să-mi găsesc ceva de făcut. Că am trecut cu mașina prin satul ăsta și să vezi coincidență...

Am venit aici să îi înfrunt. Am venit aici să stau în mijlocul lui Trafalgar Square și să zbier. O să știu ce am de făcut când o să ajung acolo. O să știu ce am de spus când o să ajung acolo. NU A FOST VINA MEA. UITE CE MI-AȚI FĂCUT. DE CE MI-AȚI FĂCUT UNA CA ASTA? Sau, mai bine, n-am să îi înfrunt pe ei, ci am să o înfrunt pe ea. Ea e vinovata. În cele din urmă, ea a spus da.

Aveam de gând să aștept până pleacă Oliver spre școala aceea de două parale din Toulouse, unde predă. Mme Wyatt mi-a prezentat-o frumos, dar presupun că exagera din loialitate. Pariez că e o cocină. Aveam de gând să aștept până pleacă el și pe urmă să o vizitez pe Gillian. Aș fi găsit eu cuvinte, ceva cuvinte...

Acum însă nu mai pot. M-am uitat pe fereastră și am văzut-o. Părea neschimbată, într-o fustă verde pe care mi-o amintesc prea bine. Și-a tăiat părul scurt, ceea ce mi-a provocat un șoc, dar altceva mi-a provocat un șoc mult mai mare. Avea în brațe un copil. Copilul ei. Copilul lor. Copilul ticălosului de Oliver.

De ce nu m-ai prevenit, Mme Wyatt?

M-a clătinat din rădăcini. Mi-a amintit de viitorul pe care n-am ajuns să îl am. De tot ce mi s-a furat. Nu sunt sigur că pot să mă stăpânesc.

Credeți că se regulau și pe vremea aceea? Nu mi-ați spus niciodată ce credeți, așa-i? Eu am crezut că da, pe urmă m-am calmat și am crezut că nu, iar acum iar cred că da. Și pe vremea aceea. Ce scârbos să rămâi cu o asemenea amintire! Nici măcar fâșia aceea din viața mea nu mai pot să o consider fericită, când mă gândesc la ea. Mi-au otrăvit singura fâșie frumoasă de trecut.

Oliver are noroc. Oamenii ca mine nu omoară alți oameni. Nu m-aș pricepe să îi tai frânele la mașină. Odată m-am îmbătat și i-am tras un cap în gură, dar nu mi-a deschis apetitul pentru astfel de gesturi.

Aș vrea să-l bat pe Oliver într-o dezbatere. Aș vrea să purtăm o discuție și să-i demonstrez ce de rahat a fost, cum nimic din ce s-a întâmplat nu s-a întâmplat din vina mea și cum, cu mine, Gill ar fi fost fericită. Dar nu e posibil. În primul rând, lui Oliver i-ar plăcea

mult prea mult și subiectul de discuție ar fi el, nu eu, și cât de *interesant*, cât de *complicat* este el. Și aș sfârși prin a-i spune MAI TACI DIN GURĂ, N-AI DREPTATE, DU-TE-N MĂ-TA, și nici asta nu mi-ar da cine știe ce satisfacție.

Uneori mă mângâi cu gândul că Oliver e un ratat. Ce altceva a făcut în ultimii zece ani, în afară de faptul că a furat nevasta altuia și s-a lăsat de fumat? E inteligent, n-am negat niciodată, dar nu destul de inteligent ca să vadă că trebuie să fii mai mult decât inteligent. Nu e suficient să știi lucruri și să fii amuzant. Strategia lui Oliver în viață a fost întotdeauna cam așa: el e mulțumit așa cum e și se gândește că, dacă așteaptă destul, o să vină cineva să-i dea bani doar ca să continue să fie așa cum e. Ca la actori. Doar că asta nu i s-a întâmplat încă și, cinstit vorbind, șansele să dea cineva întâmplător peste satul ăsta și să îi facă o propunere avantajoasă sunt cam slabe. Iar până atunci, cu ce ne alegem? Cu un englez expatriat, aproape de treizeci și cinci de ani, care trăiește de azi pe mâine într-o zonă rurală a Franței, alături de soția și de copilul tău. Au ieșit de pe piața imobiliară londoneză și, credeți-mă, odată ieșit, nu mai intri. (De aceea am răscumpărat jumătatea de casă a lui Gillian. Am un loc unde să mă întorc, dacă vreau.) Îl văd pe Oliver peste niște ani, unul dintre semihipioții care-și fac veacul prin baruri, tapându-i pe englezi de câte un pahar și întrebând dacă la Londra mai sunt autobuze mari și roșii și, apropo, ai terminat de citit exemplarul ăla din *Daily Telegraph?*

Și vă mai spun ceva. Gillian n-o să suporte. Nu an după an. Ea e o persoană foarte practică, eficientă, căreia îi place să știe pe ce picior dansează și care nu suferă aiurelile. Iar Oliver e un aiurit. Poate ar trebui ca ea să lucreze și să îl lase pe el acasă, cu copiii. Doar că el ar

pune cratița în cărucior și ar coace copilul din greșeală. Realitatea e că se potrivește mult mai bine cu mine decât cu el.

Fir-ar a dracului să fie de treabă. Fir-ar a dracului de treabă! Am promis că nu mă mai gândesc la asta. Fir-ar... uitați, lăsați-mă un moment, da? Nu, n-am nimic. Nu, doar lăsați-mă în pace. Știu exact cât o să dureze momentul acesta. Știu exact. Am destulă experiență, pentru Dumnezeu.

Ahhh. Fffff. Ahhh. Fffff. Ahhh.

Gata.

OK.

OK.

Unul dintre lucrurile bune în State este că găsești orice vrei, la orice oră din zi sau noapte. De mai multe ori, când m-am simțit singur și eram și pilit, am comandat flori pentru Gillian. Comandă internațională de flori prin telefon. Le dai numărul cardului de credit și ei se ocupă de restul, iar partea bună e că nu mai ai timp să te răzgândești.

– Vreun mesaj, domnule?

– Fără mesaj.

– Aha, o surpriză secretă?

Da, o surpriză secretă. Dar că ea o să știe. Și poate că o să se simtă vinovată. Asta nu m-ar deranja. Măcar atât să facă pentru mine.

Cum spuneam, nu mă mai interesează să mă fac simpatizat.

Oliver Eram în grădină, să dau o mână de ajutor câtorva cârcei stacojii mai puțin adaptați. Cresc cu răsucirile necesare, dar, în primul rând, sunt orbi ca pisoii nou-născuți și o pornesc în altă direcție decât trebuie. Și iei tulpinița delicată și încolăcită, o ghidezi blând în jurul aracului și o simți cum se prinde. Ca atunci când o privesc pe mica Sal agățându-se de bambusul degetului meu mijlociu.

Nu-i așa că asta e viața adevărată?

Gill e cam posacă de câteva zile. Postpartural, premenstrual, la mijlocul lactației, e greu de spus în ziua de azi. Un *tiercé* de temperament și Ollie pierde. Ollie nu mai poate întreține atmosfera, Partea a XV-a. Poate ar trebui s-o pornesc spre *pharmacie*, să caut un febrifug.

Dumneavoastră însă mă găsiți și acum amuzant, nu-i așa? Măcar puțin? Hai, recunoașteți. Ia zâmbiți! Colțurile gurii sus!

Dragostea și banii: analogie greșită. Ca și cum Gill ar fi fost o companie cu acțiuni la bursă și eu aș fi licitat pentru ele. Știți ceva, Gillian controlează întreaga blestemată de piață și a controlat-o dintotdeauna. Toate femeile fac la fel. Uneori nu pe termen scurt, dar întotdeauna pe termen lung.

Gillian E în hotelul de vizavi. Ne vede casa, mașina, viața. Când ies dimineața, cu mătura, să mătur trotuarul, mi se pare că zăresc o siluetă la una dintre ferestrele hotelului.

Altădată așa aș fi făcut: aș fi traversat, aș fi intrat în hotel, aș fi întrebat de el și aș fi propus să discutăm lucrurile în mod rezonabil. Dar acum nu pot. Nu, după cât rău i-am făcut.

De aceea trebuie să îl aștept. Presupunând că știe ce vrea să facă sau să spună. Și deja e acolo de trei zile. Dar dacă nu știe ce vrea?

Dacă nu știe, atunci va trebui să-i dau ceva, să-i arăt ceva. Dar ce? Ce pot să-i dau?

Mme Rives Paul a gătit păstrăvul cu migdale, ca de obicei. Englezul a spus că i-a plăcut, primul comentariu pe care îl face în legătură cu hotelul, camera, micul dejun, prânzul sau cina. Pe urmă a spus ceva ce, mai întâi, nu am înțeles. Nu vorbește franțuzește prea bine și are un accent puternic, așa că l-am pus să repete.

– Am mănânc asta odată cu soția mea. În nord. În nordul de la Franța.

– Nu e cu dumneavoastră soția? A rămas în Canada?

Nu mi-a răspuns. A zis doar că vrea *crème caramel* și după aceea cafea.

Gillian Am o idee. Nu e tocmai un plan, nu încă. Dar important e că nu pot, nu trebuie să-i zic nimic lui Oliver. Am două motive. Primul e că nu mă pot încrede în el să facă ce trebuie decât dacă rămâne sincer. Dacă îi cer să facă ceva, o să strice totul, o să transforme totul într-o reprezentație, și totul trebuie să fie sincer. Al doilea motiv: eu

sunt aceea care trebuie să facă tot, să aranjeze și să repare. E o datorie a mea. Mă înțelegeți?

Stuart Stau la fereastră. Pândesc și aștept. Pândesc și aștept.

Oliver *Les courgettes* s-au dezlănțuit. Am plantat o varietate denumită *rond de Nice*. Mă îndoiesc că îi aveți și în Anglia, unde îi preferați pe cei lungi și obsceni, buni doar pentru vederile de la mare. „Tocmai vă admiram dovlecelul, domnule Blenkinsop!“ Ha, ha. *Rond de Nice* sunt, după cum o spune și numele, sferici. Îi culegi când sunt ceva mai mari decât o minge de golf, dar mai mici decât una de tenis, îi înăbuși puțin, îi tai în jumătate, pui o bucățică de unt, piper negru și te ghiftuiești.

Aseară Gillian s-a pus pe mine cu întrebări despre una din elevele de la școală. Cât de departe e! Mai degrabă îl poți acuza pe Pelléas că i-a pus-o Mélisandei – deși presupun că trebuie s-o fi făcut și ei, nu? În fine, Gillian a început să mă piseze pe tema asta. Îmi place de dra Cum-o-cheamă... Simone? Mă văd cu ea? De-aia a făcut nobilul Peugeot o criză cu leșin săptămâna trecută? În cele din urmă, încercând să detensionez atmosfera, am murmurat:

– Draga mea, dar nu-i nici pe jumătate atât cât ar trebui să fie de drăguță.

O aluzie fățișă, după cum v-ați dat seama, la una din ripostele lui Oscar la proces. Neinspirată, neinspirată! Căci lui Ollie, ca și lui Oscar, spiritul nu i-a adus decât pușcăria. Și, până la finele serii, la

închisoarea din Reading trebuie să fi fost ca la George V. Oare ce se întâmplă cu Gill? Puteți să-mi spuneți dumneavoastră?

Dacă e ceva ce mă enervează, asta e să fiu acuzat de desfrâu, când mie nici palmele nu mi-au transpirat.

Gillian E nedrept? Dar ce e drept? Și de când are dreptatea vreo legătură cu felul în care ne ducem viața? Nu e timp pentru așa ceva. Trebuie să merg mai departe. Să aranjez lucrurile în numele lui Stuart. I-o datorez.

Stuart Iese din casă în fiecare dimineață, după ce pleacă Oliver, și mătură trotuarul. Pe urmă mătură și o porțiune de stradă, ca restul femeilor din sat. Pentru ce? Ca să economisească la nota de plată a municipalității? Habar n-am. Așază copilul într-un scăunel înalt, chiar în prag. Nu știu dacă e băiat sau fată și nici nu vreau să aflu. Îl pune la umbră, în așa fel încât să o vadă tot timpul, dar să nu-i vină praful în ochi. Apoi mătură și, din când în când, se uită la copil și îi văd buzele deschizându-se în timp ce vorbește. Și mătură, pe urmă intră la loc, cu copilul și cu mătura.

Nu mai suport. Acesta a fost viitorul meu.

Gillian S-ar putea să meargă. S-ar putea să fie exact ce-i trebuie lui Stuart. Și oricum, altă idee mai bună nu am. Gândul la el, cum stă în camera de peste drum și urzește planuri, e oribil.

Am început aseară, iar diseară o să mai facem câțiva pași. Mâine-dimineață e momentul încercării. Știu că Stuart așteaptă să plece

Oliver, l-am văzut la fereastră. Și Oliver e prost-dispus când trebuie să se trezească peste noapte să o schimbe pe Sophie. De obicei mă țin deoparte când e rândul lui, dar nu și mâine.

Cu majoritatea oamenilor e cam așa: dacă au făcut ceva ce nu ar fi trebuit să facă, se înfurie atunci când sunt acuzați. Vinovăția se manifestă prin indignare. E normal, nu? Ei bine, Oliver e pe dos. Dacă îl acuzi de ceva ce nu ar trebui să facă, dar a făcut, e pe jumătate amuzat și aproape te felicită că l-ai demascat. Ceea ce îl irită cu adevărat e să fie acuzat de ceva ce nu a făcut. Parcă și-ar spune: Doamne, și-aș fi putut să o fac! Atâta vreme cât tot sunt suspectat, mai bine o făceam; sau măcar să fi încercat. În parte, se enervează pentru că a ratat ocazia.

De aceea am ales-o pe Simone. Una din franțuzoaicele acelea foarte serioase, care stau încruntate tot timpul. Genul de fată care nu l-ar înțelege în veci pe Oliver. Mi-am amintit că la *vin d'honneur* mi-a fost arătată pentru că se pare că a încercat să îl corecteze la engleză în clasă. Cred că nu i-a plăcut câtuși de puțin.

Deci m-am oprit asupra ei. Și pare să aibă efect.

De curiozitate, credeți că Oliver mi-a fost credincios după ce ne-am căsătorit? Scuzați-mă, n-are nicio legătură.

Ceea ce fac ridică mai multe probleme. Prima: dacă îmi reușește, probabil va trebui să plecăm din sat.

Ei, asta se poate aranja. A doua: după aceea, îi voi spune lui Oliver? Îi voi spune vreodată? Va înțelege ce am făcut sau își va pierde și mai mult încrederea în mine? Dacă va afla că totul a fost planificat, s-ar putea să nu mai aibă încredere în mine niciodată.

Și mai e un risc. Nu, sunt sigură că voi reuși să readuc căsnicia la punctul inițial. Pot să gestionez lucrurile, la asta mă pricep. Și, după aceea, vom fi scăpat de Stuart și Stuart va fi scăpat de noi.

Cred că n-am să dorm prea mult la noapte. Dar nici n-am să îl scutesc pe Oliver de datoria de a o schimba pe Sophie.

Detest să fac una ca asta, vă rog să mă credeți. Dar, dacă aș sta să mă gândesc mai bine, s-ar putea să detest atât de tare, încât să nu mai fac nimic.

Stuart M-am blocat. M-am blocat complet. Sunt paralizat. Când la ei în casă se sting luminile, ceea ce se întâmplă, în mod normal, între 11.45 și 11.58, ies să mă plimb. Altminteri, stau la fereastră. Pândesc. Pândesc și îmi spun: acesta a fost viitorul meu.

Gillian Am însă o spaimă. Oare acesta e cuvântul? Poate mai corect e „premoniție". Ba nu. Termenul corect e „spaimă". Și spaima e următoarea: ceea ce intenționez să îi arăt lui Stuart este realitatea.

Oliver Știți care este părerea mea? Părerea mea este că ar trebui să se pună indicatoare pe Autostrada Vieții. *CHUTE DE PIERRES. CHAUSSÉE DEFORMÉE. ROUTE INONDABLE.* Da, asta e. *ROUTE INONDABLE.* ATENȚIE, DRUM ÎN PERICOL DE INUNDARE. Ar trebui să pună un asemenea indicator la fiecare colț de stradă.

Stuart Am ieșit să mă plimb. După Miezul Nopții.

Și dup-a cerului perdea
îmi murmură o turturea...

Gillian Când eram mică tata îmi spunea: Nu face fața asta lungă, că și vântul se schimbă. Dacă se schimbă vântul acum?

Oliver Doamne. Doamne.

OK, îmi pare rău. N-ar fi trebuit să fac așa ceva. N-o să se repete. Nu ăsta e felul meu de-a fi.

Fir-ar să fie! Pe de altă parte, așa-mi vine să trec glonț de Toulouse și să nu mă mai întorc. Tot ce se spune despre femei este adevărat, nu? Mai devreme sau mai târziu, totul se dovedește a fi adevărat.

De câteva zile mă bate la cap. A fost ca în... ah, mai găsiți-vă și singuri opera de referință. M-am săturat să le fac eu pe toate.

Ea a obosit, eu am obosit, e bine? Cine-a fost de serviciu la plosca junioarei în fiecare noapte, săptămâna asta? Cine petrece ceasuri întregi pe A61, în fiecare zi? Ultimul lucru de care am nevoie când mă întorc acasă e Inchiziția Spaniolă.

A fost așa. Gillian nu părea deloc excitată când m-am întors aseară. În consecință, m-am transportat către grădină și m-am apucat să dau foc la niște reziduuri foioase. De ce am făcut asta? Bineînțeles, a tras ea concluzia, ca să acopăr izul incriminator de Chanel Numéro Soixante-Neuf al presupusei mele metrese. Spuneți și dumneavoastră.

Și tot așa. Așa s-a desfășurat cea mai mare parte a serii. M-am dus la culcare epuizat. Cu obișnuitele zăvoare la cămașa de noapte, nu c-aș mai fi încercat să le deschid. Ora trei dimineața, de serviciu la latrină. Se pare că duhoarea fecală îți smulge și mai rapid lacrimile după ce piticania trece, în sfârșit, pe hrană solidă. Mi se spune din surse sigure că partea asta e cea mai ușoară. Apă de trandafiri și primule proaspăt culese, în comparație cu ce va să vină.

Ceasul deșteptător se declanșează cu blândețea unui bici pentru vite. Și totul se ia de la capăt. La micul dejun! N-am văzut-o așa niciodată până acum, să mă tortureze de parcă ar face-o de ani buni. Și știe exact unde să înțepe. Acupunctura Scandalului. I-am privit chipul, chipul de care m-am îndrăgostit în ziua în care s-a măritat cu cine nu trebuia. Era spălată de furie. Părul sfidase peria, la fel cum fața disprețuise loțiunea de dimineață. Gura i se deschidea și se închidea și nu mă puteam împiedica să mă gândesc că poate efortul de a nu arăta ca o vrăjitoare nețesălată ar fi o modalitate mai potrivită de a-ți convinge soțul să nu aibă o legătură pe care oricum nu o are. O experiență suprarealistă. Megasuprarealistă.

Apoi a început să mă urmărească prin casă. Și trebuie să decizi dacă e nebună sau nu și, cu toate că se purta nebunește, nu m-am putut convinge că e nebună. Ceea ce m-a făcut să țip și eu la ea. Apoi am dat să plec la serviciu și m-a acuzat că fug, că mă duc să îmi văd iubita, și am ajuns la ușa de la intrare țipând unul la celălalt.

Dar am mers mai departe. Și mai departe. M-a urmărit până la mașină, cârâind ca o cioară. În mijlocul străzii principale. În gura mare acuzații, de natură personală și profesională, cum se zice, *mit* toată lumea de față. Cârâind. Cu Sal în brațe, dintr-un motiv neînțeles, se ținea după mine în timp ce bâjbâiam la broasca

Peugeotului. Țopăiam pe loc, bâzâind. Și nenorocita de broască nu voia să se deschidă. Și atunci m-a ajuns din urmă, cu acuzațiile ei nebunești. Drept care i-am tras una, i-am tras una peste față, cu cheile în mână, de i-a dat sângele, și am crezut că mi se taie genunchii și m-am uitat la ea de parcă aș fi vrut să o întreb: Nu-i așa că nu e de-adevăratelea? Oprește filmul! Apasă pe butonul care dă banda înapoi, e doar o casetă, nu? Dar ea continua să urle, cu nebunia și ura pe chip. Nu-mi venea să cred.

– Taci din gură! Taci din gură! Taci din gură! am strigat.

Și nu a tăcut, așa că am lovit-o iar. Apoi am forțat portiera cu ranga, am sărit în mașină și dus am fost.

M-am uitat în oglindă. Rămăsese acolo, în mijlocul drumului, cu o mână strângând copilul la piept, cu cealaltă apăsându-și obrazul plin de sânge. Am mers mai departe. Ea a rămas acolo. Am condus nebunește, sau cu o viteză nebună, atât cât este posibil când uiți să schimbi din viteza a doua. După care am luat curba de la Cave Coopérative pe două roți și imaginea ei a dispărut.

Mme Rives *Sont fous, les anglais.* Canadianul care a luat camera 6 și care iese numai după înserare: era englez. Mi-a spus de două ori că e canadian, dar și-a lăsat pașaportul la vedere când s-a dus fata la curățenie și nici măcar numele adevărat nu ni l-a spus. Și l-a schimbat. Era foarte tăcut, a stat în camera lui o săptămână și, când a plecat, mi-a strâns mâna, a zâmbit pentru prima dată și mi-a spus că e fericit.

Și perechea aceea care a cumpărat casa bătrânului Bertin. Păreau foarte simpatici, ea, mândră de copil, el, mândru de rabla lui de Peugeot care se strica mereu. I-am sugerat într-o zi că ar trebui să-și cumpere un mic Renault 5, cum are toată lumea. Mi-a răspuns că s-a lepădat de lumea modernă. Spunea mereu asemenea prostii, dar într-o manieră absolut fermecătoare.

Și ce să vezi? Sunt aici de șase luni și oamenii au început să îi simpatizeze, când se ceartă ca chiorii în mijlocul străzii. Toată lumea se oprește să se uite. Până la urmă, el îi trage două palme peste față, sare în mașină și se duce. Ea rămâne în mijlocul drumului încă vreo cinci minute, cu sângele pe față, pe urmă intră în casă și nu mai iese. A fost ultima dată când am văzut-o. După o săptămână, strâng tot și dispar. Bărbatu-meu zice că englezii sunt o speță țicnită și violentă și că au un simț al umorului foarte special. Casa e de vânzare: cea de acolo, o vedeți? Să sperăm că data viitoare găsim pe cineva mai cu minte. Dacă e să fie străin, măcar să fie un belgian.

De atunci nu s-au mai întâmplat prea multe în sat. O mașină i-a călcat câinele lui Lagisquet.

Câinele era surd, iar Lagisquet este un prost bătrân. I-am spus că ar trebui să-l țină legat. Ne-a răspuns că nu vrea să-i răpească lui Poulidor libertatea și fericirea. Ei, acum i-a luat și libertatea, și fericirea. A deschis ușa casei, câinele s-a repezit afară și l-a lovit mașina. Unii l-au compătimit pe Lagisquet. Eu nu. I-am zis:

– Ești un prost bătrân. Cred că ai sânge de englez.

NOTE

1 - *Stew,* tocană; *stew-pot,* cratiţă (n. tr.).